

කාරිකාව

—*—

වැලිතොට

විද්‍යාභාෂ පරිවෘත්තකරි
අමරසූර ගණප්‍රධාන සංස්කෘත
රකකම්මහාතිස්සගුරුසවංසාලඛකාර

ආවාහි

සෞභාග්‍ය නාසකසම්පූර්ණ වගන්තේ විසින්
ලියනලදසන්තසඳහයි.

ඕ. ඇස්. පී. රජකරුණ ඩිප්පිසුම් කර්තෘ
ඇත්. වාර්ලික්ද සිල්වා වෛද්‍යක
ගත අප විසින්

වැලිතොට

විද්‍යාරතනාකර

සන් ප්‍රා ල සෙ හි
අවමුගස්වනලදි.

වු. 2 4 4 1

ක්‍රි. 1897

සංඥාපනය.

කාලිකාව-මෙමග්‍රන්ථය නමුදුපරවේ අර්ථසූත්‍රවර්තනකම් විභාරයෙහි වැඩිවිසූ “බවමසෙනාපති” නම් මහාසම්පිටකකෙණෙකුන් විසින් කරනලද්දකි—

මේ සම්පිටකකෙණෙයෝ වනාහි තෙවලා බුදුවන්නිද මාගධි සංස්කෘතාදි නොයෙක් භාෂාවන්හිද නව්ජ්‍යෙද්‍යලඛිකාර ව්‍යාකරණාදි හා හා ශාස්ත්‍රයන්හිද අතිශය පවුනුයක්දැනි කෙණෙක්වුවෝහි—

බුබුච්ඡි එක්දහස් සහස එක්වැන්නෙහි රජපැමිණි “ජන්දගුහිඤ්ඤ” නම් මිහිපාලයන්ගේ කාලයෙහි මෙයකරණ ලදබවද ඒකාලයෙහි රහතන්වහන්සේලා ගනිමාදන පච්ඡිකයෙහි සිට මේනන්දනම් විභාරයට පැමිණ වස්විසුබවද ඒකාලයෙහි උන්වහන්සේලාගේ හවුටෙහි මෙය ලියනලදබවද එහෙයින් මෙය ගරාවයෙයන් සැලකියයුතු මාහැඟි ග්‍රන්ථයෙකැයි ආචාර්යයන්විසින් කියනලද බවද ශාසනවංශයෙහි දක්වාතිබේ—

මෙයින්ම මෙම ග්‍රන්ථයාගේ අනුකූලය ප්‍රකාශිත බැවින් ග්‍රන්ථප්‍රශංසනය බෙහෙවින් කුමට වන්නායක රවුද?—

මෙම ග්‍රන්ථය භාෂාපන්තිසහ තැටපහකින්පමණ යුක්ත වූයේය. න්‍යාස, රූපසිහි, නිරුත්ති සාරමසුද්දසා, විශුද්ධිමාහි ටිකා, සහිටිකා, යන ආදි මාගධිග්‍රන්ථයන්ද, කාතන්ත්‍ර කාසිකාවෘත්ති යන ආදි සංස්කෘත ග්‍රන්ථයන්ද, අශ්‍රයකොට හා හා ආචාර්යමතද අන්‍යමාගධිව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන්හි නොදක්වනලද ඇතමිවැදගත් ව්‍යාකරණ ලක්ෂණද දක්වාකරණලද ප්‍රයෝජනවත් ප්‍රශස්තග්‍රන්ථයෙක්වූයේය. —

මාගධිව්‍යාකරණ ලක්ෂණෝද්‍යුග්‍රහණයෙහි කව්‍යායන හෙද, නිරුත්තිසම්මුත, සද්දසාරත්ථිභුලිනි, ආදිය මෙන් මෙය ප්‍රයෝජනවත් ඒග්‍රන්ථයන්ටවඩා අතිශයින් දුර්බොධ ගමිහිර ග්‍රන්ථසමානවලින්ද යුක්තවූයේය. —

මෙය ගබ්භවිණිය, ගබ්භානුකූලාසනවිනිශ්චය, කාරිකා
 විනිශ්චය, ස්ත්රීගත විනිශ්චය, පාණ්ඩු විනිශ්චය, වරපිනි
 ය, ප්‍රසව දීප්ති විනිශ්චය, වෛශ්වානරාදියාචාර්යානුකූල
 ය, කාර්ණාදියාචාර්යානුකූල, සන්තිකාරිකාය,
 නාමකාරිකාය, කාරකකාරිකාය, ස්වකාරිකාය, න
 විතකාරිකාය, ආචාරකාරිකාය, ස්වකාරිකායයි
 පරිච්ඡේද සොලසකින් සුක්තවූයේයි—

මෙය බ්‍රහ්මරවේ ප්‍රාඥයෝ තව්‍යාසභාදියමෙන් ධීර්ශ
 යන්ත්‍ර පුහුණුකරවති. පුහුණුකරණලබ්ධිකෝද මාගධි
 ව්‍යාකරණයෙහි අනිශ්චිත නිපුණවූවෝවෙති-බ්‍රහ්මරවේ
 ව්‍යාකරණලක්ෂණ උගන්වනුලබ්ධි දශවිභක්තවිශ්වත්ව
 මෙයද ඇතුළත්කරණලද්දේයි—

ව්‍යාකරණලක්ෂණ ඉගැන්වෙයි මෙය ඉතා ප්‍රශං
 ජකවූවත් ලක්දිව සොයාගැනීමටද ඉතා දුෂ්කර
 වූයේයි—ඒසොයාගත්නමුදු කාලානුකූලයෙන්ජනිත නා
 කා දෙපසින්ගේ බාහුලයාගෙන් පොත නිශ්චිතව පවා
 සොයාගැනේයි. කෙතරම් දුරට ව්‍යාකූලවනිබේදයි කිව
 නොහැකි පොත්දෙකක් එකවකියවා බැලූකල නිශ්චය
 යෙන් හැගියෙයි—බොහෝසෙයින්ම මේ පොත ඔවුනො
 වූන්අතර රහස්ගතව පැවැත ඇතේයි—

මෙහි අගයදත් කතිපය භවතුන්විසින් මෙය සකස්කල
 වූහවැයි අපට නොයෙක්වර ඇරඹුනෙයින්ද ව්‍යාකූල
 යක්නොමැතිව මෙහි නැවතවබොධය අනිශ්චිත දුෂ්කර
 හෙයින්ද අපමිත්‍ර වූයේ සමානිතය ගතිතුමන්ගෙන්
 පොත්දෙකක්ද මොරකොල සිලරතනසම්පිණ්ඩයෙන්ගෙන්
 පොතක්ද වැලිවත්තේ වජිරසාර සම්පිණ්ඩයෙන්ගෙන් පො
 තක්ද ගෙන්වා බලා බැහැරමුල්ලේ ධීර්ශනාසත්සමය
 බොහෝපරිශ්‍රමයෙන් ශ්‍රමකොට වෙසේමේ ව්‍යාකූලයා
 ලියනලද්දේයි—එනකුදුවත් මෙවැන්නෙහිද අපගේ
 පැවිත්ජනසමභාවය වැලකියනොගැනේයි—එහෙයින්
 ජ්‍යෙෂ්ඨමාදියෙන් ජනිත යම්කිසි දෙපොතකුදු මෙහි
 අවිද්‍යමානයි නොකියමු. ප්‍රාඥයෝ එහිනිර්දේශානිතව
 සංලක්ෂණයකෙරෙත්වයි ආශිංසනයකරමු—

AMARAPURAGANAPRADHANA SANGHANAYAKA
U. A. NANATILAKA, HIGH PRIEST.

DEDICATED

by

Permission

to

*His Majesty Samdach
Mahamakuta Sammata Dewawansa
Paraminda*

CHULALANKARA

King of Siam

ශ්‍රී ලංකා

ශ්‍රේෂ්ඨ සම්මාන මහාමාත්‍ය සම්මාන දෙවර්ධ.ස
පරමසූ ප්‍රමාදකාර සිසම මහ රජතුමන්වරුන්
පිළිගත්තාලදී.

සූචිපත්‍රය

පිටි-පෙළ	අමුණ	පිටි
8 23	මිච්ඡාසත්‍ය	මිච්ඡාසත්‍ය
20 15	සංකප්පකරණලද	සංකප්පකරණ
22 10	පරිච්ඡේදයෙහි	පරිච්ඡේදයෙහි
22 11	අවසානසත්‍ය	අවසානසත්‍ය
" "	පරිච්ඡේදයෙහි	පරිච්ඡේදයෙහි
23 16	ප්‍රභවකාදි	ප්‍රභවකාදි
24 28	සංකප්පකරණලද	සංකප්පකරණලද
" 29	කම්මවෙත්	කම්මවෙත්
26 26	සතිප්පත්තිය	සතිප්පත්තිය
27 9	කෙතකාදි	කෙතකාදි
" 16	මිච්ඡා	මිච්ඡා
33 17	ගතමොක්‍ෂ	ගතමොක්‍ෂ
" 19	නත්‍යමධ්‍යය	නත්‍යමධ්‍යය
35 18	ආදිත්	ආදිත්
41 26	ගාව	ගාව
48 14	ගාව	ගාව
49 1	එකමධ්‍ය	එකමධ්‍ය
" 17	ගද්ධාදිත්	ගද්ධාදිත්
" 23	නත්‍යමධ්‍ය	නත්‍යමධ්‍ය
" 29	සත්‍යමධ්‍ය	සත්‍යමධ්‍ය
" 34	බ්‍රහ්මචරිණියාදි	බ්‍රහ්මචරිණියාදි
54 25	සාමාන්‍යයෙහි	සාමාන්‍යයෙහි
61 1	චක්‍ර	චක්‍ර
" 1	පක්‍ෂ	පක්‍ෂ
63 17	එකමධ්‍ය	එකමධ්‍ය
" 30	පුළුල්ලියෙහි	පුළුල්ලියෙහි
64 11	එකමධ්‍ය	එකමධ්‍ය
67 17	ජාති, ජාති	ජාති
69 23	එකමධ්‍ය	එකමධ්‍ය

පිට- පෙළ	අශ්ව	ශ්ව
72 12	අකාරනන	අකාරනන
76 24	සඵනාමයතෙම	සඵනාමයද
" "	සඵගුණනාමයයිද	සඵගුණනාමයද
" 25	තුන්ලිඟුනාමයයිද	තුන්ලිඟුනාමයයි
78 14	දක්නාගෙයිත්	දක්නාගෙයිත්ද
82 14	වයයිද	වයග්‍රහයිද
84 33	කරකයෙක්	කාරකයෙක්
85 20	ක්‍රියාසිඬි	ක්‍රියාසිඬි.
" "	ක්‍රියාසිඬිනොමෝ	ක්‍රියාසිඬිත
89 24	විසින්	විසින්
91 27	විහන්තයි	විහන්තයි
92 20	ලිඟුනාම	ලිඟුනාම
" 22	පවතිද	පවතිමද
" 33	නවතනතෙ	නවාචනතතෙ
" "	නොපවති	නොමපවති
95 23	නාමයන්) විසින්	නාමයන් විසින්
103 11	පුබ්බපදාච්ඡි	පුබ්බමච්ඡි
108 8-33	බාධකයෙක්	බාධකතෙතන
" 18	විඤ්ඤා	විඤ්ඤා
" 33	බාධකාච්ඡියෙන්	බාධකාච්ඡියෙන්
115 30-32	ප්‍රදේශයෙහි	උපදේශයෙහි
120 20	දන්තාදල්ද්‍රහ	සලකුණු කරණලද්ද්‍රහ
122 10	ඉන්ධන	ඉන්ධනතෙ--වෙනත්
123 24	සබ්බකදි	සබ්බකදි
125 8	සබ්බසා	දබ්බසා
" 11	ක්‍රියා	කිරියා
127 17	නංතනමානං	නංචනතමානං
" "	චනතමානස	චනිමානස
131 7-28	කතතා	කතතා
" 9	අකමමනො	අකමමනො
132 8	විහන්ති, නමච්ඡිසා	විහන්ති, නමච්ඡිසා

පෙළ	අග්‍රහි	ග්‍රහි
133 20	ආසිංසනාසී	ආසිංසනාසී
137 21	තිරන්තරා	තිවං
24	ඒ කර්ත්‍යා	ඒ කර්ත්‍යාදි
138 19	කිත්තිනා	පරිකිත්තිනා
145 17	අකමකා	අකමා
151 11	නලාගතෙ	ලාගතෙ
" "	කල්පනානොකරයි	කල්පනාකරයි
" 24	අතිවිචාරනොඑව	විචාරනොනුව
" "	ඉතාපිසාරකයිත්තෙ	පිසාරකයිත්තෙ
86 374	භාවාවේ—තසමා, එසේනෙයිත්; යො, යමිසමිප්‍රදාසාසීයෙක්; පබානං; ප්‍රබානභාවයෙන්; පතියනෙ, (ආවාසයාපිසිත්) ව්‍යවහාරකරණලැබේද; කරණාදිපුරස්සරො, කරණාදිකාරකයන්ට ප්‍රබානවූයේ; පාකාදිකංක්‍රියං, පවසාදික්‍රියාව; කුබ්බං, කරන්නේවේද; සොඑව, ඒපද්‍යාසීයනෙමීම; කතතාභවෙ, කතීභවිතත්තේය—	
132 පිටි 476	භාවාවේ—විනත්තිනං, විනත්තිත්තේ; පරස්සපදං, පරසෙමපදගවේ—ගනු ග්‍රහි—ග්‍රන්ථපරිසමාප්තියෙහි 17 ගයේ 'දිපෙඨපාපිය'—ගන්න වෙනුවට—දිපමිඨාපිය'යිද 26 භාවාවේ 'නාථවිගයං' යන්න වෙනුවට "නාථතනං" යිද වේ—	

අවුරුපුර ගණප්‍රධාන සංඝනායක

- ශ්‍රී. ඒ. සෞභාගිලක නායකසථ විරයන්වහන්සේ විසින් වර්ෂ අවුරුදු 21. පමණ 35 දක්වා කරණලද ග්‍රන්ථ.
1. එකකඩරකොස ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  2. ගබ්බකු ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  3. කල්‍යාණසාර ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  4. මුඛමතාදිපති ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  5. නිරුත්තිරත්තාකර (භාවා 10000 පාලිව්‍යවහාරණ)
  6. කාරිකා ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  7. ගඛාසාරණ ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  8. සාසනවංසදීපව්‍යවහාර (පාලිශාසනවිචාරනානාකාව්‍ය)
  9. විදග්ගමුඛමණ්ඩන ව්‍යවහාර (සංස්කෘතකාව්‍ය)
  10. ගබ්බවෘත්ති ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  11. අඤ්ඤානිද්දන ව්‍යවහාර (වෛද්‍ය)
  12. ගඛාසාරනිලක ව්‍යවහාර (සංස්කෘතකාව්‍ය)
  13. නිරුත්තිරසංග්‍රහ ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  14. වච්චාවක ව්‍යවහාර (පාලිව්‍යවහාරණ)
  15. මොගමුද්ගරග (සංස්කෘත නීතිශාස්ත්‍රය)

ස න් න ස සි න

කා රි කා ව

නමෝ තසස සභවතෝ අරහතෝ
ස චමෝ ස චබ්බ ඩ සස.

- 1 සමොධි පුබ්බධරණීධර පාතුතුතෝ
භුතම්බුජේ භුවනාදිරරුතාකරෙසු
බමමංසුතා නඨවරම්බුජපාණි ඡාතෙ
යො බොධසී නමතුලං සිරසා නමාමි.
- 2 සම්බුඤ්ඤාදින මුලාර මනොමතෙජං
විබසනමොහතිච්ඡේදෙක මසෙසතොව
සබ්බකාචිතනනලික ලභිත මාසස දාසං
සබ්බමහානු මමලං සිරසා නමෙ නං.
- 3 සනතඤ්ඤානි සනතෙති මරිචිතා ව
බුඬං නථාගතමධුබ්බත මොද දාසිං
සංසුඛ සිලසුරහිං හදසාහිතමං
සඤ්ඤාමබුජං ගුණමධුං සිරසා නමෙ නං.
- 4 චතසෙක මෙ විහරතං සමංකාන මහිං
අග්ගොති එස ධර්මතො මුනිතෙ තදග්ගෙ
කල්පාසකොති විදිතො සතිපුබ්බතො යො
සද්දුනුසාසන මකාසි නමාමහං නං.
- 5 යො සඤ්ඤාමි කතක කෙසර ගාමරුතො
සනතංව තෙලසසමං සුසු මුඛිහවා තො
සත්ථාගමාදිසු මමං පද්මාදිගම
නාමො විහෙසි පණ්ණාමි ගරු මමං නං.

6. ධාන්තකම්භි අරිමයුත නාමධෙයො
නන්දනිධානසහිතෙ විදිතො විහාරෙ
ඵෙණ නිවාස මුට්ඨො වර ධම්මසෙනා
පත්තපිනසො පකරණං කරි කාරිකාව්සං.
7. උප්වාසයෙන සුහදෙන මම මාරුකඛා
රුමාසිපෙන ජිනසාසන මාමකෙන
සමාධිතෙන විදුරෙන ගුණකරෙන
අප්ඤ්ඤිතො සුගතවංස යතිස්සරෙන.
8. සලලච්ඡෙයෙන සුරතෙන සුසංඤ්ඤෙන
සිරෙන සුඛිවතරෙන නපොධිතෙන
සිසෙයෙන මෙ අමරසිත සමඤ්ඤකෙන
ව්‍යාධ්‍යං කරෙමි ඉම මස්ස සමං සවාණන.

(සකල ජම්බුවිප නලයෙහි නානා නගරයන්හි ප්‍රක
වවු ගමබදිප රජප්‍රයෙහි සවණේ රජන මාණිකා මුත්තා
ප්‍රවාල හසන්තවාදි රත්නසෙන් හා වන්තාහරණාදි සිය
ලුකාමාහි වස්තුමෙන්ද පරිඤ්ඤාමෙන් 'පුණ්ණම' ය
සිද පසළොස් නගරයන්හි නරේන්ද්‍රයන්ගේ බලය විශේ
ෂයෙන් මර්දනය කළහෙයින් 'අරිමයුත' යයිද අන්‍යහි
සිව්කන්ගේ ලබ්ධි පූර්ණකොට රත්නත්‍රය ගුණස
න්දනික පූර්ණවවු මුනිඤ්ඤාත්තමයන් වහන්සේගේ සුත්
පුලලපදමාකාර මුට්ඨවරයෙන් විනිශ්චිතවු පිටකත්‍රයාවලම්
බිතව දශපුණ්ණස්ත්‍රයාවස්තුමෙහි මනාකොට නිශ්චයවු
උද්ගමනශයඇත්තාවු අත්‍යන්ත පරිශුඛ දුෂ්ටිඇති පුණ්ණ
න්තිතවු සෞත්‍ය බ්‍රාහ්මණ වෛශ්‍යාදීන්ට වාසස්ථාන හා
වශෙන් 'දක්ඛිණගර' යයිද ලබ්ධිධානිධානඇත්තාවු න
ගරයෙහි 'අභිමඛලසමග්ග ගරෙත්තම' යෙව්නිකුඤ්ඤ
රස්මාමි ශ්‍රී ක්‍රිහවසාදිත්‍ය වර ධම්මරජ ජයගුර වසුච්ඡිති
නරේන්ද්‍රාත්තමයාවිසින් සමමතකරණලද ශිලාදි ගුණ
ගණ්‍යපලස්සිතවු මහාසම්මනගරයන්ට වාසස්ථානවු
නන්දනිධාන විහාරයෙහි වාසයකළාවු 'ධම්මසෙනාපති'

1 සිඛ සඥාත් සමූහය, දෙසකං ජිනපුරිශ්වං.

නායකාසිත ඛමුසුඛ, ගණඤ්ච ගුණසාගරං.

යයි ආවාසයින්විසින් ගෘහිතනාමධෙයයක් ඇති සව සමය පරසමයානතර ගුණන් අධ්‍යවගුණයන්හි සමස්ත වූ ආවාසයින්ගේම ත්‍රිලෝක තිලකායමානවූ හවත් කල්හි යනාදිවිරෝගානාමයන්වහන්සේවිසින් කරුණුලද ශබ්දයුග්‍රාසනාසව අත්‍යතොපකාරවූ කාරිකාගුත්ථය ආධ්‍යාත්මික බාහොනපද්‍රව නිවාරණයට සමස්තවූ රත්නත්‍රය ප්‍රණාමය කොට කරුණුකැමැත්තේ 'සිඛ සඥාත් සමූහය දෙසකං' යන ආදිය කිය)

1 සිඛ, ප්‍රතිඛවූ; සඥාත් සමූහය, ශබ්දාසී සමූහය; දෙසකං, දෙයනාකල්‍යාන; ජිනපුරිශ්වං, ශ්‍රේෂ්ඨවූ සඵලයන් වහන්සේද; නායකාසිත, ඒ ශ්‍රේෂ්ඨවූ සඵලයන්වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශකරණලද; ඛමුසුඛ, ඛමීයද; ගුණසාගරං, ගුණයන්ට සාගරය බදුවූ; ගණඤ්ච, අභ්වාසීපුද්ගල මහාසංඝයා වහන්සේද, මහතට සමූහයයි—

('සිඛ සඥාත් සමූහය දෙසකං' යන මෙහි සිඛ ශබ්දය හෙමේ නිත්‍යාසීයෙහිද නිෂ්පන්නාසීයෙහිද ප්‍රසිද්ධාසීයෙහිද වැටේ—'සිඛමාකාසං' යන මෙහි නිත්‍යාසීයෙහි වැටේ 'සිඛමහං' යන මෙහි නිෂ්පන්නාසීයෙහි වැටේ—'කමුසුලෝසිඛො' යන මෙහි ප්‍රසිද්ධාසීයෙහි වැටේ—ඔවුන් අතුරෙන් මෙතැන්හි ප්‍රසිද්ධාසීයෙහි වැටේ—ශබ්දයකි කිම? උච්චාසයාණවූ යමකින් අසීරු දන්තාලාභෙයිද නේ ශබ්දයකි, අසීරුව ප්‍රකාශකරණ විඥානි විකාරශබ්දයෙහි—අසීරුකිම? උච්චාසයාණ ශබ්දයකින් යමක් දන්තාලාභෙයිද ඒ අසීරුකිම වේ—සමූහයකි කිම? සමූහයෙහි මේතෙමේ මොහුගේ අසීරු, මේ අසීරු මේතෙමේ ප්‍රකාශ කෙරෙහි අසීරු ප්‍රකාශකරණ කාරණයයි—'ජිනපුරිශ්වං' යන මෙහි ජිනශබ්දයාකෙරෙන් පරවූ ප්‍රතිඛව ශබ්දයෙහිම ශ්‍රේෂ්ඨාසී වාචකවේ— "නර්සද්දිනො පණ

2 නචා කචාන ථේරඤ්ච, නෙත සඤ්ඤාසාසනං

ය මිදුති කතං නසු, කාරිකා වුට්ඨතෙ මයා.

සිත උසත සද්දුල පුබ්බව කුඤ්ජර ව්‍යග්ඝකාගසඤ්ඤා සෙඨවා
වකා”යි කීහෙයිනි— මෙහි බමුණු ශබ්දයෙන් සපයනීප්ති
ක නවලොකොත්තර බමිස දක්වනලදි— ජයනීප්තිස
නේ අභිවු ලොකොත්තරාසිහමයට නෙතුටු යිලාදි පුච්ඡ
සාග ප්‍රතිපත්තිබමිස කුමක්හෙයිත් නොගත්තාලද්දේද
යත්? “ආද්‍යතෙන ගතිතෙ නමිච්ඡාසනසාසනං ගහණං
හවති”යි කීහෙයිත්හෝ පාරිශෙෂනන්‍යයෙන්හෝ ප්‍රතිප
ත්තිබමිස ගත්තාලැබේ)

(දන් ප්‍රාප්තවු ප්‍රතිසමිද්දඤ්ඤාසනං සමිණ්ණවනිත ආ
තිහෙයිත් සංසරත්තයෙහි අනන්තතවුද කචාසන සථ
චිරයත් වහන්සේ ප්‍රකරණකරණයෙහි බහුපකාරආතිබැ
වින් වෙන්කොට නැවත වදිත්‍රපිණිස “නචා කචානථේ
රඤ්ච” යන ආදිය කිය)

2 කචානථේරඤ්ච, කචාසන සථචිරයත් වහන්සේද;
නචා, (කාස වාක් චිත්තයෙන්) වැද, නෙත, ඒ කචා
සන සථචිරයත් වහන්සේමිසිත්; සංසඤ්ඤාසාසනං, යම් ශ
බ්දානුශාසනයෙන් (කචාසන ප්‍රකරණයෙන්) කතං, ක
රණලද්දේද; නසු, ඒ ශබ්දානුශාසනයෙන්; කාරිකා,
අභිප්‍රකාශිකාවෙන් හෙවත් කාරිකානම් ප්‍රකරණයෙන්;
මයා, මුඛිසිත්; ඉදුති, දන්; වුට්ඨතෙ, කියනුලැබේ.

(‘නචා’ යන මෙයින් සෞත්‍රාධිකය සමපත්ති ආති
රත්තත්‍රය ප්‍රණමක්‍රියායෙන් ජනිතවු දුෂ්ටබමි වේද්‍යවු ප්‍ර
ථම ජවනවෙනසාවෙන් නමාමිසිත් ප්‍රාරම්භකවපුතු ශ්‍ර
තරිය සිඛ වේයයි දක්වයි—කෘති වණිද්‍යාදි සමපත්ති නි
ෂපාදක ව්‍යාපාරයෙන් ප්‍රකටවු කචාසනයේ පුත්‍රභාවයෙන්
හෝ රූපපිලාසයෙන් ප්‍රකටභාවයෙන් හෝ ගොත්‍රයෙන්
පෑමිණි නාමයෙන් හෝ ‘කචාසන’ නම් වේ—සමීරණ
යෙන් සුන්‍යභාවයෙන් ථේරනම් වේ.—“අනුසාසිතනි නි

3 වුත්තස්ස නභි සඤ්ඤා; කිහිනු වෙ සද්දලකඛණං
ඝට්ඨවාදි අභිස්ස, ජෙනනං සද්දලකඛණං.

4 නදනිජෙනකො සද්දො, කුතො නු උපඡයනෙ
සමිසුසුතති විකාරතා, විතතොසෝපඡයනෙ—

පරාදියනති සද්ද අනෙකාති සද්දනුසාසකං” අනෙක, මේ
කරණකොටගෙණ; සද්ද, ශබ්දයෝ; අනුසාසිතනිසිසේ
සී; ඵ්ථපරාදියනති ඉති, නිපදවනුලැබෙන්නයි; සද්දනු
සාසකං, සද්දනුසාසක නම්— (හේතුවාගත ප්‍රකරණයි)
‘වුත්තෙන’ සී කියයුත්තනුගේ අනාගත කාලික බැවින්
‘වුළුසුතෙන’ සී කිවමනානන්ති වනිමාන සම්පබැවින් අ
නාගතය වනිමානම කොට ‘වුත්තෙන’ සී කියනලදි—‘ඛ
මසුඛ, ගණසුඛ, ධේරසුඛ’ යන මෙහි ව ශබ්දය සමුත්ත
යානිසී)

(දැන් ශබ්දලක්ෂණය ප්‍රකාශ කිරීමටිණිස ‘වුත්තස්ස’ ය
න ආදිය කිය)

3 නභි, ඵ් (සිඛ සඤ්ඤා සම්බන්ධ දෙසකං යන) වචන
ගෙහි; වුත්තස්ස, කියනලදි; සඤ්ඤා, (අනි ප්‍රකාශකර
ණ විභක්තිසතිනවු) ශබ්දයාගේ; සද්දලකඛණං, ශබ්දල
ක්ෂණය; කිංනුවෙ, කුමක්දයත්? ඝට්ඨවාදි අභිස්ස, ඝට
ඨවාදි (සමුත්තානි පරමානි සම්බන්ධ) අභිස්සාගේ; ජෙ
නනං, ප්‍රකාශ කිරීම; සද්දලකඛණං, ශබ්ද ලක්ෂණ නම්
මේ.

(දැන් ශබ්දදුත්පත්ති කාරණය ප්‍රකාශකිරීමටිණිස
‘නදනිජෙනකො’ යන ආදිය කිය)

4 නදනිජෙනකො, ඵ් (ඝට්ඨවාදි) අනි ප්‍රකාශකරන්
නාවු; සද්දො, ශබ්දයනෙම; කුතො නු උපඡයනෙ, කවර
හෙතුවකින් උපදිදි; සො, ඵ් (විත්ත සමුත්තානික) ශබ්ද
යනෙම; සමිසුසුතති විකාරතා, විඤ්ඤා විකාරශබ්ද ස
තිත භාවයෙන්; විතතො, සිත් හෙතුවකොටගෙණ; උ
පඡයනෙ, උපදි.

5 උතුසමුච්ඡිකො සද්දො, කසමා චෙතී න ගජ්ඣන
සාසනස්සා භුපකාරො, නස්මා හි සො නගජ්ඣනො.

6 කෙච් භාතිපදෙසමිතා, පච්ඡන්ති ඉද්දං

විතොනනාසං සම්භුතො, පභිත්තනකොනතු.

7 පෙසිනො පාණකො වාසු, ගච්ඡන්තො උපරුපරී

උරස්සුතිධානානං, ධානෙ අස්සාදාරමිති ව.

(‘කුතොනු’ යන මෙහි ‘නු’ යනු ප්‍රඥාපිඨදේශනක
නිපාතයි)

(සෘතුසමුච්ඡිකානිකා ශබ්දයෙන් පිටකතුයව අනුරූපය
ය දක්වනු පිණිස ‘උතුසමුච්ඡිකො’ යන ආදිය කිය)

5 උතුසමුච්ඡිකො, (ශිතොජ්ඣ)සෘතු(සම්චිතන නොරො
ධාතු)වෙන් උපදින්නාවූ; සද්දො, ශබ්දයනෙමේ; චෙතී,
මේ කාරිකාශ්‍රවණයෙහි; කසමා, ක්‍රමයෙන්; නගජ්ඣ
නො, නොගන්නාලැබේද; හි, යම්භෙයකින්; සාසන
ස්ස, (බුද්ධ) ශාසනයට; භුපකාරො, උපකාර රහිත
වේද; නස්මා, එසේහෙයින්; සො, ඒ සෘතුසමුච්ඡිකානිකා
ශබ්දයනෙමේ; නගජ්ඣනො, නො ගන්නාලැබේ.

(‘කසමා’ යන මෙහි ව ශබ්දය වචනාලක්ෂ්‍යාරයෙහි
වැටේ)

(දන් අනන්තවාසිවාදයකින් ශබ්දාත්පත්ති කාරණය
දක්වනු පිණිස “කෙච් භාතිපදෙසමිතා” යන ආදිය
කිය)

6 කෙච්, (ජීවෙත්ථුමි අදි) නිසි ආවාසීකෙතෙක්; ඉ
දං ඉදංච, මේමේ වචනයද; පච්ඡන්ති ඉති, කියන්නෙ
මිනි; විතොනනාසං, කල්පනාකරන්යත්‍රයේ; පභිත්ත
නකොනතු, (වණ්ණාලාරණ) උත්සාහයෙන්වනාහි;
සම්භුතො, උපන්නාවූ.

7 පෙසිනො, මෙහෙයනලද; පාණකො වාසු, නැව
පෙදෙසින්; උපරු උපරි, මතුමන්නෙහි; ගච්ඡන්තො;
ගන්නාවූ; පාණකො වාසු, ප්‍රාණවාතයනෙම; උරස්සු

—00—

8 පතිශතන වාරිනො, නංනං ධානං මිනඤ්ඤති
 ධානාභිකට්ටනා සඤ්ඤා, ඡායනිති වදනතිව

9 ආකාස වායුපහවො, විනාශො දෙහනිස්සිනො
 සිඤ්ඤා උරසි කාණ්ඨෙව, සිරසමිං තිසු ඡායනො

භූතිධානානං, ලුප්ත ආදිකොටඥාති ස්ථානාන්තරා; අ
 ඤ්ඤාතරමිති ධානෙව, එක්තරා ස්ථානෙයන්තිද

8 පතිශතන වාරිනො, (වණේණාඛාරණ) උත්සාන
 යෙන් වලකනලද්දේ; නංනං ධානං, ඒ ඒ ස්ථානාව, මින
 ඤ්ඤාති, ගවසි; ධානාභිකට්ටනා, (අඤ්ඤා උපදින) ස්ථාන
 යන්තේ ගැටීමෙන්; සඤ්ඤා, අබ්ධයනෙමේ; ඡායනි ඉතිව,
 උපදියයිද; වදනති, කියති

(‘පට්ඨානාමිති ඉදං’ යි නිවමනාකල්පි ජඤ්ඤා
 භිග්ගානිත් ඉති අබ්ධා ලොපකොට ‘පට්ඨානාමි ඉදං’ යි
 කියනලදි— ‘උප්පාදාති ධානානා’ යන මෙති
 ‘පහති’ අබ්ධයෙන් මෙල නල මුද්‍රිත දත් නොල් නැහැ
 යන මොවුන් ගැනේ)

(නැවත ප්‍රකාර ඤානාරයෙහි අනන්තවාසී වාදයකින්
 අඤ්ඤාතරපහති කාරණය දක්වනුපිණිස “ආකාස වායුප
 හවො” යන ආදිය කිය)

9 ආකාස වායුපහවො, (රූප බව්සන්තේ පරිවෙද) අවිකාශයෙහි
 (ඊරණ ලක්ෂණ) වායො බාහුව උත්පත්ති
 ස්ථානකොටඥාති; දෙහනිස්සිනො, කය ඇසුරු කලාවු; වි
 ත්තමේ, සිතිත් උපදින්නාවු; සඤ්ඤා, අබ්ධයනෙමේ; උරසි,
 ලෙහිද; කාණ්ඨෙව, ගෙලෙහිද; සිරසමිං, මුද්‍රිතෙහිද යන;
 තිසු, තුන්තැනකි; ඡායනො, උපදි

(දත් අඤ්ඤාතරපහති ස්ථානානිමස දක්වන්නේ ‘සො
 භවො’ යන ආදිය කිය)

10 සොපයා පඤ්ච ධාතාහි, චණ්ණතන මුපගව්ඡති
උපගත්තාන චණ්ණතනං, නංනං අභිප්පකාසකො—

සඤ්චිතිව්ඡයො

11 සඤ්චුසාසනං නාම, කෙන සඤ්චුසාසනං
සඤ්චෙනානුසාසනෙන, තෙන සඤ්චුසාසනං.

12 සඤ්චුසාසනං කෙසං, සඤ්ච මනුසාසනං
ලොකිකසාසනිකානං, සඤ්ච මනුසාසනං.

10 සො, (ඒ චිත්තජ) අබ්ඤ්ඤානෙමි; පඤ්චධාතාහි,
(ගෙල නල මුද්‍රා දත් තොල් සම්බන්ධ) පඤ්චධාතාහි,
ස්ව, පචා, පැමිණ; චණ්ණතනං, (එක්සාලිසත්) අස
රබව: ප්‍රගව්ඡති, යේ; චණ්ණතනං, අසරබව; උ
පගත්තාන, පැමිණ; නංනං අභිප්පකාසකො, ඒ ඒ
අභි ප්‍රකාශකරන්නේ වේ.

අබ්ඤ්චිතිව්ඡය

(දුන් අබ්ඤ්චුසාසන ලක්ෂණය දක්වනුපිණිස “සඤ්චුසාසනං” යන ආදිය කිය)

11 සඤ්චුසාසනං, කල්පායන ප්‍රකරණයනෙම; කෙන,
කවර අභිප්පකාසකා; සඤ්චුසාසනං නාම, අබ්ඤ්චුසාසන
නම්වේද? සඤ්ච, අබ්ඤ්චයෝ; අනෙක, මේ කරණකොට
ගෙන; අනුසාසනෙන, (ගම්ගෙයකින්) නිපදවනු ලැ
බේද? තෙන, එහෙයින්; සඤ්චුසාසනං, අබ්ඤ්චුසාසන
නම්වේ.

(නිපදවියයුත්තන්ගේ සාරූපය විවාරණ පිණිස
“සඤ්චුසාසනං කෙසං” යන ආදිය කිය)

12 කෙසං සඤ්චං, කවර අබ්ඤ්චකෙනෙකුත්ගේ; අනු
සාසනං, නිපදවීම; සඤ්චුසාසනං, අබ්ඤ්චුසාසනනම්
වේද? ලොකිකසාසනිකානං, ලොකික ශාසනිකාව; ස
ඤ්චං, අබ්ඤ්චත්ගේ; අනුසාසනං, නිපදවීම; (අබ්ඤ්චු
ශාසනනම්) වේ.

- 13 ලොකිකා චිත්ත පුරිස, ගෙහ රථ ඤාදිකා
සාසනිකා හිව්වර, කසිනා පහති ආදිකා ~~~~~
- 14 සද්දානුසාසනං එතං, මුනිපුබ්බව චර්ණිතං
දුට්ඨානම්පි සද්දනං, කථෙ තෙසානුසාසනං ~~~~~
- 15 පකතිප්පථොසාදිතං, විභාගපරිකප්පනා
අත්ථි විසෙසන වතා, ලක්ඛණතොතන සාධනං ~~~~~

(දන් ශබ්දයන්ගේ ස්වරූපය දක්වනු පිණිස “ලොකිකා” යන ආදිය කීය)

13 චිත්ත, චිත්තශබ්දය; පුරිස, පුරිසශබ්දය; ගෙහ, ගෙහශබ්දය; රථ, රථශබ්දය; ඤාදිකා, ඤාදිකශබ්දය යන මේ ආදි ශබ්දයෝ; ලොකිකා, ලොකිකශබ්දයෙහිවත්; හිව්වර, හිව්වර ශබ්දය; කසින, කසිනශබ්දය; ආපහති ආදිකා, ආපහති ශබ්දය යන මේ ආදි ශබ්දයෝ; සාසනිකා, සාසනිකයම් වෙත් ~~~~~

14 එතං සද්දානුසාසනං, මේ ශබ්දානුසාසනයෙනම; මුනිපුබ්බව චර්ණිතං, සථිඥානාමයන් වහන්සේ විසින් වදාරණලද්දේය; දුට්ඨානං අපි, දෙවැදෑරුම්වූද; එතෙ සංසද්දනං, මේ ශබ්දයන්ගේ; අනුසාසනං, නිපදවීම; කථෙ, (කතායන ස්වර්ණෙනමේ) කියන්නේය ~~~~~

(ශබ්දානුසාසනයෙහි අනුසාසනාකාරය දක්වනු පිණිස “පකතිප්පථොසාදිතං” යන ආදිය කීය)

15 පකතිප්පථොසාදිතං, (පළමුකොට නැඹියයුතු වූ ලිඛිතාදා) ප්‍රකෘතිය (නඹිත අඛ්‍යාත කිතක උපාදික ලපයන්හි කියනලද) ප්‍රත්‍යය යන මේ ආදියගේ; විභාග පරිකප්පනා, විභාගපරිකල්පනා යෙත්; අත්ථි විසෙසන වතා, අත්ථි විසෙසණවත්වූ; ලක්ඛණතොතන, සූත්‍ර භාවයෙන්; සාධනං, සිංහිකිරීම වේ ~~~~~

(මෙහි ආදිග්‍රහණයෙන් ස්වර ව්‍යංශ්ප්පාදි විභක්තිහ්‍රද සියලු කතායන ව්‍යාකරණයෙහි ආ ව්‍යංශ්ප්පාදි ප්‍රභේදයෝද ගන්නාලද්දාමුත්)

- 16 දුට්ඨාසීං සමුද්දිඨො, සද්දො, විතොනා තු සමිහවො
සමිහසුණක සද්දො, ගොති විතා සමුඨකො
දුට්ඨොපි අසං සද්දො, සද්දරමමණි සධගහො
- 17 චිත්ත පොනෙසු සද්දෙසු, කතමස්සා නුසාසනං
අභිචාරක සබ්බෙහි, යො අභිපට්ඨපාදකො
- 18 අභිපසාදකො, පටිපොච්ඡිතොනො
සමිහසුණක සද්දො, එතස්ස අනුසාසනං
සද්දනුසාසන විනිවර්තො.

16 විතොනා තු සමිහවො, විතායෙන්නා සැතුවෙන් උප
දින්නාවූ; දුට්ඨො, දෙවැදෑරුම්වූ; සද්දො, ශබ්දයනෙම;
අසං, පළමුකොට; සමුද්දිඨො, දක්වනලද්දේය; සමිහසුණ
ක සද්දො එව, සමිහසුණක ශබ්දයම; විතාසමුඨකො
ගොති, සිතින් උපදින්නේ වේ; දුට්ඨො අපි, චිත්තාර
වූද; අසං සද්දො, මේ ශබ්දයනෙම; සද්දරමමණි සධගහො,
ශබ්දාලයෙහි සම්පූර්ණ වේ.

(දැන් නිපදවියයුතු ශබ්දය කියනුමිණි “චිත්ත” යන ආ
දිය නිස)

17 චිත්තෙසු චිත්තසද්දෙසුඅපි, මේ ශබ්දයන්දෙදෙනා අතු
රෙනුද; කතමස්ස, කවර ශබ්දයක්වුණේ; අනුසාසනං,
නිපදවීම වේද? යො, යම්ශබ්දයෙක්නෙමේ; අභිචාර
කසබ්බෙහි, වාච්චාවකයන්ගේ සම්බන්ධයෙනි.

18 අභිපසාදකො, (ලෝකික ලෝකොත්ත
ර්ථ) අභිප්පකාශකරණ භාවයෙන්; අභිචාරකො, වසන
ප්‍රකාශකරන්නාවූ; පටිපොච්ඡ, පහණක්මෙන්; අභිපට්
ඨපාදකො, අභි නිපදවන්නේවේද; එතස්ස, මේ; සමි
හසුණක සද්දො, සමිහසුණක ශබ්දයාගේ; අනුසාස
නං, (රූපසිං) නිපදවන ශබ්දය වේ.

ශබ්දානුසාසන විනිවර්තො.

19 කාකදන්ත පරිකඩාව, න වෙළු නිප්පයෝජනං
දසදුලිමවාකාංච, නවෙළුනනිබ්බන්තං

20 ජරස්ස හරෙ නකඛක, චූළාමණෙත පදෙසනං
ඉථා අසනනානුභාවං, උපදෙසො පි එළුනං

(දත් අබ්බානුශාසනෙ දක්වනුපිණිස “කාකදන්ත” ය
න ආදිය කිය)

19 එළු, මේ(අබ්බානුශාසන සම්බන්ත) කව්‍යායනවන
කරණයෙහි; (පිටකත්‍රයානුකූල අබ්බතිප්පාදනය) කාක
දන්තපරිකඩාව, කවුඩන්ගේ දත්පරික්‍ෂාකිරීමමෙන්; න
වනිප්පයෝජනං, (තදභි ප්‍රකාශක උද්ගරණසාධකලක්‍ෂ
ණභාවයෙන්) නිප්පයෝජන වන්නේ නොවේ; එළු, මේ
අබ්බානුශාසනයෙහි; දසදුලිම වාකාංච, දසදුලිම යන
වාක්‍යයමෙන්; නව අනනිබ්බන්තං, සමුඛ නො වන්
නේද නොවේ.

(කවුඩෝ දත් ඇත්නාහුද නැත්නාහුදයි? පිටාලාචු සම
හරු දත්ඇති කවුඩෝ නොදක්නාලද්දුහුයයි කියති-සම
හරු කවුඩෝ මුවහුපමණක් ඇත්නාහුය. දත් නැත්නා
හුයයි කියති— මෙසේ කවුඩන්ගේ දත් ඇතිනැතිබැව් ප
රික්‍ෂාකිරීම නිෂ්ඵල වන්නාක්මෙන් මේකසයින්පියරණෙ
හි පිටකත්‍රයානුකූල අබ්බතිප්පාදනය නිප්පයෝජන වන්
නේ නොවේ— දසදුලිම යන වාක්‍යයමෙන් එකාභිප්පති
පාදක පදසමුහසවපැමිණි වාක්‍යඅතිබැවින් සමුඛ නො
වන්නේද නොවේ— සුඵලකාරය වාක්‍යාරම්භානිසි-පඤ්ච
ම වකාරය සමුඛයානිසි)

20 නක්ඛක චූළාමණි, නක්ඛකනම් නාරජත්‍රගේ යි
බාමණිකායනෙමේ; ජරස්ස හරෙ, ජීවරණගත නසත්
තේය; (යන) උපදෙසනං යථා, උපදෙසනමෙන්; අනු
භාවං, වැටහීමට, අසනෙනා, නොහැකිවූ; උපදෙසො
අපි, උපදෙසයෙක්ද; එළු, මේ කව්‍යායන ව්‍යාකරණ
යෙහි; න, නැත්තේය.

21 මාතු විවාහපදෙසො, යථා නෙති අසම්මතො
ලුප්තායනනරං එති, නවෙනි අනුපායනා.

22 පක්ඛ පාකරණ දෙසා, ගනිකාරෙන චජ්ජිනා
සුසං දෙසපිගනං, සසම්බන්ධපායොජනං.

23 සත්‍ය පයොජනකෙවලි, සම්බන්ධස සිසුං උභො
තෙසුඅනෙතායධො නසමා, හිනෙතා නුතොතා පයොජනා-

(නක්ඛිකනම් නාරජත්‍රයේ සිඵමිණ ලත්කල්හිම උණ
රෙහස සංසිදෙන්තේය යන උපදෙසයමෙන් වැටිනෙ
ත්ව නොපිළිවන්වූ උපදෙසයෙක් මේ කසයින් විසර
ණෙති නැත්තේයි— අපිසබ්බස සම්මුඛසාසිති)

21 මාතු විවාහපදෙසො යථා, මාතෘව විසින් සම්මත
නොකරණලද විවාහොප දෙසය මෙන්; එති, මේ
කල්‍යායන ව්‍යාකරණයෙහි; අසම්මතො, (විඤ්ඤන්තිසිති)
සම්මත නොකරණලද උපදෙසයෙක්; න, නැත්තේය;
එති, මේ කල්‍යායන ව්‍යාකරණයෙහි; ලුප්තායනනරං,
ලුප්ත උපාය විශේෂයෙක් ඇත්තේය; එති, මේ කල්‍යාය
න ව්‍යාකරණයෙහි; අනුපායනකල්, උපෙය්‍යයාගේ අති
ප්‍රාදානසම්පන්නවූ අසම්පන්නයෙක්ද; න, නැත්තේය.

(මේ ප්‍රකරණදෙසයෝයයි දක්වනුපිණිස “පක්ඛපාක
රණ” යන ආදිය කිය)

22 පකරණ, ප්‍රකරණයෙහි; පක්ඛ දෙසා, දෙසයෝ
පස්දෙනෙක්; ගනිකාරෙන. (ප්‍රකරණ දෙසය දෑ නි
ර්දේෂ) ප්‍රකරණ කරණ ආවායසීයා විසින්; චජ්ජිනා,
හරණ ලද්දුය; සසම්බන්ධපායොජනං, සම්බන්ධප්‍රයෝ
ජන සත්‍යවූ; දෙස පිගනං, දෙසයෙන් තොරවූ ගුණ
යනෙම; සුසං, (විඤ්ඤන්තිසිති) මනාකොට පසුස්නා
ලද්දේය.

(සම්බන්ධයෙහි ගුණවි ප්‍රයොජනයන්ගේ සන්තිතිත භා
වයද ඒ ගුණවි ප්‍රයොජනයන්හි සම්බන්ධයාගේ අනන්ත
භාවයද දක්වනුපිණිස “සත්‍ය” යන ආදිය කිය)

23 සත්‍ය, ගුණවිසද, පයොජනංව එම, ප්‍රයොජන

- 24 වුහොත පයොජනෙ යෙව සබ්බෙකො විහිතො සිත්තා
පයොජනං හි විහිතං සබ්බෙකො විහිතො නරාං
- 25 සබ්බසෙසවුති සත්ථිසං, කම්මුනොවාපි කසුපි
යාව පයොජනං නුතනං, නාව නං භෙත ගඤනො
- 26 සුතඤ්ඤානසබ්බෙකං, සොනාසොතං පච්චෙත්ති
අවිසුඤ්ඤානසබ්බෙකං, සත්ථිසංගාහප්පගණනො

දසන; උභො, දෙදෙන; සබ්බෙකසංසිද්ධං, සබ්බෙකසනිශ්චිත
වත්තානුස; නෙසු, ඒශාසත්‍යප්‍රයොජනාන්ති; අනෙතාග
බො, (සබ්බෙකසනෙම යම්ගොතිත්) අනනාගිතවේද; න
සමා, එසේගොතිත්; පයොජනා, ප්‍රයොජනගෙත්; කිසොනා
චෙත්තරණලද්ධව; නරගොනා, නොකිසනලද්දේය.

24 පයොජනෙච්ච, ප්‍රයොජනගම; වුහොත, නිකල්හි;
සබ්බෙකො; සබ්බෙකසනෙම; විත්තොසිත්තා, කිසනලද්දේ
වත්තෙන්; නරා, එසේම; සබ්බෙකො, සබ්බෙකස; විහි
තො, කිසනලදකල්හි; පයොජනංහි, ප්‍රයොජනගම; වි
හිතං, කිසනලද්දේය.

(සිසුලු කම්මාගේ ඵලය විද්‍යමානකල්හිගම්කිසිවකින්
උගත්තාලැබේයයි දක්වනුපිණිස 'සබ්බසෙස වති' යන
ආදිය කිය)

25 සබ්බසෙසච්චතිසත්ථිසං, (වා) සිසුලුමගාසත්‍යගාගේහෝ;
කම්මුනොවාපි, කම්මක්ත්‍රගේහෝ; පයොජනං, ප්‍රයොජ
නගම; යාව, යම්තාක්; කසුපි, කිසිවෙක්විසින්; නර
ගනං, නොකිසනලද්දේද; නාව, ඒතාක්; නං, ඒශාසත්‍යහෝ
කම්ම; නෙත, ඔහු විසින්, නග්ඤනො, නුඋගත්තාලැබේ.

(ශ්‍රෝතෘපුද්ගලනෙම ශ්‍යාමාසිද්ධ ශ්‍යාමබ්බෙකසද අ
සත්‍යකාමැතිවේයයි දක්වනුපිණිස 'සුතඤ්ඤානසබ්බෙ
කං' යන ආදිය කිය)

26 සොනා, ශ්‍රෝතෘගෙමේ; සුතඤ්ඤා, දත්තාලදඅභි

27 සභාදිගිහිනතොවුතො, සඛිකොසයායොජනො
සපයොජනසඛිකං, සභිං සුභිං උදිරයෙ

28 සඤ්ඤාසාසනස්ස කිං, පයොජනනති වෙ වදෙ
රකෙඛානාගමිලහුපා, සසඤ්ඤාහි මෙවච්ඡෙ

29 නති රක්ඛාති අභිස්සා, නුපායපරිහාරනා
සුභතනන රක්ඛනභිං හි, සිහිනිනබ්බං සුසිමනා

ඇති; සඤ්ඤාසාසනස්ස, අත්තාලදසඛිකාභිභාසනා; සො
තං, අසත්ථ; පච්චෙය්හි, කාමාභිභේ; අභිඤ්ඤානභිභා
සඛිකං, නොදන්තාලදඅභිභාසනා සඛිකාභිභා; සභිං, ශා
සනා; සුභිං උදිරයෙ, මනාච්ඤ්ඤාසාසනාගමිලහුපා

27 නතො, එසේනෙයිත්; සභාදිගිහි, ශාසනාසාසනා
දිගිහි; සපයොජනො, ප්‍රයොජනසතිනවු; සඛිකො, සඛිකිතනෙමි;
වුතො, කිසනලදදේස; සයොජන සඛිකං, ප්‍රයොජනසාසනසඛිකිතනවු, සභිං, ශාසන
ස; සුභිං, දූස; උදිරයෙ, කිසන්තේස

28 සඤ්ඤාසාසනස්ස, ශබ්දානුශාසනාසාසනේ; පයොජ
නං, ප්‍රයොජනනෙම, කිංඉතිවෙ, (සමුප්පයොජනේ)
කිමෙක්ඛන්; වදෙ, කිසන්තේස; රක්ඛා, රක්ඛිමස; උ
න, නතිණසතිරිමස; අගම, අගමස; ලහුපා, මදලපා
සස; සඤ්ඤාහි මෙවච්ඡෙ, ශාසනාසනසඤ්ඤාහි මෙවච්ඡෙ ප්‍රයොජන
කොට ඇත්තේමස

(මෙහි ඉතිශබ්දය වචනාලකාරය—එම ශබ්දය අමත
රණයයි—එයින් 'අකමර්ශය මෙම' යනු සතිවුත්ත
කෙරේ- වතාරය නිපානමානුයෙති)

(රක්ඛාදිඅභිප්‍රකාශකිරීමෙහි 'නති' යනාදියකි)

29 නති, රක්ඛාදිපඤ්ඤාසාසනස්ස අනුරන්; රක්ඛාති,
රක්ඛානමි; අභිස්සා, අභිසාසනේ; අනුපාය පරිහාරනා,
අනුපායපිණිසපරිහාරකරණබවමේ; සුභතනන රක්ඛන
භිං, පිටකනුශාසනේපාලනපිණිස; සුසිමනා, සුප්පාද

—00—

30 එවං සතෙහි ආදිමති, ලොභො සකාරආදිනං
 යථාසිදන්ති ආදිමති, යකාරදීන මාගමො

31 ආර්යසංඤ්ජවනනදීං, චිකාරකුණදිව
 ඉට්ඨාදි සුත්ත ගහවිසු, ආරකඛාති පකාසිනා

32 යදිති න ගතො ධානෙ, කායදුට්ඨරිනාදිනා
 මනනං ජුල්ලිඛිත නිද්දිං, යද්ද ඉඤ්චි නද්ද, සිසා
 යදිති න ගතො ධානෙ, ඉඤ්චිලිඛිතන උතතෙ

යාමිති; හි, දුභිකොට; සිහිවිතරිතං, (නව්වාසනවිත
 කරණය) හික්මිය යුත්තෙය්.

(සුත්තානත රසණයාගේ උද්ගරණ නිශ්චය දක්වනු
 පිණිස 'එවං' යන ආදිය කිය)

30 එවංසතෙග්ගති, එවංසතෙයන; ආදිමති, මේආදිප්‍ර
 යෝග්‍යෙය්; සකාරආදිනං, සකාරදීන්ව; ලොභො,
 (බ්‍රහ්මචාරිනො චිත්තසංකල්පයොපනසුත්තයෙන්) ලොභේ;
 යථාසිදංගති, යථාසිදංගන; ආදිමති, මේආදිප්‍රයෝග්‍යෙය්;
 යකාරදීනංආගමො, (යථාමුදනතරජ්ඣාමාගමාසනසුත්තයෙන්)
 යකාරදීන්ගේ ආගමය වේ.

31 ආර්යසංඤ්ජවංගති, ආර්යසංඤ්ජවංගන; ආර්යං, මේ
 ආදිප්‍රයෝග්‍යෙය්; චිකාරකුණංආපිච, චිකාරකුණංආපිච;
 ඉට්ඨාදි, යථාමේආදිගතෙමේ; සුත්තගහවිසු, සුත්ත
 ග්‍රන්ථයාගේ; ආරකඛාගති, ආරකුණාසී; පකාසිනා, ප්‍ර
 කාශ කරණ ලද්දිය.

32 යදිති, ඉදින්වනාති; යද්ද, යමකලෙක්ති; ඉඤ්චි, භවිත
 ක්තොමේ; කායදුට්ඨරිනාදිනා, කායදුග්‍රහිතරිනාදියෙන්;
 සිසා, (සුත්ත) වින්හිද; නද්ද, එකල්හි; නභනොකොතිලේය
 (යන) ධානෙ, ස්ථානෙය්; මනනං, පරමාත්මාදිවිචිතය; ජු
 ල්ලිඛිතනිද්දිං, පුංලිඛිතයෙන්දක්වන ලද්දේය; යදිති නග
 තො, යදිති නගතොයන; ධානෙ, ස්ථානෙය්; ඉඤ්චිලිඛිත
 න, හිත්‍රිලිඛිතයාදියෙන්; උතතො, කල්පනාකොරේ.

33 මනෙත නිශ්චිත මෙකතනං, බහුතෙතනපි උගතෙන
සම්පාදෙත්ති ආදිමිති, සම්පාදෙථාති ආදිනා.

34 සුතතනඋගතණ්ණෙව්ව, සඤ්ඤාසිට්ඨිසාධනං *
නව්වතිනසස ආදිනං, නව්වතිනෙති ආදිනා
සත්තමසතනාදි උගතණං, උගතණනති පකාසිතං

35 පරමාරු නව්වතින, උපදෙසොව ආගමො
නිකකාම ජින ඛමෙමා සො, නව්වතිනං ජිනසාසනං

33 මනෙත, පරමාරුබුබ්බවනසෙති; සම්පාදෙතිගුති
සම්පාදෙතිසන; ආදිමිති, මේආදිප්‍රයෝගසෙති; නිශ්චිතං
දක්වනලද; එකතනං, එකකිස; සම්පාදෙථිගුති, සම්ප
දෙථිසන; ආදිනා, මේආදිවසෙත්; බහුතෙතනපි, බ
හුවවනකිසෙත්ද; උගතෙන, කල්පනාකෙරේ.

34 සුතතනඋගතණංවච්ච, පිටකග්‍රන්ථාණ්; (චුළුඛිත
සුචුළුඛිතාදි වසෙත්ද එකවවනස බහුවවනාදිවසෙත්
ද)කල්පනාකිරිමම; සඤ්ඤාසිට්ඨි සාධනං, සබ්බානුසාස
නසතිපදවත්තේමේ; නව්වතිනසසආදිනං, නව්වතිනසස
සනආදිත්තේ; නව්වතිනෙ ගුති, නව්වතිනෙසන; ආදි
නා, මේආදිවසෙත්; සත්තමසතනාදි උගතණං, සත්ත
මසතනාදිත්තේ කල්පනාකිරිමම; උගතණංගුති, උ
ගතණස; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණ ලද්දේය.

35 පරමාරුනව්වතින, අනිත් අනිත් ආවාසිතත්තේ
ප්‍රවේණිසෙත් නොසිඳු පැවැත්නාවු; උපදෙසොච්ච,
උපදෙසනම; ආගමො, (ආගමිසසති ඉතොත්ත අභිස
භෙතිසෙත්) ආගමනමිමේ; සො, ඒ; නිකකාමජින
ඛමෙමා, කෙලස කාම රහිතවු සඵලසත්වනත්තේතේ ඛ
මිතෙමේ; නව්වතිනසාසනං, නව්වතිනසාසනාය
සන නමිමේ.

* සඤ්ඤාසාධනසාධනනති සබ්බපොඤ්ඤාසු දිසසති

- 36 තදගම ජාතනථං, සිංඛිතබ්බං*භිතෙසිනා
වෙය්‍යකරණං නාමෙතං, නිරුත්තිසද්දලකඛණං
- 37 අසද්දික මනථ්ඤානං, මිලකඛ චිචතං යදි
අනගදිතවාක්‍යතතා, භික්ඛුනා නොපගමන්තෙ
- 28 අමනාසද්දපිඤ්ඤාබ්බා, නෙසංඤ්ඤාණෙනිරුත්තිතො
නථිඅඤ්ඤාලත්‍රපායො,සික්ඛෙය්‍යසද්දලකඛණං
- 39 දණ්ණිකමාගරෙය්‍යහි, සඤ්ඤානො ජයතෙ තද
දණ්ඨිනං ධන මාහර, ඉති වුත්තෙ න සංසයො

36 භිතෙසිනා, (දිඨ්ඨමිමික සමුපරික අත්මාසිපරාසි
සම්බන්ධ) භිතෙසිනාලත්‍රපායාපිසිත්; තදගමජාතනථං
(සථිඤ්ඤාත්වහන්සේගේ පටන් අදදක්වා නොසිදුවැත්
නාවු උපදෙශ නවාධග ශාසනා ශාසනවු) අගමයාගේද
නිමිට්ඨය; නිරුත්තිසද්දලකඛණං, (මාගධික භාෂාතෙ
සිත් අවිපරිතවු) නිරුත්තිසද්දන්තේලක්‍ෂණඇති; වෙ
ය්‍යකරණංනාම, (කම්මාන) ව්‍යාකරණනම්වු; චිතං,
මේශාසත්‍රය; සිංඛිතබ්බං, භික්ඛුසමුත්තේය.

37 යදි, ඉදිත්, අසද්දිකං, අපඤ්ඤාසෙත්තස්සත්වු; අනථ්
ඤානං, සිතිසමාහරණස්සත්වු; මිලකඛචිචතං, ප්‍රත්‍යාගා
දෙශවාසිත්තේච්චතයෙක්විනම්; භික්ඛුනා, භික්ඛුහිමි
න්; අනුඅගදිතවාක්‍යතතා, නැවතනැවත නොකියනලද
විකාසඇතිබැසිත්; නපගමන්තෙ, නොදත්තාලැබේ.

38 අනො, එසේනෙසිත්; සද්දාපි, ශබ්දයෝද; ඤා
බ්බා, දනසුත්තාත්‍රය; නෙසං, එශබ්දයන්තේ; ඤාණො,
දුක්ඛමෙහි; නිරුත්තිතො, නිරුත්තිශාසත්‍රයෙන්; අඤ්ඤා,
අත්‍යවු; ලත්‍රපායො, ලත්‍රවුඋපායයෙක්, නථි, නැත්
තේය, සද්දලකඛණං, ශබ්දලක්‍ෂණය; සික්ඛෙය්‍ය, ඉ
ගෙණගත්තේය.

39 දණ්ණිකං ආගරෙය්‍ය ඉහි, දණ්ණිකං ආගරෙය්‍ය සිත්තං

40 සමිත මෙකුසුන, මුඛදෙසෙන චිත්තො
අසත්තිමිතිව සුක්ඛෙධො, හ තං ජලහි කච්චිමි.

සද්දානුකූලන පටිපාටින විනිශ්චයා.

තොත්; හද, චිත්ත; සමුදායොග්ගතො, සැකටපදී
දණ්ඩිතංඛනංආනාදුහි, දණ්ඩිතංඛනංආනරහි; වුතො
කිත්ති; හසංසයො; සැකනැත්තෝය.

(‘දණ්ඩිතං ආනරෙස’ යි කිත්ති සැකටපදනෙයනුමක්
හෙත්තදයත්? ‘දණ්ඩිතං’ යනමෙක ‘හංඛිතොකනරසා’
යන සුත්තයෙන් කෘතත්වයක්සංඥා කෙරෙන් පරවු අංචි
පතිතවතං යන ආදෙශකිරීමෙන්, ‘සුතංඛිසුච’ යනමේසු
භාෂෙති (වමුගණයෙන් ද්විවිලාසිමෙන් සුචිකතිතංචිසා
සතිච්චිතසති නිමිත්තාච්චරූපයෙන් මිත්‍රවුහෙතිති- දණ්ඩි
තංඛනංආනර’ යි කිත්ති සැකයෙන් නැත්තේය කුමක්
හෙත්තදයත්? සමිතිවිශේෂය දක්වුහෙතිති)

(මෙසේ සමුදාය අභිනිලිත ආවාසෙධාපදෙශයෙන්
දනතාලබෙන්තෙයයි දක්වනුමිණිස ‘යමිතිතං’ යන ආ
දිස කිය)

40 අභිසංසුතං, (පෙර) යොදන්තාලද, සං, සමක්; අ
සිතං, හදරණලද්දේද; (හේතොම) උපදෙසෙන, (සුචා
වාසිසත්තේ) උපදෙශයෙන්; චිත්තෙන, දන්තාලාබේ;
අනත්තිමිති, ගිහිතැතිකල්ක; සුක්ඛෙධොඉච, විශලිද
රමෙන්; තං, ඒ (හදරණලද) ශාඛාසහෙමේ; කච්චි
චි, කිසිතැනෙක්කි; ජලහි, (අභි) ප්‍රකාශනො
කෙරේ.

**ශබ්දානුශාසනප්‍රයොජන ,
විනිශ්චයයි**

(නිකුත්තායේ පසුබාච්චයන්අතුරෙන් මේකාරිකා
යයි දක්වනුමිණිස “පසුබාච්චයනිකං” යන ආදිය කිය)

- 41 පක්ඛාවසවසමිකං, නත්තං නත්තපිදු පිදුං
සබ්බතො කාරිකාසුත්තං, වුත්ති සමානුසාසනං
42 නෙසවයං කාරිකානාම, සද්දසභිප්පකාසිකා
කාරිකාලකඛණං ඵලං, වෙදිනබ්බං නම් නතිවෙ
43 උඛරිකාන ගමිතිරං, උත්තානභිප්පකාසිකා
විවරන්ති පටිච්ඡන්තං, ගුල්පමභිප්පකාසිකා

41 නත්තං, නත්තපිදු නෙම; සබ්බතො; (එකසුත්තයෙස්ස උද්ගරණයන්) සමුත්තකොට්ඨකයනලද රුපසිකපිදු ආසනාද; කාරිකා, භාවිමයවසිටි බාලපාලොඛනාදි ආසනාද; සුත්තං, සුත්තමයවසිටි ආසනාද; වුත්ති, (සුභුචිවරණ) වාග්නි ආසනාද; සමානුසාසනං, ආසනාසාසනෙ අසිමිවරණ(වග්ගෙත්) නිපදවන(නාසාදි) ආසනාද(යන), පක්ඛාවසවසමිකං, අවසවසකිත්සුක්කයයි; නත්තපිදු, නත්තපිදුන්සාමුදායායයි; පිදුං, දනිත්
(නත්තාවසවසන් පස්දෙකාදතුරෙන් නමාපිසිත් පටන්නත්තාලද නත්තාවසවසන්විසිසෙසන කියනුපිණි ස 'නෙසවයං' යන අදිය කිය)

42 නෙසු, ඒ අවසවසන්පස්දෙකාදතුරෙන්; අසංකාරිකානාම, මේකාරිකාවනම්; සද්දසභිප්පකාසිකා, අබ්බ ආසනාසාසනෙ; අසිමිප්පකාසකරන්ති; ඵලං කාරිකාලක්ඛණං, මේකාරිකාලක්ඛණයනෙම; වෙදිනබ්බං, දනපුත්තෙය; කම්මන්තිවෙ, කම්මන්තිකාරයකින්දනපුත්තෙයත්?

43 ගමිතිරං, ගාමුරුභිප්පකා; උඛරිකාන, (සමුත්තකිත් විග්ගෙත්) උද්ගරා, උත්තානභිප්පකාසිකා, ප්‍රකටකොට්ඨප්පකාසකරන්ති; පටිච්ඡන්තං, (ලිඛිත විග්ගෙත්) වචන කාරක සමාස නමන බාල ප්‍රායසෙත්) පිළිසන්වු අසිමි; විවරන්ති, විවරණයකරන්ති

- 44 අප්‍රසව්‍යවිසයදෙනා, සාරථිං ගුල්හනිණිණං
තිද්දෙසං හෙතුමං තථං, සුත්තංව පවුරුච්ඡාකා.....
- 45 සඬ්ඛිතතා පිට්‍රත්තීව, සිලොකමයසන්තිතා
පණ්ඩිතෙහ සමාධිතතා, කාරිකා කාරිකාසූතා
- 46 වුත්තිනතසෙසු හෙරුත්ති, මසුප්පාරුපසිතිසු
අභිව්‍යාධිතතසෙසු ව, කාසිකා වුත්තිතමිපිව.....

වු; ගුල්හනිණිණි, (කිසිකලදලිඛිතාදියෙන්ම) ගුල්
වුඅභිව්‍යාධිතතාකරන්නිවු.....

44 අප්‍රසව්‍යවිසයදෙනා, මද්දෙසරුත්තාචු; අසද්දෙනා, සාක
තාත්තාචු; සාරථිං, (විද්‍යාත්මිතිප්‍රශංසාකට්ඨාසු) උ
ත්තමාභිචුත්තාචු; ගුල්හනිණිණි, ගුල්හනිපමුණුවත්
තාචු; තිද්දෙසං, දෙදරුතිනවු; හෙතුමං, හෙතුදැත්
තාචු; තථං, අපිපරිතාභිමෙන්සුත්තාචු; සුත්තංව, සු
ත්තමෙන්; පවුරුච්ඡාකා, බොහෝඅභිචුත්තාචු.....

45 සඬ්ඛිතතා, සංඝෙපකරණලද, පිට්‍රත්තීව, පිට්
රණකරන්නිවු; සිලොකමයසන්තිතා, ගාථාමයවසිතිකී;
කාරිකා, කාරිකාසූතා; කාරිකාසූතා, කාරිකාලසා
ණදන්නාචු; පණ්ඩිතෙහ, පණ්ඩිතතාමිති; සමාධිත
තා, මහාකොටකිසිකලද්දිය.....

46 වුත්තිනතසෙසු- කථාමයවිචාරිතනසයන්තිත්ති
යන්තිද; හෙරුත්තිමසුප්පාරුපසිතිසු, නිරුත්තිසාරම්
සුප්පාරුපසිතිසුකරණයන්තිද; අභිව්‍යාධිතතසෙසු,
(කථාමයප්‍රකරණයෙන්) අභිව්‍යාධිතතානුත්තිදෙසි
ද; කාසිකාවුත්තිතමිපිව, කාසිකාවිචාරිතෙතිද.....

(කසිරට පිසු අභාසයකෙකුටිසිත් කලුනෙයින් කාසිකා
විචාරිතසි නිසාලදි—මෙහි අපිසිද්දා සමුච්ඡාසිසි—
විකාරය පද්ධරණයි)

47 නදඤ්ඤසද්දසලේඛ, ආගමිකචාරාසු ව
පිටකකිණිණිය, තනනස, කාරිකාසාරසංගහා

කාමිනා විනිවිදයො.

48 සද්දානුසාසනෙ, ප්‍රග්‍රහ, සන්ධි නාමඤ්ඤ කාරකං
සමාස පාඨනා ධනතං, කිත්තඤ්ඤ උභාදිකං

49 සන්ධිමිති එකපඤ්ඤාසං, නාමමිති විසතං හවෙ
අභාරසාධිකඤ්ඤව, කාරකෙ පඤ්ඤානාලියං

50 සමාසෙ අභිවිසඤ්ඤ, වාසවිසි නඤ්ඤ මනං
අභාරස සනාචනතෙ, කිත්තෙ සුග්‍රහසතං හවෙ

47 නදඤ්ඤසද්දසලේඛ, එයින්අනාගතද්‍ර භාෂ්‍යයන්හිද;
ආගමිකචාරාසු ව, පිටකානුස අභිකචාරවන්තිද; පිටක
කිණිණිය, පිටකිණිණිය; තනනස, තන්ත්‍රයායේ; සා
රසංගහා; සාරසචක්කොටගැන්ම; කාරිකා, කාරිකා
නම්මි.

කාරිකාවිනිවිදයයි

48 සද්දානුසාසනෙ, කල්‍යාණවත්කරණයෙහි, සන්ධි,
සන්ධිසද, නාමං, නාමසද, කාරකං, කාරකසද; ස
මාස, සමාසය; පාඨන, පාඨනය; ධනතං, ධනතය
යනමොද; කිත්තං, කිත්තසද; උභාදිකං, උභා
දිසද; ප්‍රග්‍රහ, කිසිනුදේදය

49 සන්ධිමිති, සංගිතාපරිච්ඡේදයෙහි; එකපඤ්ඤාසං
(සුභ) එකපඤ්ඤාසන්තේ; නාමමිති, නාමපරිච්ඡේදයෙහි
භාරසාධිකං, අවමුඛසන්තේකකොටඇති; විසතඤ්ඤව
හවෙ, (සුභ)දෙසියසන්තේකතේ; කාරකෙ, කාරකප
රිච්ඡේදයෙහි; පඤ්ඤානාලියං, (සුභ)පන්තාලියෙන්තේ

50 සමාසෙ; සමාසපරිච්ඡේදයෙහි; අභිවිසං, (සුභ) වි
සිද්ධිවන්තේ; නඤ්ඤ, නඤ්ඤපරිච්ඡේදයෙහි; වාසවිසි

- 51 උදාසීනභාවය, සුභතමෙතං පකාසිතං
කඩායනෙත ථෙරෙන, හිලොකුභිලකෙන භූ.
52 සමෙතං සුභත මුද්දිසිං, අනෙකපිඨ භෙදනො
සබ්බසොපාසුභතස්ස, කතමං ලක්ඛණංදිකං
53 අපාක්ඛර ඔසඤ්ඤතං, සාරභිං ගුල්හනිණිණං
හිඤ්ඤසං නෙතුමංතථිං, සුභතලක්ඛණසම්මතං.
54 ආරම්භො චිච්ඡං පහති, ලක්ඛණං සොගමෙවච
වාසාං සුභතං යතකාදි, සුභතාන මහිධානකං.

(සූත්‍ර) දෙසැටෙක්; මහං, දන්ඩාලද්දේය; ආඛ්‍යාතේ,
ආඛ්‍යාතපරිච්ඡේදයෙහි; අභාරසයනං, (සූත්‍ර) එක්සියදව
ප්‍රාසංගේ; කිතේ, කිතකපරිච්ඡේදයෙහි; පුත්තසනා
තවේ, සුත්‍රසියයෙක්වන්නේය.

51 උභාදිමිතිව, උභාදිපර්වෝදයෙහිද; පක්ෂයං,
(සුත්‍ර) පතසෙක්චේ; තිලොකතිලකෙන, තිලොවටති
ලකයක්වැනිවූ; කම්බාසකෙනෙථේරෙනතු, කම්බාසනාම
විරසන්වනන්යෙව්‍යසිත්ථාති; ඵන සුතනං, ඡේසුත්‍රයනො
මි; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණයාදියෙහි.

රිදි සංචිතංසුතනං, සච්චේක්ෂුහුසෙක්තොමේ; අහොති
 ඩිතෙදනො; නොසෙක්වැදුරුච්චිතෙදසෙත්; උඤ්ඡං, ද
 ක්විතලද්දේද; ඵිතසංසඛිතසංසුතනසං, මේගිසලසුත
 සාහේ; ලක්ඛණාදිකං, ලක්ෂණාදිකං; කතමං, කතර්ථද්

53 අප්‍රස්වරං, (සමක්ෂ) මද අප්‍රස්වරං ඇත්තේද, අප්‍රස්වරං,
සැකසුණේද, සැරසීම, උතුම් අභිමතයක් ඇත්තේද; ලක්ෂ්
පතිශ්චන්ද්‍රං, භූමිකාවලි භූමිකාවක් ඇත්තේද, නිදහස, දේශ
රහිතයේද, නොමැති, නොමැතිවන්නේද; නම්, අභිමත
නාභිමතයක් ඇත්තේද, සුභාලක්ෂණයක් ඇති, (ඒ) සු
භාලක්ෂණයක් ඇති නොමැතිද

(දන්තූරාතිබා නදක් වනුයි නීස 'පුරවිභා' යන අදියරයි)

54 ဇာတ်ဇာတ်, ဇာတ်ဇာတ်; ဇာတ်, ဇာတ်; ဇာတ်,

55 පොරණං සරණංඤ්ච, නිරුත්ති භෙදවාචකං
නස්ස නිබ්බන්ධං සුත්ත, මිහි කෙපි වදන්ති ව.

සුත්තගණ විනිව්ජ්ජො..

56 සද්දිහං සම්මට්ඨකම්' ආදො සත්ථිස්ස කාරිකං
අක්ඛරිතො සරණො' රස්සදිඤ්චාච්ඤාසා.

ප්‍රාථ්මිකද; ලක්ඛණං, ලක්ෂණයද; ගොථංඵච්ච, ගො
භයද; වාකයං, වාක්‍යයද; සුත්තං, සුත්‍රයද; සනභාදි
සනභාදියද යනමේ; සුත්තානං, සුත්‍රයන්ගේ; අඛිඛා
නකං, නාමනම්මේ.

(ආරම්භනම් ප්‍රයෝගසිහිපිණිස සුත්‍රොපදෙශයාගේ
ආදිභාවයෙන් ආරම්භකිරීමයි- වචනනම් ප්‍රයෝගසිහිපි
ණිස කීමයි-ප්‍රාථ්මිකම් ප්‍රයෝගසිහිපිණිස පෑමි නිමයි-
ලක්ෂණයම් ප්‍රයෝගසිහිපිණිස විභාගකොට සලකුණ
කිරීමයි- ගොභනම් ප්‍රයෝග සිහිපිණිස යෙදීමයි-වාක්‍ය
නම් උද්ගාරණ රූපනිදර්ශකයන්ගේ කීමයි-සුත්‍රනම් උද්
ගාරණරූපසිහිප්‍රකාශකිරීමිආදිභාවයෙන් අභිනිමයි-පුත්ත
නාදිනම් ප්‍රයෝගසිහිපිණිස ප්‍රයත්නයාගේ අදියි)

55 පොරණං, (ගමක්) පුරාතනවේද; සරණංඵච්ච, වි
පරිභව්‍යවහාරය නස්තේවේද; නිරුත්තිසංඝවාචකං, නි
රුත්තිගබ්භසකියන්තේද; නස්ස, ඒ (සම්භාවනිරුත්තිශු
භ) ශබ්දයාගේ; නිබ්බන්ධං, (රූපනිසප්පනිසව) කාරණ
වේද; (හේ) සුත්තංඉතිව, සුත්‍රයයිද; කෙපි, සම්භරආවා
ග්ගියෝ, වදන්ති, කියත්.

සුත්තගණවිනිව්ජ්ජො

56 අක්ඛරිතො, අක්ෂරවශ යෙත්ද; සරණො, සාරව
ශයෙත්ද; රස්සදිඤ්චා, හ්‍රස්වදිඤ්ච වශයෙන්ද; චාසාප
නා, චාසාපවශයෙන්ද; (මත්තවඤ්චනිසි)

57 විඤ්චාධිකායා අසොසෙති, සොසතිග්ගතිනෙති ඉ
පුබ්බාපරවසෙතාපි, ලොප ආගමනො පිච්ඤ්ඤා

58 සංයෝග පරිනාමය, විසොජ්ඣනවසෙත ච
සිද්ධිල ඛනිතොතාපි, ගරුක ලුහුකොත ච්ඤ්ඤා

59 සමන්තපාසාදි, විමුක්තවිධානනො පිච්ඤ්ඤා
කරණසංයතනාදි, හෙදනො සන්තිනො කපිංඤ්ඤා

60 එකවත්තාදිසමත්තා, වණ්ණා එතෙ පමාණනො
පමාණනා මහිබෙත්තං, භවිත්තංති අක්ඛරංඤ්ඤා

57 විඤ්චාධිකායා අසොසෙති, විනිශ්චයිතාසොස විශයෙ
න්ද; සොසතිග්ගතිනෙති, සොසතිග්ගතිනවශයෙන්
ද; පුබ්බාපරවසෙත අපි, පුබ්බ අපර වශයෙන්ද; ලොප
ආගමනොපිච්ඤ්ඤා, ලොප ආගමවශයෙන්ද;

58 සංයෝග, සංයෝගය; පරිනාමය, පරික්රමය පැමි
ණිමය; විසොජ්ඣනවසෙත, චේතනිකමය සනමොචුත්
තේ වශයෙන්ද; සිද්ධිල ඛනිතොත අපි, සිද්ධිල ඛනිත ව
ශයෙන්ද; ගරුක ලුහුකොත, ගරුක ලුහුකොතෙන්ද;---

59 සමන්තපාසාදි, සමන්තපාසාදි; විමුක්ත, විමුක්තය; විමු
ක්ත, විමුක්තය; විධානනො අපිච්ඤ්ඤා, ස්වාත්මය සනමොචුත්
තේ වශයෙන්ද, කරණසංයතනාදි, කරණසංයතනාදිත්
තේ; හෙදනො, හෙදනෙන්ද; සන්තිනො, සන්තිනාවශ
යෙන්ද; කපිංඤ්ඤා, කපිංඤ්ඤා; සන්තිසංකාරිකං, සං
කාරිකාකාරිකාව; අක්ඛරං, පළමුකොට; සමන්තපාසාදි, සන්
තපාසාදි; කපිං, කෙසේද?

60 පමාණනො, ප්‍රමාණවශයෙන්; එකවත්තාදිසම
ත්තා, එකසාමාන්‍ය පමාණය; එතෙවණ්ණා, ඵලවණ්ණා
යෝ; අනන්තං, කෙළවරක් නැත්තාවූ, අනිබ්බත්තං, අනි
බ්බත්තය; පමාණ, පමාණ; නිබ්බත්තං, (සමන්තපාසාදි) සන්
තපාසාදි; ඉති, එසේහෙයිත්; අක්ඛරං, අක්කර
යෝ; නම්චෙත්තං

61 සං සං පිළිකිනං කාතුං, මුදුතනං කැඳවනං වා
පඤ්ඤා නතනවචනභිං, නක්ඛරන්තිති අක්ඛරං

62 අවස්ථාල සභාවෙන, සද්දානි පරිදිපකා
පඤ්ඤා නතන වචනභිං, න වලන්තිති අක්ඛරං

63 නිව්ඤ්ඤා වචනභිං, මනභෙදෙන වුචනෙ
පරෙ සරූප මෙවාහි, කෙච් ඡාතිති භාසරෙ*

61 සං සං පිළිකිනං, සම්මති (කුණ්ඩලාභරණදී) ප
ලදනාවක්; කාතුං, කරන්ට; මුදුතනං, මෘදුභාවයට පැ
මිණියාවු; කැඳවනංවිස, රත්රන්සෙසින්; අනතනවචන
භිං, කෙළවරක්කැහි පිටකත්තයාහිබෙයයට; පඤ්ඤා, පැ
මිණ; නක්ඛරන්ති, (සම්මතයකින්) නදබවට නොසෙද්
ද; ඉති, එසේහෙයින්; අක්ඛර, අක්කරයෝ නම්වෙන්—

62 අවස්ථාල සභාවෙන, නොසැලෙන සභාවයෙන්;
අනතනවචනභිං, කෙළවරක්කැහි පිටකත්තයාහිබෙයය
ට; පඤ්ඤා, පැමිණ; සද්දානිපරිදිපකා, යඛ්ඤානියන් ප්‍රකාශ
කරන්නාවු; නවලන්ති, (සම්මතයකින්) නොසැලෙද්ද;
ඉති, එසේහෙයින්; අක්ඛර, අක්කරයෝ නම්වෙන්

(දන් අක්කරයන්ට විෂයවූ වචනානිසායෝ සනිටුහන්ක
රණුකැමැත්තේ 'නිව්ඤ්ඤා වචනභිං' යන ආදියකි)

63 වචනභිං, (අක්කරයන්ට විෂයවූ) වචනානිසායෝ;
නිව්ඤ්ඤා, සනිටුහන්කිරීම; මනභෙදෙන, (විඤ්ඤානානා
දීන්ගේ) අභිප්‍රාය විශේෂයෙන්; වුචනෙ, කියනුලැබේ;
පරෙ, (වචනානිසායෝ සරූපය සුකතිවයයෙන්දන්නාවු)
අනතව්‍යාසකිකෙන්; සරූපංඵව ඉති, (මේත්සභාවවූ
ශාහි) ලක්ෂණමයයිද; කෙච්, ඇතම්ආවායකිකෙන්;
ඡාතිඉති, (ඡාතිසම්බන්ධ)සාමාන්‍යයයිද; භාසරෙ, කියන්—

* 'වුචනෙ' හි පොඬුකෙසු දියැති

64. කෙහවි දබ්බමෙවාහි, ජාති දබ්බතනි කෙහවි
ජාතිගුණක්‍රියාහෙද, නීති වා කෙවි භාසරෙ

65. කෙවි ජාති ගුණ ක්‍රියා, සද්වජාහි චතුබ්බිධා,
ජාතික්‍රියා ගුණොදබ්බං, නාමතනිපසුඛවා පරෙ

66. ටිකාකාරො තිබ්බමස්සා, භිබ්බානතනා භිබ්බෙසානො
නිනඤ්චි තෙසසඤ්චසා, දුම්බතනි පකාසනි

64 කෙහවි, කිසිආවාසීයකුමිසිත්; දබ්බංච්චලුහි, ද්‍රව්‍යමයයිද; කෙහවි, කිසිආවාසීයකුමිසිත්; ජාතිදබ්බංගුහි, ජාතිද්‍රව්‍යමයයිද නිසනුලැබේ; කෙවි, කිසිආවාසීකෙණෙක්; ජාතිගුණක්‍රියාහෙද, ජාතිය ගුණය ක්‍රියාය යනමොවුන්ගේ හෙදයෙන්; නීතිවා, තුන්ප්‍රකාරයකින් නො; භාසරෙ, කිසත්.

(‘කෙහවි දබ්බමෙවාහි’ යනුවෙන් එකක්වශයෙන් වචනාභිප්‍රායයේ සනිටුහන් කිරීමයි— ‘ජාතිදබ්බතනිකෙහවි’ යනුවෙන් එකවශයෙන් වචනාභිප්‍රායයේ සනිටුහන් කිරීමයි— ‘ජාතිගුණක්‍රියාහෙද’ යන මෙයින් ත්‍රිකවශයෙන් වචනාභිප්‍රායයේ සනිටුහන් කිරීමයි)

65. කෙවි, ඇතම් ආවාසීකෙණෙක්; ජාති, ජාතිය; ගුණ, ගුණය; ක්‍රියා, ක්‍රියාය; සද්වජාගුහි, සද්වජායයි; චතුබ්බිධා, සතරපරිද්දකින් කිසත්; පරෙ, අනන්‍යවාසීකෙණෙක්; ජාති, ජාතිය; ක්‍රියා, ක්‍රියාය; ගුණො, ගුණය; දබ්බං, ද්‍රව්‍යය; නාමංගුහි, නාමයයි, පසුඛවා, පස්පරිද්දකින් කිසත්.

(දූන් පරසමය ආවාසීයන්ගේ අභිප්‍රායෙන් වචනාභිප්‍රාය දක්වා සමයමය ආවාසීයන්ගේ වචනාභිප්‍රායයේ සනිටුහන් කිරීමකුමැත්තේ “ටිකාකාරො” යන අදියකිය)

66. අභිබ්බමස්ස, අභිබ්බිතයාගේ; ටිකාකාරො, ටිකාකාර (නිස්චයාසී) නෙමේ; අභිබ්බානතනා, අභිබ්බානනා වශෙන්ද; අභිබ්බෙසානො, අභිබ්බෙය වශයෙන්ද; නින

- 67 සුත්තනනට්ඨාකාරෙන, තිව්ඛනති පකාසිතං
පදනී පදනීභානං, අනිභානං ඵ්භෙදනො
- 68 පිසුඛිමග්ගට්ඨාසං, අනිභෙද.පකාසිතා
පත්තනි ඤාපසිග්ගි, නිබ්බතනභවසා තිබ්බා
- 69 ලොකුත්තරාදි යො කොචි, වචනනිථහෙදකො
සබ්බො සො අක්ඛරෙහෙව, ඤායතෙ වරද්ධිනා
- 70 සසමා ව සිව්ලාදීනං, අක්ඛරානං විපත්තිසං
අනිසං දුතනසො හොති, නසමාඅක්ඛරකොසලං

නි හෙය්නභව වසා, නිතානී හෙය්නභව වශයෙන්ද;
දුට්ඨංගුති, චිත්තකාරයයි; පකාසිත, ප්‍රකාශ කෙරේ

67 සුත්තනනට්ඨාකාරෙන, සුත්තට්ඨාකාරාලාභයයි පිසි
න්; පදනී පදනීභානං, පදනීපදනීභානීයන්ගේද; අනි
භානං, අනිභානීයන්ගේද; පභෙදනො, ප්‍රභෙද වශ
යෙන්; තිව්ඛං ගුති, තුන්ප්‍රකාරයයි; පකාසිතං, ප්‍රකාශ
කරණලද්දේය

68 පිසුඛි මග්ග ට්ඨාසං, පිසුඛි මාග්ගි ට්ඨාසවෙති; අනි
භෙද, අනිභිභෙදයෙන්; පත්තනි, ප්‍රාප්තවන්තීය; ඤා
පසිග්ගි, ඤාපසිග්ගවන්තීය; නිබ්බතනභවසා, නිව්වා
නාසානීය සහමොචුන්ගේ වශයෙන්; තිබ්බා, තුන්පරිදි
කින්; පකාසිතා, ප්‍රකාශකරණලද්දුහුය

69 ලොකුත්තරාදි, ලොකොත්තරාදිවු; යොකොච්චව
නනිථහෙදකො, සම්මිසි වචනානිභිභෙදයෙන්ද;
සො සබ්බො, ඒ සියලු වචනානිභිභෙදයනෙම; අක්ඛරෙ
හිඵව, අක්ෂරයෙන්ම; වරද්ධිනා, උතුම්නුවනැත්තනු පිසි
න්; ඤායතෙ, දන්හාලැබේ

70 සසමාව, සම්භෙයනිත්වනාති; සිව්ලාදීනං, සිව්ලාදි
වු; අක්ඛරානං, අක්ෂරයන්ගේ; විපත්තිසං, අනාථා ප්‍රමා
නනිසක් ඇතිකල්හි; අනිසං, අනිසාගේ; දුතනසොහො

- 71 බහුපකාරං බුබුසු, වචනෙසු පදානිපි
අක්ඛරසත්තිපානතතා, අක්ඛරෙසෝවගස්තරෙ~
72 බසුප්පකෙදුත්තිරුත්තමිති, දුත්තිද්දිසේවකාරණේ
වොච්ඡිඤ්ඤානි පුද්දුබුද්ධො, එසා සබ්බසංඛාරො~
73 බසුප්පකෙ සුතිරුත්තමිති, සුතිද්දිසේ ව කාරණේ
එකිංසාවොදල්ලොගොති, එසා සබ්බසං සන්ධිති~
74 තසමා අක්ඛර කොසලලං, සම්පාදෙය්‍යතිනස්සීකො
උපස්තං ගරං සමමා, උපානාදිති පඤ්ඤාති~

ති, දුරවබොධයවේද; තසමා, එසේහෙයිත්; අක්ඛරකො
සලං, අක්ෂරකොසලය~

71 බුබුසු, සම්පූර්ණත්වගන්තයේ; වචනෙසු, වචනය
න්ති; බහුපකාරං, බොහෝ උපකාරඇත්තේය; පදානි අ
පි, පදයෝද; අක්ඛරසත්තිපානතතා, අක්ෂරයන්ගේ ස
ත්තිපානයෙන්පුරුපැතිබැසිත්; අක්ඛරෙසුවච, අක්ෂ
රයන්හිම; ගස්තරෙ, ගත්තාලැබෙත්~

72 බසුප්පකෙ, බසුප්පකය; දුත්තිරුත්තමිති, වරදවා
නිකල්හිද; කාරණේ, කාරණය; දුත්තිද්දිසේව, (එහි
න්) ප්‍රකාශයොකරණලද කල්හද; පුද්දුබුද්ධො, මහත්වු
පුද්ගලෝ; වොච්ඡිඤ්ඤානි, නැසෙත්; එසා, මෙතිරුත්ති
නොමෝ, සබ්බසංඛාරො, සබ්බසං විනාශකරන්නිත්~

73 බසුප්පකෙ, බසුප්පකය; සුතිරුත්තමිති, මනාකොට
නිකල්හිද; කාරණේ, කාරණය; සුතිද්දිසේව, මනා
කොට දක්වනලද කල්හද; එකිංසාවො, ඒකානිවච්ඡි
දල්ලොගොති, ස්වරූපේ; එසා, මෝහොමෝ; සබ්බසං
සන්ධිති, සබ්බසංගේ පැවැත්මවේ~

74 තසමා, එසේහෙයිත්; සීතස්සීකො, සීතකාමැතිපුද්
ගලහෙමේ; උපානාදිති පඤ්ඤාති, හුදකෙසේත් නැතිසි
ටිමිආදී පඤ්ඤාබ්ගයෙන් සුක්තව; ගරං, ආවායසියාව;

75 උභානාව උපභානා, සුස්සුසා සුපරිග්ගහා
සකනවං සිප්පුග්ගහණා, ගරුං ආර්ඛයෙ වූබො

76 යො අක්ඛරෙහි සඤ්ඤානො, විසයො අක්ඛරස්ස සො
අක්ඛරස්සා නත්ථිභුනො, අභිබ්බෙය්‍ය නච්ඡති

අ ක්‍ර ම වි නි ව්‍ය යො

77 යෙව ආදිමිති නිද්දිභා, අකඛර සරනාමකා
බ්‍යඤ්ජනාති සරපෙනනා, නතුබ්‍යඤ්ජනමච්ඡිගා—

සමා, මනාකොට; උපභානං, උපභානකාරත්තේ; අක්ඛර
කොසලලං, (ගට්ඨාස්ත) අඤ්ජරගන්ති; (පටුතරඥ
නසම්ඛින්න) කොසලලං; සම්පාදෙය්‍ය, නිපදවන්නේය—

75 වූබො, පරිභ්‍රමනෙමි; උභානා, අනලසිත්තද;
උපභානා, උච්චාත් කිරීමෙන්ද; සුස්සුසා, මහාකොට
ඇසීමෙන්ද; සුපරිග්ගහා, මනාකොට මෙහෙකිරීමෙන්ද;
සකනවං, සකස්කොට; සිප්පුග්ගහණා, සිල්ප ඉගැන්
මෙන්ද; ආර්ඛයෙ, සතුටු කරන්නේය

76 යො, යම්අස්සියෙක්තෙමි; අක්ඛරෙහි, අඤ්ජරයෙ
න්; සඤ්ඤානො, දත්තා ලද්දේද; සො, ඒඅස්සියෙනෙමි;
අක්ඛරස්ස, අක්ෂරයට; විසයො, විෂයමි; අක්ඛරස්ස
අක්ෂරයාගේ; අනත්ථිභුනො; අස්සිනුටු; අභිබ්බෙය්‍ය,
අධ්‍යාස්සියෙක්; නච්ඡති, නැත්තේය

අ ක්‍ර ම වි නි ව්‍ය යො

(දුන්දක්වනලද අක්ෂරගන්තිසරගන්තේඅනතර්ගතහා
වය දක්වනුපිණිස “යෙවආදිමිතිනිද්දිභා” යනආදියනි)

77 ආදිමිති, ආදිගෙහි; නිද්දිභා, දක්වනලද; යෙ අකඛ
රව, යම්අඤ්ජරකෙණෙක්වනාහි; බ්‍යඤ්ජනාති, බ්‍යඤ්ජ
නගන්; සරපෙනනා, (නමාකෙරෙහි) ගසුරුවන්නාහුදෙද්
ද; (ඒඅඤ්ජරගේ) සරනාමකා, සාරනම්මෙත්; බ්‍යඤ්ජනා
බ්‍යඤ්ජනග; නතුබ්‍යඤ්ජනා, අනුච්ඡෙදනාහුමෙත්

- 78 සද්දුඛාරණ වෙලායං, සරෙහි සඤ්ජම්භවා
 බ්‍යඤ්ජනනිස්සයා හුචා, සයං රජනති මෙ සරං.
- 79 කෙවලානම්පි එනෙසං, සද්දුඛාරණ සම්භවා
 බ්‍යඤ්ජනානං නිස්සයතො, පරුපඤ්චිතකා ඉමං—
- 80 අප්පට්ඨවුත්තිත්තා, භූමිපාලා යථා සර
 නතු සෙනාපති ටිස, ඉති තෙරුත්තිකා බුට්ඨං.
- 81 සතාව බ්‍යඤ්ජනෙතාපි, විතාව බ්‍යඤ්ජනෙත වා
 අසනායාපි අනිස්ස, පකාසනසමච්ඡිකා.

78 ඉමෙසරු, මේසවරයෝ; සද්දුඛාරණවෙලායං, අබ්දයන්ගේ උචාරණකාලයෙහි; සරෙහි, සවරයන්කරණකොටගෙණ; සඤ්ජම්භවා, අබ්දයන්ගේ ධ්‍රැවද්වේ ගෙනුභාවයෙන්; බ්‍යඤ්ජනනිස්සයාහුචා, බ්‍යඤ්ජනනිශ්‍රිතව; සයං, තුමු; රජනති, හොඹිත්.

79 කෙවලානං අපි, හුදකලාවූද; එනෙසං, මේ සවරයන්ගේ; සද්දුඛාරණසම්භවා, අබ්දයන්ගේ උචාරණයට ගෙනුභාවයෙන්ද; බ්‍යඤ්ජනානං, බ්‍යඤ්ජනයන්ගේ; නිස්සයතො, නිශ්‍රයභාවයෙන්ද; ඉමං, මේසවරයෝ; පරුපඤ්චිතකා, පරබ්‍යඤ්ජනයන්ට උපස්ථම්භවෙත්.

80 සරු, සවරයෝ; අප්පට්ඨවුත්තිත්තා, (බ්‍යඤ්ජනයනා) පිළිබඳනුමු පැවතුම්ඇතිබැවින්; භූමිපාලායථා, පෘථිවිපාලයන් මෙන්වෙත්; සෙනාපතිටිසනතුඉති, සෙනෙට්ඨයන්මෙන් නොවේත්යයි; තෙරුත්තිකා, තෙරුන්කර්තෘයෝ; අබුට්ඨං, නිහු.

81 බ්‍යඤ්ජනෙතසත එව අපි, බ්‍යඤ්ජනයනා සමගමද; බ්‍යඤ්ජනෙතවාචිකා එව, බ්‍යඤ්ජනයනෝගාරමද; අසනායාඅපි, අද්‍යනාගමුවාහුද; අනිස්ස, අනිසි; පකාසනසමච්ඡිකා, ප්‍රකාශකිරීමට සමථිවෙත්.

82 සර නාම ඉමෙ වණණා, අඨ භොනති සරුපනො
අභ ඉර් උඤා එඹ, ඉමෙ වණණා සුර මනා

83 අකුබ්බතං විනිව්ජයො, නවා සරවිනිව්ජයො
එකව්ඤානං ලිස මිහි, පමාණවචනෙන සි—

84 එකාදස විවජ්ජයා, පිණ්ඩයෙ වණණං සද්ධතං
පිටකසා නුපකාර, බාහිරකබරසමනා

ස ර මි නි ව්ජ යො

85 පමාණං එකමතතසා, නිමිමිසුමිමිසනො ඩුට්ඨං
අභිගුලිථොටකාලසා, පමාණෙනාපි අඬුට්ඨං

82 ඉමෙඅඨවණණා, මේ අසාරයෝ අවදෙන; සරු
පනො, සවරුපවගයෙන්; සරනාමනොනති, සවරයෝ
නම්වෙන්; අ, අකාරය; ආ, ආකාරය; ඉ, ඉකාරය; ඊ,
ඊකාරය; උ, උකාරය; ඌ, ඌකාරය; එ, එකාරය; ඔ,
ඔකාරයයන; ඉමෙවණණා, මේඅසාරයෝ; සර, සවර
යෝයයි; මනා, දන්තාලද්දුහුය

83 අක්බ්බතං, අසාරයන්ගේ; විනිව්ජයො, විනිශ්චය
ද; නවා, එසේම; සරවිනිව්ජයො, සවරයන්ගේවිනිශ්ච
යද දතයුත්තේය; එකව්ඤානංලිසංගුහි, එකව්ඤානංලිසංග
න; පමාණවචනෙනාසි, ප්‍රමාණවචනයෙන්වනාසි

84 එකාදස, එකොළොස් අසාරයන්; විවජ්ජයා,
හරණේය; වණණංසද්ධතං, අසාරයන්ගේ සඬුහුනම; පි
ණ්ඩයෙ, පිඬුකරන්නේය; පිටකසානුපකාර, (ත්‍රි) පි
ටකයට අනුපකාරගෙයිත්; බාහිරකබරසමනා, බාහ්‍ය
සාරයෝයයි; දන්තාලද්දුහුය

ස ර මි නි ශ්ව ය සි

(දන් හුඤාදිත්තේ විනිශ්චය කියනුකැමැතිව 'පමා
ණ' යන අදිය කිය)

85 එකමතතසා, එක්මාත්‍රාවක්ඇත්තහුගේ; පමා

- 86 එකමතෙතන සංයුතතා, රසා ඉති පකාසිනා.
 දියඬිඬිමනිකා වෙහි, රසාතෙතනව ගස්තරෙ—
- 87 සුතාකාරෙන සුතමිති, මුනිවණ්ණිනවුහිනා
 නදුහග ගහණ්ණිං, ලහුමතතා පකාසිනා—
- 88 රසානාම සර එතෙ, නයො හොනති සරුපනො
 ආදෙ වුතතථවණ්ණානං, ආදි නතිපසඤ්චා—
- 89 දිගුණෙනෙක මතතසා, දිසා ගොදුහතෙතවා
 දිසනාලෙන යුතාතතා, නබ්බතතා දිසනාමකා—

ණං, ප්‍රමාණය; නිමිඬිඬිමිසනො, ඇස්දල්විම් ඇස්පි
 ගතෙළිම් වශයෙන්; අවුටුං, කිතු; අඬිගුලිථොටකා
 ලසා, අසුරුගසනකාලයාගේ; පමාණෙනඅපි, ප්‍රමාණ
 යෙන්ද, අවුටුං, කිතු—

86 එකමතෙතන, එක්මාතෘයකින්; සංයුතතා, යුක්ත.
 වුවානු; රසාඉති, ත්‍රස්වයෝගයී; පකාසිනා, ප්‍රකාශකර
 ණලද්දුහ; එහි, මේ ත්‍රස්ව විනිශ්චයෙහි; දියඬිඬිමනි
 කාව, යෙදුමාත්‍රාවක්ඇත්තානුද; රසාතෙතනව, ත්‍ර.
 සමාචයෙන්ම; ගස්තරෙ, ගන්තාලාබෙන්—

87 මුනිවණ්ණිනවුහිනා, සඵලයන්වහන්සේවිසින් ව
 ණ්ණකාකරණලද වුහිඇති; සුතතකාරෙන, සුත්‍රකාර
 කාවායසීයාවිසින්; නදුහගගහණ්ණිං, ඒ (එකමාත්‍රා දි
 ගඬිඬිමාත්‍රා) දෙදෙනාගේ ගැන්මපිණිය; සුතමිති, (ල
 හුමතතාතයොරසායන) සුත්‍රයෙහි; ලහුමතතා, (ඉති)
 ලහුමතතායසී; පකාසිනා, ප්‍රකාශකරණලද්දුහ—

88 ආදෙ, ආදියෙහි; වුතතථවණ්ණානං, කිශුකලද
 අසුරගන්ධවදෙනාඅතුරෙන්; ආදිනතිපසඤ්චා, පල
 මුටුතු තුන්වුතු පස්වනුවු; එතෙතයොසතු, මේසවර
 ගෝ තුන්දෙන; සරුපනො, සවරුපවශයෙන්; රසානා
 මහොනති, ත්‍රස්වයෝගමිවෙන්—

89 එකමතතසා, එක්මාත්‍රාවක්හුගේ; දිගුණෙනවා,

90 දීඝානාම සර් ඵනෙ, පඤ්ච භොනති සරූපනො
දුතිය චතුථි ජඨා, සත්තමථමකා විමෙ

91 ජ්ඤාද නිද්ධිචුත්තිනං, නිසමෙනෙව විඤ්ඤානා
නිසබ්බිමනතිකාචෙති, දීඝනෙතනෙව ගස්ගරෙ

92 නෙතෙව අඤ්ඤාසඥෙන, සුතෙන වුතෙනා දිපිනා
විමකා දීඝා නාමාති, නිසමස්ස අභාවනො

විගුණකිරීමෙන්හෝ; ගොදුගනෙනවා, දෙනදෝනාකා
ල ප්‍රමාණයෙන්හෝ; දීඝා, දීඝීයෝ කියනලද්දහුය; දීඝ
කාලෙත, දීඝීකාලය්හා; සුතනනා, යෙදුනුහෙයින්ද;
නබ්බතා, ඒ දීඝීකාලය ඇත්නාහුද; දීඝනාමකා, දී
ඝීතමිවෙන්

90 ඵනෙ පඤ්චසර්, මේ (චතුකිසන) සාරයෝ පස්
දෙන; සරූපනො, සාරූපවයයෙන්; දීඝානාමභොනති,
දීඝීතමිවෙන්; දුතිය, දෙවනසාරය; චතුථි, සතරවන
සාරය; ජඨා, සයවනසාරයසනමොහුද; සත්තමි, සත්
මනසාරය; අභිමකාව, අවචනසාරයසනමොහුද; ඉමෙ,
(යන) මොහු පඤ්චසාරයෝ නමිවෙන්

91 ජ්ඤා, (ගායත්‍රිකදි) ජ්ඤාස්ති; නිද්ධිචුත්තිනං, ද
ක්ඛනලද (නත්‍රමධ්‍යන්ද්‍ර) වෘත්තයන්ගේ; නිසමෙනඵච,
නිසමයෙන්ම; ඵති, මේ දීඝීවිනිශ්චයෙහි; නිසබ්බිමනති
කාචි, අඤ්ඤාන්මාත්‍රාඇත්නාහුද; දීඝනෙතනඵච, දීඝී
භාවයෙන්ම; විඤ්ඤානා, පරික්ෂානාමිති; ගස්ගරෙ,
ගත්තාලැබෙන්

92 භතන ඵච, එහෙයින්ම; සුතෙන, (අඤ්ඤාදීඝා යන
සංග්‍රහ) සුභුගෙහි; වුතෙනා, කියනලද; අඤ්ඤාසඥෙන,
අඤ්ඤාසඤයෙන්; විමනා, මාත්‍රාවයක්ඇත්නාහු; දීඝානා
මග්ගි, දීඝීයෝ නමිවෙන්හි; නිසමස්ස, නිසමයක්හුගේ;
අභාවනො, නැතිහෙයින්; දිපිනා, ප්‍රකාශකරණලද්දහුය

93 දුරතො අච්ඡානෙ හිතෙ, නළොව රෙදනෙ පිට්ඨි
පලුතා නිමග්ගිකාවුත්තා, සබ්බෙතො තෙත්තස්සරෙ

ර සස දි ස විහි වජ්ඣ සො

94 ධ්වනං අනිකාරමිති, වජ්ඣං දිපො පකාසති
නිසසායෙව සරෙ අභිං, බ්‍යඤ්ජයන්තිහි බ්‍යඤ්ජනා

95 මිස්සිභාවං බ්‍යඤ්ජනෙති, පකතං භොජනං පිස
මිස්සිභාවං සරෙතෙව, උපගච්ඡන්ති බ්‍යඤ්ජනා

93 දුරතො, දුරින්; අච්ඡානෙ, කැඳවීමෙහිද; හිතෙ, භාසනාකිරීමෙහිද; නළොව, එසේම; රෙදනෙඅපිට්ඨි; හැඩිමෙහිද; (පවත්නාවූ) පලුතා, පලුතයෝ; නිමග්ගිකා (ඉති) මාත්‍රාත්‍රයක්ඇත්තාහුයයි; වුත්තා, නිසභලද්ද, හුය; එහි, මේදිකිවිහිඟයෙහි; තෙසබ්බෙ, ඒ සියලුපලුතයෝ; තෙත්තස්සරෙ, නොභන්තාලැබෙත්.

හු ඤා දි සි වි නි ගා ස සි

(දූන් බ්‍යඤ්ජනසාරූපය අනිභවයසෙන් ප්‍රකාශක රණුපිණිස “ධ්වනං” යන ආදිය කිය)

94 අනිකාරමිති, අනිකාරයෙහි; ධ්වනං, නඛනලද; වජ්ඣං, වයනුවක්; දිපො, පහණතෙමි; පකාසති, ප්‍රකාශකෙරෙද; සරෙ, සාරයන්; නිසසායෙව, නිසාම; අභිං, අභිස; බ්‍යඤ්ජයන්ති, (ගම්භෙයකින්) ප්‍රකාශකෙරෙද්ද; ඉති, එසේතෙයිත්; බ්‍යඤ්ජනා, බ්‍යඤ්ජන යෝනමිවෙත්.

95 බ්‍යඤ්ජනෙති, බ්‍යඤ්ජනයන්හා, මිස්සිභාවං, මිශ්‍රබවට; උපකතං, පැමිණියාවූ; භොජනංපිස, භොජනයමෙන්; බ්‍යඤ්ජනා, බ්‍යඤ්ජනයෝ; සරෙතිච්ච, සාරයන්හාම; මිස්සිභාවං, මිශ්‍රබවට; උපගච්ඡන්ති, එළැඹෙත්.

96 මහාපුරිසලකඛණ, සනහානුබ්බසඤ්ජනා මිත
සරසසා සනහානුවෙන, පිතතතා බ්බසඤ්ජනා මනා—

97 සෙනාපති ජාහුනසො, රජසත්තිස්සිනා ඉම
පබ්බතසරතිස්සිනා, බ්බසඤ්ජනා අප්පබ්බතකා

98 තෙතතිංසතිමිබා නෙසු, බතතිංස සරභදිකා
බිඤ්චතතං පතෙනෙසු, එකංච සරභතතකං

99 කකාරඤ්ඤි මකාරතතා, පඤ්චවිසති බ්බසඤ්ජනා
චග්ගාඉති පවුච්චන්ති, පඤ්චපඤ්ච මහාගතො

(මෙහි 'උපගතං' යි කිවමනානන්ති 'ද්වෙධස්සච' ය
න්තෙති චග්ගණයෙන් ගකාරයගට කකාරකොට 'උ
පගතං' යි කියනලදි)

96 මහාපුරිසලකඛණ, මහාපුරිසලකඛණයෙන්; ආ
සනහා, ආසනහවු; අනුබ්බසඤ්ජනාමිත; අභිනානුබ්බ
සඤ්ජනසත්මෙත්; සරසසා, සමරසට; ආසනහානුවෙන, ආ
සනහානුවෙයන්; පිතතතා, සිව්බැවින්; බ්බසඤ්ජනා, බ්බ
සඤ්ජනසෝයයි; මනා, දන්තාලද්දුහුය

97 රජසත්තිස්සිනා, රජහුආශ්‍රයකළාවු; සෙනාපති
ජාහුනසොඉම, සෙනාපතිආදින්මෙන්; බ්බසඤ්ජනා, බ්බ
සඤ්ජනසෝ; පබ්බතසරතිස්සිනා, ප්‍රබ්බතසමරසත් ආශ්‍රය
කළබැවින්; අප්පබ්බතකා, අප්‍රබ්බතවෙන්

98 තෙතතිංසතිමිබා, තෙතිස් වැදැරැම්මෙන්; නෙසු,
එ බ්බසඤ්ජනසත් අතුරෙන්; බතතිංස, දෙතිස්බ්බසඤ්ජ
නකෙණෙක්; සරභදිකා, සමරසත් ආදි කොට ඇත්තා
හුය; චුනෙසු, මේ බ්බසඤ්ජනසත් අතුරෙන්; බිඤ්චතතං
පත, බිඤ්චානුසවනාති; එකංච, හුදකළාවම; සරභතත
කං, (හුසව) සමරසා අනතකොටඇත්තේය

99 කකාරඤ්ඤි, කකාරයා ආදිකොටඇති; මකාර
තතා, මකාරයා කෙළවරකොටඇති; පඤ්චවිසති බ්බ

100 නනොඅසේඤ්ඤ අවග්‍යාහි, අවුත්තසිති ඤායනො
වග්‍යසඤ්ඤාන සුතෙනන, අවග්‍යාපි කපිසරෙ

101 එනි පඤ්චසු වග්‍යෙසු, වග්‍යානං පඨමා පර
වග්‍යානං දුතියා පඤ්ච, සකාරෙ ච නථා පරෙ

102 අබ්‍යන්තිනාදසුත්තනනා, අභොසාගුහි සඤ්ඤිතා
වග්‍යානං නතිශාචෙව, චතුනි පඤ්චමා නථා

103 සරලවහළාචෙව, එකච්ඡතිධා මනා
බ්‍යන්තිනාදෙසුත්තනනා, භොසාගුහිපකාසිනා

ඤ්ඤා, පස්මිසිබ්‍යඤ්ඤානසේ; පඤ්චපඤ්ච විභාගෙන;
පස්පස්කොටසින්; වග්‍යාගුහි, වහිසේනම්චෙතිහි; පවු
වනති, කියනුලැබෙත්

100 නනො, එ වහිසන්කෙරෙන්; අසේඤ්ඤ, (සකාරදි)
සෙසුබ්‍යඤ්ඤානසේ; අවග්‍යාගුහි, අවහිසේයයි (කියනු
ලැබෙත්) අවුත්තසිතිඤායනො, නොකියනලද අවහිසං
ඤ්ඤානසේ සුත්තසේ; වග්‍යසඤ්ඤානසුතෙනන, වහි
සංඤ්ඤානසේ; අවග්‍යාඅපි, අවහිසේද; කපි
සරෙ, කියනුලැබෙත්

101 එනිපඤ්චසු වග්‍යෙසු, මේ වහිපසඅනුරෙන්; ව
ග්‍යානං, වහිසන්සමන්තිවු; පඨමා, පළමුවනවු; පඤ්ච,
අඤ්ඤානසේ පස්දෙනද; අපර, අනෙක; වග්‍යානං, වහි
සන්සමන්තිවු; දුතියා, දෙවනඅඤ්ඤානසේ පස්දෙනද; න
ථා, එසේම; අපරෙ, අනෙක; සකාරෙව, සකාරයද

102 අබ්‍යන්තිනාදසුත්තනනා, අබ්‍යන්තිනාදෙසේ සු
ත්තබ්‍යසින්; අභොසාගුහි, අභොසානසේ; සඤ්ඤිතා,
දන්තාලද්දග්‍රහ; වග්‍යානං, වහිසන්සේ; නතිශාච එව,
තුන්වනඅඤ්ඤානසේද; නථා, එසේම; චතුනිපඤ්චමා,
සතරවන පස්වනඅඤ්ඤානසේද

103 මනා, (අවහිසානසේ) දන්තාලද; සරලවහළා
ව එව, සකාර රකාර ලකාර වකාර භකාර ශ්‍රකාරයේ

- 104 කරණං නිග්ගහෙත්වා, මුඛෙකා පිට්ඨෙවන ව
 සං ඛිද්දමහතකං වුත්තං, නිග්ගහිතනතිනංවදෙ. —
 105 සංපුබ්බං සත්ථිනොඥ, සොසො අනෙත්තාවසංපරං
 විනාසො විජ්ජමානස්ස, ලොපො ඉති පවුට්ඨති. —
 106 අවිජ්ජමානං සං නඪී, නස්ස උප්පත්ති ආගමෝ
 දුට්ඨිකංඛාසංඝාතංවා, සංයොගොගොති යොගනො

ද සත; එකවිසතිධා, එකවිසිවැදැරුම්වූ අසාරයෝ; බ්‍ය
 ත්තිකාදෙන, ව්‍යක්තඝෝෂයෙන්; සුත්තතතා, සුත්තවැ
 පිත්; සොසාඉති, සොසයෝයයි; පකාසිතා, ප්‍රකාශක
 රණලද්දහුය. —

104 කරණං, අසාරෙන්පත්තිස්ථානය; නිග්ගහෙත්වා
 න, පෙළා; අවිට්ඨෙවන මුඛෙක ව, අවිවෘත්තවූ මුඛයෙන්ද;
 සංඛිද්දමහතකං, සම්ඛිද්දමාත්‍රයෙක්; වුත්තං; කිසිකලද්
 දේද, නං, ඒ (ඛිද්දමාත්‍ර) බ්‍යඤ්ඡනය; නිග්ගහිතංඉති,
 නිග්ගහිතයයි; වදෙ, කියන්නේය. —

105 සත්ථිනො, (පද)සත්ථිහුකෙරෙන්; (පදවෙන්දකා
 ලයෙහි)සං, සම් අසාරයෙක්; පුබ්බං, පූර්වවේද; සො, හේ
 නෙමේ; ආදී, ආදීනම් වේ; සංච, සම් අසාරයෙක්වනාති; ප
 රං, පරවේද; සො, හේනෙමේ; අනෙත්තා, අනතනම් වේ;
 විජ්ජමානස්ස, විද්‍යමානාසාරයාගේ; විනාසො, නැස්ම
 ලොපොඉති, ලොපයයි; පවුට්ඨති, කිසිකලැබේ. —

106 නඪී, ඒ පදවෙන්දකාලයෙහි; සං, සම් අසාරයෙ
 ක්; අවිජ්ජමානං, නැත්තේවේද; නස්ස, ඒ අසාරයාගේ
 උප්පත්ති, ඉපැද්ම; ආගමො, ආගමනම් වේ; දුට්ඨිකං බ්‍ය
 ඤ්ඡනානංවා, බ්‍යඤ්ඡනයන්දෙදෙනෙකුත්තේහෝ; යො
 ගනො, (එකත්‍රස්ථිති) යොගයෙන්; සංයොගො නො
 ති, සංයොගනම් වේ. —

- 107 අසාරං බ්‍යඤ්ඤං පුබ්බං, නිත්තෙ සං පරිච්ඡිද්ධං
නදෙව පරිත්තං නති, සද්ධංගේ පකාසිතං.~
- 108 බ්‍යඤ්ඤං මිනිබ්බොගො, අනුච්ඡිද්ධං සො
පියොගොනාමසොගොති, සරෙහව පියොගො—
- 109 පඤ්චගෙහස්ස සං වුත්තං, පඨමං තභිසං තථා
දසබ්බං බ්‍යඤ්ඤං එතං, සිඵ්ලෙන පකාසිතං.~
- 110 සිඵ්ලෙන අනාථ්‍යෙන, අභිච්ඡෙදෙන සබ්බං,
ච්චිපගොග වුද්ධා, වත්තංඛංසවර්තාවගො.~

107 අසාරං, සාරවත්තාවු; පුබ්බං, පූර්ව; සං බ්‍යඤ්ඤ
තං, සම් බ්‍යඤ්ඤාසෙක්; පරිච්ඡිද්ධං, පරික්ෂරයාකර; නි
ත්තෙ, පවුණුවනු ලැබේ; නංඵව, ඒ (පැමිණිවිසසතු) පු
ර්ව්‍යඤ්ඤානුමාන; පරිත්තංඛංගුති, පරිත්තංඛංගුමාන; ස
ද්ධංගේ, සන්ධ්‍යාසංග්‍රහයෙහි; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණ
ලද්දේය.~

108 අනුච්ඡිද්ධං, අනුච්ඡිද්ධං; බ්‍යඤ්ඤ
සං, බ්‍යඤ්ඤානුමාන; සො මිනිබ්බොගො, සම් චෙත්ති
රිමෙක්ඛද්ද; සො, හේතූමේ; සරෙහව, සාරසෙන්ද;
පියොගො, චෙත්තකරණහෙයින්; පියොගොනාම හො
ති, පියොගොනම් චේ.~

109 පඤ්චගෙහස්ස, පඤ්චගෙහස්ස; සං පඨමං, සම්
පුර්ව්‍යඤ්ඤාසෙක්; වුත්තං, නිසංකලද්දේද; තථා, එසේම;
තභිසං, තුන්වනඅක්ෂරයෙක්කිසිසංකලද්දේද; එතංදසබ්බං
බ්‍යඤ්ඤං, මේදසප්පකාරබ්‍යඤ්ඤාසං; සිඵ්ලංඛං, සිඵ්
ලයකි; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණලද්දේය.~

110 සබ්බං, සම්පූර්ණ; සිඵ්ලෙන, ලිහිල්වු; අනාථ්‍ය
ෙන, දුහිඳුවු; අභිච්ඡෙදෙන, නදනුවුම; ච්චිපගොගවු
ද්ධා, මාද්‍රව්‍යාත්තයොගයෙන්; වත්තංඛංසවර්තාවගො, අස
රණ්‍යාවයෙන්; වත්තංඛං, නිසංකල්පය.~

- 111 පඤ්චවග්ගෙසු දුග්ගිං, චතුර්ථං ඛනිතචිතං
ගාල්ලවච්චපයොගෙන, චත්තඛි කඛරභාවතො—
- 112 දිසඤ්ච සංයොගපරං, වුත්තං ගරුක නාමකං
රසඤ්ච සංයොගපරං, භාසිතං ලහුකචිතං
- 113 සමන්තසිංහාන සං වුත්තං, සභිං පරපදෙන තං
සමෙකිං සං පදවේදං, කඛා වුත්තං චච්ඡිතං
- 114 විසසජ්ජනාන කරණං, විච්චෙන මුඛෙන සං
වුච්චෙන නං විමුත්තනති, කථයනති විවක්ඛණ

111 පඤ්චවග්ගෙසු, පඤ්චවග්ගිකත්ති; දුග්ගිං, දෙවන අක්ෂරය; චතුර්ථං, සතථවනඅක්ෂරය; ඛනිතචිතං, ඛනිතනම් වේ; ගාල්ලවච්චපයොගෙන, දුඛිවුච්චාස්ත්රයොගෙන; අක්ඛරභාවතො, අක්ෂරභාවයෙන්; චත්තඛි, කිසයුත්තේය.

112 දිසඤ්ච, දිසිඤ්චය; සංයොගපරං, සංයොගයා පරකොටැති අක්ෂරය; ගරුකනාමකං, ගරුකනම්මේයයි; වුත්තං, කිසනලද්දේය; රසඤ්ච, ත්‍රස්තඤ්චය; අසංයොගපරං, සංයොගයා පරකොටැති අක්ෂරය; ලහුකචිතං, ලහුකමැයි; භාසිතං, කිසනලද්දේය—

113 සං, සම් පූර්වයෙන්; පරපදෙන සභිං, පරපද සභාසමග; සමන්තසිංහාන, සමෙකිකොට; වුත්තං, කිසනලද්දේය; තං, හේ; සමෙකිං, සමෙකිනම් වේ; සං, සම් පදයක්නෙම; පදවේදං කඛා, පදවේදයකොට; වුත්තං, කිසනලද්දේය; චච්ඡිතං, (හේ) ව්‍යවස්ථිතනම් වේ.

114 කරණං, අක්ෂරයෙන්පනතිථිතාන; විසසජ්ජනාන, විසිදුවා; විච්චෙන මුඛෙන, විවෘතමුඛයෙන්; සං, සම් අක්ෂරයෙන්; වුච්චෙන, කිසනුලැබේද; නං, හේ; විමුත්තනං, විමුත්තනයයි; විවක්ඛණ, පරික්ෂිතයෙන්; කථයනති, කිසත්.

- 115 අවණේණු වෙව කවග්ග, හකාර කණ්ඩු මනා
ඉවණේණු වෙව වවග්ග, සකාර තාලු මනා—
- 116 වවග්ගෝ රුකාරව, මුඛති පකායිනා
තවග්ගෝ ලසකාරව, සත්ත දනෙත්තු ජයරෙ—
- 117 උවණේණුවෙව පවග්ගෝ, සත්ත ඔඪ්ඪිති ජයරෙ
කණ්ඩුනාලුතිවෙකාරෙ, ඔකාරෙකණ්ඩුඔඪ්ඪිති—
- 118 දනෙත්තාඪ්ඪිති වකාරෙතු, සිඛොනෙසංආනුක්කමෝ
තිග්ගතිතං පත ඵකං, තාසිකාස තු ජයති—

115 අවණේණුව ඵව, අවණේණුද; කවග්ගහකාර, කවතිග්ගකාරය සතමොහුද; කණ්ඩු, කණ්ඩුගෙත්ථ පදනාහයි; මනා, දත්තාලද්දහු; ඉවණේණුවඵව, ඉවණේණුද; වවග්ගහකාර, වවතිස සකාරය සත මොහුද; තාලු, තල්ලෙත්ථපදනාහයි; මනා, දත්තාලද්දහු—

116 වවග්ගෝ, වවතිසද; රුකාරව, රකාරරුකාර යෝද; මුඛති, මුදුකෙත්ථපදනාහයි; පකායිනා, පුකායකරණලද්දහු; තවග්ගෝ, තවතිසද, ලසකාරව, ලසකාර සකාරයෝද සත; සත්ත, අසාරයෝසත්දෙන; දනෙත්තු, දනතගත්ති; ජයරෙ, උපදිත්—

117 උවණේණුවඵව, උවණේණුද; පවග්ගෝ, පවතිස දසත; සත්ත, අසාරයෝසත්දෙන; ඔඪ්ඪිති, දෙනොලෙති; ජයරෙ, උපදිත්; ඵකාරෙ, ඵකාරයගෙම; කණ්ඩුනාලුති තවො, ගෙලෙතිනාතල්ලෙති උපදි; ඔකාරෙ, ඔකාරයගෙ ම; කණ්ඩුඔඪ්ඪිති, ගෙලෙති හා දෙනොලෙති උපදි—

118 වකාරෙතු, වකාරයගෙමවනාති; දනෙත්තාඪ්ඪිති, දතිත්තාදෙනොලිත්ථපදි; නෙසං, ඵවණේණුත්තෝ අනුක්කමො, පිළිවෙල; සිඛො, සිඛස; ඵකං, තිග්ගතිතං පත, හුදකලාවු තිග්ගතිතගෙමවනාති; තාසිකාස තු, තාහිසෙත්ථනාති; ජයති, උපදි—

119 පඤ්චමක්ඛර සඛ්ඛානා, ඛඤ්ණනමා පඤ්චමේ
සකසකඨානිකා ව, නාසිකඨානභිතිකා—

120 හකාරං පඤ්චමගෙව, අනාඨානි ව සංයුතං
ඕරසනති වදනෙනා, කණ්ඨජං නදසංයුතා—

ඛාඤ්ජනාදිසාවඨානවිනිවජ්ජො

121 කණ්ඨනාලොඤ්ඤනාල, මුඛඨානඤ්ච පඤ්චබ්‍යා
නෙසුච කණ්ඨකඨානං, කාකලඨාන වුච්චනෙ—

119 පඤ්චමක්ඛරසඛ්ඛානා, (වර්ග) පඤ්චමාඤ්ජරයෝති
කිසනලද; ඛඤ්ණනමා, ඛකාර ඤකාර භකාර නකාරම
කාර යන; ඉමෙපඤ්ච, මේඤ්ජරයෝපස්ථෙත; සකසකඨා
නිකාව, තමතමන්තෝභාවයෙහි උපදින්නාහුද; නාසික
ඨානභිතිකා, නාසිකාස්ථානයෙහි උපදින්නාහුදවෙත්—

120 ඵලී, මේ ස්වාසාඤ්ජරයන්කිසනප්‍රස්ථාවෙහි නො
හොත් කණ්ඨනදාඤ්ජරයන් අතුරෙහි; පඤ්චමෙතිඵල, ව
ර්ගපඤ්චමහිති කිසනලද ඛඤ්ණනමයතමොච්ඡන්තාද; අ
නනාඨානිව, අනනාස්ථිතී කිසනලද යරලව යතමොච්ඡත්
තාද; සංයුතං, යෙදුනාවු; හකාරං, හකාරයා; ඕරසංඉති,
(‘මුහුර්වර්ගං ජීවහාකාරෙ’ යනආදියෙහිමෙන්) උරස්ථා
නයෙහි උපදනෙයි; වදනති, (ආවායනීවරයෝ) කිසත්,
නදසංයුතං, ඵලීපඤ්චමඅනනාස්ථිතීන්තා යුක්තහුමු
හකාරයා; කණ්ඨජං, කණ්ඨස්ථානයෙහි උපදිගිතිසත්—

ඛාඤ්ජනාදිසාවඨානවිනිවජ්ජො

(දත් ස්වාතමයෙහි දක්වනුපිණිස ‘කණ්ඨනාලොඤ්ඤ
නාල’ යන ආදිය කිස)

121 කණ්ඨ, ගෙලය; නාල, නල්ලය; ඔඨ, නොල
ය; දනනාල, දත්යතනමොහුද; මුඛඨානංව, මුඛස්ථාන
යෙහි; පඤ්චබ්‍යා, පස්පර්ද්දකින් වේ, නෙසුච, ඔවුන්අතු
රෙහුද; කණ්ඨ චඨ්ඨානං, කණ්ඨස්ථානයම; කාකලඨා
නං; කාකලස්ථානයෙහි; උච්චනෙ, කිසනුලැබේ—

- 183 කාකලසානකංනාම, උභයතසාන මුට්ඨනෙ
එතංව උභයතසානං, යො භණ්ඩමණි උට්ඨනෙ—
- 183 කණ්ඨේඋප්පනනවණණානං, නදේව කරණං හමච
ධානසුචි කරණසෙවච, හව එභි විසුං හවේ.
- 184 ජිවිතාමුලෙන ආසනෙන, ජිවිතාය උපරිතලෙ
උප්පත්තානවණණානං, මජ්ඣංගිකරණමහවෙ—
- 185 මුඛබ්බතනාරමුඛමිති, මුඛසානං පකාසිතං
කරණංනනිජානානං, ජිවිතොපග්ගනනිලනඛිතං—

123 කාකලසානකංනාම, කාකලසානනමි; උභය
තසානං, උභයතසානානයි; උට්ඨනෙ, නිසඤ්ඤාබේ;
යො, යම්උභයතප්පදෙසයෙස; කණ්ඩමණි, කණ්ඩමා
ණිකාසයි; උට්ඨනෙ, නිසඤ්ඤාබේද; එතංඋභයතසා
නංව, මේඋභයතසානානද (කණ්ඩසානනමි)වේ.

(දන් සානකරණයන්ගේ නානචය ප්‍රකාශකරණපි
ණිස “කණ්ඨේඋප්පනනවණණානං” යන ආදිය කිසි)

123 කණ්ඨේ, ගෙලෙහි; උප්පනනවණණානං, උප
ත්ප්‍රසාරයන්ව; නංච, ඒගෙලම; කරණංහවෙ, කර
ණවත්තේය; එභි, මේකණ්ඩසානගෙහි; ධානංව,
සානානද; කරණසෙවච, කරණයද; විසුංහවහවෙ,
වත්තොවත්තේය.

124 ජිවිතාමුලෙන, දිවමුලින්; ආසනෙන, ආසනවු;
ජිවිතාය, දිවගේ; උපරිතලෙ, උඩුතෙලෙහි; උප්ප
ත්තානවණණානං, උපදිතවණණානව; මජ්ඣංගි, (දිව)
දෙයානි; කරණං හවෙ, කරණවත්තේය.

125 මුඛබ්බතනාරමුඛමිති, මුඛසානේප්‍රකාශනමුද්‍රානෙහි;
මුඛසානං; මුඛසානාන; පකාසිතං, නිසඤ්ඤාබේද; හ
ව, ඒමුඛසානගෙහි; ජානානං, උපත්තාප්‍රසාරයන්
ව; ජිවිතොපග්ගං, දිවපගලය; කරණංගුහි, කරණයහි
ලනඛිතං, දන්තාලද්දේය.

- 126 උපරිද නතරවිධානසා, පනති සබ්ගනතරමිති ව
නභි උපසකවණ්ණාන, ජිවිතග්ගකරණංභවේ—
- 127 නාලුමිති මුඛනි දරොන, අසම්මිසකකතො පිච
භිනංභව කරණසෙව ව, පිසුං නිසු පවතනති—
- 128 ඔට්ටිට්ටිනමිති සම්භූත, චණ්ණානං කරණං පන
ඔට්ටිට්ටිනමනසසුනති, සද්දසුද්දකපකාසිතං—
- 129 පිට්ටමුඛබ්ගනතරං, පණව වමභකං පිත
නංසමකොච සා ලොඛා, සා ඉග නාසිකා මනා—

126 දනනභානසා, දනනභානසායෙ; උපරි පනති
සා, උසුපෙලෙති; අබ්ගනතරමිතිව, අභ්ගනතරසෙතිද
(දනනභානසායෙ) නභි, ඒ දනනභානසායෙති; උප
කවණ්ණානං, උපත්තසාරසත්ව; ජිවිතග්ගං, දිවසභ;
කරණං භවෙ, කරණ වේ—

127 නාලුමිති, නල්ලෙතිද; මුඛනි, මුද්දනෙතිද; ද
නෙත, දනෙතිද; (සක) නිසු, තුන්තැන්ති; භිනංච, ස්වා
නසද; කරණංචච, කරණසද; අසම්මිසකතො අපිච,
අසම්මිසුතෙතිද; පිසුං, වෙන්ව; පවතනති, පවති—

128 ඔට්ටිට්ටිනමිති, ඔෂ්ඨස්වානසෙති; සම්භූතවණ්ණා
නං, උපත්තසාරසත්ව; කරණංපන, කරණසවකාසි;
ඔට්ටිට්ටිනමනසසුනති, ඔෂ්ඨස්වානසෙත්තනිකක්කත්
තෙතිසි; සද්දසුද්දකි, සද්දදත්තවුත්තිසිත්; පකාසිතං
ප්‍රකාශකරණලද්දෙස—

129 පිට්ටමුඛබ්ගනතරං, පිට්ටමුඛබ්ගසායෙත්තතුලුත;
පණවා වමභකංපිත, පණ්ණබෙරසමක්මෙති; නංසම
කොච, ඒ (පණ්ණබෙරසමවැති) මුඛාභ්ගනතරසකමකිවුද;
සාලොඛා, සම්මරොඛාවක්වෙද; සා, ඒරොඛානොමෝ; ඉ
ත, මේස්වානවිතිසෙති; නාසිකා, නාසිකාසති; මනා
දත්තාලද්දෙස—

130 යෙ වණ්ණා නභි ජායනති, නාසිකසායන වනා
නදෙව සායනං තෙසං, වණ්ණානමුපලභති. —

131 වණ්ණ ජායනං උසානො, පසනං මුද්දරං
සංවුතං විවච්ඡායති, පුසතං ඊසප්පිති. —

132 සංවුතං මහාරසං, විවච්ඡායති නවා පරං
අවසෙස සර්වකං, සහකාරං මෙව ව. —

133 පසනං විභානං, පුසතං පකාසිතං
සරලවා වසෙසානං, ඊසං ප්‍රිට්ඨං පකාසිතං. —

130 නභි, ඒනාසිකායනගෙහි, යෙ වණ්ණා, යම් අ
සාරකෙණෙන; ජායනති, උපද්දති; (ඒඅසාරගේ) නා
සිකසායන, නාසිකසායනගෙහි උපදනානයි; මනා, දන්
තාලද්දුන්; තෙසංවණ්ණානං, ඒඅසාරගන්ව, නංචව,
ඒනාසිකායනගෙහි; කරණං, කරණගති; උපලභති
නං, දන්තාලද්දේය. —

131 වණ්ණ ජායනං උසානො, අසාරගන්වේ උච්ච
රණකිරීමෙන් උච්චාගතිරිව; පසනං, පුත්තනයි;
උද්දරං, කිත්තලද්දේය; සංවුතං, සංවෘතයද; විවච
ච අපි, විවෘතයද; පුසතං, ස්පෘශ්වයද, ඊසප්පි
ති, ඊසත්ස්පෘශ්වයද වේ. —

132 සංවුතං, සංවෘතය; අකාරසං, අකාරයා
තව වේ; නවා, එසේම; අපරං, අනාම; විවච්ච, විව
තයද; අවසෙස සර්වකං, සෙසු සර්වගන්වද; සහකාර
තංචච, සහකාරකාරගන්වද වේ. —

133 වභානං, වර්ගගන්ව; පසනං, පුත්තනයි;
පුසතං, ස්පෘශ්වයයි; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණ
ලද්දේය; සරලවා වසෙසානං, සෙසු සකාර, රකාර ල
කාර වකාරගන්ව; ඊසං ප්‍රිට්ඨං, ඊසත්ස්පෘශ්වයයි, පකා
සිතං, ප්‍රකාශකරණලද්දේය. —

134 සංවුත්තනං අකාරස්ස, පසතන සභාවිනො
සවණ්ණසංඝස්ස සිඛභිං, චිච්චතනං පට්ඨතො

135 තුලාප්පාතකභානා, දිඝරස්සා සවණ්ණකා
දිඝවස විරස්සාව, සවණ්ණාව පවුච්චරේ

136 පදහෙදො පදචේදො, පදසත්ථිව සංඝිතා
සා අසං පකහිනාම, සමානාඥෙඅසං හිව

137 සමොඛානස්සව සංසග්ගො, පදදුරි සිලිභිතා
අක්ඛරතං සමවාසො, පදාන මනුෂ්ඨිනා

134 සංවුත්තනං, සංවෘතතිය; පසතනසභාවිනො, පු.
සත්තසභාවතොත්; අකාරස්ස, අකාරසාහචරී; සව.
ණ්ණසංඝස්ස සිඛභිං, සවණ්ණසංඝවග්ගේ සිඛසපිණ්ඩ; චි.
ච්චතනං, චිච්චතතිය; පට්ඨතො, කීර්තිපූර්වකී

135 දිඝරස්සා, දිඝිනුසවග්ගෝ; තුලාප්පාතකභානා,
සමානවුත්තරත්තයානානානිබ්බවිත්; සවණ්ණකා, සවණ්ණ
සෝතමිචේත්; දිඝවසවිරස්සාව, දිඝිසත්තෙදෙවනානු
සවග්ගෙදෙවනද; සවණ්ණාව, සවණ්ණසෝමග්ගී; ප.
වුච්චරේ, කීර්තිපූර්වකී

136 පදහෙදො, (පුච්චාපර)පදාත්තේ හෙදසද; පදචේ.
දො, (ගථොක්ත) පදාත්තේසිද්ධද; පදසත්ථිව, පදා
ත්තේසත්ථියද; සංඝිතා, (පදාත්තේ) එක්වපැවැත්මද
ගත; සා අසං, ඒ මේ; පකහිනාම, ප්‍රකෘතිනමිචේ; අසං,
මේනෙමේ; සමානාඥෙහිව, සමාන රතමෘතීකියාද මේ;

(දුර්වහානිර්දේශයෙන් පදහාත්තේසද්ධියෙන් සත්ථි
චිකාගසද්ධිවග්ගපිණ්ඩ “සමොඛානස්සව” සනාදිසනික)

137 සමොඛානස්සව, (පුච්චාපරපදාත්තේ) එක්වපැවැ.
ත්මද; සංසග්ගො, (පුච්චාපරපදාත්තේ) එක්විමද; පද.
දුරි, පදාත්තේ (චිච්චේදකොට) පිරිමද; සිලිභිතා, (පු.
ච්චාපරපදාත්තේ) සිලිවුච්චද; අක්ඛරතං, අක්කරාත්.
තේ; සමවාසො, සමුදාසද; පදානං, පදාත්තේ; අනු.
භුක්ඛිනා, (සත්ථිභාවයෙන්) පිළිවෙලව මේ

- 138 සංඝිනෝකපදෙ නිව්වා, නිව්වා බාතුපසස්ගිකෙ
සමාසෙපි නවා නිව්වා, සා අඤ්ඤාභි විභාසිතා
- 139 පුබ්බාපර පදානං, අභිසන්තික සංතිතා
විණිකාලාචාරවධානා, භාවනො පරිදිපිකා
- 140 සර්වං වා සරෙ සත්ථි, සරසත්ථිගි පුබ්බෙන
සරෙව බ්‍යාඤ්ජනේ පුබ්බ, නිසෙධොපි නිසෙධං—
- 141 කෙවි නිමිත්තානාධානං, කෙවි කාරිත්තාධානං
වදන්ති භික්ෂුසංඝො, නෙති වුත්තං පිට්ඨං

138 එකපදෙ, (විභක්තානාමු) එක්පදයෙහි; සංතිතා, සංතිතානාමෝ; නිව්වා, නිත්‍යවත්තිය; බාතුපසස්ගිකෙ, බාතුපසස්ගිකත්තේ යුක්තානාමයෙහි; (සංතිතානාමෝ) නිව්වා, නිත්‍යවත්තිය; නවා, එකේම; සමාසෙපි, (චාලාසීයාවිසින්දක්වනලද) සමාසයෙහිද; නිව්වා, නිත්‍යවත්තිය; සා, ඒසංතිතානාමෝ; අඤ්ඤාභි (කිසිකලද්දවුත්තෙරෙන්) පිටත්වත්තිය; විභාසිතා, විකල්පාසීයෙකිසිසුත්තවත්තිය

(දැන් සත්ථිලක්ෂණ ප්‍රකාශකරණපිණිස “පුබ්බාපර පදානං” යන ආදිය කිය)

139 පුබ්බාපරපදානං, පුබ්බාපරපදයන්ගේවනාහි; අභිසන්තිකසංතිතා, ඉතාසම්පවුසංතිතානාමෝ; විණිකාලාචාරවධානාභාවනො, විණිකාලාචාරවධාන කාලාචාරවධාන සත්තේනැතිහෙයින්; පරිදිපිකා, කියනලද්දිය

140 සර්වංවා, සර්වයන්ගේහෝ; සරෙ (වා) සරපර නිමිතින්හෝ; (පාවති)සත්ථි, සත්ථිගෙමේ; සරසත්ථි ඉති, සරසත්ථිසති; වුබ්බෙන, කියනුලැබේ; සරෙව, සරයාපරකල්හිද; බ්‍යාඤ්ජනෙ, (ව) බ්‍යාඤ්ජනාපරකල්හිද; පුබ්බනිසෙධොපි, පුබ්බානිසෙධොපිලක්ෂිමද; නිසෙධං, ප්‍රතිසෙධයන්තිහෙයින්

141 කෙවි, කිසිආවාක්ෂිකෙණේත්; නිමිත්තානාධානං නිමිත්තප්‍රධානකොටද; කෙවි, කිසිආවාක්ෂිකෙණේත්;

142 බ්‍යඤ්ඤානෙබ්බානුමුඛි සන්තිබ්බානුමුඛි
ඉහාපි දසුන මසං, ගමා පුබ්බං විචාරිතං

143 සරබ්බානුමුඛිනිමිතො, කාරි නිග්ගහිතං සිසා
සන්ති සො නිග්ගහිතනි, සද්දසනේ පකාසිතං

144 ස්වඤ්ඤානෙබ්බානුමුඛි සන්ති
නිසෙධිතං බ්‍යඤ්ඤානසන්ති සන්ති
යො නිග්ගහිතසං ව සන්තිකප්පො
සුභිච්ඡයො සො හි විසෙඨි වුතො

කාරිකාවානං, කාරිකාවානංකොට්ඨං; මනවෙදෙක,
අභිප්‍රාසවිග්‍රහයෙන්; වදනා, (සන්තිමනවග්‍රහ) නිග්ගහිතං;
නෙහි, ඒකානුමුඛිනිමිතං; වුතං, කිසිවක්දෙවනං;
විචාරිතං, පරික්ෂාකට්ඨකං

142 බ්‍යඤ්ඤානෙ, බ්‍යඤ්ඤානසංකල්පිතං; බ්‍යඤ්ඤානං
නානංආපි, බ්‍යඤ්ඤානසන්තේද; සන්ති, සන්තිනෙම; බ්‍යඤ්ඤානසන්තිම,
බ්‍යඤ්ඤානසන්තිමවේ; ඉහාපි, ඉහෙබ්බානුමුඛිනිමිතං; සරබ්බානුමුඛිනිමිතං;
දසුනමසං, මනවෙදෙක; ගමාපුබ්බං, පෙරසේ; විචාරිතං, පරික්ෂාකට්ඨකං

143 සරබ්බානුමුඛිනිමිතො, සරබ්බානුමුඛිනිමිතො බ්‍යඤ්ඤානං
නිග්ගහිතං; කාරි, කාරිනිමිතො; නිග්ගහිතං සිසා, නිග්ගහිතසංවේද;
සොසන්ති, ඒසන්තිනෙම; නිග්ගහිතං, නිග්ගහිතසන්තිකං; සද්දසනේ,
ගබ්බසාසනං; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණලද්දෙක

144 ස්වඤ්ඤානෙබ්බානුමුඛි, ස්වඤ්ඤානසංකල්පිතං; සරබ්බානුමුඛිනිමිතො,
සරබ්බානුමුඛිනිමිතං; ප්‍රභිමෙධසංකිතං; බ්‍යඤ්ඤානසන්තිම,
බ්‍යඤ්ඤානසන්තිමවේ; නිග්ගහිතසංකල්පිතං, නිග්ගහිතසංකල්පිතං;
යො, යම් (පඤ්ඤාකාර) සන්තිකප්පො; සන්තිකප්පො, සන්තිකල්පයෙහි; වුතො,
(කානන්ධසංකල්පිතං) වුතන්තේ විසිත්; කිසිවක්දෙද, යො, ඒ (පඤ්ඤාකාර) සන්තිනෙම; සුභිච්ඡ

145 සත්ති පඤ්චාසනං, සමාසෙත්වා නිබ්බානං මහා
සරත්ථාසනං සත්තිකං, චුත්තසත්තිවසෙත්වා

සාරණාදි ඝාත සත්ති විනිශ්චයො

සත්තිකාරිකා සමත්තා

146 අභිපරං පට්ඨමාමි, නාමකසුඤ්ඤා කාරිකාං

අනුභවිත්වනමනා, අත්තනි වත්තනාමනා

සොති, සුඤ්චරිතියනාදිත්තෙම; එති, මෙසත්තිපරිච්ඡේද
දසෙති; මයා, මාමිති; (චුත්තො, නිසංසලද්දේශ).

145 එතංපඤ්චාසනං, මෙපස්චරුමිවු සත්තිකං
සරත්ථාසනං සත්තිකං, සමාසෙත්වා නිබ්බානං මහා
සරත්ථාසනං සත්තිකං, චුත්තසත්තිවසෙත්වා; චුත්තසත්තිවසෙත්වා
සෙත්වා; සමාසෙත්වා, සංයෝජකොව; නිබ්බා, භූතපරි
ද්දති; මනං, දත්තාලදි

සාරණාදි ඝාත සත්ති විනිශ්චයො

සත්තිකාරිකානොමෝ

ස මා ප් ත සි.

(මෙසේ සත්ති කාරිකාව දක්වා දුන් නාමකාරිකාව
දක්වනුපිණිස “අභිපරං” යන අදිය කිය)

146 අභි, ඉත්තිත්තෙන්; අපරං, අනාචාරි, නාමක
සුඤ්ඤා කාරිකා, නාමකල්පයාසේකාරිකාව; පට්ඨමාමි,
නිසංසලදේශ; අනුභවිත්වනමනා, අනුභව අනුභවනමනා
නමෙති; අත්තනි, නමාකෙරෙති; අත්තනාමනා, අ
නුභවනමනා

- 147 නාමං එකච්චං වුත්තං, චිඛා අනුච්චරුජ්ඣයා
තිච්ඛා පුමලිඛගිනී, නපුංසක චිඛාගතො—
148 සාමසිද්ධිං ගුණ ක්‍රියා යදි, වජ්ජිච්චි වතුඛා මනං
ථගි ගුණ ක්‍රියා දබ්බි, නාමෙහි පස්චිඛා මනං—
149 ඉන්ද්‍රියඛගතං පුල්ලිඛගං, නපුංසක චිලිඛගිකං
තිලිඛගතං අලිඛගතං, නාමිකං ජබ්බිඛා මනං—
150 පුඛනාමං චිලිඛගතං, තිලිඛගතං අලිඛගිකං
සමාසං නභිතභෙග්ගං, කිතනාමග්ගං සත්තං—
151 අවණ්ණං වණ්ණං වණ්ණනං, එකාරපකන්තනං
බ්‍රහ්මද්වයං අනන්තපකති, සෙදෙහ ජිවිතං මනං—

147 නාමං, නාමයනෙම; එකච්චං, එක්වැදෑරුම්යයි;
වුත්තං, කියනලදි; අනුච්චරුජ්ඣයා, අනුච්චරුජ්ඣය
යෙන්; චිඛා, දෙපරිද්දකින්වේ; පුමලිඛගිනී නපුංසක චි
ඛාගතො, පුංලිඛ ගිලිඛ නපුංසකලිඛ චිඛාගතෙන්;
තිච්ඛා, තුන්පරිද්දකින්වේ—

148 සාමසිද්ධිං, සාමාන්‍යනාමය; ගුණ, ගුණනාමය;
ක්‍රියා, ක්‍රියානාමය; යදි වජ්ජිච්චි, යදි වජ්ජානාමය යනආදී
වශයෙන්; වතුඛා, සතරපරිද්දකින්, මනං, දත්තාලදි;
ථගි, ථගිනාමය; ගුණ, ගුණනාමය; දබ්බි, ද්වයනා
මය; නාමෙහි, නාම නාමය යනමොවුත්තේ වශයෙන්;
පස්චිඛා, පස්පරිද්දකින්; මනං, දත්තාලද්දේය—

149 ඉන්ද්‍රියඛගතං, ගිලිඛගතය; පුල්ලිඛගං, පුංලිඛ
ගතය; නපුංසකං, නපුංසකලිඛගතය; චිලිඛගිකං, චිලිඛ
ගතය; තිලිඛගතං, තිලිඛගතය; අලිඛගතං, අලිඛගතය;
නාමිකං, නාමයනෙම; ජබ්බිඛා, සතරපරිද්දකින්; මනං,
දත්තාලදි—

150 පුඛනාමං, පුඛනාමය; චිලිඛගතං, චිලිඛගතය;
තිලිඛගතං, තිලිඛගතය; අලිඛගතං, අලිඛගතය; ස
මාසං, සමාසනාමය; නභිතං වච්චං, නභිතනාමය; කිත
නාමං, කිතනනාමය; සත්තං, සත්තපරිද්දකින්වේ—

151 අවණ්ණං, අවණ්ණානාමය; වණ්ණනං, වණ්ණනාමය;
එකාරපකන්තනං, එකාරපකන්තනාමය; බ්‍රහ්මද්වයං, බ්‍රහ්මද්වයා
නාමය; අනන්තපකති, අනන්තපකතිය; සෙදෙහ, සෙදෙහිය;

- 157 සාමාගධි මූලභාසා, නක් තායාදිකප්පිකා
 බ්‍රහ්මාණෝ වස්සු නාලාපා, සම්බුඛාවාපි භාසරෙ—
 158 ගං සාමසංකූල සම්භූතං, මහාසම්මතආදිකං
 තනතු සාමසංකූලාමනති, දිවෙතා වර්තාසභො—
 159 නදේව භුණ්ඩාමම්පි, නිලපිනෙවමාදිකං
 නදේව ක්‍රියානාමම්පි, කාරකපවතාදිකං—
 160 නරා සද්විජානාමම්පි, නිසස්සුසෙව මාදිකං
 වතුබ්බිබං පනෙනම්පි, නාමහෙදං පකාසිතං—
 161 භිකෙනසෙව භිකතධිසද්ද, වහ්නෙන සබ්ලාදිසු
 සබ්ලෙනෙව සාපති, මාලා සුග්ගංව අත්ථිතා—

157 ආදිකප්පිකා, ආදිකල්පයෙහි උපත්තාපු; නර
 මනුෂ්‍යයෝද; බ්‍රහ්මාණෝව, (රූපාවචර) බ්‍රහ්මයෝද; ආ
 ස්සුනාලාපා, නොඅසකලද වචනාහි ලදාවෝද; සම්
 බුඛාවාපි, සමස්තසම්බුදුවරයෝද; ගාග, ගම්භාෂාවකින්;
 භාසරෙ, කථාකෙරෙද්ද; සා, ඒ භාෂානොමෝ; මාගධි,
 මහදරව් උපත්තාපු; මූලභාසා, මූලභාසානම්වේ—

158 මහාසම්මතආදිකං, මහාසම්මතආදිපු; ගං, ගම්
 නාමයෙක්; සාමසංකූල, (ජන) සම්මුතියෙන්; සම්භූතං,
 වූයේද, නංතු, ඒ නාමයවනාහි; සාමසංකූලාමනති, සා
 මානසනාමනති; ආවර්තාසභො, ආවාගෙහිනාමනෙම; දි
 වෙති, ප්‍රකාශකෙරේ—

159 නිලපිනෙවමාදිකං, නිලපිනානමේආදිපු; භුණ්
 ඩාමං අපි, භුණ්ඩාමයද; නරාච්ච, එසේමය; කාරක
 පවතාදිකං, කාරකපවතාදිපු; ක්‍රියානාමංඅපි, ක්‍රියානා
 මයද, නරාච්ච, එසේමය—

160 නිසස්සුසෙවමාදිකං, නිසස්සුසෙව යනමේ ආ
 දිපු; සද්විජානාමංඅපි, සද්විජානාමයද; නරා, එසේම; ඵ
 නංඅපි නාමහෙදංපන, මෙම නාමහෙදනවනාහි; වතුබ්බි
 බං, සිවුවැදැරුම්යහි; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණලදි—

161 භිකෙනසු, නොයෙක් හෙදයෙන් බිඳුනාපු; සබ්
 ලාදිසු, සබ්ලාදිපදානිකයන්හි, අභිනතධිසද්ද, එකාකාර
 වූ බුභිග්ගයෝදෙදෙන, වහ්නෙන, පවතිද්ද; සබ්ලෙ
 නච්ච, සබ්ලය කරණකොටගෙනම; සා, මිනොමෝ; භි
 ති, භිතනම්වේ; මාලා, මාලානොමෝ; සුග්ගං, හුග්; අ
 ත්ථිතාඉව, අනුවගියාමෙහි—

- 162 ජාති සඳු සභාවාදී, ගොඥයෝ එවමාදී කා
මහාසාමසේකරදෙස, සාමසේකර විබා මහා
- 163 කතාදී කාරකයාම, නිබ්බේතො අඛිඛෙවමනො
පදථො කම්මකතදුභො, ක්‍රියාසුද්ධාති ක්‍රියා මහා--
- 164 ක්‍රියාවාවකා සඳු, ගතනාකතනාතිආදිකා
ප්‍රථනෙ ක්‍රියා නාමනි, අනෙකවිබ හෙදනො—
- 165 දබ්බාසයො නනො භිකෙහා, නසා වගම ආයයො
පිපර්වතා ඛමෙව, නික්ඛණ්ණ ඉච්ඡිතො භුණ්ණ
- 166 භුණ්ණාවකා සඳු, කණ්හසුකෙන වමාදී කා
ප්‍රථනෙ භුණ්ණ නාමනි, භුණ්ණ පරදීපනා—

192 ජාතිසඳු, ජාතිශබ්දයෝ; සභාවාදී, සභාවබම්ම
ගත ආදිශබ්දයෝ; ගොඥයෝ එවමාදී කා; ගොඥ
සායගත ආදිශබ්දයෝ; මහාසාමසේකර, එකදෙස
සාමසේකර, මහාසාමාන්‍යය එකදෙස සාමාන්‍යය ගත
මොවුන්ගේවශයෙන්; විබා, දෙපරිද්දකින්; මහා, දත්
කාලද්දහ.

163 කතාදී කාරකයාම. කතීආදී කාරක සමුහයෙන්
නිබ්බේතො, උපත්තාවු; අඛිඛෙවමනො, අද්වයභාව
යෙන් සම්මතකරණලද; කම්මකතදුභො, කම්ම කතීආදෙ
දෙකාකෙරෙහි පිහිටියාවු; පදථො, පද්ධතියනෙම, ක්‍රි
යාසුද්ධාති, ක්‍රියාදත්තවුන්විසින්; ක්‍රියා, ක්‍රියායයි; මහා,
දත්තාලද්දි.

164 ගතනාකතනාගුති, ගතනාකතනායන; ආදිකා,
මේආදිවු; ක්‍රියාවාවකාසඳු, ක්‍රියාවාවක ශබ්දයෝ;
අනෙකවිබහෙදනො නොයෙක්ප්‍රකාර හෙදයෙන්; ක්‍රි
යනාමංගුති, ක්‍රියානාමයයි; ප්‍රථනෙ, ක්‍රියානුලැබේ—

165 දබ්බාසයො, ද්විඥාසුරාවුදේද, නනොභිකෙහා,
එද්වයයෙන් භිකතවුදේද; නසා, ඒද්වයයාගේ; අවග
මආසයො, දැනීමට කාරණවේද; පිපර්වතාඛමෙව, පෙ
රලෙනසුලුවේද; නික්ඛණ්ණ, භුණ්ණ (විශෙෂ) නැත්තේ
ද; භුණ්ණ, භුණ්ණයයි; ඉච්ඡිතො, (පණ්ණාසත්තිවිසින්)
කැමැතිවනලද්දේය.

166 කණ්හසුකෙනවමාදීකා, කණ්හසුකෙන මේආ

- 167 ගංගංචියෙසුතෙකිසුචි, නංනං දබ්බන්ති වුචන්තෙ
 ජාතනදිකොපසතො නාදි, දබ්බන්ත ඉපකප්පනෙ—
 168 දබ්බන්තිවාමකා සද්දා, ගුණවා බතවාදිකා
 වුචන්තෙ දබ්බන්තාමන්ති, දබ්බන්තිපරිදිපකා—
 169 සන්ධාරුපෙත සුතබ්බා, කොචි සන්ධාරුපිඨිසතෙ
 නාමන්ති නං ගථා විතොතා, නාමසද්දොව තදබ්බි—
 170 අත්තිවාචක සමමනා, සත්ති ගෙ වත්තිකා සද්දි
 සබ්බකතොතා නත්තිවත්තා, නතොත්තිවත්තතොතොතා

දිවු; ගුණන්තිවාචකාසද්දා, ගුණන්තිවාචක ශබ්දයෝ; ගු
 ණන්තිපරිදිපකා, ගුණන්තිප්පකාශකරණගෙයිත්; ගුණ
 නාමංගුති, ගුණනාමයයි; වුචන්තෙ, කියනුලැබේ;—

167 ගංගංචියෙසුචි, යම් ගම්කිසිවසනුවෙක්; විසෙසුතෙ
 වෙසෙසනුලැබේද; නංනං, ඒ ඒ වසනුතෙම; දබ්බංගුති,
 ද්වන්තයි; වුචන්තෙ, කියනුලැබේ. අනො, එහෙයිත්; ජා
 තනදිකොපසි, ජාතිභේදිභ්වයෝ; නාදි, එබඳුවු; දබ්බන්තං,
 ද්වන්තව; උපකප්පනෙ, කල්පකාකරණුලැබේ—

168 ගුණවා බතවාදිකා, ගුණවත්ත බතවත්තකා සද්දි
 වු; දබ්බන්තිවාචකා, ද්වන්තන්තිවාචකවු; සද්දා, ශබ්දයෝ; දබ්බ
 න්තිපරිදිපකා, ද්වන්තන්තිප්පකාශකරණගෙයිත්; දබ්බන්ත
 මාංගුති, ද්වන්තනාමයයි; වුචන්තෙ, කියනුලැබේ—

169 සන්ධාරුපෙත, නාමසංඛ්‍යාවගෙන්, සුතබ්බා,
 දතප්පකගෙයිත්; කොචි, (වෙන්කොකරණලද රූපවිශේ
 සයාති) කිසිපද්ධතියෙක්; සන්ධාරුපිඨිසතෙ, නමිත්තංගේ
 කරණුලැබේද, නාමංගුති, (ඒ) නාමයයි; (කියනුලැබේ) නං
 ගථා, ඒ නාමයකෙසේද? විතොතා, විතොගතිය නාමය මි
 මි; තදබ්බි. ඒ විතො ගත පදය වාචකවු බ්බිසන්දියතො
 මි; නාමසද්දොව, නාමශබ්දනමුද්වේ—

170 අත්තිවාචකසමමනා, අත්තිවාචකයන්ගේ සමමනා

- 171 සතො ගති මිති ගොති, සබ්බකතස්සානු සාරතො
තස්ස සද්දස්ස සො අපො, විධා විධි නිසෙධතො—
172 විසුඤ්ඤානච්චලෙනාසෙඤ්ඤා, යොග්‍යොච්චවගමාන
නසද්දපොතිවිසෙඤ්ඤායෙත, පමාණනතරගොචරො—
173 ථූලො දිවා න භුඤ්ඤා සො, ඉති භුත්තනිසෙධකො
සද්දපො රත්තිභුත්තොති, සාමන්තෙත ගමානො—

ඇති; ගෙවනුකා, ගම්චසත්තකෙණෙත්; ගදි, ඉදිත්; ස
නති, ඇත්තානුද; සබ්බකතෙන, (පුච්ඡ) ලක්ෂණයෙන්; අ
නනිව්සන්නා, අප්‍රකටගෙයිත්; නෙ අනිව්සන්නාගෙතුකා
ඒ අනිප්‍රකාශකරණ ගෙතුනු, න, යොවෙත්—

171 සතො, ගම්ගෙතෙත්; ගති, ගම්චසත්තවෙත්ති;
සබ්බකතස්ස, සලකුණෙන්; අනුසාරතො, අනුසාරයෙන්
මිතිගොති, දැනීමවේද; තස්සසද්දස්ස, ඒ ශබ්දයාගේ;
සොඅපො, ඒඅනිව්සන්නෙම; විධිනිසෙධතො, විධිනිසෙධ
වගෙත්; විධා, දෙපරිද්දකින්වේ—

172 විසුඤ්ඤානච්චලෙන, දත්තාලදඅනිව්සන්නෙධලගෙ
ත්, අසෙඤ්ඤායොගොච, අත්තාගම්කිසිඅනිව්සන්නෙත්; අවග
මානො, දත්තාලාබ්ධිද. (ඒඅනිව්සන්නෙම); පමාණනතර
ගොචරො, ප්‍රමාණවිශේෂවර්ගවුණු; සද්දපොනගුති,
ශබ්දානිව්සන්නෙම; විසෙඤ්ඤායෙත, දතප්‍රත්තෙත්—

173 යො, ගමෙත්; ථූලො, ස්ථූලවුණේ; දිවා, දවල්;
නභුඤ්ඤා, අනුභවනොකරත්තෙත්; ඉති, මෙයේ; භු
ත්තනිසෙධකො, භුත්තාගවලකත්තානු; සද්දපො, ශ
බ්දානිව්සන්නෙම; රත්තිභුත්තොගුති, රත්තියෙහිඅනුභවනො
ජ්‍යෙයයි; සාමන්තෙත, සාමාන්තයෙන්; ගමානො, ද
ත්තාලාබ්ධි—

(සමනරා නදානිසෙධකා නදත්තනිසෙධකාත්තදා

178 නභි, කාරතතතාමසා; සරූපං, වුවනෙ මයා
පුරිසො සුතනො තාථො, සුඛොදකසුතො ඒතො.

179 එවං සුරු සුර නභෙ රග තාග ඤාතියා
ගනිබ්බි කිතතර මනුසා පියාව පෙනා

• මානසි ජඛිමි තුරසි වරග සිතා

ව්‍යක්ඛ ව්‍ය කච්ඡ තරව්‍ය මිග සා සොතා

ස්ථ; සත්තවිධාදිකං, සත්තප්‍රකාරදිවු; තාමං, (ගම්)
නාමසෙස්ථ; වුත්තං, කිතකල්දේද; තං, හේතාමත
නෙමි; තාමලතබ්බිමසිඤ්ඤාතා, තාමලසාණදත්තහු
පිසිත්; සොතා, දතසුත්තේත.

178 නභි, ඒතාමසත්තප්‍රකාරේත්, අකාරතතතාමසා,
අකාරතතතාමසායේ; සරූපං, සරූපය; මයා, මාපි
සිත්; වුවනෙ, කිතහුලුමේ; පුරිසො, පුරිසයෙහිද;
සුතනො, සුතනෙහිද; තාථො, තාථයෙහිද; සුඛො
දකසුතො, සුඛොදකසුතෙහිද; ඒතො, ඒතෙහිද
යෙ මේ.

179 එවං, මෙසේ, සුර, සුරයෙහිද; අසුර, අසුරෙ
හිද; තර, තරයෙහිද; උරග, උරගෙහිද; ඤාතියා,
ඤාතියෙහිද; ගනිබ්බි, ගනිබ්බෙහිද; කි
තතර, කිතතරෙහිද; මනුසා, මනුසෙහිද; පියාව,
පියාවෙහිද; පෙනා, පෙනෙහිද; මානසි, මානසි
හිද; ජඛිමි, ජඛිමියෙහිද; තුරසි, තුර
සිහිද; වරග, වරගෙහිද; සිතා, සිතෙහිද; ගතා
මොහුද; ව්‍යක්ඛ, ව්‍යක්ඛයෙහිද; අව්‍ය, අව්‍යෙහිද; ක
ච්ඡා, කච්ඡෙහිද; තරව්‍ය, තරව්‍යෙහිද; මිග, මිග
යෙහිද; සා, සායෙහිද; සොතා, සොතෙහිද; ග
මොහුද.

- 180 ආලෝක ලෝක නිලය නිල වාග යොග
වායාම ශාම නිගමා ගම බමම කාමා
සඬිකොක හොස පවිතා සම කොඩ ලොහ
සාරමිත ඵමිත මද මාන පමාද මකබා—
- 181 පුනහාග පුන පනසා සන වමප කමි
හිනනාල නාල චක්‍රල ජ්ජ්න කිංසුකාව
මසුර කුසු පුච්චිකු කරසුර රුකබා
සෙසාන මසුර සකුණ ශ්වර කොසුර හංසා—

180 ආලෝක, ආලෝකයෙහි; ලෝක, ලෝකයෙහි; නිලය, නිලයෙහි; අනිල, අනිලයෙහි; වාග, වාගයෙහි; යොග, යොගයෙහි; වායාම, වායාමයෙහි; ශාම, ශාමයෙහි; නිගම, නිගමයෙහි; අගම, අගමයෙහි; බමම, බමමයෙහි; කාමා, කාමයෙහි; සඬික, සඬිකයෙහි; හොස, හොසයෙහි; පවිත, පවිතයෙහි; අසම, අසමයෙහි; කොඩ, කොඩයෙහි; ලොහ, ලොහයෙහි; සාරමිත, සාරමිතයෙහි; මද, මදයෙහි; මාන, මානයෙහි; පමාද, පමාදයෙහි; මකබා, මකබායෙහි යන මොහුරු—

181 පුනහාග, පුනහාගයෙහි; පුන, පුනයෙහි; පනස, පනසයෙහි; අසන, අසනයෙහි; වමපක, වමපකයෙහි; අකම, අකමයෙහි; හිනනාල, හිනනාලයෙහි; නාල, නාලයෙහි; චක්‍රල, චක්‍රලයෙහි; අජ්ජන, අජ්ජනයෙහි; කිංසුකාව, කිංසුකයෙහි යන මොහුරු; මසුර, මසුරයෙහි; කුසු, කුසුයෙහි; පුච්චිකු, පුච්චිකුයෙහි; කරසුර, කරසුරයෙහි; රුකබා, රුකබායෙහි යන මොහුරු; මසුර, මසුරයෙහි, සකුණ, සකුණයෙහි; අශ්වර, අශ්වරයෙහි; කොසුර, කොසුරයෙහි;

- 182 මනෝවිචාරවිකල්පනානේ, නපොවෙනොනමොගසො
වියො පයො සිතේ රතේ, උතේ රතො අනො පිටි
183 ගව්තං මනං වරං තිඨං, දදං භුක්තං සුභං පවං
ජයං ජීරං වවං මිතං, සරං කුඛිං ජපං වජ්ජං
184 භවතා සතා සවතා, මුතමතාසව භුමා
මෙවා සුච රුච්ඡ, පුමාදුලෙච මාදිකා

අ ක්‍යා ර භානං

තංසා, හංසශබ්දාත් ගතමොහුද; සෙදාන, දායාසා
නාහුද

(දුත් මනෝගුණයෙහි අකාරනාම දක්වනු පිණිස
'මනෝ' යන ආදිය නිස)

182 මනෝ, මනශබ්දාත්; වචො, වචශබ්දාත්; වියො,
විශශබ්දාත්; නෙතේ, නෙප්ශබ්දාත්; නපො, නපශබ්ද
ාත්; වෙනො, වෙනශබ්දාත්; නමො, නමශබ්දාත්; ග
සො, ගසශබ්දාත්; වයො, වයශබ්දාත්; පයො, පයශ
බ්දාත්; සිතේ, සිතශබ්දාත්; රතේ, රතශබ්දාත්; උතේ,
උතශබ්දාත්; රතො, රතශබ්දාත්; අනොඅපිච අනශබ්ද
ාත්

(දුත් පුත්‍රාසාන අකාරනාම දක්වනු පිණිස
'ගව්තං' යන ආදිය නිස)

183 ගව්තං, ගව්තාත් ගව්තාත්, මනං, මනනා
ශබ්දාත්; වරං, වරනාශබ්දාත්; තිඨං, තිඨනාශබ්දාත්;
දදං, දදනාශබ්දාත්; භුක්තං, භුක්තනාශබ්දාත්; සු
භං, සුභනාශබ්දාත්; පවං, පවනාශබ්දාත්; ජයං, ජ
යනාශබ්දාත්; ජීරං, ජීරනාශබ්දාත්; වවං, වවනා
ශබ්දාත්; මිතං, මිතනාශබ්දාත්; සරං, සරනාශබ්දාත්;
කුඛිං, කුඛිනාශබ්දාත්; ජපං, ජපනාශබ්දාත්; වජ්ජ
ං, වජ්ජනාශබ්දාත්

184 භවතා, භවනාශබ්දාත්; සතා, සතනාශබ්ද

185 ආකාරනොනාතු පුල්ලිබොනා, සාසඥෙ, ඉති දිපිනො
එවං පච්ඡන්තිරිමොව, ගාණ්ඨිවරානා ආදිකා—

ආ කා ර හනං

186 ජෙඤ්ඤි පාණි ගණ්ඨි චුර්ඨි, කුච්ඡි වජ්ඣ සාලි විසි.
වතඨි ඔසි බොසි සන්ඨි, රසි කෙසි සාති දිපි—

ගද; සවනන, සවනනභිදගද; චුහි, චුහිභිදගද; අ
නන, අනනභිදගද; ආතුමා, ආතුමභිදගද; මසවා,
මසවනතුභිදගද; යුච, යුචභිදගද; රුච, රුචභිද
ගද, පුමාඉති, පුමභිදගදගත; එවමාදිකා, මේආදිභි
දගෝදවෙත්—

අ කා ර හන සි

(දුත් අකාරනනනාමදක්වා පළමුකොට නැඟියයුතුපු
නැඟිභූතවූ ආකාරනනනාම දක්වනුපිණි “ආකාරත්
නොතු පුල්ලිබොනා” යන ආදිය නිස)

185 සාසඥෙතු, සාසභිදගනෙමවනාහි; ආකාරනොනා
පුල්ලිබොනාඉති, ආකාරනනපු-ලිබ්බායයි; දිපිනො, ප්‍රකා
ශකරණලද්දේය; පච්ඡන්තිරිමොව, පච්ඡන්තිරිමොභිද
ගද; ගාණ්ඨිවරානාආදිකා, ගාණ්ඨිවරානාභිදගද යන
මේආදිභිදගෝද; එවං, මෙසේහි—

ආ කා ර හන සි

(දුත්ඉකාරගන්තේ ප්‍රකාරනනනන දක්වනුපිණි “ජෙ
ඤ්ඤි” යන ආදිය නිස)

186 ජෙඤ්ඤි, ජෙඤ්ඤිභිදගද; පාණි, පාණිභිදගද;
ගණ්ඨි, ගණ්ඨිභිදගද; චුර්ඨි, චුර්ඨිභිදගද; කුච්ඡි, කු
ච්ඡිභිදගද; වජ්ඣ, වජ්ඣභිදගද; සාලි, සාලිභිදගද;
විසි, විසිභිදගද; වතඨි, වතඨිභිදගද; ඔසි, ඔසිභිද

187 ඉසි මුනි මණි ඛනි ගිරි රපි කපි කපි
අසි මසි නිධි මධි අනි කිම් පති හරි
අරි හිමි කලි බලි ජලනිධි ගනංගි
උරුගිති වරමති නිරූපති අධිපති—

188 අපිතිවෙව සමාධි, උද්ධි වෙ වසාදිකං
ඉකාරනතනති නිද්ධං; පුල්ලිබ්බං ලිඛනමි සුද්ධිකා
ඉ කා ර නනං

සද; බොධි, බොධිසබ්බසද; සන්ධි, සන්ධිසබ්බසද; රු
සි, රුසබ්බසද; සාහි, සාහිසබ්බසද; දිප්ඵි, දිප්ඵිසබ්බසද—

187 ඉසි, ඉසිසබ්බසද; මුනි, මුනිසබ්බසද; මණි, ම
ණිසබ්බසද; ඛනි, ඛනිසබ්බසද; ගිරි, ගිරිසබ්බසද; ර
පි, රපිසබ්බසද; කපි, කපිසබ්බසද; නිධි, නිධිසබ්බසද;
මධි, මධිසබ්බසද; අනි, අනිසබ්බසද; කිම්, කිම්සබ්බස
ද; පති, පතිසබ්බසද; හරි, හරිසබ්බසද; අරි, අරිස
බ්බසද; හිමි, හිමිසබ්බසද; කලි, කලිසබ්බසද; බලි;
බලිසබ්බසද; ජලනිධි, ජලනිධිසබ්බසද; ගනංගි, ගන
පතිසබ්බසද; උරුගිති, උරුගිතිසබ්බසද; වරමති, වර
මතිසබ්බසද; නිරූපති, නිරූපතිසබ්බසද; අධිපති, අධි
පතිසබ්බසද—

188 අපිතිවෙව, අපිතිසබ්බසද; සමාධි, සමාධිසබ්බසද; උ
ද්ධිව, උද්ධිසබ්බසද; තන; ඵලං ආදිකං, මේ ආදි; ඉකාර
නනං පුල්ලිබ්බං ඉති, ඉකාරනතන පුල්ලිබ්බසද; ලිඛනමි සුද්ධි
කා, ලිඛනසදනතනුමිසිත්; නිද්ධං, දක්වලනලද්දේ—

ඉ කා ර නනං

(දැන් ඉකාරනතන දක්වනුමිණි 'බමිම' සහ ආදි
ය. කි. ෧)

189 බමිමි සබ්බි ස්‍යංගි හන්ති, වක්ඛි පක්ඛි දුඛි රච්ඡි
ජනති මාලි වමිමි යොගී, භාගී * භොගී කාමි සාමි-

190 බජ් ගංගි සසි කුච්ඡි, ජට්ඨි යානි සුඛි ධිඛි

* දන්ති මන්ති කරි වාගී, කුසලි මුසලි බලි—

191 පාපකාරි සනතුකානි, මලලකාරි දිඤ්චි

බමමවාරි සිහනාදි, භූමිසාධි සිහසාධි—

ජ්‍යා ර නතං

189 බමිමි, බමිමිභවදය; සබ්බි, සබ්බිභවදය; ස්‍යංගි
ස්‍යංගිභවදය; හන්ති, හන්තිභවදය; වක්ඛි, වක්ඛිභවදය; ප
ක්ඛි, පක්ඛිභවදය; දුඛි, දුඛිභවදය; රච්ඡි, රච්ඡිභවදය;
ජනති, ජනතිභවදය; මාලි, මාලිභවදය වමිමි, වමිමිභව
දය; යොගී, යොගීභවදය; භාගී, භාගීභවදය; භොගී,
භොගීභවදය; කාමි, කාමිභවදය; සාමි, සාමිභවදය—

190 බජ්, බජ්භවදය; ගංගි, ගංගිභවදය; සසි, සසිභ
වදය. කුච්ඡි, කුච්ඡිභවදය; ජට්ඨි, ජට්ඨිභවදය; යානි, යානි
භවදය; සුඛි, සුඛිභවදය; ධිඛි, ධිඛිභවදය; දන්ති, දන්ති
භවදය; මන්ති, මන්තිභවදය; කරි, කරිභවදය; වාගී,
වාගීභවදය; කුසලි, කුසලිභවදය; මුසලි, මුසලිභවදය;
බලි, බලිභවදය—

191 පාපකාරි, පාපකාරිභවදය; සනතුකානි, සනතුකා
නිභවදය; මලලකාරි, මලලකාරිභවදය; දිඤ්චි, දිඤ්චි
භවදය; බමමවාරි, බමමවාරිභවදය; සිහනාදි, සිහනාදිභ
වදය; භූමිසාධි, භූමිසාධිභවදය; සිහසාධි, සිහසාධිභවද
ය—

ජ්‍යා ර නතං

(දුත් උකාශනතය දක්වනුපිණිස 'භික්ඛු' යනආදියනි)

* යාගිහිපි පොභිකෙසු සාගි—

- 192 භික්ඛු සෙතු කෙතු රුහු, භානු සඛිකු උච්ඡු වෙලු
 භික්ඛු සිත්ඛු බන්ධු තෙරු, මරු සතතු කාරු හෙතු—
 193 ජනතු රුරු පටු සත්ථු, පිතු මාතු භාතු ධිතු
 ගනතු ගතතු මෙරු සුසු, සිතෙරු එවමාදිකා—

උ කා ර න්තං

- 194 අභිතු වෙසසතු වෙව, සයම්භුම පරතිභු
 සබ්බාභිතු සබ්බපිදු, කාලසිද්ධි වෙදගු විදු

192 භික්ඛු, භික්ඛුභවය; සෙතු, සෙතුභවය; කෙතු, කෙතුභවය; රුහු, රුහුභවය; භානු, භානුභවය; සඛිකු, සඛිකුභවය; උච්ඡු, උච්ඡුභවය; වෙලු, වෙලුභවය; මහු, මහුභවය; සිත්ඛු, සිත්ඛුභවය; බන්ධු, බන්ධුභවය; තෙරු, තෙරුභවය; මරු, මරුභවය; සතතු, සතතුභවය; කාරු, කාරුභවය; හෙතු, හෙතුභවය—

193 ජනතු, ජනතුභවය; රුරු, රුරුභවය; පටු, පටුභවය; සත්ථු, සත්ථුභවය; පිතු, පිතුභවය; මාතු, මාතුභවය; භාතු, භාතුභවය; ධිතු, ධිතුභවය; ගනතු, ගනතුභවය; ගතතු, ගතතුභවය; මෙරු, මෙරුභවය; සුසු, සුසුභවය; සිතෙරු, සිතෙරුභවය; එවමාදිකා, මේආදි භවයෝවෙත්—

උ කා ර න්තං

(දන් උපාසකයන් දක්වනුපිණිස “අභිතු” යන ආදිය යි)

194 අභිතු, අභිතුභවය; වෙසසතු, වෙසසතුභවය; සයම්භුම, සයම්භුමභවය; පරතිභු, පරතිභුභවය; සබ්බාභිතු, සබ්බාභිතුභවය; සබ්බපිදු, සබ්බපිදුභවය; කාලසිද්ධි, කාලසිද්ධිභවය; වෙදගු, වෙදගුභවය; විදු, විදුභවය—

195 මග්ගසූත්තං වෙව ඛම්මසූත්තං, අභිසූත්තං පාරගු පිතු
රත්තසූත්තං වෙව මත්තසූත්තං, කතසූත්තං එවමාදිකා
උදාසරණං

196 එකාරනෙතාතු පුල්ලිඛෙතා, අප්පසිඛොති දිපිනො
මකාරනෙතාතු පුල්ලිඛෙතා, ගොසද්දෙඝුත් දිපිනො
මකාරණං

197 පුරිසො සා ජෙහි පාණී, ඛම්මි සම්මිතථෙව ව
භික්ඛාහිතු වෙසසතු ව; ගොති පුල්ලිඛිත සම්මතො-
පුල්ලිඛිතං නිවසිතං

195 මග්ගසූත්තං, මග්ගසූත්තං, ඛම්මසූත්තං, ඛම්මසූත්තං, අභිසූත්තං, අභිසූත්තං, පාරගු, පාරගු, පාරගු, පිතු, පිතු, රත්තසූත්තං, රත්තසූත්තං, මත්තසූත්තං, මත්තසූත්තං, කතසූත්තං, කතසූත්තං, එවමාදිකා, උදාසරණං

උදාසරණං

196 එකාරනෙතා, එකාරනෙතා; පුල්ලිඛෙතා, පුල්ලිඛෙතා, අප්පසිඛොති, අප්පසිඛොති; දිපිනො, දිපිනො, මකාරනෙතා, මකාරනෙතා, ගොසද්දෙඝුත්, ගොසද්දෙඝුත්; දිපිනො, දිපිනො, පුල්ලිඛිත, පුල්ලිඛිත

මකාරණං

197 පුරිසො, පුරිසො; සා, සා; ජෙහි, ජෙහි; භික්ඛාහිතු, භික්ඛාහිතු; වෙසසතු, වෙසසතු; ගොති, ගොති; පුල්ලිඛිත, පුල්ලිඛිත; සම්මිත, සම්මිත

- 198 අකාරනේනා ඉතීලිඛේනා, එදනේනා අපාසිඤ්ඤා
 ආකාරනේනා ඉතීලිඛේනා, කඤ්ඤාසංඥා නථෙවච
 199 සඛා මේඛාස ඤ්ඤා විජ්ජා, විජ්ජාමනනා නාණ්ඨාපිණ්ණ
 ඉච්ජා මුච්ජා එජ්ජායා, මෙත්තා මත්තා සිත්තාභිත්තා
 200 ජඛිකා හිවා ජීවිතා වාචා, ඡායා ආයා ගඛිතා නාචා
 භාචා සෙකා ලෙඛා සාලා, මාලා වෙලා ඤ්ඤා ඛිඛිඛා

අබ්බද්ධා; ගොඤ්ඤා, ගොඤ්ඤාසංඥා යනමේ; පුල්ලිඛිතය
 ඛිතනො, පුල්ලිඛිතසම්මුතියමේ —

පුංලිඛිගය නිමවනලදි

(දත් භග්ගිඛිගය දක්වනුපිණිස “අකාරනේනා” යන
 ආදිය කිය)

198 අකාරනේනා, අකාරානනවුද; එකාරනේනා, එ
 කාරානනවුද; ඉතීලිඛේනා, භග්ගිඛිගය; අපාසිඤ්ඤා,
 පුකච්ඤාමේ; කඤ්ඤාසංඥා, කඤ්ඤාසංඥාසංඥාමේ; ආකා
 රනේනාඉතීලිඛේනා, ආකාරානන භග්ගිඛිගයමේ; නථාච
 ච, එසේම—

199 සඛා, සඛාසංඥාසංඥා; මේඛා, මේඛාසංඥාසංඥා; පඤ්ඤා,
 පඤ්ඤාසංඥාසංඥා; විජ්ජා, විජ්ජාසංඥාසංඥා; විජ්ජා, විජ්ජාසංඥා
 සංඥාසංඥා මනනා, මනනාසංඥාසංඥා නාණ්ඨා, නාණ්ඨාසංඥා
 යද; පිණ්ණ, පිණ්ණසංඥාසංඥා; ඉච්ජා, ඉච්ජාසංඥාසංඥා; මුච්ජා,
 මුච්ජාසංඥාසංඥා; එජ්ජා, එජ්ජාසංඥාසංඥා; මායා, මායාසංඥා
 යද; මෙත්තා, මෙත්තාසංඥාසංඥා; මත්තා, මත්තාසංඥාසංඥා;
 සිත්තා, සිත්තාසංඥාසංඥා; භිත්තා, භිත්තාසංඥාසංඥා—

200 ජඛිකා, ජඛිකාසංඥාසංඥා; හිවා, හිවාසංඥාසංඥා; ජීවිතා,
 ජීවිතාසංඥාසංඥා; වාචා, වාචාසංඥාසංඥා; ඡායා, ඡායාසංඥා
 යද; ආයා, ආයාසංඥාසංඥා; ගඛිතා, ගඛිතාසංඥාසංඥා; නාචා,
 නාචාසංඥාසංඥා; භාචා, භාචාසංඥාසංඥා; සෙකා, සෙකාසංඥා
 යද; ලෙඛා, ලෙඛාසංඥාසංඥා සාලා, සාලාසංඥාසංඥා; මා

- 201 පිපාසා වේදනා සංකෘතිය, වේදනා නසිනා සුභා
දෙවනා වට්ටකා ගොඛා, බලාකා පරිසා සභා—
- 202 උාකා සෙථාලිකා ලඛිකා, සලාකා වාලුකා සිඛා
විසාඛා විසිඛා සාමා, විඛා වච්ඡා ජපා ඝට්ඨා—
- 203 ජෙට්ඨා, ජෙට්ඨානිද්ධං, කාරුණිකානිද්ධං, උතා, උතානිද්ධං
නිද්ධං, සුඛා, සුඛානිද්ධං, කථා, කථානිද්ධං, වාසනා, වාසනානිද්ධං, පපා, පපානිද්ධං

ලා, මාලානිද්ධං; වෙලා, වෙලානිද්ධං; ධුරු, ධුරු
නිද්ධං; ඝට්ඨා, ඝට්ඨානිද්ධං—

201 පිපාසා, පිපාසානිද්ධං; වේදනා, වේදනානිද්ධං
ද්ධං; සංකෘතිය, සංකෘතියනිද්ධං; වේදනා, වේදනානිද්ධං
ද්ධං; නසිනා, නසිනානිද්ධං; සුභා, සුභානිද්ධං; දෙව
නා, දෙවනානිද්ධං; වට්ටකා, වට්ටකානිද්ධං; ගො
ඛා, ගොඛානිද්ධං; බලාකා, බලාකානිද්ධං; පරිසා
පරිසානිද්ධං; සභා, සභානිද්ධං—

202 උාකා, උාකානිද්ධං; සෙථාලිකා, සෙථාලිකා
නිද්ධං; ලඛිකා, ලඛිකානිද්ධං; සලාකා, සලාකානිද්ධං
ද්ධං; වාලුකා, වාලුකානිද්ධං; සිඛා, සිඛානිද්ධං; විසා
ඛා, විසාඛානිද්ධං; විසිඛා, විසිඛානිද්ධං; සාමා, සාමා
නිද්ධං; විඛා, විඛානිද්ධං; වච්ඡා, වච්ඡානිද්ධං; ජ
පා, ජපානිද්ධං; ඝට්ඨා, ඝට්ඨානිද්ධං—

203 ජෙට්ඨා, ජෙට්ඨානිද්ධං; සොණ්ඩා, සොණ්ඩා
නිද්ධං; විනාණ්ඩා, විනාණ්ඩානිද්ධං; කාරුණිකා, කාරුණිකා
නිද්ධං; උතා, උතානිද්ධං; නිද්ධං; නිද්ධං, නිද්ධානිද්ධං; සුඛා, සුඛානිද්ධං; කථා,
කථානිද්ධං; කාතා, කාතානිද්ධං; වාසනා, වාසනානිද්ධං; පපා, පපා
නිද්ධං

204 පසා සීමා ඛිමා දසා, ඛිතනිසා සන්ධිත සුර

දොළා, දොළාසිලා ලාලා, ලෙලා සුමේඛලා කලා—

205 වලුවා ලව්ලියා මුසා, මසුජ්ජා සුලසා දියා

නාසා ජුණ්ණා ගුණා ඊණා, ලසිකා වසුඛාදයෝ—

206 අඛිතා අනනා නථා අසන, අමිතා නානා නථාපණ

ආකාරනනා එවමාදී, අනෙකච්චිතෙදකා—

ආ හා ර හනං

204 පසා, පසාභිදයද, සීමා, සීමාභිදයද; ඛිමා, ඛිමාභිදයද; දසා, දසාභිදයද; ඛිතනිසා; ඛිතනිසාභිදයද; සන්ධිත, සන්ධිතභිදයද; සුර, සුරභිදයද, දොළා, දොළාභිදයද; දොළා, දොළාභිදයද; සිලා, සිලාභිදයද; ලාලා, ලාලාභිදයද; ලෙලා, ලෙලාභිදයද, සුමේඛලා, සුමේඛලාභිදයද; කලා, කලාභිදයද—

205 වලුවා, වලුවාභිදයද; අලව්ලියා, අලව්ලියාභිදයද; මුසා, මුසාභිදයද; මසුජ්ජා, මසුජ්ජාභිදයද, සුලසා, සුලසාභිදයද; දියා, දියාභිදයද; නාසා, නාසාභිදයද; ජුණ්ණා, ජුණ්ණාභිදයද; ගුණා, ගුණාභිදයද; ඊණා, ඊණාභිදයද; ලසිකා, ලසිකාභිදයද; වසුඛාදයෝ, වසුඛාභිදයද යන ආදිභිදයෝද—

206 අඛිතා, අඛිතාභිදයද; අනනා, අනනාභිදයද; නථා, එසේම; අසන, අසනභිදයද; අමිතා, අමිතාභිදයද; නථා, එසේම; අපණ, අපණභිදයද; නානා, නානාභිදයද යන; එවමාදී, මේආදිභිදයෝද; අනෙකච්චිතෙදකා; නොසෙක්වැදැරුම්වූවියෙහි; ආකාරනනා; ආකාරනනාභිදයෝ නම්වෙත්—

ආ කා ර හනං සි

210 චෛතරණී වාපි; පාටලි කදලි ඝටි
තාරී කුමාරී තරුණී, වාරුණී බ්‍රාහ්මණී සති—

211 කිනහරී තාරිනි දෙවි, ගන්ධි ගජ්ඣජී මිති
වාහරී සුකරී සිහි, ගංඝි කානි ව කුක්කුටි—

ජ කා ර න් හං

212 භාතු ඛාතු බෙහු කාසු; අශු භාණ්ඩු කම්ප් රජු
කරොණු පිපඛිතු සස්සු, එවමාදි විගානිතං—

උ කා ර න් හං

වසතිඤ්ඤාද; ඔසති, ඔසතිඤ්ඤාද; අභිතුලි, අභිතුලි
ඤ්ඤාද; දුලි, දුලිඤ්ඤාදභේ—

ඉ කා ර න් හං

(දුන් උකාරනතා දක්වනු පිණිස “මහි” යන ආදි
කිසි)

210 චිති, චිතිඤ්ඤාද; චෛතරණී, චෛතරණීඤ්ඤාද;
පාටලි, පාටලිඤ්ඤාද; කදලි, කදලිඤ්ඤාද; ඝටි, ඝටිඤ්ඤාද; තාරී,
තාරීඤ්ඤාද; කුමාරී, කුමාරීඤ්ඤාද; තරුණී, තරුණීඤ්ඤාද;
වාරුණී, වාරුණීඤ්ඤාද; බ්‍රාහ්මණී, බ්‍රාහ්මණීඤ්ඤාද; සති,
සතිඤ්ඤාද—

211 කිනහරී, කිනහරීඤ්ඤාද; තාරිනි, තාරිනිඤ්ඤාද;
දෙවි, දෙවිඤ්ඤාද; ගන්ධි, ගන්ධිඤ්ඤාද; ගජ්ඣජී,
ගජ්ඣජීඤ්ඤාද; මිති, මිතිඤ්ඤාද; වාහරී, වාහරීඤ්ඤාද;
සුකරී, සුකරීඤ්ඤාද; සිහි, සිහිඤ්ඤාද; ගංඝි, ගංඝිඤ්ඤාද;
කානිව, කානිවඤ්ඤාද; කුක්කුටි, කුක්කුටිඤ්ඤාදභේ—

උ කා ර න් හං

(දුන් උකාරනතා දක්වනු පිණිස “භාතු” යන ආදි
කිසි)

212 භාතු, භාතුඤ්ඤාද; ඛාතු, ඛාතුඤ්ඤාද; බෙහු,
බෙහුඤ්ඤාද; කාසු, කාසුඤ්ඤාද; අශු, අශුඤ්ඤාද; භාණ්ඩු,
භාණ්ඩුඤ්ඤාද; කම්ප්, කම්ප්ඤ්ඤාද; රජු, රජුඤ්ඤාද;

213 ජම්බු වඩු ව සරභු, සරභු සුනභු වමු
 වාමුරු නාගනාසුරු, සමානා සල ශාතුයා—
උත තා ර න නා

214 ඔකාරතොනා ඉජ්චිබ්බො, ගොසද්දොච පකාසිනො
 පුල්ලිබ්බො නිජ්චිබ්බොසං, ඔකාරතොනා විසුතස්—
ඔ තා ර න නා

බෙහුගබ්බදය; කාසු, කාසුගබ්බදය; අච්ඡු, අච්ඡුගබ්බදය;
 කණ්ඩු, කණ්ඩුගබ්බදය; කච්ඡු, කච්ඡුගබ්බදය; රජ්ජු, ර
 ජ්ජුගබ්බදය; කරෙණු, කරෙණුගබ්බදය; පිංචු, පිංචු
 ගබ්බදය; සස්සු, සස්සුගබ්බදය යන; එවමාදි, මෙආදි;
 විජානිතං, දහසුත්තේය—

උ තා ර න න සි

(දුත් උකාරතාය දක්වනු පිණිස “ජම්බු” යන ආදි
 ය කිය)

213 ජම්බු, ජම්බුගබ්බදය; වඩුව, වඩුවගබ්බදය; ස
 රභු, සරභුගබ්බදය; සරභු, සරභුගබ්බදය; සුනභු, සුන
 භුගබ්බදය; වමු, වමුගබ්බදය; වාමුරු, වාමුරුගබ්බදය;
 නාගනාසුරු, නාගනාසුරුගබ්බදය; (යනමේ උකාරතා
 සත්විලිගබ්බදයෝ); බලු, එකානතයෙන්; ශාතුයා, (පද
 මාලාවියයෙන් උකාරතා) ශාතුගබ්බදයහා; සමානා,
 සමානවෙන්—

උත තා ර න න සි

(දුත් ඔකාරතාය දක්වනු පිණිස “ඔකාරතොනා ඉ
 ජ්චිබ්බො” යන ආදිය කිය)

214 ඔකාරතොනා ඉජ්චිබ්බො, ඔකාරතා සත්විලිබ්බ
 යනම, ගොසද්දොච, ගොසද්දොච; පකාසිනො,
 පුකාසකරණලද්දෝ; පුල්ලිබ්බො, පුල්ලිබ්බොයෙන්; වි

215 කඤ්ඤා පනති සුගති වුහි, මහි වෙනරණීපිට
යාතු බාතු බෙනු කාසු, ජම්බු හොගිච්ඡි සඛගතො —

ඉන්ද්‍රියලිංගං නිවිසිනං

216 නපුංසකො අත්තභෙදො, එවං ඤෙය්‍යෙන විනාපිකා
කතකං චිත්ත රූපඤ්ඤා, පුංඤ්ඤං පාපං ඵලප්පාලං —

සුං, වෙන්වු; ඉන්ද්‍රියලිංගං, සත්‍රියලිංගය සමන්විතවු; ම
කාරනො, මිකාරනනසෙත්; නති, නැත්තේය —

ම නා රා නි න සි

215 කඤ්ඤා, කඤ්ඤාභිදයද, පනති, පනතිභිදය
ද; සුගති, සුගතිභිදයද; වුහි, වුහිභිදයද; මහි, ම
හිභිදයද; වෙනරණීපිට, වෙනරණීභිදයද; යාතු,
යාතුභිදයද; බාතු, බාතුභිදයද; බෙනු, බෙනුභි
දයද; කාසු, කාසුභිදයද; ජම්බු, ජම්බුභිදයද;
හොගි, හොගිභිදයද; හොගිභිදයනමේ; ඉන්ද්‍රියලිංගො, සත්‍රිය
ලිංගයවමේ —

සත්‍රියලිංගය නිමවනලදි

(දැන් නපුංසකලිංගය දක්වනුපිණිස “නපුංසකො අ
ත්තභෙදො” යන ලදිග කිය)

216 නපුංසකො, නපුංසකලිංගවෙයි; අත්තභෙදො; අ
ත්තවිශේෂයනම; එවං, මෙසේ; ඤෙය්‍යෙන, දැනුත්
තේය; කතකං, කතකභිදයද; චිත්ත, චිත්තභිදය
ද; රූපං, රූපභිදයද; පුංඤ්ඤං, පුංඤ්ඤාභිදයද;
පාපං, පාපභිදයද; ඵල, ඵලභිදයද; ප්පාලං, ප්පා
ලභිදයද; —

217 වසනං ආසනං ජනනං, නගරං චන කඤ්චනං
ලවණං පචක්ඛු වච්චං, නගරං නගනොදකං—

218 මුඛං වූදන කණ්ණංඤ්ච, ඉධරං සීලං ඛනං චර්ථා
භවනං ඤ්ණං මුසලං, සුඛ දුක්ඛංඤ්ච යානකං •

219 කොතා රමමණ මාලමිං; පදුමං සච්ච කානකං
පුප්ථං ගගන වස්සංච, පුලිකං චජ්ජ වාදකං—
අ කා ර න් නං

217 වසනං, වසනෙබ්බදයද; ආසනං, ආසනෙබ්බදයද;
ජනනං, ජනනෙබ්බදයද; නගරං, නගරෙබ්බදයද; චන,
චනෙබ්බදයද; කඤ්චනං, කඤ්චනෙබ්බදයද; ලවණං, ල
වණෙබ්බදයද; පචනං, පචනෙබ්බදයද; වච්චං, වච්ච
ෙබ්බදයද; නගරං, නගරෙබ්බදයද; නගන, නගනෙබ්බද
යද; උදකං, උදකෙබ්බදයද—

218 මුඛං, මුඛෙබ්බදයද; වූදන, වූදනෙබ්බදයද; ක
ණ්ණංච, කණ්ණෙබ්බදයද; ඉධරං, ඉධරෙබ්බදයද; සී
ලං, සීලෙබ්බදයද; චර්ථා, චර්ථෙම; ඛනං, ඛනෙබ්බදයද;
භවනං, භවනෙබ්බදයද; ඤ්ණං, ඤ්ණෙබ්බදයද; මුස
ලං, මුසලෙබ්බදයද; සුඛ, සුඛෙබ්බදයද; දුක්ඛංච, දු
ක්ඛෙබ්බදයද; යානකං, යානකෙබ්බදයද—

219 කොත, කොතෙබ්බදයද; ආරමමණං, ආරමමණ
ෙබ්බදයද; අලමිං, අලමෙබ්බදයද; පදුමං, පදුමෙ
බ්බදයද; සච්ච, සච්චෙබ්බදයද; කානකං, කානකෙබ්
බ්බදයද; පුප්ථං, පුප්ථෙබ්බදයද; ගගන, ගගනෙබ්බදයද;
වස්සංච, වස්සෙබ්බදයද; පුලිකං, පුලිකෙබ්බදයද; චජ්ජ,
චජ්ජෙබ්බදයද; වාදකං, වාදකෙබ්බදයද—

අ කා ර න් නං

(දැන් ආකාශනාග දක්වනුපිණිය “අසංඛා” ගත
ආදිය - කිය)

220 අසුඛා මුඛතාසිකා, ආකාරනා පාඨෙදකං
ඵලමාදිප්පකාරංච, මිඤ්ඤානං දහමංසකං—

ආ කා ර ආ නං

221 අඛි සප්පි දඬු වාරි, අකඛි අච්චි මච්චි
ඵලමාදි ඉකාරනා, මිඤ්ඤානං දෙවකං ඉධ

ඉ කා ර ආ නං

222 සුඛකාරි සිඤ්ඤාසී, ඵලමාදි අනෙකං
ඵකාරනානි මිඤ්ඤාන, අනාගෙද, අනෙකං

ඉ කා ර ආ නං

220 අසුඛා, අසුඛාභිඤ්ඤා; මුඛතාසිකා, මුඛතාසි
කාභිඤ්ඤාසී; ඵලමාදිප්පකාරංච, මේඤ්ඤානංච; හ
ප්පංසකං, නිප්පංසකභිඤ්ඤා; ආකාරනාපාඨෙදකං;
ආකාරනාමිඤ්ඤා; මිඤ්ඤානං, දහමංසකං—

ආ කා ර ආ නං

(දුන් ඉකාරනානි දක්වනුමුත් “අඛි” යන ආදිය
නිස)

221 අඛි, අඛිභිඤ්ඤා; සප්පි, සප්පිභිඤ්ඤා; ද
ඬු, දඬුභිඤ්ඤා; වාරි, වාරිභිඤ්ඤා; අකඛි, අකඛිභි
ඤ්ඤා; අච්චි, අච්චිභිඤ්ඤා; මච්චි, මච්චිභිඤ්ඤා
භිඤ්ඤා; ඉධ, මේ කාරනා ග්‍රන්ථයෙන්; ඵලමාදි, මේ
ප්‍රථම; ඉකාරනා, ඉකාරනා; දෙවකං, දෙවකං
න් ප්‍රකාරයෙන්; මිඤ්ඤානං, දහමංසකං—

ඉ කා ර ආ නං

(දුන් ඉකාරනානි දක්වනුමුත් “සුඛකාරි” යන
ආදිය නිස)

222 සුඛකාරි, සුඛකාරිභිඤ්ඤා; සිඤ්ඤාසී, සිඤ්ඤාසීභි
ඤ්ඤා; යන ඵලමාදි, මේඤ්ඤා; අනෙකං, අනෙකං
පරිද්දෙන්; ඵකාරනානි, ඵකාරනානි; නිප්පං
සකං, නිප්පංසකභිඤ්ඤා; අනාගෙද, අනාගෙද; අනෙකං
මිඤ්ඤානං, දහමංසකං—

ඉ කා ර ආ නං

223 ආයු චක්ඛව සුතනු, මස්ස සිඛිතු ධනු නිපු
භිඛිතු මධු ජතු වානු, අම්බු ඉව්වෙවමාදිකං—

උ කාර න් නං

224 ගොත්තුභුවව අභිභු, සහම්භුව නථා පරෙ
බම්බසිඤ්ඤා වෙවමාදිකො, උාකාරනොනාති දිපිනො

උ කාර න් නං

225 ඔකාරනොනා නපුංසකො, විත්තගො නිපකාසිනො
බහුබිබිසිසමාසෙන, කුලනිපරිදිපනං—

ඔ කාර න් නං

(දන් උකාරන්තය දක්වනු පිණිස “ආයු” යන ආදිය
නිස)

223 ආයු, ආයුඛෙදයද; චක්ඛව, චක්ඛුඛෙදයද; සු
තනු, සුතනුඛෙදයද; මස්ස; මස්සඛෙදයද; සිඛිතු, සි
ඛිතුඛෙදයද; ධනු, ධනුඛෙදයද; නිපු, නිපුඛෙදයද;
භිඛිතු, භිඛිතුඛෙදයද; මධු, මධුඛෙදයද; ජතු, ජතු
ඛෙදයද; වානු, වානුඛෙදයද; අම්බුඉති, අම්බුඛෙද
යදයන; ඉව්වමාදිකං, මේආදිය වේ—

උ කාර න් න සි

(දන් උාකාරන්තය දක්වනු පිණිස ‘ගොත්තු’ යන ආ
දිය නිස)

224 ගොත්තුභුවව, ගොත්තුඛෙදයද; අභිභු, අභිභු
ඛෙදයද; සහම්භුව, සහම්භුඛෙදයද; නථා, එසේම; අ
පරෙ, අන්තර්; බම්බසිඤ්ඤාව, බම්බසිඤ්ඤාඛෙදයද යන;
ඉව්වමාදිකො, මේආදිය; උාකාරනොනාති, උාකාරන්ත
යනි; දිපිනො, ප්‍රකාශකරණලද්දේය—

උ කාර න් න සි

(දන් නපුංසකලිඛිතයෙහි ඔකාරන්තය දක්වනු පිණිස
“ඔකාරනොනා” යන ආදිය නිස)

225 බහුබිබිසිසමාසෙන, බහුබ්‍රිහිසමාසපිඤයෙන්, කු

226 විත්තඤ්ච මුඛතාසිකා, අවිනිව සුඛකාරව
චන්ඩවා ගිඟු විත්තංගාව, සඛතොගං නපුංසකං
නපුංසකලිංගං නිවිඨිනං

227 ඉදංකිංචිවමාදිකො, බ්‍යඤ්ජනනො පකාසිනො
සුඛතාමසා නතතොදො, සමතොගං විනිවජ්ජො—
බ්‍යඤ්ජනානං

228 අථා පරං පවන්ඩාමි, නිලිඛිතාදිසා කාරිකං
සඛතාමාදි විසෙඤ්ඤගත, නිලිඛිතාදිවිනිවජ්ජො—

ලභිපරිදීපයා, කුලාභිතප්‍රකාශකරණගෙයින්; විත්ත
ගො, විත්තගොඤ්ඤගතෙම; නපුංසකො, නපුංසකලිඟු
වෙති; ඔකාරනොග්‍රහි, ඔකාරනතයයි; පකාසිනො,
ප්‍රකාශකරණලද්දෙය—

බ්‍යාසා ග්‍රහණ සි

226 විත්තංච, විත්තඤ්චයද; මුඛතාසිකා, මුඛතාසි
කාඤ්චයද; අවිනිව, අවිනිවඤ්චයද; සුඛකාරව, සුඛකා
රඤ්චයද; චන්ඩවු, චන්ඩඤ්චයද; අගිඟු, අගිඟුඤ්චයද;
විත්තංගාව, විත්තංගාඤ්චයද යන; අයං, මේ; නපුං
සකො, නපුංසකලිඟුවෙයි; සඛතො, සංග්‍රහව වේ—

නපුංසකලිංගයනිවවනලදි

(දත් ස්වරූපය දක්වා බ්‍යඤ්ජනානග දක්වනුපිණි
ස 'ඉදං' යන ආදිය කීය)

227 ඉදංකිංචිවමාදිකො, ඉදංකිංයනමේආදිය; බ්‍ය
ඤ්ජනනො, බ්‍යඤ්ජනානගයි; පකාසිනො, ප්‍රකාශ
කරණලද්දෙය; සුඛතාමසා, සුඛතාමයාගේ; අනතතො
දො, අනතවිශේෂයවූ; අයංවිනිවජ්ජො, මේ විනිවජ්ජනෙ
ම; සමතොගා, සමාපතයි—

බ්‍යඤ්ජනානං

(දත් භූමිතාමයාගේ ප්‍රකාශිතනගත් දක්වා ත්‍රිලිඛිතා
දිග දක්වනුපිණි 'අථාපරං' යන ආදිය කීය)

228 අථ, ඉක්කිත්තෙන්, අපරං, අන්‍යවූ; නිලිඛිතාදි

229 නිශ්ශතනං සුඛතාමානං, සාධාරණසභාවතො
සබ්බතාමනති සං වුත්තං, තස්ස කිං ලක්ඛණතීම්

230 සෙති රූපෙති අසුඤ්ඤිති, රූපෙතිවු පලකම්තං
සරූපඤ්ඤි පටිත්තම්, තෙසං දූතී අනෙකවා—

231 සබ්බාකතර ඝාතම, උභය ඉතර් පිට
අසුඤ්ඤිතර අසුඤ්ඤිතම, පුබ්බ අපර දකුණි—

232 උත්තර අපර අසුඤ්ඤ, ය ත එත අමු ඉමා
කිං තුම්හ අමිත එකාව, විහිව වතුට පඤ්ඤ
සත්ත අභි නව දස, විසාදි සාවසම්බරා—

සස, ත්‍රිලිංගාදියෙන්; කාරිකා, කාරිකාව, පටිත්තම්,
කියත්තෙන්; නිලිංගාදිවිහිලිත්තො, ත්‍රිලිංගාදිත්තෙන්පිති
ගොතෙන්; සබ්බතාමාදිපිසුඤ්ඤයෙන්, සච්ඡාමාදි(සෙද)
සෙත්තපුත්තෙන්—

229 නිශ්ශතනං සුඛතාමානං, (පුංසුත්තපුංසුකසම්බ
වත්ත) සුඛතාමයත්තත්තෙන්දෙතායෙන්; සාධාරණසභාවතො
(විසදුම්සද උභයරාජිකාකාර)සාධාරණසභාවයෙන්, සං,
සම්බන්ධයෙන්; සබ්බතාමානං, සච්ඡාමයයි; වුත්තං, කී
සතලද්දේද; තස්ස, ඒ සච්ඡාමයෙන්; ලක්ඛණං, ල
ක්ඛණයෙන්; කිංඉතිවෙ; කවරේදැයි—

230 සෙතිරූපෙති; සෙතිරූපයෙන්ද; අසුඤ්ඤිතිරූ
පෙතිව, අන්ත (සුඛතාමසදුග්‍ර) රූපයෙන්ද; උපලකම්
තං, (සච්ඡාමයයි) උපලක්ෂණයකරණලද්දේද; තෙසං,
ඒ සච්ඡාමයෙන්; සරූපංව; සරූපයද; ඉදුතී, දත්;
අනෙකවා, නොසෙත්තපරිද්දෙන්; පටිත්තම්, කියත්
තෙන්—

231 සබ්බ, සබ්බසම්බරා; ඝාතර, ඝාතරසම්බරා; ඝාත
ම, ඝාතමසම්බරා, උභය, උභයසම්බරා; ඉතර්, ඉ
තරසම්බරා යන මොහුද; අසුඤ්ඤිතර, අසුඤ්ඤිතරසම්බරා;
අසුඤ්ඤිතම, අසුඤ්ඤිතමසම්බරා; පුබ්බ, පුබ්බසම්බරා; අප
ර, අපරසම්බරා; දකුණි, දකුණිසම්බරා යන මොහුද—

232 උත්තර, උත්තරසම්බරා; අපර, අපරසම්බරා; අ
සුඤ්ඤ, අසුඤ්ඤසම්බරා යන මොහුද; ය, යසම්බරා; ත, ත
සම්බරා—

233 නිද්දිසබ්බතාමෙසු, පඤ්චජංගනවජ්ජිතං

අභිනවවිවජ්ජිතං, දසසඤ්චවජ්ජිතං—

234 තුම්භාමිහවජ්ජිතසෙවව, සකලං සබ්බතාමිකං

සකලං ගුණනාමසුඛ, නිලිඛිතනති උදුහවං—

235 සබ්බතවසෙක නිද්දිසං, සබ්බතාම විනිවජ්ජයං

මනභෙදෙන දිපෙය්‍ය, සඤ්ඤාසභිවිදු ඉධ—

භෙදය; එත, එතභෙදය; අමු, අමුභෙදය; ඉමා, ඉම
භෙදය යනමොහුද; කිං, කිංභෙදය; තුම්භ, තුම්භභ
භෙදය; අමිත, අමිතභෙදය; එකාව, එකභෙදය යනමො
හුද; වි, විභෙදයද, නිව, නිභෙදයද; වතුච, වතුභෙද
යද; පඤ්ච, පඤ්චභෙදයද; ජ, ජභෙදයද; සතත, ස
තතභෙදයද; අභි, අභිභෙදයද; නව, නවභෙදයද; දස,
දසභෙදයද; විසාදි, එකුනවිසාභෙදයදහදිකොටඇති; යා
විසබ්බයා, සබ්බතභෙදයන්දක්වා ඇතිභෙදයෝදවෙත්.

(මෙහි ජඤ්ඤානිහසින් එකුනභෙදයට ලොප්කොම
'විසාදි' සි කියන ලදි)

233 නිද්දිසබ්බතාමෙසු, (පිළිවෙලින්) දක්වනලද(ස
බ්බතනාමදි) සඵතාමභෙදයන්අතුරෙන්; පඤ්චජංගනව
ජ්ජිතං, පඤ්චභෙද ජභෙද සතතභෙදයන්ගෙන්නොරවුද;
අභිනවවිවජ්ජිතං, අභිභෙද නවභෙදයන්ගෙන්නොරවුද;
දසසඤ්චවජ්ජිතං, දසභෙදයෙන්නොරවුද—

234 තුම්භා මිහවජ්ජිතංවෙව, තුම්භ අමිතභෙදයන්
ගෙන්නොරවුද; සකලං සබ්බතාමිකං, සියලු සඵතා
මයනෙම; සකලංගුණනාමංව, සඵගුණනාමයයිද; නිලි
ඛිතං, තුන්ලිඛුනාමයයිද; උදුහවං, ගෙණහැරදක්ව
නලදි—

235 සබ්බතවසෙක, සබ්බතභෙදවශයෙන්; නිද්දිසං,
දක්වනලද; සබ්බතාමිනිවජ්ජයං, සඵතාමිනිවජ්ජය; ඉධ,
මේ කාරිකාග්‍රන්ථයෙහි; සඤ්ඤාසභිවිදු, භෙදයාභ්‍යුදන්තා
ආවෘත්තයෙම; මනභෙදෙන, අනිප්‍රායවිශේෂයෙන්; දී
පෙය්‍ය, ප්‍රකාශකරන්නේය—

- 236 එකාද්‍ය ධාරසන්නාංග, සංඥා සම්බන්ධත්වයා
ලිඛිතත්වයෙන් සංයුක්තය, එකාදිවචනවයා—
- 237 විසාදී අනිවුත්‍යන්තා, සම්බන්ධසම්බන්ධත්වයා
ඉන්ද්‍රියවේදන සංයුක්තය; සංදේශවචනත්වයා—
- 238 සන්නාදී යාවසම්බන්ධත්වය, සම්බන්ධ සම්බන්ධත්වයා—
නිපුණසංකේත සංයුක්තය, සම්බන්ධ වචනවයා—
- 239 සම්බන්ධතා මිනීමා අක්ෂරය; විශේෂත්වය, විශේෂත්වය
පාලිප්පදයෙන් නානාත්ව, විශේෂත්වය යථාර්ථය—

233 එකාදී, එකාදි සන්නාදී අක්ෂරයන්; අක්ෂරසන්නාදී,
අක්ෂරසන්නාදී අක්ෂරයන්; සංඥා, සම්බන්ධත්වයා,
සම්බන්ධත්වයා, (සම්බන්ධත්වයා) සම්බන්ධත්වයා,
වචනවේදන; (වචන) ලිඛිතත්වයෙන්, ලිඛිතත්වයෙන්; සං
යුක්තය, සුක්තවත්තත්වය; එකාදිවචනවයා, එකවචන
දී වචනදෙක ඇත්තාහුය—

237 විසාදී, එකාදි සන්නාදී අක්ෂරයන්, අක්ෂරයන්, සං
යුක්තයෙන් සන්නාදී අක්ෂරයන්; සම්බන්ධත්වයා, සම්බන්ධත්වයා,
සම්බන්ධත්වයා සම්බන්ධත්වයා සුක්තවත්තත්වය; සං, සන්නාදී
ලිඛිතයෙන්; සංයුක්තය, සුක්තවත්තත්වය; සං, සන්නාදී
ලිඛිතයෙන්; එකවචනත්වයා, එකවචන අක්ෂරයන් ඇත්තා
හුයෙන්—

238 සන්නාදී, එකාදි සන්නාදී සම්බන්ධත්වයෙන්, අක්ෂ
රයෙන් සන්නාදී, අක්ෂරයෙන් සන්නාදී අක්ෂරයන්; සම්බන්ධත්වයා,
සම්බන්ධත්වයා සම්බන්ධත්වයා සුක්තවත්තත්වය; සං, සන්නාදී
ලිඛිතයෙන්; සංයුක්තය, සුක්තවත්තත්වය; සං, සන්නාදී
ලිඛිතයෙන්; එකවචනත්වයා, එකවචන අක්ෂරයන් ඇත්තා
හුයෙන්—

239 ඉන්ද්‍රියවේදන, මේ සම්බන්ධත්වයෙන් සන්නාදී,
අක්ෂරයන්, අක්ෂරයන්; නානාත්ව, නානාත්වයන්; පාලිප්පදයෙන්,
පාලිප්පදයෙන්; විශේෂත්වය, විශේෂත්වය; විශේෂත්වය නා
නාත්වයෙන්; විශේෂත්වය, පාලිප්පදයෙන්; යථාර්ථය, පාලිප්පදයෙන්;
පාලිප්පදයෙන්; විශේෂත්වය, පාලිප්පදයෙන්; යථාර්ථය, පාලිප්පදයෙන්;

- 240 ඉදසු වර්ගනාදිමිති, ඉදංසද්ධතිදසසා
විසසකමාදිපාඨමිති, විසසකසද්ධතිදසසා—
- 241 නථා ජාතකපාඨමිති, නතසුතාමිතිතිදසසා
කෙච් නසද්ධතදෙස, නසසද්ධති වදනතිව—
- 242 ජාතනතා සද්ධතථිංගි, පථා පාඨනනමංගදී
පාළිං සද්ධතං නසසනතානති, සසෙබ්බ බාහිරපණ්ණිනා
- 243 ලොකවොභාරමිච්ඡුරු, නතතිතං බහුතා නතා
සිනෙබ්බත මල සාහර, නරං නිබ්බාණතිථිංගං—
- 244 පසුච්ඡි සතිවතසසිතිනාමිං, ජ සත්තසබ්බතාමිකං
අථ නවසබ්බතාමිං, අස ව සබ්බතාමිකං—

240 ඉදසු වර්ගනාදිමිති, ඉදසු වර්ගනා සත්තපාඨ
සෙති; ඉදංසද්ධතිදසසා, ඉදංසබ්බත දක්කානෙතින්ද;
විසසකමාදිපාඨමිති, විසසකමාදිපාඨසෙති; විසසකසද්ධ
තිදසසා, විසසකසබ්බත දක්කානෙතින් දතසුතු—

241 නථා, එසෙම; ජාතකපාඨමිති, ජාතකපාඨසෙති;
නතසුතාමිතිතිදසසා, නතසුතාමිති ගත මොවුන්සෙද
ක්කානෙතින්; කෙච්, සමගර ආවායසිකසෙතින්; නස
ද්ධතදෙස, නසබ්බතවතදෙසවු; නසසද්ධතිව, නසසබ්බ
තදිද; වදනති, නිගන්—

242 සසෙබ්බබාහිරපණ්ණිනා, සසෙබ්බබාහිරපණ්ණිනසෙති; ස
ද්ධතථිංගි, (පාණිනිය විතකරණ වාච්ඡු විතකරණදී) ස
බ්බතානුභවතාමි; ගදී, ඉදිත්; ජාතනතා, දක්කානුස
මිද්ධ; පාඨනනමං, (සථිසුතත්වනත්සෙසෙත්) පාඨනනමව;
පථා, පාමිණ; පාළිං, (සථිසුතත්වනත්සෙසෙත්) පාළිග; සද්ධ
තං, දතගත්ව; නසසනතානති; නසසනතිවත්—

243 නතතිතං, පාළිසෙති; ලොකවොභාරමිච්ඡුරු, ලො
කවොභාරසෙත්වලක්කාවු; නතා, නතසෙති; බහුතා,
බොහෝත; සාහරතරං, සසරකැමැති සසරෙත්ථාතරමි
මෙත් නැවත්වැතිවු; නිබ්බාණතිථිංගං, නිවත්තැමැති
නොවවැතිසෙති; අමලං, නිමලවු පාළිග; සිනෙබ්බත,
සුගත්තෙත්—

244 පසුච්ඡි, පසුච්ඡිගත සථිකාමගද; ජ, ජගත සථිකා

- 249 අභිපරං පවනබාමි, කාරිකං කාරකාදිතං
සන්ධි විභත්තන භූතා, භූතනෙ කාරකා දයො —
- 250 ක්‍රියානිමිත්තභාවෙන, ගංකිඤ්චි අභිධිගතෙ
කාරකංභාම නං ඤෙය්‍යං, ධිමනාකාරකාදිඤ්ඤානා-
- 251 චිචිත්තසන්ති සම්බන්ධා, අනේවා එකොපි භිජ්ජතෙ
කතතුකම්මාදි භෙදෙන, නවොච නවභෙදනො —

සද; පුල්ලිඛනං, පුල්ලිඛනසද; නපුංසකං, නපුංසකලිඛි.
සද; අභි, නැවත, අපරං, අනාච; නිලිඛනං, නිලිඛනසද;
අලිඛනං, අලිඛනසද; පඤ්චා, පස්පරිද්දකින් නිනං,
නිවිශේය —

නාමකාරිකානොමෝ

සමාප්තයි

(දත් කාරකාදිත්තේ කාරිකාව දක්වනු පිණිස 'අභි-
පරං' යන ආදිය කිය)

249 අභි; ඉත්තිත්තෙන්; අපරං, අනාච; කාරකාදි-
තං. කාරකාදිත්තේ, කාරිකං, කාරිකාව; පවනබාමි, කි-
යන්තෙමි; සන්ධිවිභත්තනභූතා, සිඤ්ඤි විභත්ති අනා-
කොච ඇත්තාච; තෙකාරකාදයො, ඒ කාරකාදිභු; ස-
භූතනොනති, සතෙත්තෙන් —

250 ක්‍රියානිමිත්තභාවෙන, ක්‍රියාවගේ නිෂප්පත්තියට.
තෙතුභාවයෙන්; ගංකිඤ්චි, ගමිනිසිවක් අභිධිගතෙ,
නිගනුලැබේද; නං, ඒ; කාරකංභාම, කාරකනමැයි; කා-
රකාදිඤ්ඤානා, කාරකදත්තාච; ධිමනා, ප්‍රාඥයාපිඨින්;
ඤෙය්‍යං, දතසුත්තේය —

251 චිචිත්තසන්තිසම්බන්ධා, නානාප්‍රකාර ශක්තියගාස-
ම්බන්ධතෙයින්. එකොපිඅනේවා, (දෙවදනකාදි) එකම
අභිධිගතෙම; කතතුකම්මාදිභෙදෙන, කතෘකම්මාදිත්තේ
භෙදයෙන්; නවභෙදනො, (මාගදි) නානාභෙදයෙන්;
නවොච, නවත්තෙත්තෙන්; භිජ්ජතෙ, බිඳේ —

- 252 ඉධාපි මතභෙදෙන; කාරකතනං පිභාවයෙ
භූතනො කාරකානනනු, සරූපං කිංවදෙති වෙ—
- 253 අභෝච කාරකංනාම, නනුසන්ති නදිවරතෙ
සවමභෝපි නංයොගා, කාරකං අභික්ඛන්තෙ * —
- 254 මුඛිනො කාරකංවභෝ, කිංසියා යෙන ඉවරතෙ
එකස්සා තෙකඛා නාවො, කථං සුඡ්ඡති වජ්ජනො—
- 255 සන්තිහෙද, අභිනෙහපි, වජ්ජමිති තත්තිමිත්තකො
අයංකාරක වොනායෙ, භිනෙහාපි නමිරුප්ඤ්ඤානෙ—

252 ඉධාපි, මේ කාරිකාශ්‍රත්ථයෙහිද; කාරකතනං, කාරකත්වය; මතභෙදෙන, අභිප්‍රාය විශේෂයෙන්; පිභාවයෙ, ප්‍රකාශකරන්නේය; භූතනො, සම්භාවයෙන්; කාරකානංනු, කාරකයන්ගේ ව්‍යාප්ති; සරූපං, (වෙන්වෙන්වූ) ස්වරූපය; කිංඉතිවෙ, කුමක්දැයි? වදෙ, කියන්නේය;—

(මෙහි අපිශ්‍රේෂ්ට වාක්‍යාරම්භාසීඨි)

253 අභෝච, අභිව්‍යන්තමේම, කාරකංනාම, කාරකත්වමේ; සන්ති, යනන්නොමෝ; නං, ඒ (මුඛි) කාරකයයි; ඉවරතෙනනු; කැමැතිවේනොවේද? සවම, සැබව; අභෝච, අභිව්‍යන්තමේද; නංයොගා, ඒයනන්නා යෙදුනුහෙයිනි; කාරකං, කාරකයයි; අභික්ඛන්තෙ, කිහිපුණුවේ—

254 මුඛිනො, ප්‍රධානභාවයෙන්; අභෝච, අභිව්‍යන්තමේද; කාරකං, කාරකත්වමේ (යනි සම්භරෙත් කියන්නේය) යෙන, යම්දෙසැතිනි; (මෙසේ මුඛිවූ අභිව්‍යන්තමේද කාරකත්වයයි) ඉවරතෙ, කැමැතිවේද; කිංසියා, (ඒදෙසෙය) කිහිමිවන්නේද? එකස්ස වජ්ජනො, එක්වඤ්ඤාත්වයෙන්; අනෙකඛානාවො, (කර්තෘදිග්‍යෙය) නොයෙක්ප්‍රකාරවිම; කථංසුඡ්ඡති, කෙසේ ගොඩනගාදේ—

255 සන්තිහෙද, යනන්නෙයෙන්; අභිනෙහපි, වෙන්වෙන්වූද; වජ්ජමිති, වඤ්ඤාවෙති; තත්තිමිත්තකො, ඒ වෙන්විම නිමිතිකොටැති; අයංකාරකවොනායෙ, මේ කාරකත්වභාරගතම; භිනෙහාපි, වෙන්වෙන්වූයේද; නමිරුප්ඤ්ඤානෙ, විරූඛිතොවේ—

256 සඵලොපි පච්චා සුත්ත, පිත රත්නාදි සෙදනො
සුත්තො සුත්තො තථා පිනො; රත්නො අසොඤ්ඤි
වුට්ඨො—

257 නඵලොපි චචේච, සුත්තං කාරකසත්තිනි
• චිත්තාති අපදිසුතො නං නං කාරකභාවනො—

258 නත්ත දබ්බං චිත්තාසෙත්ති, න සත්තිනාම දිසුති
දිඨං චත්තං චිත්තාසෙත්ති, අදිඨං කිත්තං ඉච්ඡති—

259 චචේච කාරකං නසමා, සුත්තං කිංඅස්සුසත්තිනා
සෙව තාව අසිඛා චෙ, නංයොගා කාරකං කථං—

256 සඵල, සම්මේ; ඵලොපිපච්චො, ඵලම වස්තුයන
මේ; සුත්තපිතරත්නාදිසෙදනො, සුදු කසාවත් රතුඅදි
සෙදයෙන්; සුත්තො, සුක්තවුමේ; සුත්තො, සෙවනව
ස්තුයයිද; තථා, එසේම; පිනො, කසාවත් වස්තුයයිද; ර
ත්නො, රත්තවස්තුයයිද; අසොඤ්ඤාපි, අතික් නිලාදි ව
සයිද; වුට්ඨො, කිසිනුලැබේද—

257 තථා; එසේම; ඵකංඅපි චත්තඵච, ඵකද (දෙවද
ත්තාදි) වස්තුවෙක්ම; නංනංකාරකභාවනො ඒ ඒ (කර්
ත්තාදි) කාරකයන්ගේභාවයෙන්; චිත්තාති, - නානාප්‍රකා
රවු; කාරකසත්තිනි, කාරකසත්තිගෙන්; සුත්තං, සුක්ත
වුමේ; අපදිසුතො, දක්නාලැබේ—

258 දබ්බං, ද්‍රව්‍යය; චිත්තාස, ගැර, එත්ති, මේද්‍රව්‍යයෙහි;
සත්තිනාම, (සම්පූර්ණයෙන් ගතයුතු) ගතත්තියෙන්
නම්; නදිසුතිනත්ත, නොදක්නාලැබේනොවේද; දිඨං, ද
ක්නාලද; චත්තං, වස්තුව; චිත්තාස, ගැර; එත්ති, මේද්‍රව්‍ය
යෙහි; අදිඨං, නොදක්නාලද වස්තුව; කිංඉච්ඡතිනු, කෙ
සේ කැමැතිවේද?—

259 නසමා, එසේගෙයිත්; චත්තඵච, (ප්‍රත්‍යක්ෂවු) වස්තු
විම; කාරකා, කාරකනම්මේ; අස්සුසත්තිනා, අතික්ග
තත්තියෙන්; සුත්තං, සුක්තවුමේ; කිං, කවරප්‍රයෝජනද;
සාඵච, ඒගතත්තියෙන්ම; තාව, පලමුකොම; චෙ, ඉදි
ත්; අසිඛා, සිඛකොවන්තිනම්; නංයොගා, ඒගතත්තිය
නායෙදිමෙන්; කාරකං, කාරකය; කථං, කෙසේ; (සිඛි
මේ)ද?—

- 260 නනුගතං කථමෙකස්ස, වත්තුවො නෙකඛා සිතා
පථිත්තිං තදස්සදිසෙව, ඛණිකතොකථං ක්‍රියා-
261 උපාදානනතරං බංසි, ඛණිකං කම්මතො
— දෙසනතරං පරප්පච්ඡෙදා, කථං තස්සෙදිසොහවෙ-
262 කථං සිතා තද භාවෙ, කාරකං නික්‍රිතං තනො
ක්‍රියාකාරක භාවොයං, ඛණිකතො වසිදති—
263 අච්චිරමිදං වාප්පු, මක්‍රියස්ස පථිතතො
ක්‍රියාකාරක භාවොයං, තස්මා නෙත්වා වසිදති—
264 ගදි පථිතතො සායං, ක්‍රියාකාරක සන්තිති
සත්ති පථිතතො සායං, ඉති සා පි ත තිං මනා—

260 එකස්සවත්තුවො, එක්වස්සුවක්හුගේ (හෙදල
ස්සාය) අනෙකඛා, නොගෙස්පර්ද්දෙන්; කථංසිතා,
කෙසේවත්තේදයි; උත්තංනනු, (වට්ටිසිත්) කිසිකල
ද්දේනොවේද? වෙ, ඉදින්; පථිත්තිං, ස්වභාවයෙ
හි; තදස්සදි, එයින් සිතනවේනම්; ඛණිකතො,
ස්වභාවය ඇතිකල්හි; ක්‍රියා; ක්‍රියානොවේ; කථං,
කෙසේවත්තේද?

261 හි, ගම්භෙයකින්; උපාදානනතරං, ඉපැද්මවඅත
තුරුව; බංසි, තස්සාසුලුක්‍රියාව; ඛණිකං, ස්වභාවය;
කම්මතො, —කිසිකලැවේද; තස්මා, භිත්තෙන්; දෙසනතරං,
අතින්දෙශගෙස්ස; ඊදිසො, මෙබඳුව; පරප්පච්ඡෙදා,
වලකස්සාවක්‍රියාව; කථංහවෙ, කෙසේවත්තේද—

262 තදභාවෙ, ඒක්‍රියාව අවිද්‍යමානකල්හි; කාරකං,
කාරකය; නික්‍රිතං, ක්‍රියාවිරහිතවූ ප්‍රත්‍යාකාරකය; —කථං
නවරජුකාරකයකින්; සිතා, වත්තේද; තනො, එකෙකින්;
අයංක්‍රියාකාරකභාවො, මේ (ලොකප්‍රසිඛ) ක්‍රියාකාර
කභාවයෙනම්; ඛණිකතො, ස්වභාවයෙහි; අච්චිරමි,
තැස්—

263 අච්, නැවත; ඉදංවත්තුව, මේ (දෙවදත්තාදි) විස්සු
තෙමේ; චිරං, බොහෝකල් පවත්තේයයි; අක්‍රියංචි, ක්‍රී
යාවක්නොවත්තේයයි; පථිතතො, තැස්; තස්මා, එසේ
හෙයින්; අයං ක්‍රියාකාරකභාවො, මේ (ලොකප්‍රසිඛ) ක්‍රී
යාකාරකභාවය; එති, මෙහි; ත අච්චිරමි, නොතැස්—

264 ගදි, ඉදින්; සාඅයංක්‍රියාකාරක සන්තිති, ඒ මේ

265 නවාසී සතති අසායං, කාර්යො නමිති පාකවෙස

පනිති අනුච්ඡේදාකාරකං, නසමා සතති නදිසසති—

266 වෙච්ච සතතිනසසුඤ්ඤා, නසතති අනුච්ඡේදාකාරකං,
ඉති කිංච කාරෙතොතං, කාර්යං ඉච්ඡිතං සදා—

267 සතනභාවා නවෙ එවං, සිඛා සතති අයං න කිං
අච්ඡේදං මිසිදිසෙත්ති, කාරකං කා මිසිවිධිතා—

268 දබ්බසායං කාරෙතොතං, සාමච්ඡිතං සතතිඑව නං
කෙවලං සතතිනානසං, නසමාසතොතං සතතිසං

ක්රියාකාරකයන්ගේ පැවැත්ම; පනිතො, හැඟේද; සායං, ඒ මේක්රියාකාරකයන්ගේ පැවැත්ම; සතති, ශක්ති
යයි; පනිතො, හැඟේ; ඉති, එසේහෙයිනි; සායං, ඒ
(ලෝකප්‍රතිභි) ශක්තිතොමෝද; කෙත, කවරකාරණය
කින්; න; (ඒමේ ක්‍රියාසතිත ද්‍රව්‍යයක්මෙන්) නොවේයයි
මනා, දන්තාලද්දිද—

265 නවාසී, ඒවච්ඡාසකාරකං; නමිති, ඒ (උත්තරාසන)
දසාදියෙහි; කාර්යො, කාර්යය; පාකවො, ප්‍රකටය; අ
සා, ඒ දසාදිද්‍රව්‍යයාගේ; සතති, ශක්ති (විෂය) වූ; ලො
කානං, ලෝකාස්සත්තෝ; අයං පනිති, මේප්‍රතිභියෙක්; අ
නුච්ඡේදං, නසමා, එසේහෙයිනි; සතති, ශක්තිතො
මෝ; නදිසසති, නොදක්නාලැබේ—

266 වඤ්චාව, වඤ්චාව; සතති, ශක්තිනමිති; වෙ, ඉදින්
අසුඤ්ඤා, (වඤ්චානුප්‍රාප්ත ශක්තියෙක්නම්) අනුච්ඡේදාකාරකං
යෙක්, න, නොවන්නේනම්; සබ්බදා, හැමකල්හි; සතති,
ශක්ති; නඅනුච්ඡේදං, නැවතද; ඉති, එසේහෙයිනි; එතං,
මේ (අත්තනදි) වඤ්චානුප්‍රාප්ත; ඉච්ඡිතං, කැමැතිවූ; කාර
යං, කාර්යය; සදා, හැමකල්හි; කිංචකාරෙහි, කෙසේ
නොකෙරේද—

267 එවං, මෙසේ; වෙ, ඉදින්; සතනභාවා, ශක්තිය
ගේනැතිහෙයිනි; න, නොකෙරේනම්; සිඛා, සිඛවූ; අයං
සතති, මේශක්තිතොමෝ; කිං, කුමක්හෙයිනි; න, සිඛ
නොවේද; අච්ඡේදං, නැවතද; එතං, මේවඤ්චානුප්‍රාප්ත; වෙ,
ඉදින්; මිසිවිධිතං, (ශක්තියෙන්) වෙසෙසනලද; කාරකං,
කාරකයෙක් වන්නේනම්; මිසිවිධිතා, (ද්‍රව්‍යයාගේ) වෙසෙ
සනලදබව; කා, කවරද?

268 දබ්බසායං, දුර්වලාසනාලාභී; සාමච්ඡිතං, සාම

- 269 සප්තධානා ක්‍රියාසිඛෙ, යො අභ්‍යෝ නථි ප්‍රථනෙ
සතඤ්ඤා ප්‍රථනෙ අභ්‍යෝ, කථෙහිති පඛානනො—
270 නත්තසාමන්ති ආදිනා, ක්‍රියාසිඛි ම පෙකඛිනෙ
කිං සප්තධාන මෙකස්ස, කතෙතථ සබ්බකාරකා—
271 නථාහි කරණාදින, ම පි කතඤ්ඤානො ගතො
කරණාදිනම භාවා, කාරකං ජබ්බිධං කරිං—
272 යදිති අනිකතඤ්ඤානං, චක්ඛුනො කරණාදිසු
ක්‍රියාසිඛෙ නථාපෙනං, අප්පඛානං පරබ්බතං

ථිසීය; එකං, එක්කායසීයස්; කථෙහි, කෙරේ; නං.
ඒසාමභිසීය; සන්තිඵල, සන්තිසමච්ඡේ; කෙවලං, හු
දෙස්; සන්තිනානතං, සන්තිශබ්දයෙන් වෙන්වුයේවේ;
තස්මා, එසේහෙයිනි; සන්තියො, සන්තිහු; සන්තිඵල, ඇ
ත්තාහුමය—

269 නථි, ඒ කාරකසුමයෙහි; ක්‍රියාසිඛෙ, ක්‍රියාසිඛි
විෂයෙහි; යොඅභ්‍යෝ, සම්ප්‍රයුක්තයෙන්වෙමි; සප්තධානා,
සවුඛානනාවයෙන්; ප්‍රථනෙ, නිසතුලැබේද; පඛාන
නො, ප්‍රවානනාවයෙන්; කථෙහි, (සමන්තයකින් ක්‍රියාව)
කෙරේද; ඉති, එහෙයිනි; යොඅභ්‍යෝ, ඒඅනිසතයෙන්වෙමි;
කඤ්ඤා, කතියෙහි; ප්‍රථනෙ, නිසතුලැබේ—

270 ක්‍රියාසිඛි, ක්‍රියාසිඛිනොමෝ; සාමන්තිආදිනා, සා
මානිආදියෙන්; අපෙකඛිනෙනෙහි, අපෙකාකෙරේනො
වේද? එකස්ස, එක්කාරකයක්හුගේ; (ක්‍රියාවයෙහිසිහිසි
ණිස) සප්තධානං, සවුඛානනාව; කිං, කෙසේවන්නේද?
සබ්බකාරකා, සියලු කාරකයෝ; කතෙතථ, කතීමචන්
නාහුනොවේද?—

271 නථාහි, ඒවචනයසැබව; කරණාදිනංඅපි, කර
ණාදි කාරකයන්ගේද; කතඤ්ඤානොගතො; කතියො
වයෙන්යෙදෙනහෙයිනි; කරණාදිනං, කරණාදිකාරක
යන්ගේ; අභාවා, නොවනහෙයිනි; කාරකං, කාරකය;
කරිං, කෙසේ, ජබ්බිධං, සයවැදැරුම්වන්නේද?—

272 යදිති, ඉදින්වහාහි; ක්‍රියාසිඛෙ, ක්‍රියාසිඛි විෂයෙහි
කරණාදිසු, කරණාදිකාරකයන්හි; චක්ඛුනො, ස්වභාව
යෙන්; කතඤ්ඤානං, කතියෙහි; අනි, ඇත්තේද? නථාපි

- 273 කරණාදිසු මඤ්ඤසු, කාරකෙසු පබානනො
ලඛ්‍යං නං තදබ්‍යයා, කතාතුත්තා මුපසජ්ජනං-
274 නසමා සෙව භවෙ කතතා, යො පබානං පතියනෙ
පාකාදිකං ක්‍රියං කුබ්බං, කරණාදි පුරුස්සරෙ—
275 යො නසු පෙසකතොත, පතීති මුපගවජ්ජි
ඥාපයොජ්ජ කතොතාති, වුතොතා නසු පඤ්ඤා
276 යොකමමිව කතොතාති, ව්‍යපදෙසෙන දිපිතො
කතාතුභාවොපි කමමඤ්ඤා, කමමකතොති වුච්ඡෙත

එතකුදුටුවත්; එනං, මේකතීයය, පරබ්‍යතං, අනාක
රණාදිත්තේ අවසවභාවයෙන්; අප්‍රබානං, අප්‍රබානවේ-
(‘පරබ්‍යතං’ යනු පඤ්ඤාමයානියෙති උපයොග වචනයි)

273 අඤ්ඤසු, (එනිත්) අනාසු; කරණාදිසු කාරකෙ
සු, කරණාදි කාරකයන්හි, (කරණාදිත්ත) පබානනො,
ප්‍රබානභාවයෙන්; (කිසත්ව කැමැතිවනලද්දේද) නංතු
එසවනාති; තදබ්‍යං, ඒකරණාදි කාරකයන්ගේ අවසව
යෙතිත්; ලඛ්‍යං, (අනාකාරක යන්නි ප්‍රබානනියෙ
ති) උපලක්ෂණවේ; කතාතුමුපසජ්ජනං, කතීයයෙ
ති අප්‍රබානවේ—(මෙහිද ‘තදබ්‍යං’ යනු පඤ්ඤාමයානියෙති
විභින්නයි)

274 නසමා, එසේහෙයින්; යොච්ච, ඒ පද්‍යානියම; ක
තොතවෙ, කතීයනම්වත්තෙන්; යො, යම් පද්‍යානියෙන්;
පබානං, ප්‍රබානභාවයෙන්; පතියනෙ, (ආවායනියාපිසි
ති)ව්‍යවහාරකණ්‍යාලාබ්‍යෙද; පාකාදිකංක්‍රියං, පවනාදි ක්‍රියා
ව; කුබ්බං, කරත්තාසු; කරණාදිපුරුස්සරෙ, කරණාදිකා
රකයන්ව ප්‍රබානවු—

275 යො, යම්පද්‍යානියෙත්තෙම; නසු, ඒකතීයත්තේ
පෙසකතොත, මෙහෙයනබ්‍රමින්; පතීති, ප්‍රතීතියව,
උපගවජ්ජි, සේද; යො, ඒපද්‍යානියෙම; නසු, ඒප්‍රබාන
කතීයව; පයොජ්ජා, මෙහෙයනබ්‍රමින්; පයොජ්ජාක
තොඉති. ප්‍රයොජ්ජා කතීයයි; වුතොතා, කිසනලද්දේය,
276 යො, යම්පද්‍යානියෙන්; කමමංඉව, කමිසවැති, ක
තො, කතීයවේද; ඉති, මෙසේ; ව්‍යපදෙසෙන, ව්‍යපදෙස
යෙන්; දිපිතො, (කමිභාවය) ප්‍රකාශකරණලද්දේද; ක

- 277 සුඛං නසස්ස භි සිථ්ඤානො, කම්මස්ස සංසාරං විස
ව්‍යපදෙසෙ කම්මකතො, අත්තො භො පද සංසුතො—
- 278 අවුතො කතාරි සති, නතිසාථව ජාතො
අභිභිතො ව පඨමා, ලිඛිතස්මිත්තං ථෙවකං—
- 279 ඛණ්ඩිතො යං ක්‍රියාය, භතතා නං කම්මවුච්චො
නිබ්බන්ති විකතිස්සන්ති; හෙදෙහ නිවිධං මහං—
- 280 අභුත නිඛිභාවකාලා, යංකම්ම වුපලනංගිතං—
අවිපරිතකං කම්මං, තදස්සං විපරිතකං—
- 281 සෙභ්බසොකා නතිභිතො, දුරිතා ජාතො සදා
අභිභිතො ව පඨමා. ලිඛිතස්මිත්තං පන ථෙවකං—

නතුභාවො අපි, කතීචුද; කම්මස්මිත්තං, (ඒ) කම්මස්මිත්තං
නොම; කම්මකතොග්ගි, කම්මකතීයසි; වුච්චො, කියනු
ලැබේ—

277 භි, යම්හෙයසිත්; නසස්ස කම්මස්ස, ඒ කම්මස්මිත්තං
යානමා; සංසාරං, නෙමේ; සුඛං, සැපයේ; සිථ්ඤානො, විස
සිඛවන්තාක්මෙන්වේද; (එසේහෙයින්) ව්‍යපදෙසෙ, ව්‍ය
නිකොටකීමෙහි; කම්මකතො, කම්මකතීයසි; අත්ත
භොපදසංසුතො, අත්මනෙපදයෙන් සුක්තවේ—

278 කතාරි, කතීකාරකය; අවුතොසති, අනුක්ත
කල්හි; නතිසාථව, නාතිසාථවක්ති නොමෝම; ජාතො,
වේ; අභිභිතො, උක්තකල්හිද; ලිඛිතස්මිත්තං, ලිඛිතා
ස්මිත්තානුය; අථෙවකං, බලා; පඨමා, ප්‍රථමාච්චිතස්මිත්තං—

279 කතතා, කතීයසි; ක්‍රියාය, ක්‍රියාවතා; යං, යම්
කාරකයෙක්; ඛණ්ඩිතො, සම්මතකරණලැබේද; නං,
ඒ කාරකයෙනම; කම්මං, කම්මයසි; වුච්චො, කියනුලැබේ;
නිබ්බන්ති, නිවිභන්ති; විකති, විකතීයසි; පනති, ප්‍රාප්තීය
සහ; හෙදෙහ, ප්‍රකාරයෙන්; නිවිධං, තුන්වැදැරුමයහි;
මහං, දත්තාලද්දේය—

280 අභුත නිඛිභාවකාලා, අභුත තද්භාවකාලයෙන්;
යංකම්මං, යම්කම්මයෙක්; උපලනංගිතං, උපලක්ෂණයක
රණලද්දේද; කම්මං, (ඒ) කම්මයෙනම; අවිපරිතකං, අ
විපරිතකතමිවේ; තදස්සං, එයින්අනුසූචයේ; විපරිත
කං, විපරිතකතමිවේ—

281 සෙභ්බසොකා, බොහෝසෙයින්; අනතිභිතො, අනුක්

282 කම්මහෙදං ඉතො අසිංසුං, සද්දසජේ පකාසිතං
ඉච්ඡිතා දිප්පහෙදෙන, කම්මං සත්තවිධං භවෙ—

283 නත්ත ක්‍රියාත්සමකුං, යදි කම්මං ඉතිව්ජනෙ
සබ්බමෙතං භවෙ කම්මං, කාරකං භාවයොගතො—

284 ඛන්ධකතෙතන යං කිසුචි, ක්‍රියාය නත්ත ලිඛිතානෙ
නාසිංසු කාරක භාවෙන, තං කම්මමිති ගස්සතෙ—

285 කතනාදි කාරකත්ථසිංසුං, තංතං භාවුපලකම්මං
ක්‍රියායොගෙ පි න කම්මං, කාරකං තං විසුං සිතා—

නකල්ලි; සද්ද, භාමකල්ලි; දුතිශාජාතනෙ, විතිශාපිතත්
තිවේ; අතිතතෙව, උත්තකල්ලිද; ලිඛිතානං, ලිඛිතා
නිව්චනාති; අපෙකම්ම, බලා; පඨමා, ප්‍රථමාපිතකතිවේ—

282 ඉතො, මෙයින්; අසිංසුං, අනස්ස; කම්මහෙදං, ක
කම්මහෙදය; සද්දසජේ, (සුමුතිව්ජනකරණදිඅනස්) ශබ්ද
ශාස්ත්‍රයෙහි; පකාසිතං, ප්‍රකාශකරණලද්දෙය; කම්මං,
කම්මානෙම; ඉච්ඡිතාදිප්පහෙදෙන, ඉච්ඡිත අනිච්ඡිතාදි
ප්‍රභෙදයෙන්; සත්තවිධංභවෙ, සත්වැදෑරුම්වේ—

283 ක්‍රියාත්සමකුං, ක්‍රියාව්ශා සමකුමනෙයින්; නත්ත,
මේශබ්දශාස්ත්‍රයෙහි; යදි, ඉදින්; කම්මං, කම්මය; ඉතිව්ජනෙ
කැමැතිවේනම්; එතං සබ්බංකාරකං, මෙසියලු කාරක
යනෙම; භාවයොගතො, ක්‍රියාසමකුමනෙන්; කම්මංභවෙ
නත්ත, කම්මවත්තේනාවේදි—

284 නත්ත, ඒ ශබ්දශාස්ත්‍රයෙහි; යංකිසුචි; සමිතිසිඅජි
සවරුපයක්; ක්‍රියාය, ක්‍රියාවෙන්; ඛන්ධකතෙතන, සමුඛ
ත්ථිභාවයෙන්; ලඛිතානෙ, (අවාසයාපිසින් විනිශ්චයකො
ව) දන්තාලැබේද; තං, ඒ අජිසවරුපය; අසිංසුකාරක
භාවෙන, අනස්සකාරකයෙන්; කම්මංඉති, කම්මකාරක
යයි; ගස්සතෙ, (විනිශ්චයකොව) ගන්තාලැබේ—

285 කතනාදිකාරකංභූ, කර්තෘදිකාරකයනෙමවිනාති
අසිංසුං; අනිකෙත්තේ; තංතං භාවුපලකම්මං, ඒ ඒ
ක්‍රියායෙන් උපසංගත කරණලද්දෙය; ක්‍රියායොගෙඅපි
ක්‍රියායොගයෙහිද; කම්මං; කම්මකාරකය, න, නොවේ;
තංකාරකං, ඒ (කර්තෘදි) කාරකයනෙම; විසුංසිතා, වෙ
ත්වත්තේය—

286 කනතු ක්‍රියාපසිබේ යං; සාධනං පරමිව්‍යතනෙ
කරණං නං පිදුං නෙන, ක්‍රියං කතතා කුරෙහි ච-

286 බාහිරජ්ඣානතභෙදෙන, දුට්ඨං තං පභෙදනං *
කායාකාය පටිබ්බ, භාවෙන උපලක්ඛිතං—

288 නිකදිති අනභිනිනෙන, පායෙන නතිසා සියා
අභිනිනෙන තු නකදිති, පුබ්බංච පඨමා සියා—

289 සමමා පදිගතෙ යස්ස, දිග්‍යමානෙන යොගනො
දිනනස්ස ගදි සාමිත්තං, සමපදානං නදුච්චනෙ—

290 සුඡන්දුග්ගත කාමෙන, දිනනං නොති යදා තදා
දිනනස්ස සාමිකතතා නං, සමපදානං පිඡාතිගං—

286 යංසාධනා, යමිකාරකයෙක්; කනතු, කතීහුයේ,
ක්‍රියාපසිබේ, ක්‍රියාසිසිගෙහි; පරං, ප්‍රධානවූයේ; ඉතඛිතෙන,
දක්කාලැබේද; නං, ඒකාරකයනෙමේ; කරණං, කර
ණකාරකතමැයි; පිදුං, දතිත්; කතතා, කතීනෙම; නෙ
හ, ඒකරණකොටගෙණ; ක්‍රියංකුරෙහිච, ක්‍රියාවකෙ
රේ—(චග්ගදග්ග චචනාලබ්බකාරස්)

287 නං, ඒකරණකාරකයනෙම; බාහිරජ්ඣානතභෙ
දෙන, බාහිරකරණය ආරක්ෂාමික කරණය ගතමොවු
න්ගේ භෙදයෙන්; දුට්ඨං, දෙවැදැරුම්වේ; පභෙදනං,
(ඒ)ප්‍රභෙදය; කායාකාය පටිබ්බභාවෙන; කතකොකයපි
ලිබ්බභාවගෙන්; උපලක්ඛිතං, උපලක්ෂණය කරණ ල
ද්දේය—

288 නකදිති, නිආදිත්තිසිත්; අනභිනිනෙන, අනුක්තකල්
හි; පායෙන, බොහෝසෙයින්; නතිසාසියා, නාතිසාවිහ
ක්තිවේ; නකදිති, නිආදිත්තිසිත්; අභිනෙනතු, උක්තකල්හි
චතාති; පුබ්බංචුව, පෙරසේ; පඨමාසියා, පූර්වාවේ—

289 යස්ස, යමක්තව; (කිසිදිගසුතුවසනුවක්) සමමා
මනාකොට; පදිගතෙ, දෙතුල්ලැබේද; දිග්‍යමානෙන, දෙ
තුල්ලක්තනුගා, යොගනො, සමබන්ධතාවගෙන්; ගදි, ගදිත්
දිනනස්ස, දුන්දෙගව; සාමිත්තං, සමාමිච්චවේද; නං, ඒ
(ප්‍රතිශ්‍රාහකසවරූප) කාරකයනෙම; සමපදානං, සම්ප්‍රදා
නයයි; නදුච්චනෙ, කියනුලැබේ—

290 යදා, යමිකලෙක්හි; සුඡන්දුග්ගතකාමෙන, ගරු

* පභෙදනො—පොත්තිකෙසු

- 291 නෙත වන්චි රජකසු, රසෙකු දන්ඩං දදුතිවි
ඉතිආදිපයොගෙසු, න හවෙ සමපදානිතං—
- 292 අතිරුකරණ රබ, * නබිහනුකුසුමසෙනති
සමපදානං නිබාචුතනං, රුකබ්‍යාවකතිකබ්‍යාවො—
- 293 අවුකෙතපන නන්දිති, වතුන්චි පායනො හවෙ
චුකෙතව පන නන්දිති, පුබ්බංචි පඨමාතිව—
- 294 අවධිභූතනො යසමා, ක්‍රියාපුබ්බං කුතිකුචනං
තිසසරනෙ චලංචා කුසුමං, අපාදානං නදුචනෙ—

ගොරවෙච්ඡායෙන්තා කරුණෙච්ඡායෙන්; දිනනං
හොති, දෙකලද්දේවේද; නදා, එකල්ලි; දිනනසු, දෙ
කලද බනසායේ; සාමිකතා, සාමිභාවයෙන්; නං,
ඒකාරකයනෙම, සමපදානං, සම්ප්‍රදානයයි; විජනිතං, දන
සුත්තේය—

291 නෙත, එහෙයින්; රජකසු, රදවානට; වන්චි
ව, වහ්නුද; රසෙකු, රජහට; දන්ඩංව, දඩයද; ද
දුතිඉති, දෙයියන; ආදිපයොගෙසු, මේආදිප්‍රයෝගයන්
ති; සමපදානිතංනහවෙ, සම්ප්‍රදානයනොවේ—

292 සමපදානං, සම්ප්‍රදාන කාරකයනෙම; අතිරුකර
ණ, අතිරුකරණය; ආරබන, ආරබනය; අබිහනුකුසු
මසෙනති, අබිහනුකුසුමය යන මොවුන්ගේ වශයෙන්වි
නාති; නිබා, තුන්පරිද්දකින්; චුතනං, කියනලද්දේය;
රුකබ්‍යාවකතිකබ්‍යාවො, රුකබ්‍යාවකතිකබ්‍යාවො යනු උ
ද්‍යුතරණයි—

293 නන්දිති, නි ආදිත්විසින්; අවුකෙතපන, අනුක්
තකල්ලිවනාති; පායනො, බොහෝසෙයින්; වතුන්චි
වෙ, වතුර්න්චිවිහනතිවේ; නන්දිති; නිආදිත්විසින්; චුකෙත
වපන, උක්තකල්ලිදවනාති; පුබ්බංචි, පෙරයේ; පඨමා
ඉතිව, ප්‍රථමාදවෙයි—

294 අවධිභූතනො, සිමාවු; යසමා, යම්පදානිතයක්හු
කෙරෙන්; කුතිකුචනං, යම්කිසිප්‍රවෘත්තයක්නෙම; ක්‍රියාපු
බ්බං, ක්‍රියාවබානුය නිමිත්තකොට, තිසසරනෙ; පහවේද;
චලංචා, චක්‍රලවුහෝ; අකුසුමංචා, අවකුසුමලවුහෝ;
නං, ඒ (අපගමනලක්ෂණඅවධිභූතවු) වසනුනෙම; අපා
දානං, අපාදානකාරකයයි; වුචනෙ, කියනුලැබේ—

* අතිරුකරණමාර්ග—පොත්තියෙසු

295 අපාද්‍යනං, චිධා වුත්තං, සද්දුලකඛණ්චිස්සද්දුකා
කායසංයොග පුබ්බස්සු, චිත්තසංයොග පුබ්බකං—

296 අවුත්තොපන නන්දිති, පායනො ථිස්සති භවෙ
වුත්තොපන නන්දිති, පුබ්බංව පඨමා මනා—

297 යො ක්‍රියං කතතුකමානං; ආධාරෙහි පදනිකො
ඔකාසකාරකංනාම, නං චතුබ්බිධ මෙව නං—

298 ඔපසිලෙසි කොවෙ වා, බාග්‍රෙවෙසයිකොති ච
බන්ධිකො වෙව ආබාග්‍රෙ, නථා සාමිපිකො පග්‍රෙ—

299 අවුත්තොපන නන්දිති, පායනො සත්තම් සියා
වුත්තොපන නන්දිති, පුබ්බංව පඨමා භවෙ—

295 අපාද්‍යනං, අපාද්‍යනසනෙම; කායසංයොග පුබ්බ
ස්සු, කායසංයොග පුඵඅපාද්‍යනසද්; චිත්තසංයොග පුබ්බ
කං, චිත්තසංයොගපුඵඅපාද්‍යනසද්; චිධා, දෙතරද්දකිත්
සද්දුලකඛණ්චිස්සද්දුකා, අබ්දලක්‍ෂණ දත්තනුමිතිත්; වු
ත්තං, කියනලද්දෙය—

296 නන්දිති, හි ආදිත්තිසිත්; අවුත්තොපන, අනුක්‍ෂ්‍ය
කල්ඛිවනාති; පායනො; බොහෝසෙයිත්; පසුමිභවෙ,
පසුමිභිතනිවෙ; නන්දිති, හි ආදිත්තිසිත්; වුත්තොප
න, උක්තකල්ඛිවනාති; පුබ්බංව, පෙරමෙන්, පඨ
මා, ප්‍රථමාභිතනිවෙයයි; මනා, දත්තාලද්දෙය—

297 යොපදනිකො, යම්පදනියෙක්තෙමෙ; ක්‍රියං;
ක්‍රියාවයේ; (ආශ්‍රයවු) කතතුකමානං, කතීකමීයන්; ආ
ධාරෙහි, දරුද; නං, ඒකාරකානෙම; ඔකාසකාරකංනා
ම; ඔකාසකාරකානම්වෙ; නං, ඒඔකාස කාරකානෙම,
චතුබ්බිධංචව, සතරප්‍රකාරම්වෙ;—

(මෙහි 'ක්‍රියං' යනු ස්වාමාසිථියෙහි මිහිසාසි—'කතතු
කමානං' යනු මිහිසාසිථියෙහි ස්වාමිභිතනාසි)

298 ඔපසිලෙසිකො ආබාග්‍රෙවච්ච, ඔපසෙලසිකාබා
රගද්; වෙසයිකොව, වෙවෙසයිකාබාරගද්; බන්ධිකොආ
බාග්‍රෙවච්ච; බන්ධිකාබාරගද්; නථා, එසේම; පග්‍රෙ, අනා
වු; සමිපිකොති, සාමිපිකාබාරගද්යි- (චතුර්ච්චවෙ)

299 නන්දිති, හිආදිත්තිසිත්; අවුත්තොපන, අනුක්‍ෂ්‍ය
කල්ඛිවනාති; පායනො, බොහෝසෙයිත්; සත්තම්සියා, ස

- 300 කතනාදානුගතො සුඛො සද්දෙවො වජ්‍රමත්තකො
අනොව න්‍යාදිවුත්තො, පඨමා සමුවත්තතො—
301 තනියාදිති වුත්තො, කසමා කතනාදි කාරකො
ආදි න වත්තතොවෙ ජ්‍යෙෂ්ඨමත්තං ජෙතව්‍යං—
302 අනතබ්‍යාචනාමයො; කතනාදි තනියාදිති
වුත්තො අසුඤ්ඤා භාසමං, පඨමා කිං නවත්තතො—
303 කතනාදිමත්ත මුද්දිකං, තනියාදිති වුත්තො
අත්තමත්තො තිරොහුතො, නවා සා නත්ත වත්තතො—

තනුමිභිකනිවේ, තනදිති, නිආදිත්තිසිත්; වුත්තොතුවන,
කියනලදකල්හිවනාති; සුඛංඉව, පෙරයේ; පඨමාභවේ,
ප්‍රථමාභිකනිවේ—

300 කතනාදිඅනුගතො, කර්ත්‍යාදිමවිකාරකයන් අනු
වත්තාමු; සුඛො, (කර්ත්‍යාදියෙන්) අසම්මිශ්‍රමු; සද්දෙවොව
ලිඛිතාසීයතොවනාති; අත්තමත්තකො, අසීමාතනම්
වේ; අනොඵව, එහෙයින්ම; තනදිවුත්තො, නි ආදිත්
තිසිත් උත්තකල්හි වනාති; පඨමා, ප්‍රථමාභිකනිතො
මෝ; සමුවත්තතො, පවති—

301 කතනාදිකාරකො, කතියාආදිකාරකය; තනියාදිති,
තනියාදිත්තිසිත්; වුත්තො, උත්තකල්හිද; එත්ත, මෙ
හි; ආදි, ප්‍රථමාභිකනිය; ලිඛිතාසීයතං, ලිඛිතාසීමා
නුය; අපෙකවිත, අපෙක්ෂාකොව; කසමා, ක්‍රමක්තෙ
සිත්; නවත්තතිඵව, නොමපවතිද?—

302 අනතබ්‍යාචනාමයො, ඇතුළුතවැමිනිකාමා
සීච්ඤාති; කතනාදි, කර්ත්‍යාදිකාරකයතොම; තනියාදිති,
තනියාදියෙන්; වුත්තො, කියනුලැබේ; අසුඤ්ඤා, අත්
පරිද්දකින් වන්නේනම්; භාසමං, ඒ කර්ත්‍යාදිකාරකයෙ
හි; කිං, කවර කාරණයකින්; පඨමා, ප්‍රථමාභිකනි
තොමෝ; නවත්තතො, නොපවතිද—

303 උද්දිකං, දක්වනලද; කතනාදිමත්තං, කතියා
ත්‍යාදිමානුය; තනියාදිති, තනියාදිනාමිභිකනියෙන්; වු
ත්තො, කියනුලැබේ; අත්තමත්තො, අසීමානුය; තිරො
හුතො, මුඛවුකල්හි; නවා, එහි, භා, ඒ ප්‍රථමාභිකනි
තොමෝ; නවත්තතො, නොපවති—

- 304 පතිතිපථ මාරුල්ලෙ, නායෙ සද්දෙ පවත්නා
න සනා මත්තනො නස්ස, සබ්බදෙව් යසබ්බනො—
305 ඉම්බතු ගතිඵසෙව, අගං සමුපලබ්භනො
නානද්වන්තනො පි නෙවාදී, නස්ස භාවප්පබානනො
306 නස්සභාවප්පබානත්තං, නතො නිපජ්ජන්තිනො හම්ච
ක්ඛ්‍යානුගතවාකාස්ස, වොභාරං උපයොගිනො—
307 අථ තනදිති ආබ්‍යනො, ඵකත්තාදිප්පසබ්බනො
පඨමා නෙති විඤ්ඤායං, හවති සා විසෙසනො—
308 සාමඤ්ඤාගත මෙවාහු, තෙකත්තාදිඤ්ඤා තනදිකා
ගතො විසෙස මාලම්ප, පඨමා ජායතෙ නනො—

304 පතිතිපථං, ප්‍රතිතිමාසීතව; ආරුල්ලෙ, නැංගා
වු; අයෙහි නි, අභිසෙහිම; සද්දෙ, ශබ්දයනෙමේ; පච්ඡ
ත්තනි, පවති; සනා, විද්‍යමානවු; මත්තනො, (අභි)
මාත්‍රය හෙතුකොටගෙණ; න, නොපවති; (කුමක්භෙසී
න්දයත්) සබ්බදථව, හැමකල්හිම; නස්ස, ඒ ශබ්දයා
ගේ; පසබ්බනො, (ප්‍රවාහනි) ප්‍රසබ්භගෙහි—

305 අතු, මෙහි, ඉති, මෙසේ; ඵසාඅගංගතිඵව, ඵ
මේ ගතීනොමෝම; සමුපලබ්භනො, දත්තාලැබේ; ආදී,
ප්‍රථමාපිහනනි; නානද්වන්තනොඅපි, නානද්වන්ත ආබ්‍ය
නශබ්දයාකෙරෙත්ද, නථව, නොමවේ; (කුමක්භෙසීන්
දයත්) නස්ස, ඒ නානද්වන්ත ආබ්‍යනශබ්දයාගේ; භාව
ප්පබානනො, ක්‍රියාප්‍රබානනෙහි—

306 ක්‍රියානුගතවාකාස්ස, ක්‍රියානුගතවුවාකායාගේ;
වොභාරං, ව්‍යවහාරයෙහි, උපයොගිනො, යෙදුනාවු;
නස්ස, ඒ ආබ්‍යනශබ්දයාගේ; භාවප්පබානත්තං, ක්‍රියා
ප්‍රබානව; නනො, ඒ ආබ්‍යනශබ්දවශයෙන්, නිපජ්ජන්ති
භාවනො, නිපජ්ජන්තිභාවයෙන්, හවෙ, වන්නේය—

307 අථ, ඉක්බිත්තෙන්; තනදිති, නිආදිත්තිසිත්; ආ
බ්‍යනො, ආබ්‍යනශබ්දයෙහි; ඵකත්තාදිප්පසබ්බනො, ඵ
කාටවනාදිඅභිස (සාමාන්‍යයෙන්) ප්‍රකාශකරණයෙහිත්;
පඨමා, ප්‍රථමාපිහනනිනොමෝ; තඉති, නොවේයයි; වි
ඤ්ඤායං, දතයුත්තේය; සා, ඒප්‍රථමාපිහනනිනොමෝ,
විසෙසනො, විඤ්ඤායන්තෙරෙන්; හවති, වේ—

308 ගතො, ගම්භෙගනිත්; තනදිකා, නි ආදි ආබ්‍ය

- 309 සදෙව්මාස සුන්දරියා, අනොව නහියාදිකං
පාපුණ්ණියා විසෙසනො, කර්ම කතනාදිආසයා—
- 310 විසෙසගත මත්ත නා, දිනි කතනාදි ගමනො
සද්දසන්නිසසභාවනො, නහියාදි නහියතේ—
- 311 කිත නතදි සමාසෙති, නහිනෙතිව ර්රතීත
කතනාදෙ කිං විහාරනිත, මහාවො ඉතිවෙ මතං—
- 312 වුත්තනෙතිව විනායිතා, ඉති සද්දසොව ගමනො
අනිසානිතියා සද්දෙ, පතිති වෙ සද්දෙති කිං—

නවිතනිත; සාමසද්දගතංචව, සාමානසයම; ආත්ත, කි
සද්ද; එකතනාදිංච, එකතනාදියද; න, කොතිසද්ද; න
නො, එසෙහෙති; විසෙස, විසෙසය; ආලභ, අනො
සාකොච; පඨමාභයනෙ, ප්‍රථමාවිහාරනිවෙ—

309 සදිච්ච, ඉදිත් එසෙවිනම්; ඉමාසසුන්දරියා, මේනත
සසෙත්; අනොවිසෙසනො ච්ච, මේ විසෙස අබ්දසාකො
රෙත්ම; නහියාදිකං, නහියාදිය; පාපුණ්ණියා, පාපු
ණ්ණිත්තේ; කර්ම, කෙසෙදි කතනාදිආසයා, කර්මාදි
අනිසානිතියා නිසිතගෙයිති—

310 අත්ත, මේ නතද්වයනෙති; විසෙසගතං, විසෙ
සගතවු; කතනාදි, කර්මාදිය; නතදිති; නි ආදියෙන්;
ගමනො; දත්තාලාබ්භි; (කුමන්තෙතිත්තයත්) සද්දසන්නි
සසභාවනො, අබ්දසන්නිසසභාවයෙති; නහියාදි, නහි
යාදිය; නහියනෙ, නොවෙ—

311 කිත, (නොදි) කිතකය; නතදි, නතදි (ආබන
න) ත; සමාසෙති, සමාසය සත මොවුන් විසින්ද; නහි
නෙතිව, (නොදි) නහිතයන් විසින්ද; කතනාදෙ, කතනා
ආදිකාරකය; ර්රතීත, උක්තනාලිත්; විහාරනිතං, (නහි
යාදි) විහාරනිත්තේ; අනොවො, කොවිම; කිංඉතිවෙ,
කුමන්තෙතිත්තෙයි; මතං, දත්තාලාද්දෙයි—

312 වුත්තනෙතිව, උක්තනාදියෙන්; විනායිතාඉති,
වෙන්වු අනිසානිතියා වින් සත, (මේ) සද්දසො, සුන්දරියා; අ
වගමනො, දත්තාලාබ්භි; සද්දෙ, අබ්දසන්නිසසභාව; අනිසා
නිතියා, අනිසානිතියා පිණිසවෙ; වෙ, ඉදිත්; පතිති, ප්‍ර
තිතිසෙත්තිවෙ; සද්දෙති, (නහියාදිච්චාචන) අබ්දසන්නි
සසභාව, කවරප්‍රයෝජනදි—

- 313 විභතියොතු එවං නා, භවතති විනයොගතො
අවුත්තෙඵව කතතාදො, ඉති ව්‍යතනං පරං භවෙ—
- 314 නත්ත කතතාදි අභොයං, වුත්තො නාමෙහිදෙවති
සථං වුත්තොපි නොනාති, විනාමනතිං නවිඤ්ඤා—
- 315 අබ්‍යතොයං කථං වුත්තො වුත්තො අබ්‍යතො නො කථං
ඉති, පිරුඬ මායාති; මානා වඤ්ඤා ගිරු යථා—
- 316 නත්ත වුත්තොපි බාහිභො, බාහුසා පාදිති විනා
අබ්‍යතො දිඨ්ථිවෙචං, පිරුඬං වුච්චනෙ කථං—
- 317 අසිඬං නදසිඬෙන, පිරුඬං ඉති වෙ මනා
පාදිතං නාතිබෙයෙන යං, බාහිභොති නිසාමිතං—

313 එවං, මේ (ගටකියනලද) ප්‍රකාරයෙන්; නා විභතියොතු, ඒ විභතියු වනාහි; විනයොගතො, අනි ප්‍රකාශක ලක්ෂණවත් පාරය ලැබෙන හෙයින්; කතතාදො; කර්තෘදිකාරකය; අවුත්තෙඵව; අනුක්ෂාතල්ගිමවෙන්, ඉති, මෙසේ; පරං, අනික් උක්තවචනය; ව්‍යතනං භවෙ; ප්‍රකටවන්නේය—

314 අයං කතතාදි අභො, මේ කර්තෘදි අනිසනෙම; නාමෙහිඵවති, (සටපටාදි) නාමයන් විසින්ම; වුත්තො නත්ත; කියනලද්දේ නොවේද? සථං, සැබව; වුත්තො අපි, කියනලද්දේද? එනාති විනා, අම් විභක්තින්හැර; බ්‍යතනිං, ප්‍රකටවම; නවිඤ්ඤා, නොලබයි—

315 අයං, මේ කර්තෘදි අනිසනෙම; වුත්තො, (සට පටාදි නාමයන්) විසින් උක්තවුයේ නම්; කථං, කෙසේ; අබ්‍යතො, අප්‍රකටවේද, අබ්‍යතනො, අප්‍රකටහෙයින්; කථං, කෙසේ; වුත්තො, (නාමනන් විසින්) උක්ත වේද; ඉති, මෙසේ; මානා, මවුනොමෝ; වඤ්ඤා ගිරු යථා, වැද්ද යන වචනය මෙන්; පිරුඬං, පිරුඬයට; අයාති, ගැමිණේ—

316 බාහුසා, බාහුහු විසින්; වුත්තො අපි, කියනලද් දේද; බාහිභො, බාහිභිසනෙම; පාදිති විනා, ප පර යන අදිත නැතිව; අබ්‍යතො, අප්‍රකටවුයේ; දිඨ්ථිං නත්ත, දි කියනලද්දේ නොවේද? එවං, මෙසේ; පිරුඬං ඉති, ප්‍රති පක්ෂයයි; කථං, කවර ප්‍රකාරයකින්; වුච්චනෙ, කියනු ලැබේද?—

(මෙහි 'දිඨ්ථි' යනු ලිඛන විපක්ෂයයි)

317 නං, ඒ (පෙර කියනලද) වචනය; අසිඬං, සිඬනු

- 318 ආරම්භාදිවිසෙසො හං, පාදිනොභෝ ගදිව්ජනෙ
බාභිභෝනනු වෙ සොපි, තදභාබන්තිරෙකතො-
319 අභිසන්තිරෙකෙහි, බාභිභෝනනු වෙ සොපි, තදභාබන්තිරෙකතො-
භාවො විසිභො අසෙසාදි, පාදි නෙවස්ස වාචකො-
320 වාචකාභෙදනො පෙස, බන්තං නුතොපි ගමනෙ
විසෙසො නුතං බන්තං, පාදිනි ගමපෙක්ඛනෙ-
321 අසිඛ සාධනං නෙත, නාසිඛෙ නෙතදි දිසං
නතො විහන්ති පාදිව, කතොදි බන්තං සිසුං—

වුසෙස; අසිඛෙත, සිඛනොවිමෙත්; විරුඛංගුති, විරුඛ
ගුති; වෙ, ඉදිත්; මනං, දන්තාලද්දේද? අසංබාභිභෝ,
මේ බාභිභෝනනු වෙ සොපි, පාදිනං, පාදිගුඛයන්තේ; අසිඛ
ගමන, (නනු) අසිඛනොවන්තේනොවේද? ගුති, මේකාර
ණය; නිසාමිතං, නිසමකරණලද්දේද—

318 අසංආරම්භාදිවිසෙසො, මේආරම්භාදිවිසෙසය; පා
දිනො, ප අදිගබ්දයානේ; අභෝ, අසිඛය; ගදි, ඉදිත්;
ඉව්ජනෙ, කැමතිවේතමි; එසොඅපි, මේ ආරම්භාදිවිසෙ
සයනෙමේද; තදභාබන්තිරෙකතො, එබාභිභෝනනු වෙ
වෙනසක් නැතිවෙයිත්; බාභිභෝනනු වෙ බාභිභෝනනු
වේද?—

319 විසිභො, වෙසෙසනලද; භාවොවා, ක්‍රියාවක්හෝ
අසෙසාදි, අතික්‍රියාවක්හෝ අභිසන්තිරෙකෙහි,
සාමාන්‍යයෙන්හා විශෙෂයෙන්; බාභිභෝනනු වෙ, බාභිභෝ
නනු වෙ; අසිඛයනෙ, නිසනුලැබේ; පාදි, පාදිගුඛයනෙම;
අසං, ඒක්‍රියාව; නෙවවාචකො, නොමවාචකවේ—

320 එසොවිසෙසොඅපි; මේ (ගමනක්) විශෙෂය
නෙමේද; වාචකාභෙදනො, වාචකයානේ අභෙදයෙන්;
උතොඅපි, (බාභිභෝනනු වෙ) නිසනලද්දේද; බන්තං,
ප්‍රකටය; ගමනෙ, (නොහැරේ) නසං, ඒ විශෙෂය
නේ; බන්තං, ප්‍රකටය; අසංපාදිනු, මේ පාදිගු
ඛයනෙමේවනාති; අපෙක්ඛනෙ, අපෙක්ඛනෙමේ—

321 නෙත, එහෙයිත්; එතං, මේවිවතය; ඊදිසං,
මේඉදිසය; අසිඛෙත, සිඛනුච්ඡිද්ධවනිත්; අසිඛසාධනං;
සිඛනුච්ඡිද්ධයනේ සිඛිමි; න, නොවේ; නතො,
එහෙයිත්; පාදිගුඛ, පාදිගුඛයනෙම; විහන්ති, (සන්ති)
විහන්ති; කතොදිබන්තං සිසුං, කරුණාදි ප්‍රකාශ
කරන්නාහු වන්තාහු—

- 322 ගරේව රුක්ඛසංඥා, ගදිනො ඒ බවාදිකො
විසෙසො විනාසඥා, විසෙසෙති න සද්ධති—
- 323 නථා නාමෙති වුත්තොපි, කතාදි අභිසංඝො
නිතිසාදි විභන්තිති, බසසුරතෙ හෙදවන්ති—
- 324 විජ්ජිමානොපි නිලාදි, යථා දිපාදිකෙ සති
බසන්ති මායාහි කතාදි, නථා සත්ත විභන්තිතා—
- 325 කතාදිපටිසිංඛො යො, අභො සමිති සසද්දිනො
සමන්තිවිභවමාධාරො, ජට්ඨි තමවගාහනෙ—
- 326 විසෙසං නථි සමිතිසි, සමිතිකො යො විසෙසකො
කිරිසං කිසුපි නිසාය, සමිතිකො සමවතතනෙ—

322 බවාදිකො, දවකිතිරිභාදිවු; විසෙසො, විශෙෂ
නෙමි; රුක්ඛසංඥා, රුක්ඛිශබ්දයෙන්; ගදිනොඅපි,
කිසිකල්පදේද; විසෙසෙති, විශෙෂවාචකවු; සද්දෙහිවිනා
ශබ්දයන්හැර; ගරේව, ගම්භේම; තසුරතෙ, නොහැ
රෙද—

323 නථා, එසේම; කතාදි, කර්තෘදිඅභිසංඝොමි;
අභිසංඝො, සාමාන්‍යයෙන්; නාමෙති, (දෙවදනාදි)
නාමශබ්දයන්විසින්; වුත්තොඅපි, කිසිකල්පදේද, හෙද
වන්තිති, විශෙෂයෙහි උචත්තාපිලිවු, තනිසාදිවිභන්තිති,
තනිසාදිනාමවිභන්තිති, බසසුරතෙ, ප්‍රකාශකර
නැලැබේ—

324 යථා, ගම්භේ; විජ්ජිමානොඅපි, ඇත්තාවුද, නි
ලාදි, නිලපිතාදිනෙමි; දිපාදිකෙසති, ප්‍රදිපාලොකාදි
ගැහිකල්ප; බසන්ති, ප්‍රකට්ඨිතව; ආයාහි, ඒද; න
ථා, එසේම, සත්තවිභන්තිතා, (නාමිසාදි) සත්තවිභන්ති
ඇතිකල්ප; කතාදි, කර්තෘදිඅභිසංඝො (ප්‍රකට්ඨිතවපාමි
කෙත්තෙ) මි—

325 යොඅභො, ගම්අභිසංඝොමි; කතාදිපටි
සිංඛො, කර්තෘදිකාරකසෛත්‍රයෙහි ප්‍රතිභවනුමුඛේද; ස
මන්තිවිභවමාධාරො, සමන්තිවිත්දෙදෙනා විෂයකොටඇ
ත්තේද (ඒඅභිසංඝොමි); සමිතිසසද්දිනො, සමිතිස
සද්දන්තාලද්දෙය; ජට්ඨි, මුහුර්තොමි; තං, ඒසමිතිකො
භවිස; අවගාහනෙ, ප්‍රකාශකෙරේ—

326 නථි, ඒසමිති සමන්තිවිත් දෙදෙනාඅතුරෙන්;

327 සබ්බකුසලානුප්පාදය, ජට්ඨිං, ඉච්ඡන්ති, හෙදකා
නනොඵවති සංකප්පානා, සමබ්බං පරිදිපිතා—

328 නවසමිත්ති භාවොප්පා, සමිත්තා ඵකනොවති
උභයෙසු පි යොගස්ස, ඡායනෙ විඵලතතො—

329 ඵකනො ඡායමානාපි, හෙදානො නතු ඡීයනො
ඡායමානාය හෙදාමිතා, සමබ්බා නතිධානතො—

330 සද්දසත්තිස්සභාවොය, මිති ඵත්ති පතියනෙ
අසද්දපේතං කථං හොති, විභේ සමබ්බවද්දුකො-

සමිත්ති, සමිත්තිතොමේ; පියෙස්සං, විශෙෂානම්මේ, ස
මබ්බො, සමබ්බානුප්පා, විශෙෂකො, විශෙෂණානම්මේ;
සොසමබ්බො, ඒ සමබ්බානුප්පාමේ; කිසුචිතිරිතං; කිසි
ත්රිත්වං; නිසාය, නිසා; සමපවතතො, පවති—

327 සබ්බකුසලානු, (විච්ඡන්ති) සබ්බකුසලානු
ති; අපියෙසෙ, සාමාන්‍යකල්පි; හෙදකා, විශෙෂණා
කෙරෙත්; ජට්ඨිං, ඉච්ඡන්තිතා; ඉච්ඡන්ති, කැමැති
මත්; නනොඵවති, ඒ විශෙෂණාකෙරෙත්; සංකප්පා
නා, වූ ඉච්ඡානොමේ; සමබ්බං; සමබ්බා; පරිදිපිතා,
ප්‍රකාශකරන්නිමේ—

328 නවසමිත්ති, (සමිත්තින්දෙදෙනවාවක) අබ්බව
යකෙරෙත්; අස්සා, ඒ ඉච්ඡන්ති; නොවො, විමිතො
මේ; ඵකනොඵවති, ඵකමිතිශෙෂා අබ්බවාකෙරෙත්; ස
මිත්තාය, වූ ඉච්ඡන්ති; උභයෙසුපි, සමිත්තින්දෙ
දෙනා අතුරෙහි; යොගස්ස, සමබ්බානුප්පා; ඡායනෙ,
දැකීමේ; විඵලතතො, නිසප්පයොජ්ඣන්ති—

(මෙහි “සමිත්තාය” යි කිව්වනාකල්පි යකාරයලොප්
කොට ‘සමිත්තා’ යි කියන ලදී)

329 ඵකනො, ඵකසබ්බකුසලානුකෙරෙත්; ඡායමානාපි,
පි, වත්තාවූ ඉච්ඡානොමේ; හෙදානො, විශෙෂණා
කෙරෙත්; නතුඡායනො, නොමේ; (කුමන්තෙතින්දසත්)
හෙදාමිතා, විශෙෂණාකෙරෙත්, ඡායමානාය, වූත්තාවූ
ඉච්ඡන්තිතා; සමබ්බා නතිධානතො, සමබ්බා
නොතිත්තනෙති—

330 ඵත්ති, මෙතිලා, අස්සං, මෙතිත්තනෙමි; සද්දස
ත්තිස්සභාවොග්ගි, අබ්බසත්තිස්සභාවයයි; පතියනො, නො
මේ; අසද්දපා, අත්පරිද්දකින් වූයේනම්; විභේ, දෙ

331 සමිත්තියො ගතො එතෙ, ඉති ඉති පරාතෙ
සමිත්තියොසොතිවිසේසුගෙතසංසාමන්දිප්පහෙදතො

332 නත්ත වත්තවයා අසේසු, සමිත්තියො තදිසසති
තං නිමෙසා මති සිඛා, න නිමිත්තෙහවනිතං—

333 වත්තවයං, නිමිත්තසේසු, න වත්තවය මිත්තකෙ
පසඬගුතො විසෙසො වෙ, විසිඬං යොග්ගමෙව තං

334 කාරියා සම්මතා අපේ; සමිත්තො සන්ධිසම්මතො
සඤ්චාවකතො නම්හා, සම්මතො නස්ස දිපකො—

දෙනාකෙරෙහි පිහිටියාවු; සමිත්තවත්තකෙ, (මේ) ස
මිත්තවත්තවෙහි; එතං, මේ නිමිත්තවත්ත; කථං ගොති
කෙසේවෙද—

331 ගතො, ගමිත්තවත්තකොවගෙණ; එතෙ, මේව
සත්තවත්තකො; සමිත්තියොඉති, සමිත්තියොතනති;
ඉතිපරාතෙ; ඉතිපරිදි; සො, ඒතෙවත්තකො; සමි
ත්තියො, සමිත්තියො; සංසාමන්දිප්පහෙදතො, සංසාමි
ත්තියොදි හෙදතෙත්; විසේසුගෙත, දතත්තත්තෙ—

332 වත්තවයා, වත්තවත්තකෙරෙත්; අසේසු, අසත්ත
වත්ත; සමිත්තියො, සමිත්තියොසත්තවත්ත; තදිසසතිනත්ත,
තොදත්තා ලැබිනොවෙද? තං, ඒ වත්ත; කිං, කුම
ත්තෙහිත්තියොලද්දේද? එසාඅයං මති සිඛා, ඒ මේ ලො
කප්පසිත්තොමේ; නිමිත්තෙ, නිමිත්තෙහි; නත්තවත්ත, නො
වෙවා—

333 වත්තවයං, වත්තවත්තකො; වෙ, ඉතිත්; නිමිත්තං, නිමි
ත්තවෙහිත්ත; න; යොග්ගතොවෙ; වත්තවත්තමත්තකො, ව
ත්තවත්තමත්තකො; පසඬගුතො, පසඬගුතවත්ත; වෙ,
ඉතිත්; විසෙසො, විසේසුගෙතෙහි නිමිත්තවෙහිත්ත; තංපිසි
ඬං, ඒවිසේසුගෙත; යොග්ගංඵව, යොග්ගමවෙ—

334 අපේ, (කර්තෘදි) අපිත්තෙහි; කාරියාසම්මතා,
(සන්ධිසම්මතත්තත්තෙ) කාරිය (විභිතත) ගාමේ නොලැ
බිනගෙහිත්; නම්හාසඤ්චාවකතො, ඒ කර්තෘදි
වත්තවත්තකො; සන්ධිසම්මතො, සන්ධිසම්මතත්තත්ත
ත්ත; (කාරියවිභිතතත්තත්තෙ) ලැබිම; සමිත්තො, (අව
ත්තියත්තවිසිත්) සමිත්තකරණලද්දේද; සම්මතො, (කර්
තෘදිවත්තවත්තත්තත්තෙ) වත්තවත්තකො; ප්‍රසාදවත්තත්තත්ත
ත්ත; තස්ස, ඒ කර්තෘදිඅපිත්ත; දිපකො, ප්‍රසාදකරත්ත
ත්ත—

- 335 පදවසනතු යංකිඤ්චි, සබ්බකි චූපලබ්භතෙ
විසෙසණ්විසෙසාං සඤ්ඤා, සෙඤ්ඤාං ඉච්ඡානු රූපනො-
336 විසෙසමෙව චජේතං, ඥේනාමි පචතතතෙ
සාමසිඤ්ඤාසද්ධතො හෙතං, විසෙසමෙව ගම්යතෙ—
337 නතො පසුජ්ජතෙ කිඤ්චි, භෙදකං නං කුණාචිචි
චාත්තං චචිතතග්ග ඉථං, විසෙසණ් මනෙකුඛා—
338 ජාතිගුණෙති ක්‍රියාග, දබ්බිත ච විසෙසනෙ
පදචෝ අංගථා අසො, සුනොනා ගතතා විසාණවා
339 ගථා අචෝ සතාමෙති, ජාතනදෙවං විසෙසනෙ
ජාතනදි භා විසෙසෙනති, ජාතනදිනඤ්ච ආසයො—

335 යංකිඤ්චිපදවසංතු, ගම්කිසිපදදෙකෙක්වනාති;
සබ්බකිං, සබ්බකිචුසේ; උපලබ්භතෙ, දත්තාලාබ්භිද;
විසෙසණ්විසෙසාං, විශෙෂණ්විශෙෂාසද්ධ; ඉච්ඡානුරූප
නො, කාමාචිපරිද්දෙන්; සෙඤ්ඤාං, දනසුත්තේය—

336 ඥේනාමි, ඉදිත්වනාති; එතංචාත්ත, මේ (කිලො
ත්පලාදි) වසනුනෙමේ; විසෙසංචිච, විසිනිවුසේම; පච
තතතෙ, පචිතිද; සාමසිඤ්ඤාසද්ධතො; සාමාන්‍යශබ්දභා
වයෙන්; එතං, මේ උත්පලාදිවසනුනෙම; විසෙසං චිච,
විසිනිවුසේම; ගම්යතෙ, නොහැරේ—

337 නතො, එහෙයින්, ඉථං, කාමාචිවනලද; කිඤ්චි
චාත්ත, කිසිවසනුවෙක්නෙම; කුණාචිචි චචිතතග්ග, කි
සිවසනුවිශෙෂයකිත්; භෙදකං, වෙසෙසත්තේවේද; නං,
ඒ; විසෙසණං, විශෙෂණනම්; අනෙකුඛා, නොගෙක්
ප්‍රසාරයෙන්; පසුජ්ජතෙ, යෙදේ—

338 පදචෝ, පද්ධතියනෙම; ජාතිගුණෙති; ජාතියෙ
ත්තා ගුණයෙන්ද; ක්‍රියාග, ක්‍රියායෙන්ද; දබ්බිතච,
ද්‍රව්‍යයෙන්ද; විසෙසනෙ, වෙසෙසනුලාබ්භි; නංගථා,
ත්තෙකෙසේද? අසො, අශ්වනෙම; සුනොනා, සුද්ධ; ග
තතා, ගත්තේය; විසාණවා, අං ඇත්තේය—

339 ගථා, ගම්යේ; අචෝ, අභිභවනෙමේ; සතාමෙ
ති, සාධකියනාමයෙන්; විසෙසනෙ, වෙසෙසනුලාබ්භිද;
චිචං, චිචේම; ජාතනදි, ජාතිආදිය වෙසෙසනුලාබ්භි; ජා
තනදිති, ජාති ආදිත්‍රවනාති; විසෙසෙනති, (අභිභව) වෙ
සෙසෙන්; ජාතනදිනං, ජාති ආදිත්තේ; ආසයො, ආශ්‍රි
තවූ පද්ධතියද වෙසෙසයි—

- 340 හෙදාසය කසපි හෙදො, භූයො නං නංවිසෙසණං
අභිසය හෙදකතොතන, සද්දෙපිව විසෙසණං—
- 341 සද්දෙක පතිගනනභි, චතෙනෙති නිසුජ්ජනෙ
ගොභි වුද්දන පරියායො, වාචානාසය විසෙසනෙ
- 342 විසෙසණ විසෙසනතං, සන්ධිතන්දි සමුගමා
නිජ්චාදෙති පුරණභිං, වාකාං වොභාරකභි නං
- 343 සමබ්බා ගෙහි ගෙකෙවි; අභා නෙ එව සබ්බා
අවිනාසාචි අසෙසසුද්දං, කිං පපසෙවන තාදිතං

විසෙසණ විසෙසන වි නිවසෙස

කාරක කාරිකා සමන්තා

340 කසපිහෙදාසය, කිසිවෙසෙසිගසුතුවසුතුවක්භු
ගේ; හෙදො, වෙනස්කිරීමෙක්භූත්තේද; නංනං, ඒ ඒ අ
භිසවරූපය; භූයො, බොහෝසෙසිත්; විසෙසණං, විශෙ
ෂණනම්වේ; සද්දෙපිව, ශබ්දයනෙමේද; අභිසය, අ
භිසායේ; හෙදකතොතන, වෙනස්කරණභාවයෙන්; වි
සෙසණං, විශෙෂණනම්වේ—

341 අනෙකසද්දෙක, මේ (අභිවාවක) ශබ්දකරණ
කොටගෙණ; අභිං, අභිග; පතිගනනි, (ගම්හෙයනිත්)
ගහද්ද; ඉති, එහෙයින්; පරියායො, පරිමායශබ්දනමැයි;
නිසුජ්ජනෙ, යෙදේ; ගොභි, ගොයී; වුද්දන, කිකල්හි,
අසය, ඒශබ්දයාගේ; වාචානාසී, වචනගතඅභිග; වි
සෙසනෙ, වෙසෙසනුලැබේ—

342 විසෙසණවිසෙසනතං, විශෙෂණවිශෙෂණභවය; සන්
ධිතන්දි සමාගමා, සි ආදි හි ආදිත්තේ එක්වීමෙන්; පුර
ණභිං, පිරිමපිණිස; තංවාකාංව, (කාරකාත්විත ක්‍රියා
සම්බන්ධත) ඒවාකායද; වොභාරකංව, ව්‍යවහාරයෙහි
නිසුක්තවාචකයද; නිජ්චාදෙති, නිපදවයි—

343-ගෙහි, ගම්කෙණ්ඤාත්තා; සමබ්බා, සමබ්බවු;
ගෙකෙවිඅභා, ගම්කිසිඅභිකෙණ්ඤාත්තේද්ද; නෙ, ඒඅ
භිගො; සබ්බාඑව, සියලුප්‍රකාරයෙන්ම; අසෙසසුද්ද
සං, මවුද්දොවුත්, අවිනාසාචි, වෙන්කොටන පුද්ගලවේද්
ද; තාදිතං, එබඳුවු විශෙෂණ විශෙෂණදිත්තේ (කාරකල

- 344 විසෙසණවිසෙසානං, අභිනනනිපාධානනා
සමාසොතිගවිසෙසුයෙත, සොඵකනිසාභාවනො-
345 ඵකනිං ඉතිපිභෙනං, සමාසං අපදිසසති
එකොඅථො ඉමසෙසති, අනිනිසා පරිගහා—
346 සමාසෙ නුව අසුසුනි, චන්ද්‍රවජ්ජ් විසෙසණං
අසුසුයොගසා විචෙජදං, එලං සමධිතිභිති—

සාණය); පපසෙඛන, විසාරකිරීමෙන්; කිං, කවරපු
යොජනද;—

විශෙෂණවිශෙෂා විනිශ්චයසයි

කාරකකාරිකාවොමෝ

සමාප්තයි

(දත් සමාසලක්ෂණය ප්‍රකාශකරණපිණිස 'විසෙසණ
විසෙසානං' යන ආදිය කිය) —

344 විසෙසණවිසෙසානං; විශෙෂණවිශෙෂායුක්තේ;
අභිනනනිපාධානනා, වෙන් වෙන්නුවු අභිනානේ ප්‍රධා
නතාවයවේද; ඉත, මේකසයිත්විසරණේ; සො, ඵ, සමාසො
ඉති, සමාසනමැයි, විසෙසුයෙත, දතයුත්තේ; (කුමක්
තෙයිත්දයත්) ඵකනිසාභාවනො, එකානිසාභාවයෙති-

345 හි, සමිභෙයකින්; එතංසමාසං, මේසමාසයනෙම;
ඵකනිංඉතිඅපි, එකානිසාභාවයෙයිම; අපදිසසති, (අනා
සබ්දයාභ්‍යුයෙති) ප්‍රකාශකරණලැබේද; ඉති, එසේහෙ
සින්; අනිනිසා, අනිනිසායේ; පරිගහා, පරිග්‍රහ
ණයනෙතුකොටගෙණ; ඉමසා, මේ (විශෙෂණවිශෙෂා)
පදවතායේ; අථො, අනිතනෙම; එකො, සමානවේ—

346 අනුව, මේ (සියලු) සමාසවිෂයෙහිද; චන්ද්‍රවජ්ජ්,
චන්ද්‍රසමාසය වර්ජිතකොටඇති; අසුසුනිසමාසෙ, සෙ
සුසමාසයෙහි; විසෙසණං, (කියනලද) විශෙෂණයනෙම;
අසුසුයොගසා, අනාසමාසයායේ; විචෙජදං, (අනික්
වස්තුවකින්) පිරිසිදුත්තාවු; එලං, ප්‍රයොජනය; සමධි
තිභිති, සිඛකෙරේ—

සියලු සමාසයන් අතුරෙන් පළමුකොට අවසානි භාවය
මාසය දක්වනු පිණිස “ප්‍රබ්ධමනිපාධානොව” යනආ
දිය කිය)

- 347 පුබ්බිසුනිභාවනානොව නථා සුඤ්ඤානි භාවනානො
නපුංසකො හවෙ සො වා, බ්‍යාධිභාවොති වුච්ඡෙත
348 සත්තනරෙ පසිඬො යො, අසඬිඛං ඉති නාමනො
උපකුම්භං නදුම්මකං, ගබ්භ මිඬොවුමාදිකො—
349 උත්තරත්ථිභාවනොව, ගත්ති ලිඬගඤ්ඤානග්ගනං
දුතියාදි නප්පුරිසො, අනෙකපිඨ හෙදකො—
350 ජට්ඨානනාදි පදෙකත්තං, කෙසඤ්චි මනසමිත්තං
ගථාව රුප්පුරිසො, රුප්පුත්තොති ආදිකො—
351 සමානත්ථා ගද්‍ය ගත්ති, හෙදා හෙදකථාවකා
කම්මධාරගසමාසො, විසෙසස්සත්තං පවත්තති—

347 පුබ්බිසුනිභාවනානොව, (ගම් සමාසයෙක්) සුථිප
දුථිප්‍රධානවේද; නථා, එසේම; අසුඤ්ඤානි භාවනානො,
අත්තපදුථිප්‍රධානවේද; නපුංසකොහවෙ, නපුංසකලිඟු
ඇතිවේද; සොව, හේසමාසගතෙම; අබ්‍යාධිභාවොඉති, අ
බ්‍යාධිභාව සමාසගති; වුච්ඡෙත, කිසිකුලැබේ—

348 සුත්තනරෙ අනික් (වාඤ්චනාකරණ) ගාත්‍ර
යෙහි; යො, ගම් අබ්‍යාධි භාවසමාසයෙක්; නාමනො, නා
මයෙන්; අසඬිඛංඉති, අසඬිඛානමැති; පසිඬො, ප්‍රකටවේද;
(එහි) උපකුම්භං නදුම්මකග්ගංඉති, උපකුම්භං නදුම්ම
කග්ගග්ගංගත, එවිමාදිකො, මෙආදිය නිදර්ශනයි—

349 ගත්ති, ගම්සමාසපදයෙක්හි; උත්තරත්ථිභාවනො
ව, පරපදුථිප්‍රධානවේද; ලිඬගඤ්ඤා, ලිඬගද; නග්ගනං
ඒ උත්තරපදයෙහි පැමිණීමේවේද; දුතියාදිනප්පුරිසො,
(ඒ) මිනිසාදි නත්පුරුෂ සමාසනම්වේ; අනෙකපිඨ හෙද
කො, නොයෙක්වැදෑරුම්වූ ප්‍රභෙදඇතිවන්නේය—

350 ජට්ඨානනාදිපදෙකත්තං, ඡෛත්‍යනාදි සුථිපදගති
හේරිපදගත්තා එකාභිවච; කෙසඤ්චි, ඇතම්ආවාග්ග
ක්කේ; මනසමිත්තං, මනසෙන් සම්මතකරණලද්දේය, ග
ථාව, කෙසේද? රුප්පුරිසො රුප්පුත්තොඉති, රුප්පුරිසො
රුප්පුත්තොගත; ආදිකො, මෙආදිය නිදර්ශනවේ—

351 ගද්‍ය, ගම්කලෙක්හි; ගත්ති, ගම්සමාසවිෂයෙක්හි;
සමානත්ථා, සමානාභිආත්තානුද; හෙදාහෙදකථාවකා
පියෙෂ්‍ය විශෙෂණ වාචකවේද; (ඒසමාසගතෙම)කම්ම
ධාරගසමාසො, කම්මධාරග සමාසනම්වේ, විසෙසස්සත්තං,
විශෙෂස්සත්තයෙහි; පවත්තති, පවති—

- 352 විසෙසණං ජනං සත්ථං, විසෙසුන්ථං පට්ඨනාති
නද්ධාධාන මිත්තරං, පබානං සත්ථව්වතකං—
- 353 අනොඵච ක්‍රියායොගං, හෙද්දාමෙවොපජායතෙ
පබානෙන සථා නිල, සඤ්ඡෙ මුපනිත්තෙන—
- 354 විසෙසුන්ථි ගතං යත්ථ, ලිඛගමෙනං, පදත්තො
විසෙසණ සමාසොහි, කෙසසුචි මනසමමනො—
- 355 පදනතරස්ස සත්ථෙවො, පබානං ලිඛගමස්ස ච
බහුබිබිත්ත සමාසොහි, අසුඤ්ඤො පරසමමනො—
- 356 නත්තුණ්ණානත්තුණ්ණොවෙති, සමාසොසං විබාමනො
නං සථා ලභිකණ්ණොති, විත්තගු දිඨ්ඨාගරො—

352 විසෙසණං, විශෙෂණවාචකපදයනෙම; සත්ථං; සථාසීඨ; ජනං, පුරුකරන්නේ; විසෙසුන්ථං, විශෙෂණ
සීඨයෙහි; පට්ඨනාති, පට්ඨි; නං, ඒවිශෙෂණවාචක පදය
නෙම; අප්පාධානං, අප්පාධානවේ; ගුත්තරං, අතින්විශෙෂණ
වාචක පදයනෙම; පබානං, ප්‍රධානවේ; සත්ථව්වතකං,
සථාසීඨයෙහි පට්ඨන්නේවේ—

353 අනොඵච, එතෙසින්ම; ක්‍රියායොගං, ක්‍රියාවහා
යෙදීම; පබානෙන; ප්‍රධානභාවයෙන්; හෙද්දාමඵච උපජා
යතෙ, විශෙෂණයමවේ; යථා, හේමෙසේසී; නිලසඤ්ඡං
නිලොත්පලයනෙම; උපනිත්තෙන, ගෙණයනුලැබේ—

354 යත්ථ, ගම්මකථිඛාරය සමාසයෙකි; පදත්තො, ප
දත්තභාවයෙන්; (විශෙෂිතව්‍යායාගේ ප්‍රධානභාවයෙනා
සී සේසී) එතංලිඛගං, මේලිඛගය; විසෙසුන්ථි, විශෙෂණ
යෙහි; ගතං, පට්ඨන්නේවේද; (ඒසමාසයනෙම) විසෙසණ
සමාසොගුති, විශෙෂණසමාසයයි, කෙසසුචි, සමහරුන්
ගේ; මනසමමනො, අතිප්‍රායෙන් සමමනකරණලද්දේය—

355 යත්ථ, ගම්ම සමාසයෙකි; පදනතරස්ස; අන්තර්පදය
ක්වණේ; අත්ථො, අත්ථිගද; අස්ස, ඒඅන්තර්පදයාගේ; ලි
ඛගසුචි, ලිඛගයද; පබානං, ප්‍රධානවේද; (ඒසමාසය
නෙම) බහුබිබිත්තසමාසො, බහුබිබිත්තසමාසනමවේ; අසුඤ්ඤ
ඤ්ඤාගුති, අනාත්ථිසමාසයයි; පරසමමනො, පරමාත්ම
වේදයකරණයන්විසින් සමමනකරණලද්දේය—

356 අයංසමාසො, මේ බහුබිබිත්ත සමාසයනෙම; නත්තු
ණ්ණා, නද්තුණ්ණසංවිශුද්ධයද; අනත්තුණ්ණොවගුති, අනද්
තුණ්ණ සංවිශුද්ධයදයි; විබා, දෙපරිද්දකින්; මනො, අත්

- 357 සප්තධානමිපි යථිභෝ, මිද්ධසාපෙක්ඛකො ඉව
 ක්‍රියාසමිකි සාමසංඝ, වුච්චෙන චන්ද සංඝසංඝො-
 358 නාසංඝමසංඝං විභාවෙනති, චන්ද අභි පද්ධතිවා
 සකභිවුත්තිතො තෙසං, පබානතනං පකප්පනෙ—
 359 ඉතර්තරයොගොගං, සමාහාරෙ ති ච චිධා
 සමාසොද්විධොසංඝසංඝ, සමමනො වච්චසංඝසංඝො
 360 ඉතර්තරයොගයමිං, අභිභෙද සමුඛිතවො
 සම්භානසං තිරෙ භාවො, පරංච ලිඛිතමෙති ච—
 361 ඉතර්තරයොගොගං, හෙදමෙව අපෙක්ඛිතෙ
 බමමනිකාමා ඉච්චාදි, උද්ගරණ මසංච—

නාලද්දේය, නංගරා, හේඋද්ගරණ කවරේද? ලඛික
 භොගාචිතතාදි දීඨසාගරෙද්දි, ලඛිකභොගා චිත්තාදි
 ඨසාගරෙයනු උද්ගරණයි—

357 යථි, යම්සමාසයෙකි: අභි, අභිසංඝො; ස
 ප්තධානංඅපි, නමාප්තධානවුද්ද; ක්‍රියාසමිකිසාමසංඝ, ක්‍රියාසමිකිසාමානසයෙන්; මිද්ධසාපෙක්ඛකොඉව, ඔවු
 නොවුත් අපෙක්ඛාකරන්තාක්මෙන්වේද; (ඒසමාසයෙන
 ම) චන්දසංඝසංඝො, චන්දනාමයෙන්; වුච්චෙන, කියනු
 ලැබේ—

358 චන්ද, චන්දසමාසයෙකි; අභි, අභිසංඝො; ප
 ද්ධතිවා, පදයෙන්; අසංඝමසංඝං, අනෙකානසන්;
 නමිභාවෙනති; ප්‍රකාශනොකරන්; සකභිවුත්තිතො,
 සමාභිසංඝ. පැවතුම්ඇතිවැඩිත්; තෙසං, ඔවුන්ගේ; ප
 බානතනං, ප්‍රබානවච; පකප්පනො, යෙදේ—

359 අගං, මේචන්දසමාසයෙනම, ඉතර්තරයොගොව,
 ඉතර්තරයොග චන්දසමාසයද; සමාහාරෙවගුති, සමාහා
 රචන්දසමාසයෙකි; විධා, දෙපරද්දකින්වේ; ද්විධා, දෙ
 වැදෑරුම්වු; සමාසො, (චන්ද)සමාසයෙනම; අසංඝසංඝ,
 අනෙකානසංඝාලාසනසිසිත්; වච්චසංඝසංඝො, වාච්චනා
 මයෙන්; සමමනො, දත්තාලද්දේය—

360 ඉතර්තරයොගයමිං, ඉතර්තරයොග චන්දසමා
 සයෙකි; අභිභෙදසමුඛිතවො, අභිභිසංඝයෙන් ඉපැ
 ද්දමද; සම්භානසං, සමුහයාසේ; තිරෙභාවො, ප්‍රතිවර්තන
 භාවයදවේ; චච්ච, මේ ඉතර්තරයොග චන්දසමාසයෙ
 කිද; ලිඛිතං, ලිඛිත; පරංචච, පරමවේ—

361 අගංඉතර්තරයොගො, මේ ඉතර්තරයොග ච

362 සම්භාවනානිකායසමිං, හෙද, යථා තිශේඛිනා,
සමානායේඛිතං වජ්ජ, එකතානං නිපුංසකං—

363 සම්භාවනානිකායසමිං, හෙද, යථා තිශේඛිනා,
සමානායේඛිතං වජ්ජ, එකතානං නිපුංසකං—

364 කිංකරිකා සංඝායකා, සමාසො ආවසාදිකො
තිසෙඛාභාවනො නස්ස, සාමසංඝායකො වෙති—

365 පරමපරමපෙක්ඛානං; එකතානං සමිහවා
අභාවසාදිකො වෙති, මහාවා නාස්ස සමිහවා—

ආසම්භාවනානිකායසමිං, හෙද, යථා තිශේඛිනා,
සමානායේඛිතං වජ්ජ, එකතානං නිපුංසකං—
ලිපි; ධම්මපාලානං, ධම්මපාලානං, ආදි, මේආදි
ය; අස්ස, මේ ඉතරෙතරයොගවජ්ජසමාසයං; උද්ගර
ණං, උද්ගරණං—

362 යසමිං, යම් වජ්ජසමාසයෙකි; සම්භාවනානිකා
කො, සමුහයාගේ උත්තරානිකාවේද; යථා, සම්භාවනා
සමාසයෙකි; හෙද, විශේෂයෙන්; තිශේඛිනා, ප්‍රතිවිච්ඡිද්ධතාව
ද්ද; අභාවසාදිකො, මේ වජ්ජසමාසයෙකි; සමානා
යෙ, සමානායෙකි; එකතානං, එකතාව; නිපුංසකං
නිපුංසකයෙකි—

363 සම්භාවනානිකා, සමුහයාගේ; සම්භාවනා
නිකා, සමුහයා; හෙද, යථා තිශේඛිනා, ප්‍රතිවිච්ඡිද්ධතාව
ද්ද; එකතා, මේ සමානායෙකි; වජ්ජසමාසයෙකි; ධම්මපාලානං
නිකා; ධම්මපාලානං; උද්ගරණං, උද්ගරණය; එකතා, එකතාව; නිපුංසකං
නිපුංසකයෙකි—

364 අභාවසාදිකො, අභාවසාදිකො; අභාවසාදිකො,
අභාවසාදිකො; සමාසො, සමාසයෙකි; කිං, කුම
ක්කෙසිත්; නිසං, නොවන්නේද? ඉති, මේ (නාමානං
සමුහයො වජ්ජසමාසයො) සමාසයෙකි; සාම
සංඝායකො, සාමසංඝායකයෙකි; නස්ස, එකතාව
වජ්ජසමාසයෙකි; තිසෙඛාභාවනො, ප්‍රතිවිච්ඡිද්ධතාව
නිකා—

365 පරමපරමපෙක්ඛානං, ඔවුනොවුන් අපේක්ෂා
නිකා; එකතානං, එකතාව; සමිහවා, එකතාව
සමාසයෙකි; අභාවසාදිකො, අභාවසාදිකො;
අභාවසාදිකො, අභාවසාදිකො; අභාවසාදිකො,
අභාවසාදිකො; අභාවසාදිකො, අභාවසාදිකො;
අභාවසාදිකො, අභාවසාදිකො; අභාවසාදිකො,
අභාවසාදිකො; අභාවසාදිකො, අභාවසාදිකො—

- 366 අනො ඵට්ඨං සමත්ථාන, මෙවාග * චච්චිතිනෙ
සාමත්ථිකො හි කෙ තස්මිං, තං තාදිස මපෙක්ඛතෙ
- 367 ඉතරිතරයොගාදි, සඤ්ඤානං ඵච තාදිකං
අනො චකාරසංයොගා, ඛානති චජ්ඣො පට්ඨවනෙ
- 368 අඤ්ඤාපෙස චංචිධා සඤ්ඤා, ජෙනකාඵච සම්මතා
සඤ්ඤානන්තරානෙත, පඛානා චාචකා න තෙ—
- 369 නභිතඤ්ඤානතරපදෙ, සමානාරෙ නවෙ දිගු
සම්මත පුබ්බප්පාධානොච, කම්මධාරය භද්දිකො—
- 370 පඤ්ඤාකාබලභොජනං, පඤ්ඤානං ඛානති
තිලොකාදෙසකාදසාති, උද්ගරණ මසෙව—

සමාසජිනිවජ්ජනො

366 හි, එහෙයින්; අනොසාමත්ථිකො, ඒසාමත්ථික
යෙත්; ඵට්ඨං, මෙසේ; අගං, මේසමාසයනෙම; සමත්ථා
නංඵච, ඔවුනොවුත් අපෙක්ෂාකරණ ලක්ෂණඇත්තවුන්
මසමඛත්තව; අච්චිතිනෙ, ලැබේ: එතස්මිං, මේකල්පායන
විකාරණයෙහි; තංතාදියං, ඒ එබඳු පරිත්‍යාෂාසුත්‍රයෙක්;
න අපෙක්ඛතෙ, නොපැරෙයි—

367 ඉතරිතරයොගාදි, ඉතරෙතරයොගාදි සමාසය
නෙම; තාදිකං, එබඳුවූ; සඤ්ඤානංඵච, (ඉතරෙතරයොගා
දි අනිවාරක) ශබ්දයන්ගෙන්; අනො, අනිවාරක. චකාර
සංයොගා, චකාරසංයොගයෙහිමෙන්; ඛානති, (අනිවාරක) ප්‍ර
කටවේ; චජ්ඣො, (ඒසමාසය) චකාරණිවයයි; පට්ඨව
නෙ, කියනුලැබේ—

368 ඵට්ඨංචිධා, මෙබඳුවූ; අඤ්ඤාසඤ්ඤාපි, සෙසු (වි
දි) ශබ්දයෝද; ජෙනකාඵච, දෙතනකවුවෝම; සම්මතා,
දන්තාලද්දුත්‍රය; තෙ, ඒනිපාතශබ්දයෝ; සඤ්ඤානන්ත
රානෙත, අනික්ශබ්දයක්කරනුමයාමෙන්; පඛානා,
ප්‍රධානව, න චාචකා, චාචකනොවෙන්—

369 නභිතඤ්ඤා, නභිතානිවය; උතතරපදෙ; අනපද්‍යානි
ස යනමෙහිද; සමානාරෙ, සමානාරයෙහිද, දිගුහවේ; දි
ගුසමාසයවේ; සම්මතපුබ්බප්පාධානොච, සම්මතපුබ්බ
සම්මතප්‍රධානදවේ; කම්මධාරයභද්දිකො, කම්මධාරයසමාස
දියනිශ්චිතදවේ—

370 පඤ්ඤාකාබලභොජනං, පඤ්ඤාකාබලභොජනං

* මෙතස්මිං චච්චිතිනෙ—පෙත්තිකෙසු

- 371 අබ්‍රාහමණෝති ආදිමිති, නකාරයෝ නිරුප්‍රාප්ත
නසයෝ පරිසුද්ධෝ, පසර්ණෝ නිසේධනං—
- 372 සෙසුයෙතංසෝ පරිසුද්ධෝ, නත්තිං පරිසුද්ධස්සති
වත්තංභිසුචි චිතිධාති; කාරකස්සං ක්‍රියාසුතං—
- 373 අනොච්චිප්පධානොච; වුතො පරිසුද්ධකො
නිවත්තනෙතසංකිසුචි, වත්තනර පරිගහිතං—
- 374 අබ්‍රෙමා සසතෙ ත්‍යාගං, ධම්මතතං, නිවත්තනො
අයො වධාදි අපරෙ, බාධකයේන ගමනෙන—

ඉද; පසුගවධයාදිකං, පසුගවධනංගනආදියද; නි
ලොකාදි, නිලොකංගනආදියද; එකාදසදුති, එකාදස
යදුද; අසං, මේදිභුසමාසයව; උද්ගරණං, නිදර්ශනවේ—

සමාස විනිශ්චයයි

371 අබ්‍රාහමණෝති, අබ්‍රාහමණෙත; ආදිමිති, මේ
ආදියෙහි; නකාරයෝ, නකාරාභිසතෙමේ; නිරුප්‍රාප්ත
නො, කල්පනාකරණලාවේ; නසයෝ, නකාරාභිසතෙ
මේ; පරිසුද්ධෝ, පරිසුද්ධසුචිමේධයද; පසර්ණෝනිසේධ
නංව, ප්‍රසද්ධසුචිමේධයදවේ—

372 නත්තිං, නකාරාභිස; කිසුචිවත්තං, (කත්තාදිවශයෙ
ත් ව්‍යවහාරකලාව) කිසි (බ්‍රාහමණාදි) කාරකයක්; ප
රිසුද්ධස්සති, නවතාද; ක්‍රියාසුතං, ක්‍රියායෙන්සුතනවු;
අසංකාරකං, අනිත් (කර්තෘදි කාරකසම්බන්ධතා ව්‍යා
හරණයදුග සෘජුසාදිවු)කාරකයක්; චිතිධාති, චිතිධාද;
සෝ, එතසබ්දයෙනම; පරිසුද්ධෝ, පරිසුද්ධයයි; සෙසු
යෙන, දනසුත්තේය—

373 අනො, එහෙයින්; පරිසුද්ධකො, පරිසුද්ධකය
බ්දයෙනම; සංකිසුචි, සමිකිසි (කැමැතිවු) වසනවක්;
නිවත්තනෙන, වැළකීමෙන්ද; වත්තනරපරිගහිතා, අනි
ත්වසනවත්තයේ පරිග්‍රහණයෙන්ද; චිප්පධානොච්චි,
භාවප්‍රධානමැයි; වුතො, කියනලද්දේය—

374 අබ්‍රෙමාසසතිදුති, අබ්‍රෙමාසසතිත; අසමං,
මේප්‍රයෝගයෙහි; ධම්මතතං, ධම්මානුස; නිවත්තනො,
නවතයි; අපරෙ, (ධම්මෙත්) අන්‍යවු; වධාදි, වධාදිවු;
අයො, අභිසතෙම; බාධකයේන, බාධකාභිසතේ;
ගමනෙන, ගාමේ—

375 පසර්පවිසෙධොතු, සත්තිකාව නිවත්තකෙ
කාරකාසුද්ධමනිබාය, භවෙ භාවස්ස කස්සපි—

376 නිවත්තිපරතාවෙව, පසර්පවිසෙධකෙ
අභාවො භවතිත්තානු, භාවො ඵච නිවත්තකෙ—

377 යෙස මාරෙපනතොතත, කාරකතතං න ස්සුතතෙ
නිවත්තිවෙවෙ භු සිත්තා, න අනි චිධිසම්මතො—

378 අභාවෙ භාවිතාතතං හි, කප්පිතං නතු වත්තුකං
විශෙධා තං ක්‍රියාසොගො, භවතිති නිසෙධතෙ—

379 අත්තානුණොච සුතොතත, විපො විප්ඵිකුතං නව
ද්වාරොපනිසෙධොතං, චිධි තොතා නිශ්සෙදො—

375 පසර්පවිසෙධොතු, ප්‍රදාස ප්‍රතිකෛමනතෙමවතා
හි; අසුද්ධංකාරකං, (ක්‍රියාසොගත්තක්ත) අනික්කාරකස්ස;
අනිබාය, නොපිනිවුචා; කස්සපිතාවස්ස, කිසික්‍රියාවක්හු
සේ; සත්තිකාව, අනිතස්සේම; නිවත්තකෙ, වැළැක්
මෙහි; භවෙ, වන්නේය—

376 පසර්පවිසෙධකෙ, ප්‍රදාසප්‍රතිකෛමනකාරකෙහි;
නිවත්තිපරතාවෙව, නිවත්තිපරතාවෙව අනිවිච්චමෙව; අ
භාවො භවතිගුති, අභාවත්තවෙධිතත; අතු, මේ ප්‍රයෝග
යෙහි; භාවොච්ච, භාවයම; නිවත්තකෙ, නවති—

377 යෙසං, යම්අනිකෙණෙකුත්තේ, කාරකතතං;
කාරකත්තය: අරෙපනතොතත, අරෙපනත්තියෙන්; න
ස්සුතතෙ, නොදන්තාලැබෙයි; ඵච, මෙබඳුඅනිත්තත්ති;
නිවත්තිවෙව, (ක්‍රියා) නිවත්තිතත්තම: සිත්තා, වන්නේය;
චිධිසම්මතො, චිධියසේ (වස්තුගන්තියසේ) විමෙක්; න
අනි, නැත්තේය—

378 හි, යම්ගොතීන්, අභාවෙ, අභාව (අදිකම්මානු)
යෙහි; භාවිතතතං, භවත්තක්‍රියාවසේ සම්මතීත්ත; කප්
පිතං, නගනලද්දේද; වත්තුකං, පරමානිත්ත; නතු, නො
නගනලද්දේද; තං, එහෙයින්; ක්‍රියාසොගො, ක්‍රියාසො
ගයනෙකු; විශෙධා, (භාවඅභාවත්තේදානොතත) විශෙ
ධභාවයෙන්; භවතිගුති, වේයයි; නිසෙධතෙ, වළකයි—

379 අත්තානුණොච, (සත්තිකාව) අත්තානුණොච; සු
තොතත, සුත්තගෙවුවෙන්, නවවිපො, ව්‍යාකෘතියො

380 එවංඡරිත මිඤ්ඤාදි, සමානලක්ඛණීය නිතං
නකාරත්ථවං එතං, බ්‍යත්තමිති පතියතෙ—

381 ත නිසෙධො සතො පුතො, දෙසාදිතිසමං විතං
අසන්‍යොවා ඵලො තසමා, කථං අමුත්තණොතිවෙ—

382 නිසෙධන්තොනුවාදෙන, පටිසෙධවිධි කවි
පරසං මිච්ඡාසුඤ්ඤා, ඛතපනායො පඤ්ඤා—

383 පසඤ්ඤාපටිසෙධො හු, කෙවලං වස්සනන්තා
වස්සනො ඤ්ඤාත්ථ සා පුතති, පරපුද්‍ය ලක්ඛණං—

නකාරත්ථ සමාසවිනිවැසො

සමාස කාරිකා සමන්තා

●වි; විප්ඵ්ඤ්ඤා, විස්පඤ්ඤාදි; ඉති, මෙසේ; අගංඤා
රොපනිසෙධො මේ අරොපකර්මයෙන් ප්‍රතිෂේධයවේ; තො
න, එහෙයින්; විධි, අභිභවනාපරිමිතයනෙම; අභිභව
දො, අනවකාශයනෙම—

380 එවා, මෙසේ; ඡරිතං, (පරිසුද්ධප්‍රසංගසංඛිත
න උද්ගතරණවිෂයසද්ධා) අවසාරාවද, අඤ්ඤාව, අනාගත
කාරකත්වයද, සමානලක්ඛණීයනං, සමානලක්ඛණවශය
ත්කල්පනාකරණලද්දෙන; එතංනකාරත්ථවං, මේ න
කාරකත්වයද; ඉති, මෙසේ; බ්‍යත්තං, ප්‍රකටකොට;
පතියතෙ, දන්තාලාවේ—

(381 සතො, විද්‍යාමානවස්තුත්‍රයේ; නිසෙධො, ප්‍රතිෂේ
ධය; දෙසාදිතිසමංවිතා, දෙසාදිතිසමයක්කැතිව, නසු
තො, (සම්මතයකින්) යොග්‍යයනෙම; තසමා, එ
සේහෙයින්; අසන්‍යොව, අවිද්‍යාමානවස්තුත්‍රයේ ප්‍රතිෂේධ
ය; අභිලො, නිෂ්ඵලවේ, අමුත්තණොති, අමුත්තණ
යන ප්‍රයෝගයනෙම; කථංඉතිවෙ, කෙසේදෙදගත්—

382 නිසෙධන්තොනුවාදෙන, නිසෙධන්තයෙන් අනුවාද
යෙන්; පටිසෙධවිධි, ප්‍රතිෂේධවිධිනෙම; කවි, කිසිත
කෙසේ; මිච්ඡාසුඤ්ඤා, මිච්ඡාසුඤ්ඤායෙන්; පරසං, අනාගත
තව; ඛතපනාය, හැඟවීමපිණිස, උපපජ්ජතෙ, පවති—

383 පසඤ්ඤාපටිසෙධොහු, ප්‍රසංගප්‍රතිෂේධයනෙමවතා
සි; කෙවලං, සත්‍යයෙන්; වස්සනන්තා, වස්සනත්‍රයේ
භාවයනෙම; වස්සනො, (ප්‍රතිෂේධ) වස්සනන්තාවයෙන්;

- 384 ණදයොතු චිත්තත්තා, සත්තධා පටිපාදිනා
සාමන්තියො පඨමනො, සමන්තිගාව ජගරො
- 385 වසිකාදිඤ්ඤා පට්ඨාදිං, ණදයො පට්ඨයා ඉමෙ
ද්වයා පුබ්බනො ජානා, පරමිනා නතු දීපිනා—
- 386 ණදිනං පට්ඨයානනතු, සුත්තභේසු පට්ඨකතං,
අපච්චාදිසු අභේසු, සමායො ඉව ජායතෙ—
- 387 නසෙසනනදි වසිකෙතන, ගහෙතා නතිබ්බානනො
පුබ්බනො ඵව නතිනාචො, පරමිනා සම්භවොකුතො
අසිඤ්ඤා, අනවසාදවෙක්ඛ; ආවුත්ති, ගම්පැවැත්මෙ
ක්වේද; පරිසුද්ධලක්ඛණං, (ඵ) පරිසුද්ධපුත්තසෙස
ලක්ඛණමෙ—

නිකායානසමාසවිනිශ්චයයි

සමාසකාරිකාවොමෝ

සමාප්තයි

384 ණදයොතු, ණ යන ආදි නිතිප්පත්තයෝවසාහි,
චිත්තත්තා, චිත්තත්තාපදයාකෙරෙත්; සත්තධා, සත්
පරිද්දකිත්; පටිපාදිනා, නිපදවනලද්දනුය; සාමන්ත
නො, සාමන්තියෙත්; පඨමනො, පූර්වවසිකාදිඤ්ඤාදිත්තෙ
රෙත්; සමන්තිගාව, අනිත්තාදිපෙක්ඛායෙත්ම; ජග
රො, වෙත්—

385 ඉමෙණදයොපට්ඨයා, මේ ණදිනිතිප්පත්තයෝ;
පුබ්බනො, පූර්වවසිකාදිඤ්ඤාකෙරෙත්; ජානා, වූවාහු; වසි
කාදිං, වසිකාදිඅනිත්තය; අපච්චාදිං, (ව) අපනනදිඅනි
ත්තය; දීපිනා, ප්‍රකාශකරන්නාහුය; පරමිනා, පරිසුද්ධ
දිඤ්ඤාකෙරෙත්වූවාහු; නතුදීපිනා, ප්‍රකාශනොකරත්
නාහුය—

386 ණදිනංපට්ඨයානනතු, ණ ආදි ප්‍රත්තයන්ගේවසා
හි; අපච්චාදිසුඅභේසු, අපනනදිඅනිත්තයත්ති; පට්ඨකතං,
පැවැත්ම; සුත්තභේසු, සුත්තානිත්තයත්ති; (පැවති) සමා
යොඉව, සමායමෙත්; ජායතෙ, වේ—

387 නසෙසනනදි, නසෙසනනදි යන ආදි ප්‍රත්තයෙ

- 388 අවධාවධිමතොතන, පකත්පථවසසානු
තිසතිවිජිතසිඛත්ථං; සද්ධසමුඛකියොගතො—
- 389 කොසං කමො පජනිචා, ගදිවිජිත පරිවිජිතං*
පසුජේත්ත උපාසකස්ස, උපාසෙ සති තාදිසෙ—
- 390 නවපචාදි සද්ධනං, පයොගසම්මං අපෙක්ඛිතෙ
අත්ති මහතස්ස නිද්දොසා, ණාදිවිධි පවත්තියා—
- 391 න පරසමා නතො යසමා, සබ්බදා නත්ති සම්මතවො
නසෙසවා භාවතො නස්මිං, අත්තිමත්ත පරිගහතා—

සි; අවධිකොතන, ප්‍රකෘතිභාවයෙන්; ගතෙතියා, ගෙණ;
තිසතිවිජිතොතන, ඒ අපනානදිඅත්තිසෙසතිසත්තයෙන්; පුබ්බ
නොච්ච, පුබ්බවසිකාදිශබ්දයාකෙරෙත්ම; නබ්බාචො, ඒ
ණාදිප්‍රත්‍යයන්ගේවිමවේ; පරමිනා, පරපවචාදිශබ්දයා
කෙරෙත්; සම්මතවො, (ඒණාදිප්‍රත්‍යයන්ගේ) විම; කුතො,
කොසින්ද?

388 තිසතිවිජිතසිඛත්ථං, එකානතයෙන්කැමැතිවනලද
වසිකාදිප්‍රයොගයාගේසිඛියපිණිස; පකත්පථවසසානු, ධ
කෘතිප්‍රත්‍යයලක්ෂණයාගේවනාති; අවධාවධිමතොතන, (ව
සිකාදි) මය්‍යාදාරූපයෙන්හා (ණාදිප්‍රත්‍යය) අවධිමානු
රූපයෙන්ද; සද්ධසමුඛකියොගතො, ශබ්දසමුඛකියොග
යෙන්ද—

389 තාදිසෙ, එබඳුව; උපාසෙසති, උපාසක්ෂාතික
ල්භි; සදි, ඉදින්; ඉවිජිතං, කැමැතිවනලද(ප්‍රකෘතිභාව
යාගේ)යෙදීම; පජනිචා, හැර, පරිවිජිතං, අතික්ෂකා
රයකින්කැමැතිවනලද (නත්සවභාවයාගේ)යෙදීම; උපා
සකස්ස, උපාසදන්තානැතැත්තේ; පසුජේත්ත, තො
දන්තේත; අයංකමො, මේශබ්දක්‍රමයෙන්ම; කො, කවරේද?

390 අසම්මං, මේණාදිනිසිතප්‍රත්‍යයවිධානයෙහි; අපච්චා
දිසද්ධනං, අපච්චාදිශබ්දයන්ගේ; පයොගො, ප්‍රයොග
තෙම; ණාදිවිධිපවත්තියා, ණාදිප්‍රත්‍යයවිධියගේ පැවැ
ත්මපිණිස; අත්තිමහතස්ස, අත්තිමානුසාගේ; නිද්දොසා, ද
ක්ෂිමහෙතුකොටගෙණ; නව අපෙක්ඛිතෙ, අපෙක්ෂා
කොකරණුලැබේ—

391 තසම්මං, ඒනිසිතප්‍රත්‍යය විධානයෙහි; අත්තිමත්ත

* ගදිවිජිතං පරිවිජිතං—සමහර

- 392 යද්‍යතො පෙක්ඛිතෙ කිසුචි, යතො එවති නංඝච
භුත්ති චන්තිල්ථාචසා, සද්දං තාසුසුථා තතො—
- 393 චන්ද්‍රකාමො යථායොගං, උපායං නචිරේධනෙ
යථා ඉල්ථාය විරේඛො, තථා තෙවංසමිතනෙ—
- 394 අසමභා න සම්භොති, තතො එවානපෙක්ඛිතෙ
කථං වස්සුපරාධිනො, පරෙතෙකත්තං වරේ—
- 395 ගල්ථංව නොන එකත්තං, තමෙව සො අපෙක්ඛිතෙ
අතො තදස්ස රූපස්ස, සමිභවො එභි කිදිසො—

පරිග්‍රහනා (අපච්චාදි) අභිමානුෂායේ පරිග්‍රහණයෙන්; තස්ස එව, ඒ අපච්චාදිශබ්දයාගෙන්ම, අභාවනො, නොවීමෙන්; සසමා, සම්භෙදකින්; පරස්මා, පර (අපච්චාදි) ශබ්දයාගෙන්; සමිභවො, (ඒනම්ප්‍රත්‍යයාගෙන්) ඉපදීමෙන්; නභි, නැත්තේද; තතො, එසේගෙයිත්; සබ්බදා, හැමකල්හි; න, නොවේ—

392 යතො, සම්මට්ඨිකාදිශබ්දයක්කරෙත්; කිසුචි, කිසිවක්වාප්‍රත්‍යයකාගෙන්; සථි, ඉදින්; අපෙක්ඛිතෙ, අපෙක්ෂාකරේද; අතොඑවති, ඒවට්ඨිකාදිශබ්දයාගෙන්; නං, ඒකාග්‍රීය; ඝච, චන්තේ; සද්දං, ශබ්දයන්ගේ; භුත්ති, පැවැත්ම; චන්තිල්ථාචසා, චක්තා විවක්ෂාදිශයෙන්වේ; තතොඅස්සුථා, එකින්අන්තර්දකින්; න, නොවේ—

393 චන්ද්‍රකාමො, කියනුකැමැතිපුද්ගලනෙම; යථායොගං, යෙදෙක යෙදෙක පරිද්දෙන්; උපායං, (වාසිකො යන අදි ලක්ෂ්‍යසිහිසව) උපායවු (තස්සාපච්චං යන අදි) ලක්ෂණය; නචිරේධනෙ; නොචලකයි; යථා, සම්ප්‍රකාරයකින්, ඉල්ථාය, කැමැත්තෙන්; විරේඛො, විරේඛිතවේද; තථා, එප්‍රකාරයෙන්; තෙවංසමිතනෙ, නොමචවති—

394 තතොඑව, ඒ(වට්ඨිකාදි)ශබ්දයක්කරෙත්ම; අසමභා, අසමභිභාවයෙන්; අනපෙක්ඛිතෙ, අපෙක්ෂානොකරණලද ප්‍රයෝගයෙන්; සමිභොති, (තනිතප්‍රත්‍යය) නොවේ; අස්සුපරාධිනො, අනිත්අභිනානභිගෙති අගතිවු වට්ඨිකාදිගෙනෙමි; පරෙත, පරවු ණදිනතිත ප්‍රත්‍යයහා; එකත්තං, එකාභිබව්ව, කථං, කෙසේ; වරේ, පැමිණෙන්නේද;—

395 සො, ඒවට්ඨිකාදි ශබ්දයනෙම; තෙත, ඒණදිනති

- 386 සමච්ඡායා ව නෙකායං, ණාදිකො අවගිහිකො
ගථා භික්ඛා සමිත්ති කාරකතා භිබානතො—
- 387 සාමච්ඡායානිසංගෙග්ගො, පටිපත්ති භූමි අයං
ඉති වෙ, ලක්ඛණං වෙව, නෙවං සබ්බච්ඡායා වතනං—
- 388 සද්ධං ආසංගෙග්ගො, සබ්බමෙවති ලක්ඛණං
පටිපත්තොගෙග්ගො ලක්ඛණං, ගරුතං නදිදං සමං—
- 389 න සත්තා ලක්ඛණොව, සද්ධංගො වෙව කෙවලා
පටිපත්තොගෙග්ගො ඉදං ඛයතං, ඉදං වා මචෙත්තිනො—

න ප්‍රායසනා; එකතං, සමානච්ඡායා; ගව්ච්ඡායා, ගත්තේ; තංච්ඡායා, ඒ ණාදියම; අපෙක්ඛනො, අපෙක්ඛනාකෙරේ; අනො, එහෙයින්; වාදාදිපසං, ඒ ණාදිප්‍රත්‍යාගන් අනාදිපසංගෙ; සමච්ඡායා, ඉපදීම; එච්ඡා, මේ අප්‍රත්‍යාගි අභිමතෙ; කිදිසො, කෙබඳුද?—

386 නෙත, එහෙයින්; සමච්ඡායාව, අභිමතානන්තරෙකායෙත්ම; අයං ණාදිකො, මේ ණාදි වාක්‍යප්‍රත්‍යාගනෙමේ; අවගිහිකො, පටිති; (කුමන්තෙයින්දගත්) ගථා භික්ඛා සමිත්තිකාරකතා, ගව්ච්ඡායා සමිත්තිකාරකාභාවයාගේ; අභිබානතො, කියනගෙයිනි—

387 අයං පටිපත්ති, මේ ප්‍රතිපත්තියොමේ; සාමච්ඡායානිසංගෙ, සාමච්ඡායාගේ නිසංගානිකල්පි; ගරුතෙව ඉතිවෙ, ගරුවන්නේගයි සිතනද? නච්ඡායා; මෙසේ අභිමතානන්තරෙකානිකල්පි; සබ්බච්ඡායා, සියලුතත්ති; ලක්ඛණං වෙව, (නානාතත්ති) ලක්ඛණයෙත්ම; වතනං, (ලක්ඛණයාගේ) සාධනයවේ—

388 හි; ගම්භොතිත්; සබ්බමෙවලක්ඛණං, සියලු ලක්ඛණයද; සද්ධං, (අනික්) නානායක්ද; ආසංගෙග්ගො, සාමච්ඡායාපරිශ්‍රාණන්තරෙකානිකල්පි, ගරුතං, ලක්ඛණවර්ගයෙන්; පටිපත්තොගෙ, පටිතිද; තං, එසේගෙයින්; ඉදංගරුතං, මේ (ප්‍රතිපත්ති) ගරුතම; සමං, සමානවේ—

389 කෙවලා, හුදකලාව; ලක්ඛණොව, ලක්ඛණසම්බන්ධානු (නිරපෙක්ඛා) යෙන්ද; සද්ධංගොච්ඡායා, සුත්තිගෙයින්ද; ඉදං, මේ ලක්ඛණසම්බන්ධාන ප්‍රධානසාධකය; ඛයතං, ව්‍යක්තකොට; පටිපත්තොගෙ, පටිතිවත් ව; තසකා, කොටස්කෙය; (එහෙයින්) ඉදංවිශං,

- 400 පටිපත්ති ගරුත්තමි, ලුහුත්තමි, තථා සමං
ගතිලුහුත්ත රුපභු, විසෙසසමිං විභාවන්තෙ—
401 සද්ධානුසාරණං කිසුචි, ඛුලසමිං ච මනං
ගථා පුරුප මචේනං, ඛුලසමිං ච භූමි—
402 ඉදිං නපරිසඛවානං, තස්මිංගෙකොච ඵළිචි ම
අසාරගති භාවො ච, දුඛිභො සමා න විජ්ජනං—
403 කිසුචි සද්ධානුසාරණං, සබ්බසමිං නෙව සමිභවො
සබ්බසමිං අප්පට්ඨනං, අනිසානි නෙවෙසිකං—

මේ (ලසාණකතය) දෙස; අවේක්ඛිතෙ, නොදත්තා
ලැබේ—

400 පටිපත්තිගරුත්තමි, අභිවග්ගමනසාධකගරුත්ත
මද; තථා, එසේම; ලුහුත්තමි, ලුහුත්තමද; සමං, සමා
නමි; අසමං, මේ කල්පායන ව්‍යාකරණයෙහි; ගතිලුහු
ත්තරුපභු, ගුත්ථි ලුහුත්ත සාරුපයවනාස; විසෙසං, ම
සෙසකොට; විභාවන්තෙ, ප්‍රකාශකරණුලැබේ—

401*අසමිං, මේ කල්පායන ව්‍යාකරණයෙහි; සද්ධා
නුසාරණං, සුක්ඛිදුක්ඛිම; කිසුචි, සමුල්පටිද; ඛුලං
ඉති, බොහෝවිදහි; ච, ඉදින්; මනං, (පින්මත්භූමිහිත්)
දත්තාලද්දේද; ඵනං; මේ න්‍යායානුසාරණය; ගථාපුරු
පං, සුදුසුපරිද්දෙන්; අසමි, ඇත්තේය; ඛු, බොහෝ
හෝ; අප්පට්ඨා, සමුල්පයහෝ; ගමෙ, වත්තේය—

402 ඉදං, මේ සුක්ඛිදුක්ඛිම; නපරිසඛවානං; (පුරුෂ
කත්තමිහිත්) නොකිසනලද්දේනමි; තස්මිං, ඒකකයා
භූමියෙහිද; ඵළිචි, මේ කල්පායන ව්‍යාකරණයෙහිද; ඵ
තොච, මෙපමණකින්ම; න, නොකිසනලද්දේය; අසමිං,
මේකල්පායන ව්‍යාකරණයෙහි; අසාරගතිභාවො, නි
ස්ප්‍රයෝජනසුත්‍ර ගුත්ථිභාවයද; දුඛිභො, දුර්වලතයද;
නවිජ්ජනෙ, නැත්තේය—

403 කිසුචි, කිසිවක්; සද්ධානුසාරණං, සබ්බසමිං
සත්තසමුප්පාදකොටගෙණ; සබ්බසමිං, සියලු ප්‍රදේශ
යෙහි; නෙව සමිභවො, ඉපද්මකොටමි; සබ්බසමිං, සිය
ලුප්‍රදේශයෙහි; අනිසානිතිවෙසිකො, නොකැමැතිවන
ලද අභිදායෙහි වදින්නහුගේ; අප්පට්ඨනං, අප්පට්ඨන
යමි—

- 404 සාමන්තියනො පදෙසනො, විසෙසය්ස සිව්ඡයො
සමානමෙතං සබ්බසම්මං, අස්සද්ධානිතිවෙසනො—
- 405 ලක්ඛණං සබ්බමෙවෙනා, උපදෙස සභායකං
තස්මිනායෙව රූපාය, සඛකාය සම්භවො කුතො-
- 406 උත්ඝෝසිතෙ තං සබ්බෙති, තත්ති තත්ති සංසංසං
අලක්ඛණං සංසංසං, ඛණ්ඩානො භේදනිව්ඡයො
- 407 නදෙනං සබ්බං පමිමුඛං, පරදුසන භාවනො
සදුසන මනිඤ්ජ, * පරෙති අලම්භසයා †
- 408 සාමස්සද්ධවචනා සිංඛ, අනේ සද්ධ වසඤ්ජා
කසුභොතා තං පරිචාගො, කතාබ්බිමිති ලක්ඛණං

404 සාමන්තියනො, සාමන්තියනෙන්ද; උපදෙසනො,
චන්දනනනෙන්ද; විසෙසය්ස, විසෙසාසිතායේ; සි
ව්ඡයො; සතිවුහන්තිරිම (සුපුරිපත්තිතෙන්) වේ; අනිති
වෙසනොඅස්සද්ධා, අනිතිවෙසනො; සබ්බසම්මං, සිංහ
ශබ්දයාසුභෙත්; එතං; මේ පිළිපැදීම; සමානං, සමා
නවේ—

405 එතංසබ්බංචිව, මේසියල්ලම; ලක්ඛණං, (කල්පා
යන) ලක්ඛණයවේ; උපදෙසසභායකං, චන්දනනන සභා
යකොවැන්නෙන්; තස්මින, එහෙයින්; එවිරූපාය; මෙ
බදුල; තායසඛකායචිව, ඒසාකයායේ; සම්භවො, ඉපැදි
ම; කුතො, කොසින්ද?

406 තත්තිතත්තිසංසංසං, ඒ ඒ සංසංසංසංසං සාන
යෙත්; එතං, මේලක්ඛණය; සබ්බෙති, සියල්ලන්විසින්;
උත්ඝෝසිතං, කිසිතලදදේය; සංසංසං, සාකසන්තවි
මෙන්; අලක්ඛණං, විරුඛලක්ඛණයවේ; ඛණ්ඩානො,
චන්දනනනෙන්; භේදනිව්ඡයො, විසෙසනායේ සතිවුහ
න්තිරිමවේ—

407 තංඑතංසබ්බං, ඒමේසියල්ල; අනිඤ්ජ, අප්පිගමු
පරෙති, සතුරන්විසින්; පමිමුඛං, මුඛකරණලදදේය;
සදුසනං, නමන්ගේදුෂණය; පරදුසනභාවනො, සතුර
න්විසින් දුෂණයකරණගෙයින්; ඉසයා, ඊෂ්ඨාවෙන්;
අලං, සුක්කවේ—

408 සද්ධවචනා, ගුණත්තයේ වසවටියාවු; සාම

* අනිඤ්ජ—† අලම්භසයා— පෙනිකෙසු

409 නාදිසං ලක්ඛණං කඛා, ඛවි බන්ධනආදිනො
සාමසූක්කලක්ඛණං භාහං; භංකිරදී පරිසංමො—

410 සාමසූක්කලක්ඛණං නසමා, උපදෙසකුසාසිතං
සබ්බස්මිත්තනෙබ්බසි, පපඤ්ඤාදිසංකං—

411 කතං ලක්ඛණං මිදිතං, ආරකා ව්‍යාකූලෙති නං
පපඤ්ඤාදිසංකං, ඉති යං කිසද්ධි වුට්ඨනො—

412 බාලරක්ඛණං නිවිදං, නාඛිතං සාරදස්සිතං
ලක්ඛ පාකව සම්පූර්ණං, ලක්ඛණං පණ්ණස්සිතං—

සූක්කවචනා, අභිසංඝට්ඨකයෙන්; අභේ; අභේ, සිංහ
සිංහකල්පි; ලක්ඛණං, (විශේෂ) ලක්ෂණය; කතාකම්,
කවයුතුය; ඉති, එහෙයින්, නංපරිච්ඡාදො, ඒසාමාන්‍ය
වචනායෙන් පරිනාමයෙන්; නිවිදං, යොග්‍යතාවය
වේ—

409 නාදිසං, එබඳුමුච්ඡේදයෙන්; ලක්ඛණංකඛා,
ලක්ෂණයකට; ඛවි, කිසිතැනෙක්; බන්ධනආදිනො,
ව්‍යාකූලයෙන්; සාමසූක්කලක්ඛණං, සාමාන්‍යලක්ෂණය;
භාහං, ගතයුතුය; භං, එහෙයින්; රදී, මෙබඳු; පරිසං
මො, පරිසමයෙන්; කිං, කුමක්හෙයින් කරනුලැ
බේද?—

410 නසමා, එහෙයින්; සාමසූක්කලක්ඛණං, සාමාන්‍ය
ලක්ෂණය; උපදෙසකුසාසිතං, උපදෙසකුසාසිත් ආශ්‍රිතවු
යේ; සබ්බස්මිත්ත, ස්වල්පවිශේෂයෙන්; බ්බසි, ව්‍යාප්තවයසු
වුයේ; ව්‍යාප්ත, පවති, රදීසෙන, මෙබඳු; පපඤ්ඤා,
පිහිටුවාගන්න; කිං, කවරප්‍රයෝජනයක්ද?—

411 පපඤ්ඤාදිසංකං, පිහිටුවාගන්න; පිසිඳිනි, විශේෂ
පිසිඳිනියක්; යංකිසද්ධි, යම්කිසිලක්ෂණයක්; වුට්ඨනො,
(අපවිසිත්) කියනුලැබේද; රදිතං, මෙවැනිවු, නාලක්ඛ
ණං, ඒලක්ෂණයෙන්ම; ආරකා ව්‍යාකූලෙති, අතිශයින්
ගන්ධකරණයෙන්; නතං, කරනුලැබේද?—

412 ඉදංතු, මේ ගාඤ්ඤාපොච්ඡාදි; බාලරක්ඛණං,
කං, බාලයාදවත්තෙන්; සාරදස්සිතං, එකාන්තාර
යිවු; ලක්ඛ, ලක්ඛ; පාකව, ප්‍රකටවු, සම්පූර්ණලක්ඛණං, ස
ම්පූර්ණලක්ෂණය; පණ්ණස්සිතං, (අවබෝධකරණ)කාමි
ත්තාවු ප්‍රාග්ධනවිසිත්; භද්ධිතං, නොගද්දරණයෙන්—

- 413 පසුපසුතදඨී සමුඛි, කරණාදි අභාවනෝ
ලභ්‍ය පාකට් පාකට්, පිපරිතාතිවෙසනෝ—
- 414 නථි ප්‍රසිද්ධසංඝෙහ, වචන පටිපත්තිනෝ
උච්චාවචන නිරසාය, වචනං පරිනිවර්තනං—
- 415 සකලකම්ම සංඛ්‍යානං, සම්පූර්ණං ඉදම්පිදං
සම්පිපතනෝ බ්‍යාපනං, සම්පීර්ණ මපෙක්ඛනෝ—
- 416 අපච්ඡාදිසු ණදායෝ, * වුච්චාමානෝ නිවච්ඡිතෝ
බ්‍රහ්මභෙදනා නසමා, නසම්මා නායං පපසුචිතෝ †
- 417 සම්බෙපෙනතු සද්දායෝ, පසුච්චා යො පදසිතෝ
නථි නථි පිසිභො යො, අයෝ ණාදිත මිච්ඡනෝ—

413 පසුපසුතදඨී සමුඛි, ප්‍රසුතදඨී සමුඛිසත්
තේ; කරණාදිඅභාවනෝ, නිර්මිතාදියත් නැතිහෙයින්; ල
භ්‍ය, (මේ ශාස්ත්‍රයනෙම) ලභ්‍යවේ, අපාකට්, අප්‍රකටවේ;
පිපරිතාතිවෙසනෝ, පිපරිතවචනයෙහි නිවිච්ඡිතාවන
හෙයින්, පාකට්, ප්‍රකටවේ—

414 අප්‍රසිද්ධසංඝෙහවචන, අප්‍රසිද්ධසංඝයාචර්‍යකරණ
වචනයට; පටිපත්තිනෝ, ප්‍රතිපක්ෂහෙයින්, උච්චාවචන
සාය; චතකුලවු ප්‍රකාරයාගේ නිරකරණයෙන්, නථිච
චන, අපිපරිතවචනය; පරිනිවර්තනං, භාත්පසින්තිමව
තලදදේය—

415 ඊදිසං, මෙඛද්‍රවු; ඉදං, මෙවචනයනෙම; සකලකම්ම
සංඛ්‍යානං; සම්පූර්ණය සම්පූර්ණකරන්තාවු; සම්පූ
ර්ණං, අපිකලවු, සම්පිපතනෝ, කාතන්තන ලක්ෂණ
ය ප්‍රකාශකරණහෙයින්; බ්‍යාපනං, ප්‍රකටවු, සම්පීර්ණ, පි
සාරසම්පතය; අපෙක්ඛනෝ, බලයි—

416 අපච්ඡාදිසු, අපනාදියෙහිවු; ණදායෝ, * ණ
යනාදි නිත්‍යප්‍රත්‍යයන්ගේ අභිප්‍රේෂනෙමේ; බ්‍රහ්මභෙදන
යා; බ්‍රාහ්මභෙද ඇතිවැටින්; වුච්චාමානෝ, කියනු
ලබන්නේ; අනිවච්ඡිතෝ, අනිශ්චිත්වැඳේ; නසමා, එසේ
හෙයින්; නසම්මා, ඒකාරිකාශ්‍රත්වයෙහි; අයං, මේ (අප
නාදිණාදින්ගේ) අභිප්‍රේෂනෙම; පපසුචිතෝ, පිසාර
තොකරණලදදේය—

417 යොසද්දායෝ, යම්යච්ඡාදිගේත්තෙමේ; පසුච්චා
යා, පස්පරිද්දකින්, සම්බෙපෙනතු, සංඝෙපයෙන්වනා

* අපච්ඡාදිගණදායෝ—† පපසුචිතෝ—පොච්ඡිකෙසු—

- 418 නථාවා පටණභාවාදි, විසෙසෙ බවිතනෙකබ්බා
අත්තමෙවා භිබ්බෙත්තං, ණාදිකං පටිපජ්ජතෙ—
- 419 කිත්තප්පභවණාදිමිති, ඤායොසං සමුප්පන්නතො
නානදිසු වස්සෙථාභාවා, පට්ඨානා හ දස්සිතො—
- 420 අපඤ්චාදිව සාමස්සං, අබ්බතං භාවනසිතං
ණාදිකං අභිවිජාරං, සබ්බන්තනති තිබ්බා පරෙ—

තථිතකාරිකාසමන්තා

හි; පදස්සිතො, දක්වනලද්දේද? සො, ඵගබ්බද්ධිසනෙ
ම; නථානථා, ඵ ඵප්පකාරයෙන්; විසිකො, වෙසෙසනල
ද; ණාදිකං, ණාදිනභිත ප්‍රත්‍යයන්ගේ; අභ්‍යෝ, අ
සිසි; ඉච්ඡතෙ, කැමැතිවනුලැබේ—

418 නථාව, එසේම; අත්තම; මේ (පස්වැදෑරුම්වූ)
ගබ්බද්ධිසනෙමෙම; අපට ණාභාවාදිවිසෙසෙ, අපනාහිණි
ප්‍රත්‍යයාභිච්චිසෙසයෙන්; බහුඅනෙකබ්බා, බොහෝකො
සෙස්පකාරයෙන්; ණාදිකං, ණයනභිතප්‍රත්‍යයන්
ගේ; අභිබ්බෙත්තං, අභිබ්බෙත්තව; පටිපජ්ජතෙ, ප
මිණේ—

419 අසංඤායො, මේකත්‍යනෙමේ; කිත්තප්පභවණ
ණාදිමිති, කිතුකප්‍රත්‍යයෙහිහා ණප්‍රත්‍යයාදි නභිතප්‍රත්‍ය
යෙහිද; නානදිසු, නිභාදි (අබ්බත)ප්‍රත්‍යයන්හිද; සමුප්
පන්නතො, පට්ඨි; වස්සෙථාභාවා, අත්‍යප්‍රකාරයක්කැති
මෙහිත්; පට්ඨානා, ව්‍යවස්ථානගෙන්; හ දස්සිතො,
කොදක්වනලද්දේද—

420 අභිවිජාරං, ඉත්තාපිස්තරවූ; ණාදිකං, ණාදි
තෙමේ; අපඤ්චාදි, අපනාහිදිවූ; සාමස්සං, සාමාන්‍ය
නභිතයද; අබ්බතං, අව්‍යතනභිතයද; භාවනසිතං, භාව
නභිතයද; තිබ්බා, තුන්පරිද්දකින්; අපරෙ, සමහර;
සබ්බන්තනති, සබ්බන්තරත්—

තථිත කාරිකානොමෝ

සමාප්තයි

- 421 ගං ගිපුර්වසංයුතං; ක්‍රියාලක්‍ෂණි වාචකං
කාලතාය සමායුතං, කාරකතාය සංයුතං—
- 422 ලිඛිතතාය විසංයුතං, ච්චනචය සංයුතං
සද්ධසභ්‍යායා වුතං, තද්විභිනනනි වුච්චතෙ—
- 423 තභ්‍යි වුතතාච පුර්වයා, පඨමා ච්ඡිකි මුතතමා
වේශකරණ පොරණ; සඤ්ඤාය අභිලක්‍ෂිතා—
- 424 නාමනුමිතාමිතසංයෝගා, අභිගෙදප්පකාසකා
අප්ඤ්ඤාසංයුතා සිසානං, පුරොන්තරි පුණනතිව
- 425 ලිඛිතතාය විසංයුතං, ච්චනචය සංයුතං
ලිඛිතතාය සාධාරණ, සභාපො ක්‍රියාලක්‍ෂණං—

421 ගං, ගම්පදයෙන්; ගිපුර්වසංයුතං, (ප්‍රථමවිධ
මුද්‍රානාමසම්බන්ධතා) පුරුෂසංයුතං යුක්තවේදය; ක්‍රියා
ලක්‍ෂණවාචකං, (ගුණපවයාදී) ක්‍රියාලක්‍ෂණ සංයුතං
චේතනාදී; කාලතාය සමායුතං, (අතීතානාගතපු
ත්‍රයන් පවතින සම්බන්ධතා) කාලානුරූපයුක්තවේදය; කා
රකතාය සංයුතං, (කාරිකම් භාවය සම්බන්ධතා) කාරකතා
යෙන් යුක්තවේදය—

422 ලිඛිතතාය විසංයුතං, (පුංඤ්ඤි නිපුණතා සම්බන්ධතා)
ලිඛිතතායෙන් යුක්තවේදය; ච්චනචය සංයුතං, (ච
කපලන ඛණ්ඩවල සම්බන්ධතා) ච්චනචයෙන් යුක්තවේදය; සද්ධසභ්‍යා
යා, සද්ධසභ්‍යා, සද්ධසභ්‍යා පණ්ණාසකවිධින්, වුත්
තං, කිසිනුදේද; තං, ඒ; අභිගෙදප්පකාසකා, අභිගෙදප්පකාසකා
සි; වුච්චතෙ, කියනු ලැබේ—

423 තභ්‍යි, ඒ අභිගෙදප්පකාසකා; වුතතා, කිසිනුදේද; පුරු
වයා, පුරුෂසංයුතාවේදය; පඨමා, ප්‍රථමපුරුෂසංයුතං;
ච්ඡිකිමා, මධ්‍යමපුරුෂසංයුතං; මුතතමා, උත්තමපුරුෂසං
යුතං; වේශකරණ පොරණ, සඤ්ඤා, පුරුෂතාය වේශකරණ
සංයුතං; අභිලක්‍ෂිතා, අභිලක්‍ෂිතා, අභිලක්‍ෂිතා—

424 නාමනුමිතාමිතසංයෝගා, නාමනුමිතාමිතසංයෝගා
මිතසංයෝගා නාමනුමිතාමිතසංයෝගා; අභිගෙදප්පකාසකා, අභි
ගෙදප්පකාසකා පුණනතිව; සිසානං, සිසානන්තර; අප්ඤ්ඤා
සංයුතා, අප්ඤ්ඤාසංයුතා; පුරොන්තරි, පුරොන්තරි; කෙරෙත්; පුණනතිව, සොධනාදි කෙරෙත්—

425 ලිඛිතතාය විසංයුතං, ලිඛිතතාය විසංයුතං; ච්චනචය
සංයුතං, ච්චනචය සංයුතං; ලිඛිතතාය සාධාරණ, සාධාරණ
ලිඛිතතාය සාධාරණ; සභාපො, සභාපො; ක්‍රියාලක්‍ෂණං, ක්‍රියා
ලක්‍ෂණං—

426 ගව්වති පුරිසො කසුකු, ගව්වති මාතසං නරා
ගව්වති එවමාදික, චුදගරණ මසා ව—

427 කථං පාකාදසො හෙද; ක්‍රියා භාවබතිං ඵ්වා
කණ්ණෙත්ථො ක්‍රියාභාවො, භවත්තභොතිසුඤ්ඤානෙ

428 කරණං හි ක්‍රියා භාවො, භවත්තභොතිච්චානෙ
නනො පාකාදසතිබෙත්තං පාකාදිතං කථං භවො

429 න හි පාකාදසතිබෙත්තෙ, කරණාදිසු කප්පනෙ
නරා භාවාදසතිබෙත්තෙ, පාකාදිසු න සුඤ්ඤානෙ—

සාධාරණසභාවො, ලිඛිතත්වසාධාරණ සම්බන්ධභාව
සතෙම; ක්‍රියාලක්ඛණං, ක්‍රියාලක්ෂණයවේ—

436 පුරිසො, පුරුෂතෙම; ගව්වති, යේ; කසුකු,
කහනතොමෝ; ගව්වති, යේ; නරා, එයේම; මාතසං,
සිතතෙමෙ; ගව්වති, යේ; (යන) එවමාදිකං, මේ ආ
දියතෙමෙ; අසාව, මේ ක්‍රියාලක්ෂණයව, උදගරණං,
උදගරණුවේ—

427 පාකාදසො, පාකාදිවු; ක්‍රියාහෙද, ක්‍රියාවිශෙෂ
යෝ; කථං, කෙසේ; භාවබතිං, භාවගබ්ඳය; ඵ්වා, සං
ලක්ෂණය කරණලද්දුහුවෙද්ද? හි, ඒවචනයසාව; ක
ණ්ණෙත්ථො, කර්මතබාවානුග්‍රහේ අත්ථිතතෙමෙ; ක්‍රියා, කී
රීමය; භවත්තභොති, හු යන බානුග්‍රහේ අත්ථිතතෙමෙ;
භාවො, විමසී; සුඤ්ඤානෙ, යෙදේ—

428 හි, යම්හෙයකින්; කරණං, කිරීම; ක්‍රියා, ක්‍රියා
නමැයිද; භවතං, විම; භාවොග්‍රතිව, භාවනමැයිද; චු
ච්චනෙ, නිසතුලැබේද; නනො, එහෙයින්; පාකාදිතං,
පවතාදික්‍රියාවිශෙෂයන්ගේ; පාකාදසතිබෙත්තං, පාකාදි
ගබ්ඳයෙන්කියසුතුඅත්ථිත; කථං, කෙසේ; භවො, වන්නේද

429 හි, ඒවචනයසාව; පාකාදසතිබෙත්තෙ, පවතා
දික්‍රියා විශෙෂගබ්ඳයෙන් කියසුතුපු පිසිම්ආදිඅත්ථිතතෙම;
කරණාදිසු, කිරීමිආදි ක්‍රියාවිශෙෂයන්හි; නකප්පනෙ,
නොයෙදේ; නරා, එයේම; භාවාදසතිබෙත්තෙ, භාවා
දික්‍රියාවිශෙෂයෙන් කියසුතුපු විමිආදිඅත්ථිතතෙමෙ; පාකා
දිසු, පිසිම්ආදිඅත්ථිතවිශෙෂයන්හි; නසුඤ්ඤානෙ, නොයෙදේ—

- 430 කාර්තරූපා බාහිනී, සබ්බ සත්තා යුතා ච නො
නනො ක්‍රියාව භාවොව, සාමාන්‍යයං නෙසු ස්වපඨෙ*
- 431 සාමාන්‍යයං නො නෙත, සබ්බබාහිනී දිපතං
යුතං භාවාදිසද්දෙන, රුක්ඛවච්චා බවාදිව—
- 432 විසේසිතො හ පාකාදි, සබ්බබාහිනීදිපකා
හ පළාසාදයො සද්ද, සබ්බරුක්ඛි ජායකා—
- 433 ක්‍රියානං අථ කම්මාදි, ලිඛිතසබ්බික විබා හ කිං
අද්දබ්බිතතා හ වෙ එවං, පාකාදිච්චාදිකං කථං—
- 434 සිඛසාධ්‍යාවච්චා හෙද, විබා භාවො පථිගතෙ
කරිසනෙ කතො ඵමිනො, සිඛො දබ්බ මිහෙක්ඛනෙ

430 නෙසබ්බබාහිනී, ඒ සියලුබාහිනීයෝ; කාර්
තරූපා, කතීව්‍යසාච්චාච්චාත්තාහුදවෙත්; සත්තායුතාව,
විද්‍යමානනිසෙත් යුක්තදවෙත්; නනො, එහෙයින්; ක්‍රි
යාව, ක්‍රියාකරුපබාහිනීයද; භාවොව, විද්‍යමානනිස
ද; නෙසු, ඒ පාකාදි ක්‍රියාවිශේෂයෙන්හි; සාමාන්‍යයං, සා
මාන්‍යය; ස්වපඨෙ, හඟවන්නේය—

431 නෙත, එහෙයින්; සාමාන්‍යයං නො, සාමාන්‍ය
ශබ්දභාවයෙන්; භාවාදිසද්දෙන, භාවාදි ක්‍රියාශබ්දයෙන්;
සබ්බබාහිනීදිපතං, සියලුබාහිනීයන්ගේ ප්‍රකාශකිරීම;
යුතං, යොග්‍යවේ; (කුමක්මෙන්දගත්) රුක්ඛවච්චා,
වෘක්ෂවාව්‍යවු; බවාදිවු, බවබදිර ශබ්දදින්නේ—

432 පාකාදි, (ක්‍රියාවිශේෂවාවක) පාකාදි ශ
බ්දයනෙමේ; විසේසිතො, විශේෂශබ්දභාවයෙන්; හසබ්බ
බාහිනීදිපකො, සියලුබාහිනීයන්ගේ අභිප්‍රකාශකරන්
නේකොවේ; පළාසාදයො, පළාසශබ්දදිවු; සද්ද, ශබ්ද
යෝ; හසබ්බරුක්ඛි ජායකා, සියලු වෘක්ෂයන් ප්‍රකාශ
කරන්නාහුනොවෙත්—

433 අථ, ඉක්බිතිව; ක්‍රියානං, (පාකාදි) ක්‍රියාවන්ගේ;
කම්මාදි ලිඛිතසබ්බික විබා, කම්මාදි ලිඛිතසබ්බික ප්‍රභේදයෝ;
කිං, කුමක්හෙයින්; හ, කොවෙද්ද? අද්දබ්බිතතා, ද්‍රව්‍ය
නොවනහෙයින්; හ, කොවෙත්තයි; වෙ, ඉදින්; එවං, මෙ
සේසිතන්නෙහිනම්; පාකාදිවුහි, පාකාදියහ; ආදිකං,
මේආදිවච්චය; කථං, කෙසේ සිඛවේද?—

434 භාවො, භාවයනෙම; සිඛසාධ්‍යාවච්චා හෙද, සි

- 435 සිඛාවයා කිල අඛං, ණදයො නථ් රුරෙ
තදනනානං නනො ලිඛිත, සඛිඛතකම්මාදි සම්භවො
436 සිඛරූපොපි භාවොයං, සඤ්ජනති සසභාවනො
දඛංව ගම්මනෙ නෙත, නථ් කම්මාදිසම්භවො—
437 තතද්වනෙනනතු භාවොයං, සාධාරූපො භික්ඛනො
සඛිඛතාදි හෙදකෙනෙත, සඛිති සම්භුතනෙ ගථා—
438 අහෙදෙ කතතුසඛිඛතතු, භාවාධතනෙ සසාවනො
සෙදග්ග භාවස්ස සත්තාග, දඛධම්මො තු තස්ස න--

ඛසාධත වසාවාහෙදයෙන්; විඛා, දෙපරිද්දකින්; පතිත
නෙ, දන්තාලැබේ; එම්හොකර්ගනෙකනො, එම්හො
කර්ගනෙ එම්හොකනොගනු උද්ගරණයි; (එම්හො, වැ
ඹ; කර්ගනෙ, කරණලැබේ; කනො, කරණලද්දේ);
ඉහ, මේ සාධාර්ශිඤ්චසාවාසු ක්‍රියාවන්අතුරෙන්; සිඛො;
සිඛවු භාවගනෙම; දඛංගුව, ද්‍රව්‍යයක්මෙන්; ඉතඛනෙ,
දක්නාලැබේ—

435 දඛං, ද්‍රව්‍යගනෙමේ; සිඛාවයාකිල, සිඛවුඅව
සාවාදෙක්වෙසිල; නථ්; එහි; ණදයො, ණ ගත අදි
ප්‍රත්‍යයෝ රුරෙ, වෙන්; නනො, එහෙයින්; තදනනා
නං, ඒණාදි ප්‍රත්‍යයානන සිඛාවසාවාක්‍රියාවන්ගේ, ලිඛිත,
(පුං සුඤ්ඤි නපුංසකායන) ලිඛිතයාගේද; සඛිඛත, (එක
නිබඳනු) සඛිඛතවගේද; කම්මාදි, කම්කාරකාදිත්ගේ
ද; සම්භවො, ඉපැද්මවේ—

436 අයංභාවො, මේභාවගනෙම; සිඛරූපොපි, සි
ඛසවභාවවුගේද; සඤ්ජනතිසසභාවනො, ගඛදගතතිසවභා
වගෙන්; දඛංගුව, ද්‍රව්‍යයක්මෙන්; ගම්මනෙ, හැඟේ;
නෙත, එහෙයින්; නථ්, ඒණාදි කිතකප්‍රත්‍යයෙහි; ක
ම්මාදිසම්භවො, කම්මාදිත්ගේ ඉපැද්ම වේ—

437 සාධාරූපො, සාධාර්ශවරූපවු; අයංභාවො, මේ
භාවගනෙම; තතද්වනෙනතු, තතද්වනන ක්‍රියාවාවක
ගඛදගෙන්වනාහි; අභික්ඛනෙ, කිහිනුලැබේ; ඉහ, මේ
(ක්‍රියාලක්ෂණවාවක) තතද්වනනගෙහි, සඛිඛතාදිහෙදකෙ
න, සඛිඛතාදිහෙදගෙන්වේ; ගථා, කෙසේද? සඛිතිසම්භු
ගනෙ, සඛිතිසම්භුගනෙගනු උද්ගරණයි—

438 භාවාධතනෙ, භාවාධිසඛිඛතන අධතනගෙහි;
සත්තාග, විද්‍යමානභාවගෙන්, භාවස්ස, ක්‍රියාවගේ; අහෙ

439 පබාන මහාධා නෙවං, * ගථි භාවිවං භවේ
කමම දබ්බ විමද්දා, කිලිනෙතා නණ්ඩුලාදිකෙ—

440 නථේ කවචනා අසෙසා, ධනනොව කිල ගමනතො
නණ්ඩුලානං අයං පාකො, ඉඛාදිමිති නදිතබ්බතො

441 ආරඛා විකිලිතනනිං, දබ්බ සංඝට්ඨාදිකො
කම්මස්ස භුණ්භුතතං, කිලිතනස්ස පබානනා—

442 පාකොයං නණ්ඩුලානනි, පච්චනෙතිතතු ස්සයතො
සබ්බො ක්‍රියා සමුභොගං, නථා කිං නතු ඉච්ඡතො—

ද, (එකච්චත්‍රච්චයයෙන්) හෙදගස්නැත්තාවු; එකතන
සබ්බතතු, එකච්චසබ්බතනොමෝ වනාහි; සභාවනො,
ප්‍රකෘතියෙන්; සෙසය, දනපුත්තිය; තස්ස, ඒ ක්‍රියාවගේ
දබ්බබ්බතතු, ද්‍රව්‍යසච්චාවගෝවනාහි, න, නැත්තාහුය—

439 නණ්ඩුලාදිකෙ, සාල්ආදිවු, ගථිකමෙම, ගමික
මියෙක්ක; දබ්බවිමද්දා, ද්‍රව්‍යයාගේ මැහීමආදිය; අපබා
නං, අප්‍රබානවේ; කිලිනෙතා, කිලිනතය; පබානං, ප්‍ර
බානවේ; එවං, මෙසේ; භාවිවං, ක්‍රියාදෙකෙක්; භවේ;
වේ—

440 නථේ, ඒ කම්මියෙහි; එකවචනා, එක් (ප්‍රබානවුහෝ
අප්‍රබානවුහෝ) ක්‍රියාවක් හුගේ නිමෙන්; අසෙසා, අනික් ක්‍රි
යාවෙන්; ධනනොව, කිසිකලද්දක් හුගෙන්; ගමනතො
කිල, හැඟේල; නණ්ඩුලානං අයං පාකො, නණ්ඩුලානං
අයං පාකොයන; ආදිමිති, මේආදි විෂයෙහි; තං, ඒ ප්‍රබා
න අප්‍රබාන ක්‍රියාදෙක; ඉතබ්බතො, දක්නාලැබේ—

441 විකිලිතනනිං, (නණ්ඩුලයන්ගේ ඕදනසවරුපයෙ
න්) විකෙලදනගපිණිය; ආරඛා, පවත්ගත්තාලදින්; දබ්බ
සංඝට්ඨාදිකො, ද්‍රව්‍යයන්ගේ ගැවිම්ආදි ක්‍රියාවගේ; ක
ම්මස්ස, කම්මාගේ; භුණ්භුතතං, අප්‍රබානවච්චවේ; කිලි
තනස්ස, කෙලදනසාගේ; පබානනා, ප්‍රබානවච්චවේ—

442 නණ්ඩුලානං අයං පාකො, නණ්ඩුලානං අයං
පාකොයන ප්‍රයොගයෙහි; අයං සබ්බො ක්‍රියාසමුභො,
(වත්තිආලිපතථාලතරෙපකුප්ලසෙවනාදි) මේ සියලු ක්‍රි
යාසමුහයගෙහි; පච්චනෙතිතතු; ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් වනාහි;
ස්සයතො, හැඟේ; කිං, කුමක් හෙයින්; නථා, සත්‍යවශ
යෙන්; නතු ඉච්ඡතො; නොකැමැතිව තුලැබේද?—

- 443 දෙවදහත කුසුලාදො, නනුසුකුකිරි සිකුනිනෙ
න ගාමයානතිහිනනාදි, කථමයෙහි පපජ්ජනෙ—
- 444 දෙවදහතාදිනො ගසෙව, නිලමං කිං න තදිකුනිනෙ
සබ්බදා සත්තිබානතතා, න කදාපි ඉදං ගවෙ—
- 445 ගනතුරුපාදා භාවා වෙ, තතො ඵවා, නුමියනෙ
ගනනාදිකා ක්‍රියා සබ්බා, පතනාදි ඵලදස්සකා—
- 446 පච්චිකාචාය මිලසසා, ගවා දබ්බං පතිතියා
අසුසුචා මිකුතිනාමහු, සබ්බස්සාපා මසෙසනො—

සුඤ්ඤාදි ක්‍රියා විනිවුජ්ජනො

443 දෙවදහතකුසුලාදො, දෙවදහතො ගවජ්ජි කුසු
ලොතිජ්ජනෙතන ආදි ප්‍රයොගයෙහි; අසුසුකුකිරි, සති
ක්‍රියාවෙක්; නනුසුකුකුනිනනා, නොබලනුලැබෙනො
වෙද? ගාමයානතිහිනනාදි, ග්‍රාමප්‍රාප්ති හිනනාදි ක්‍රියාවි
ලය; අජ්ජ, අද; කථං, කෙසේ; උපපජ්ජනෙ, උපදිද්ද;—

444 දෙවදහතාදිනො, දෙවදහතාදි ද්‍රව්‍යයෙක්; තං,
ඒගමට පැමිණීමආදි ඵලයවෙයි; වෙ, ඉදින් සිතන්න
මි; කිං, කුමක්හෙයිත්; සබ්බදා, හැමකල්හ; සත්තිබාන
තතා, (දෙවදහතාදිවස්තුන්ගේ) සත්තිහිත භාවයෙන්; තං
ඒතමට; පැමිණීමආදි ක්‍රියාව; නිලමං, නිත්‍යයෙන්; න
ඉකුතිනෙ, නොබලාද? ඉදං, මේ ගමනපවනාදි කායසීය;
කදාපි, කිසිකලෙක්හි; නගවෙ, (නිත්‍ය) නොවේ—

445 ගනතුරුපාදාභාවා, ගනතුරුපාද දෙවදහතාදි
ද්‍රව්‍යයාගේ අභාවයෙන්; වෙ, ඉදින් (හැමකල්හි ඒගමට
පැමිණීමආදි කායසීය නොලැබෙයි) සිතන්නමි; තතො
ඵවා, ඵභෙදිකිම; ගනනාදිකා, ගනතුරුදිවු; සබ්බාක්‍රියා
සියලුක්‍රියානොමේ; පතනාදිඵලදස්සකා, පැමිණීමආදි
ගමේ ඵලයදක්කාහෙයිත්; අනුමියනෙ, අනුමානකර
නුලැබේ—

446 අයං, මේ ක්‍රියානොමේ; පච්චිකාචවා, ප්‍රත්‍යක්‍ෂ
මවේ; (කුමක්හෙයිත්දතත්) ඉති, මෙසේ; අස්සා, මේක්‍රී
යාවගේ; ගවාදබ්බං, ද්‍රව්‍යවූපරිද්දෙන්; පතිතියා, හැරෙ
නහෙයිනි; අසුසුචා, අත්පරිද්දෙන් වූයේනමි; දබ්බස්සා
අපි, (භවාදි) ද්‍රව්‍යයාගේද; අභිනවනාඅහු, ප්‍රත්‍යක්‍ෂබව

- 447 පවත්නා නිවිසිනෙ භාවෙ, වත්තමාන මඤ්චිතං
වත්තමානං සම්පඤ්ච, වත්තමානනති වුච්චෙන— *
- 448 සථා ගඛ්භාසම්පඤ්ච, ගඛ්භාසඤ්ඤ න වුච්චෙන
ගඛ්භාසං නිභාතු මාගච්ඡ, ගඛ්භාසං ඥාස ඉච්චි—
- 449 මුඛතමුඛියාසෙඤෙන, වත්තමානං මනං ඛිංඛා
මුඛ්ඛං නිරුඛ මාපනනා, ආරෙපෙන අමුඛ්ඛං—
- 450 සඤ්ඤාසං සම්මොභාරෙ, සඤ්ඤ ඵච්ච නඛිඤ්ඤ
මුඛතමුඛියවසෙකෙව, චියාකාරෙ පවත්තනෙ—

මේ; (සුමක්භෙසිත්ඤස්ත්) අවිසෙසනො, වෙතසක්කැති
හෙසිති—

සුරුභාදි ක්‍රියා විනිශ්චයයි

447 පවත්නා, පැවති; අනිවිසිනෙ, කොනිමියාවු; භා
වෙ, ක්‍රියාවෙහි; වත්තමානං, වනිමානස; අඤ්චිතං,
(ආලාසසිත්තිසිත්) කියතලද්දේස; වත්තමානං, (කිය
තලදලසංඝාත) වනිමානකාලසව; සම්පංච, ආසනන
වු අනිතානාගතකාලසද; වත්තමානංඉති, වනිමානකාල
සයි; වුච්චෙන කියනුලැබේ—“වත්තමානං” යනු ස්වා
මාසිඤ්ඤෙහි චිතිසායි—

448 සථා, සම්මේ; ගඛ්භාසම්පඤ්ච, ගඟව සම්පසථාන
සද; ගඛ්භාසඤ්ඤ, ගඛ්භාසඤ්ඤෙත්; වුච්චෙන, කියනු
ලැබේද; (ඵසේම) ගඛ්භාසං, ගඟෙහි; නිභාතුං, නහත්
ව; ආගච්ඡ, ඵච; ගඛ්භාසං, ගඟසම්පයෙහි; ඥාස, ඥා
පොල්ගමයි; ඉතිඅපි; සතමේඋද්ගරණයි—

(“ඥාස” යනු ‘චේර’ වාදනමුත්තමො” යනුමත්
අවිභක්තික නිර්දේශයි)

449 වත්තමානං, වනිමානසනෙම; මුඛතමුඛියාසෙ
ඤෙන, ප්‍රධාන අප්‍රධාන හෙදගෙත්; ඛිංඛා, දෙපරිද්දකින්;
මනං, දත්තාලද්දේස; මුඛ්ඛං, ප්‍රධාන වනිමානසනෙම;
නිරුඛං, නිරුඛසව; ආපනනං, පැමිණියේත්; අමුඛ්ඛං
අප්‍රධාන වනිමානසනෙම; ආරෙපෙන, ආරෙපනගෙත්
මේ—

450 අගංසඤ්ඤ, මේගඛ්ඤනෙමේ; සම්මොභාරෙ, ග

* පවෙක්ඛනෙ—පොඤ්ඤෙ

- 451 නනු යාම ගතං කිසුචි; තාව භූතං නනොපරං
භාවි නං වත්තමානං නං,*කපේධ පරිකප්පනෙ—
- 452 භූතංචජී හවිස්සනති, කුභො ඤානං පතීතිනො
වත්තමානං අපි සනතං, පතීති කිං-න මසුසුනෙ—
- 453 ඝටංකරිග්ගෙන වෙව, කරිස්සතිවිතිත්තං
ඝට්ඨාදෙ පාකටං ගොති, වත්තමානං න කිං මතං—
- 454 කතංච කාරිකං භූතං, හවිස්සං භාවිකං මතං
කුබ්බං කාග්ග මප්පසුසුං, වත්තමානනති පාකටං—

මව්වත්තාරගමේ; සද්දෙඵ්වච, ශබ්දගතෙමේද; නබිති
දෙ, ඒ ව්‍යවහාරභෙදයෙන් බිඳුනේය; මුඛප්‍රබ්‍රව්‍යවසන
ඵව, ප්‍රබාන අප්‍රබානවශයෙන්ම; චිත්තකාරෙ, චිත්‍රකාර
ය; පවත්තනෙ; පවති—

451 කිසුචි, (ඝටපටාදි) කිසිවක්කුවෙත්; යාව; යම්
නාත්; ගතං, ගියේද; නං, එය; තාව, ඒනාත්; භූතං
නනු, අතීතයොවේද? නනොපරං, එයින්අනාගතය; භා
වි, අනාගතයොවේද? ඉධ, මේඅතීතානාගතයන්අතුරෙ
ත්; කජී, කොතැන්හි; තංගතවමානං, ඒවත්තමානය
නෙම; පරිකප්පනෙ, පවතීද?—

452 භූතංච, අතීතයද, හවිස්සනති, අනාගතයද; අ
ජී, ඇත්තේයයි; කුභොපතීතිනො, කවරප්‍රතීතියකින්;
ඤානං, දත්තාලද්දේද? වත්තමානංඅපි, වතීමානයද; ස
නතං, විද්‍යමානය; පතීති, ප්‍රතීතිය; කිං, කුමක්හෙයින්;
නමසුසුනෙ, නොදත්තාලද්දේද?

453 ඝටං, කලයත්; කරිග්ගෙනචඵව, කරණදලැමේ;
කරිස්සතිවඉති, කරන්නේදවේගන; තයං, (අතීතානාගත
වතීමාන) තුණ; ඝට්ඨාදෙ, ඝට්ඨාදියෙහි; පාකටංගොති,
ප්‍රකටවේ; වත්තමානං, වතීමානය; කිං, කුමක්හෙයින්;
නමතං, (ප්‍රතීතිවශයෙන්) නොදත්තාලද්දේද?—

454 කතංචච, කරණලද්දවුම; කාරිකං, (ඵලධාර
ණදි)ව්‍යාපාරය; භූතං, අතීතයමවේ; භාවිකං, වත්තා
වුක්ඛ්‍යවස්ථාව, හවිස්සං, අනාගතයමැයි; මතං, දත්තා
ලද්දේය; අසුසුං, (අතීතානාගතයෙකින්)අනාගත; කා
රගංඅපි, කාශ්ඨයද; කුබ්බං, කරන්නේ; වත්තමානංඉති
වතීමානයමැයි; පාකටං, ප්‍රකටවේ—

- 455 චන්තමානප්පසබ්බතා, චිත්තානාගත දස්සිතං
නථාපි බ්‍යන්තිතා නිකුලි, සප්පාධානා භික්ඛනෙ *—
- 456 ක්‍රියාසත්තාන විවේච්ඤෙ, එත්ථි භූතං පතිස්සනෙ
ක්‍රියානං අච්ඡාසෙන, භූතං බ්‍රහ්මි නජානෙන—
- 457 අනාරම්භෙන භාවස්ස, ගම්මනෙන සො අනාගතො
උප්පාදතිමුඛො තෙන, භාවො භාවිති දිපිතො—
- 458 චන්තමානාදිකො යොගං, කාලොපෙක්ඛසරූපතො
හෙදො කථං භවෙ අස්ස, නිබ්බිකාරස්ස නාදිසො—
- 459 සමුඛානෙදනො නස්ස, හෙදස්ස පචරිතෙන
කාලසම්බන්ධිතං හෙදො, කම්මානං යොපි භිජ්ජනෙ

455 චන්තමානප්පසබ්බතා, චිත්තමානප්පසබ්බතෙන්; අචිත්තානගතං, අචිත්තගතා අනාගතය; දස්සිතං, දක්වන ලද්දේය; නථාපි, එතකුලවුත්; නිකුලිසප්පාධානං, නිසි අචිත්තානාගතයක්; බ්‍යන්තිතා, ව්‍යක්තිගතිය; අභික්ඛනෙ, කිසිකුලයේ—

456 එත්ථි, මෙහි; ක්‍රියානං, (පව්වාදි) ක්‍රියාවන්ගේ; අච්ඡාසෙන, නොනැස්මෙන්; භූතං, අභිතයයි; බ්‍රහ්මි, බ්‍රහ්ම නොමේ; නජානෙන, (සම්මතයකින්) නුඋපද්ද (එහෙයින්) ක්‍රියාසත්තානවිවේච්ඤෙ, ක්‍රියාපරමාශ්‍රවණේ සිද්ධි ක්ෂාතියකල්ක; භූතං, අභිතයයි; ගම්මනෙන, හැඟේ—

457 භාවස්සතු, ක්‍රියාවගේවිකාසි; අනාරම්භෙන, පවත් නොගැන්මක් ශ්‍රැතියකල්කි; සො, ඒක්‍රියාව; අනාගතො, අනාගතයයි; ගම්මනෙන, හැඟේ; භාවො, ක්‍රියාව; උප්පාදතිමුඛො, (සම්මතයකින්) උත්පත්තියෙහි අභිමුඛවේද; තෙන, එහෙයින්; භාවිතො, භාවිතයයි; දිපිතො, ප්‍රකාශ කරණලද්දේය—

458 චන්තමානාදිකො, චිත්තමානාදිවු; යොගං, කාලොපෙක්ඛකාලයක් (කිසිකලද්දේ) වේද; එයොතු, මේ චිත්තමානාදි කාලයතෙමවිකාස; සරූපතො, සාරූපයෙන් (දතයුතු) වේද; නිබ්බිකාරස්ස, නිර්විකාරවු, අස්ස, මේකාලයාගේ; නාදිසො, එබඳුවු; හෙදො, වේදනයෙන මි; කථං, කෙසේ; භවෙ, වන්නේද;—

459 නස්ස, අස්ස, ඒමේකාලයාගේ; සමුඛානෙදනො, සමුඛානෙදනො

- 460 යථා නිව්වාපි ආකාසො, ඝට්ඨාදි දබ්බසංයුතො
ඝට්ඨාකාසාදි හෙදෙන, භිග්ගොග්ගාති භික්ඛුනො—
- 461 යථා වා, ජිලිකො භිග්ගො, ආහානි බ්බුකාදිති
සංයුතොති නථෙකොපි, කාලො භිග්ගො පතීයතො
- 462 අනාදය නිබ්බො ඵසො, පච්චිකානුපපත්තිනො
නිද්ධිමොසොද්ධො, කාලොසොකාලිඤ්ඤානා-
- 463 ක්‍රියාරූපො පිඨා කාලො, පච්චිකානුපපත්තිනො
අනු ඥායං නදස්සො වා, සබ්බාලොපනිසිනො

භාසිතස්සෙතෙදොත්; හෙදො, (වතීමානාදි) වෙනසනෙ
ම; උපවර්ගනෙ, කල්පනාකරණලාභෙ; කාලසම්බන්ධී
තං, කාලගතාසම්බන්ධවු; කම්මානා, (ගම්මාදි නානාප්‍ර
කාරහෙදඇති) ක්‍රියාවන්සේ; හෙදො, හෙදොත්; පොදු,
ඒකාලගතෙමිද; භිග්ගො (වතීමානාදි රූපසෙත්) භිග්ගො—

460 යථා, යම්සේ; නිව්වාපි, නිත්‍යවුද; ආකාසො,
ආකාශගතෙම, ඝට්ඨාදි දබ්බසංයුතො, ඝට්ඨාදි ද්‍රව්‍යසෙත්සු
ක්තවුසේ; ඝට්ඨාකාසාදි හෙදෙන, ඝට්ඨාකාසාදි හෙදොත්;
භිග්ගොග්ගාති, බිදුනේසේ; අභිධ්මනෙ, නිත්‍යලාභෙද—

461 යථා වා, යම්ප්‍රකාරයකින්හෝ; ජිලිකො: ජිලිකි
ණ; භිග්ගො, (මාණිකාසංභාවයෙන්) වෙන්වුසේ;
බ්බුකාදිති, බ්බුද්වදමල්ආදියෙන්; සංයුතොති, සුක්ත
වුසේම; ආහානි, බබ්ලාද; නථා, එසේම; එකොපි
කාලො, එකම කාලයකම; භිග්ගො, (වෙන්වෙන්වු ද්‍රව්‍ය
සෙත්සම්බන්ධවීමෙන්) වෙන්වුසේ; පතීයතො, හැරේ—

462 ඵසො, මේකාලගතෙම, සදා, හැමකල්හි; පච්චි
කානුපපත්තිනො, ප්‍රත්‍යයෙන්නු උපන්බැවින්; අනාදි, ආදි
සක්තැත්තේස; අනිබ්බො, කෙළවරක්තැත්තේස; පො
කාලො, ඒකාලගතෙම; අනිව්වා, අනිත්‍යයයි; කාල
භිග්ගො, කාලගතත්තභවිතීන්; නිද්ධිමො, දක්වන
ලද්දේ—

463 වා, නොහොත්; කාලො, කාලගතෙම; ක්‍රියා
රූපොපි, ක්‍රියාසාරූපදමි, පච්චිකානුපපත්තිනො, ප්‍ර
ත්‍යයෙන් (වතීමානාදි) හෙදසවන්සුදමේ; පොදු
ගං, ඒ මේ කාලගතෙම; අනු, වේවා; නදස්සො වා,
ගම්මාත්තකාලයෙන් අත්‍යවු (රූපස්කන්ධාදි බුබුභමයෙ

- 464 කෙසෙසු මතභෙදෙන, සඤ්ඤාසු කප්ඵි
අඤ්ඤාසු පදිපෙය්, වතතමානස භෙදනං—
- 465 පචත්තපරපොච්ච, පචතොවිරතො නථා
තිව්ච්චතති සාමිපො, වතතමානො චතුබ්බිබො—
- 466 න ඛාදති අයං මංසං, ක්ලිත්තීන කුමාරකා
පබ්බතා ඉත තිඨනති, තථා තිඨනති නිකන්තා—
- 467 කදු නිං අගතොසිති, එසාගච්ඡා මහනතිව
කදුතු නිං ගමිසුසි, එසගච්ඡා මහනතිව—
- 468 චතුර්ධා වතතමානස්ස, දුගරණ මිදං කමා
උපලක්ඛණතො ඤෙය්සං, අනෙකච්ච භෙදකං—

සී සම්මතකරණලද) කාලයභෝවේවා; සබ්බථා, සිත්ත
ප්‍රකාරයෙන්; ලොපනිසිතො, නැස්මනිසිතවේ—

464 සඤ්ඤාසු, ශබ්දශාස්ත්‍රයන්හි; කප්ඵි, කිසිතැ
නෙක්හි; කෙසෙසු; සමහරුන්ගේ, මතභෙදෙන, අ
භිප්‍රායවිශේෂයෙන්; අඤ්ඤාසු, අන්‍යප්‍රකාරයෙන්ද;
වතතමානසභෙදනං, වනිමානප්‍රභෙදය; පදිපෙය්, ප්‍ර
කාශකරන්නේය

465 වතතමානො, වනිමානසනෙමි; පචත්තපරතො
චච්ච, පචත්තපරතවනිමානසද; නථා, එසේම; පචතො
විරතො, පචතොවිරතවනිමානසද; තිව්ච්චතති, නිත්‍ය
ප්‍රවෘත්තිවනිමානසද; සාමිපො, (අනිත්‍යානාගතයට) සමී
පවනිමානසද; චතුබ්බිබො, සිව්පැදැරුමිවේ—

466 අයං, මේපුරුෂනෙම; මංසං, මාංශය; නඛාදති,
නොකසී, ඉත, මේයථානසෙහි; කුමාරකා, කුමරුවෝ;
ක්ලිත්තී, කෙළින්; ඉත, මේයථානසෙහි; පබ්බතා, පථි
තයෝ; තිඨනති, පවතින්; තථා, එසේම, නිකන්තා, නි
දිහු; තිඨනති, පවතින්—

467 නිං, නෝ; කදු, කවරකලෙක්හි; අගතොසි
ඉති, අගෙහිදැයි? (පිචාරණලද්දේ) එසො, මේනෙමි;
අයං, මම; අගච්ඡාමිඉතිව, (අසවල්කාලයෙහි) අගෙ
මිසීකිසාද; නිං, නෝ; කදුතු, කවරකලෙක්හිවනාහි;
ගමිසුසි, ගන්නෙහිදැයි; (පිචාරණලද්දේ) එසො, මේ
නෙමි; අයං, මම, ගච්ඡාමිඉතිව, (අසවල්කාලයෙහි)
ගන්නෙමිසීකිසාද; (පිළිතුරුදෙන්නේ) වේ—

468 චතුර්ධාවතතමානස්ස, සාරවැදැරුම්වනිමානස

469 සබ්බපාරිසරං හිදං, සද්දසභි මනෝ මනං
ආසිසනෙ කචි කිඤ්චි, සබ්බසං අනු වාදිනං—

කාලවිනිව්ජයෝ

470 කාලත්තගස්සු ආගමම, ක්‍රියස්සකහිති දං
අභිත්තයෙව චත්තනෙන, ගථා සුත්තං විහන්තිසෝ

471 පරස්සපද මත්තකෝ, පදෙන දුට්ඨා මනා
කතතු කමමස්සු භාවොච, අභිත්තය මුද්දිරිතං—

472 සකමමා බාතුනෝ නභි; කමකත්තාහිබාධිතං
විගන්තිනත්තකොපදා, සිද්ධං භාවෙ අකමමකෝ—

ව; කමා, පිළිවෙළින්; ඉදංඋදගරණං, මේහිදගීනවේ;
උපලක්ඛණනෝ, උපලක්ඛණවශයෙන්; අනෙකවිබහෙ
දකං; නොයෙක්ප්‍රකාරහෙදඇතිඋදගරණ; සෙදය්‍යං, ද
නසුත්තේය—

469 හි, සම්භෙදකින්; ඉදංසද්දසභිං, මේසබ්බසංඝ
ගනෙම? සබ්බපාරිසරං, සියලුවාදින්ගේ පිරිස්මතයෙහි
වූයේද; අනෝ, එහෙයින්; අනු, මේ (සප්‍රයෝග) සබ්බ
සංඝයෙහි; කචි, කිසිතැනෙක්හි; සබ්බසංවාදිනං,
සියලුවාදින්ගේ; කිඤ්චිමනං, කිසිමතයෙක්; ආසිසනෙ,
ආශ්‍රිතකරණලැබේ—

කාලවිනිව්ජයෙ

470 ඉදංකාලත්තසංච, මේකාලත්තයද; ආගමම, නිසා,
ක්‍රියස්සකහිති, ක්‍රියාස්ථිවූබාතුප්‍රකෘතින්කෙරෙන්; (අ
න්‍යස්ථානයෙක්හි) විගන්තිසෝ, විගන්තිහු; අභිත්තයෙ
වචං, (කතීයකම්භාවය) අභිත්තයෙහිම; ගථාසුත්තං, සු
තුකොපිකම; චත්තනෙන, චචතිත්—

471 පරස්සපදමත්තකොපදෙන, පරසෙසමපද ආත්ම
නෙපදවශයෙන්; දුට්ඨා, දෙපරිද්දකින්; මනා, දත්තා
ලද්දහුදු; කතතු, කතීයකාරකයද; කමමංච, කම්කාර
කයද; භාවොච, භාවකාරකයදැයි; අභිත්තයං; අභි
තුණ උදිරිතං, කියනලද්දේය—

472 නභි, ඔවුන්අතුරෙන්; සකමමාබාතුනෝ, සක
මිකබාතුහුකෙරෙන්; (පරස්ථානයෙහි) කමකත්තාහි
බාධිතං, කම්කතීවාචකප්‍රත්‍යයන්ගේ ස්ථානයෙහිද; අ

- 473 කම්මසා වතතුකාමත්තා, භාවෙපිව සකමමනො
අකමමා භාවකතතුසු, න කමෙම නදභාවනො—
- 474 සතොපිව අවොභාරෙ, අසතොපිව සසා හවෙ
නංගථිං-නුදරු කසුසු, වසෙකොවසිතකොගුති *—
- 475 නමෙතං ලොකවොභාරං, න සත්තා අභිවත්තිතුං
සො කථං විපරියායො, ලොකෙතොවා නුසුඡනෙ—
- 476 ක්‍රියාත්තොව දුම්බා, කතතුමත්තාතිබාසිතං
පරස්සපදම්හනනි, මත්තං නිසමො මනො—

කමමනො, අකම්මකමාතුහුකෙරෙත් (පරස්සානසෙති) හා
වෙ, භාවසෙතිද; මිහත්තිතං, මිහත්තිත්තේ; අත්ත
කොපදා, අත්මකෙපදයෝ; සිද්ධං, වත්තානුසං—

473 කම්මසා, කම්මානමා; අවතතුකාමත්තා, නො
ක්‍රියානුකෘතීන්; සකමමනො, සකම්මකමාතුහුකෙ
රෙත්; භාවෙපි, භාවසෙතිද; අකමමා, අකම්මකමාතුහු
කෙරෙත්; භාවකතතුසු, භාවකතීදෙක්තිද (අත්මකෙ
පදයෝ) වෙත්; නදභාවනො, ඒකම්මසායේ අභාවයෙ
ත්; කමෙම, කම්මසෙති; න, (අත්මකෙපදයෝ) නො
වෙත්—

474 සතොපිව, විද්‍යමානඅභිභාවයේද; අවොභාරෙ,
අව්‍යවහාරයවේ; අසතොපිව, අවිද්‍යමානඅභිභාවයේද;
සසා, ඒව්‍යවහාරයනෙමේ; හවෙ, වත්තේ; නංගථා,
එයටදුගරුණකවරේද? අනුදරුකසුසු වසෙකොවසිත
කොගුති, අනුදරුකසුසු වසෙකොවසිතකොගුතිවේ—

475 නංගිතං ලොකවොභාරං, ඒ මේ ලොකව්‍යවහා
රය; අභිවත්තිතුං, ඉක්මවත්ව, නසත්තා, නොහැක්
කේ; සොවිපරියායො, ඒවිපරියායයනෙම; කථං, කෙ
සේසෙදේද? ලොකෙතථව, ලොකසාමිසිත්ම; අනුසුඡ
නෙ, යොදනුලැබේ—

476 ක්‍රියාත්තොව, ක්‍රියාත්තීවාමකවසෙත්; දුම්බා,
දෙවැදැරුම්වෙත්; කතතුමත්තාතිබාසිතං, කතීභිත්තවාම
කවුත්තත්තේ (සාමසෙති) පරස්සපදම්හනනි, පර
සෙපදම්හනනිත්තේ, අත්තං, අභිභාවයේ; නිසමො,
නිසමසෙම; මනො, දත්තාලද්දේ—

* වසිතකොගුති—පොථිකෙසු

- 477 විද්‍යාදිග්‍රන්ථසංස්කෘතියකො, ක්‍රියාදිග්‍රන්ථසංස්කෘතියකො
 අකමිකො ක්‍රියා යසා, කතනුමතා මපෙකමිතො—
 478 වතනමානමිති කාලමිති, වතනමාන මිත්තනා
 ආණ්ඩාන සිංසනසේ ව, සම්පසේ ව පසුච්ඡි—
 479 අනුමිති පරිකාලො, මිහතනි සතනමි සියා
 පසුච්ඡි සතනමි ඵතා, මිධන්දිසු පවතනරො—
 480 මිධිතිමතනාණමතන, ණ මප්ඤ්ඤසන පුච්ඡනං
 පථිනා වෙව සතනි ව, ඉමෙ මිධන්දයො මනා—
 481 සුපතසුච අසුසුතසු, මිධිති පරිද්ධිතං
 කථං කාරෙතු කාරෙය්‍ය, උදගරණ දසකං—

477 ක්‍රියාදිග්‍රන්ථ, (ගම) බාහිකියෙස්; කමිං; කමිත; අපෙකමිතො, බලාද; සො, ඒබාහිකියතෙම; සකමිකො, සකමිකයයි; විද්‍යාදිග්‍රන්ථ, දනපුත්තේය; සසා, සම්බාහුවික්ඛුණේ; ක්‍රියා, (අභිභූත) ක්‍රියානොමෝ; කතනුමතං, කතීමානුය; අපෙකමිතො, බලාද; අකමිකො, (ඒ) අකමිකනමිවේ—

478 වතනමානමිහතනිකා, වතීමාන මිහතනිනොමෝ; වතනමානමිතිකාලමිති, වතීමානකාලයෙහිවේ; පසුච්ඡි පසුච්ඡිමිහතනිනොමෝ; ආණ්ඩාන, ආණ්ඩානියෙහිනා; සිංසනසේව, ආසිංසනාසියෙහිද; සම්පසේව, සම්පාසියෙහිදවේ—

479 සතනමිමිහතනි, සතනමිමිහතනිනොමෝ; අනුමිතිපරිකාලො, අනුමනාසී පරිකල්පාසීයන්හි; සියා, වත්තේය; පසුච්ඡි, පසුච්ඡිමිහතනිත; සතනමි, සතනමිමිහතනිතය; ඵතා, මේ මිහතනිහු; මිධන්දිසු, මිධිආදිඅභිභූතන්හි; පවතනරො, පවතිත්—

480 මිධි, මිධියද; නිමතනණ, නිමන්ත්‍රණයද; ආමිතනණං, ආමන්ත්‍රණයද; අප්ඤ්ඤසන, අධ්‍යයනයද; පුච්ඡනං, විචාරයද; පථිනාවච්චි, ප්‍රාප්තියාවද; සතනිව, යකනියද යන; ඉමෙ, මොහු; මිධන්දයො, මිධිආදිග්‍රන්ථයයි, මනා, දන්තාලද්දුග්‍රන්ථය—

481 අසුසුතසු, නොදන්තාද්දුග්‍රන්ථය; සුපතංම,

- 482 පටිපාසතු ආවෘතනං, නිමන්තණ මුදිරිතං
භුඤ්ජතු ඉහ භුඤ්ජෙත්තං, උදුගරණ දස්සනං—
- 483 කාමාලායේතු ආවෘතනෙ, ආමන්තණ මුදිරිතං
ඉහාසතු ඉහාසෙය්‍ය, උදුගරණ දස්සනං—
- 484 සක්කාරපුබ්බි ඛතපායේ, අප්පේකසන මුදිරිතං
සිත්තාපෙතු මානවකං; සිත්තාපෙය්‍යනි දස්සිතං—
- 485 පුච්ඡාතිරුපකරණං, සම්පුච්ඡන මුදිරිතං
කිත්තු හො වතකරණංවා, සිත්තිතු අථ ජ්ඣකං—
- 486 කිත්තු හො ඛලු ජ්ඣංවා, සිත්ති වතකරණං අථ
නංතු සම්පුච්ඡනස්සෙව, උදුගරණ දීපනං—

හැඟවීමද; මිහිඉගි, මිහිසයි; පරිදීපිතං, ප්‍රකාශකරණලද්දේය; කථිං, කෙසේද? කාරෙතුකාරෙය්‍ය, කාරෙතුකාරෙය්‍යයනු; උදුගරණ දස්සනං, උදුගරණ නිදර්ශනයයි—

482 පටිපාසතු, පුත්‍රාසපිණිසවනාති; ආවෘතනං, (කැඳවී මිදෙනසිත්) නිම; නිමන්තණං, නිමන්ත්‍රණයයි; උදිරිතං, කිසිකලද්දේය; භුඤ්ජතුඉහභුඤ්ජෙත්තං, ඉහභුඤ්ජතුඉහභුඤ්ජෙත්තයනු; උදුගරණදස්සනං, උදුගරණයන්ගේ දක්වීමවේ—

483 ආවෘතනෙ, (වළකනුකැමැති අදහසින්) කීමෙහි; කාමාලායේතු, ඉච්ඡාලාභනෙමවනාති; ආමන්තණං, ආමන්ත්‍රණයයි; උදිරිතං, කිසිකලද්දේය; ඉහාසතු ඉහාසෙය්‍ය, ඉහආසතු ඉහආසෙය්‍යයනු; උදුගරණදස්සනං, උදුගරණයන්ගේ දක්වීමයි—

484 සක්කාරපුබ්බිඛතපායේ, සත්කාර පුච්ඡවතපාරය නෙම; අප්පේකසනං, අවේශසනයයි; උදිරිතං, කිසිකලද්දේය; සිත්තාපෙතුමානවකං සිත්තාපෙය්‍යඉගි, මානවකං සිත්තාපෙතු මානවකං සිත්තාපෙය්‍යයනු; දස්සිතං, (අවේශසන නිදර්ශනවශයෙන්) දක්වනලද්දේය—

485 පුච්ඡාතිරුපකරණං, පෘථ්විමයෙහිකරණය; සම්පුච්ඡනං, විතැරීමයි; උදිරිතං, කිසිකලද්දේය; හො, පිත්ත; කිංතු, කීමෙක්ද, වතකරණංවා, වතකරණයහෝ අථ, නොහොත්; ජ්ඣකංවා, ජ්ඣන්ද්‍යාභ්‍යාසයහෝ; සිත්තිතු, උගනීමද;—

486 හො, පිත්ත; කිංතු, කීමෙක්ද; ඛලු, එකානන්

- 487 ගාවකං පභිනං කාම, සඤ්ඤාපභිනං
සිකුඛං ලභෙය්‍ය දදෙය්‍ය, උදගරණ දස්සනං—
- 488 පරෙ භද්දකුණන්තස්ස; සමභින්නානතු සත්තිනා
සො මං විජට්ඨෙ තනදි, උදගරණ මස්ස ව—
- 489 භීයොපාභුගියා තිනෙ, භීයතනති විභතතිකා
අජ්ජපාභුගියා තිනෙ, විභතනජ්ජනති සිතා—
- 490 අභිත රතතිතා ගාමො, පච්ඡිමො අබ්බසාවා
භාවියා පභාගොවාදි, තදබ්බිමපි වා නවා—

යෙන්; ජ්‍යෙෂ්ඨා, ජ්‍යෙෂ්ඨා; අභි, නොහොත්; වනකර
ණංවා, විශරණහෝ; සිකුඛ, උගන්තේද? නංතු, ඒ උ
දගරණවතුස්සකවනාහි; සමපුච්ඡනස්සඵල, පිනැරිමයේ
ම; උදගරණදීපනං, උදගරණදස්සනමි—

487 ගාවකං, (කැමැතිවහලද අභිනාමේ) ඉල්ලීම; ප
භිනංකාම, ප්‍රාභිනානමැහි; සඤ්ඤාපභිනං, ගුණසංකල්ප
ය; පභිනං, ප්‍රකාශකරණලද්දේ; සිකුඛංලභෙය්‍ය ද
දෙය්‍ය, සිකුඛංලභෙය්‍ය සිකුඛංදෙය්‍යයනු; උදගරණද
ස්සනං, උදගරණයන්ගේ දස්සනමි—

488 අභද්දකුණන්තස්ස, නොහැකිවන්තාව; පරෙති,
අනුන්තෙත්ව; සමභින්නානතු, (උත්සන්නවශයෙන්) සම
භින්නවනාහි; සත්තිනා, සත්තිවනමි; සොගුමංවිජට්
ඨෙගුති, සොගුමංවිජට්ඨෙගුති. ආදි, මෙආදි; අස්සව, මෙ
ස්සවනාහි; උදගරණං, උදගරණමි—

489 භීයොපාභුගියාතිනෙ, ඊයේපවත්කොටැහි අ
භිතයෙහි; භීයතනති විභතතිකා, භීයතනති විභතතිවත්
තෙහි; අජ්ජපාභුගියාතිනෙ, අද්දවත්කොටැහි අභි
තයෙහි; අජ්ජනතිවිභතති, අජ්ජනතිවිභතතිනොමේ; සි
තා, වත්තෙහි—

490 අභිතරතතිතා, ඉක්කුත්තෙහි; පච්ඡිමොගාමො
වා, පච්ඡිමොගාමයෙහි; අස්ස, ඒ පච්ඡිමොගාමයෙහි; අබ්බ
සාවා, අබ්බසාවෙහි; භාවියා, වත්තාපුරුෂයෙහි; ආදිපභාගො
වා, පුරුෂාමයෙහි, නවා, එසේම; තදබ්බිමපිවා, ඒ ප
පුරුෂාමයෙහි අභිතයෙහි—

- 491 සො එසො අවධි මජ්ඣා, කාලො අජ්ඣතො මනො
තත්ති සෙධෙතො අසො අනා ජනො මනො
- 492 විධා නජ්ඣතො අයං, භූතො භාවිති වුච්ඡතො
භූතො නජ්ඣතො කාලො, පරොක්කොද්ධ පරොක්කො
- 493 කතංසා සරණං කතං, අවුත්ත වජ්ජනෙ පිච
දස්සනාදි අභාවෙව, නිසුඤ්ඤාන පරොක්කො—
- 494 කාලො අජ්ඣතො වායං, මනොහෙදො දිපිතො
අනිතර නතිතා අබ්බං, පච්ඡිමං පහරවං—
- 495 ආගාමි රත්තිතා අබ්බං, පුරිමං පහරවං
එත්තාකො අවධි මජ්ඣා, කාලො අජ්ඣතො ඉති

491 සො එසො, ඒ මේ; මජ්ඣා අවධි, මැදකොටස; අජ්ඣතො කාලො, අද්‍යතන කාලයයි; මනො, දත්තා ලද්දේය; තත්ති සෙධෙතො, ඒ අද්‍යතන කාලයාගේ වැළකී මෙන්; අසො අනා ජනො, යම් අතික්කාලයෙක් වේද; සො, ඒ කාලය තෙම; අනා ජනො, අනද්‍යතන කාලයයි; මනො, දත්තා ලද්දේය—

අයං අනා ජනො, මේ අනද්‍යතන කාලය තෙමේ; භූතො, අතීතය; භාවිති, අනාගතයයි; විධා, දෙපරිදි දකින්න; වුච්ඡතො, කියනු ලැබේ; අනා ජනො, අනද්‍යතන කාලයක් වන වූ; පරොක්කො, ඉන්ද්‍රිය විෂය නූවූ; භූතො කාලො, අතීත කාලයෙහි වනාහි; පරොක්කො; පරොක්කො විභ තිති වේ—

493 කතංසා, කලඳෙයගේ; අසරණ, සිහි නොකිරී මෙසේද; කතං, කතානුගේ; අවුත්ත වජ්ජනෙ අපිච, එ කාතනගෙන් වැළකීමෙහිද; දස්සනාදි අභාවෙව, දැකීමෙන් අභාවයෙහිද යන; නිසු, තුන්තැන්හි; පරොක්කො, පරොක්කො විභ තිති නොමේ; ඤාන, දනුන්නිත්—

494 අයං අනා ජනො කාලො, මේ අනද්‍යතන කාලයද; මනොහෙදො, අතිප්‍රාය විශේෂයෙන්; දිපිතො, ප්‍රකාශක රණ ලද්දේය; අනිතර රත්තිතා, ඉක්කුත් රත්තෙන්; පච්ඡිමං අබ්බං, පඤ්චමාභියද; පහරවං, (එත්තා වුරුගේ පු ටිම විහිග) යාම දෙකද—

495 ආගාමි රත්තිතා, එත්තා වුරුගෙන්; පුරිමං අබ්බං,

500 කාලෙ අනාගතෙ ගොති, හවිස්ස නති විහත්තිකා
අනාගතෙන සමබ්බකි, අභිස්ස පරිදිපතා

501 පරෙක්ඛාව හවිස්සනති, ඉමා චෙව විහන්තියො
පඤ්ඤාපිට්ඨි සම්පුට්ඨ, නඤ්ඤා පරික්ඛන්තිතා—

502 පඤ්ඤා සිංසනංගොති, හවෙය්සකෙඤ්ච මාදිකං
•චිඨි නියොගො සනකාර, සනකාරසත්තො චිඨා—

503 අභිච්චාති විප්පංගෙන, ගතිතො විධිසඛගහො
කිමෙව කතවතොනාති, සම්පුට්ඨා සමපබාරණං—

504 ක්‍රියාති පත්තිවිසයෙ, හවෙ කාලාතිපත්තිකා
සා ක්‍රියානතිතිබ්බන්ති, සෙය්සා විරුඬපථො—

500 අනාගතෙකාලෙ, අනාගතකාලයෙහි; හවිස්ස
නතිවිහත්තිකා, හවිස්ස නතිවිහත්තිකාමෝ; ගොති, වේ;
(ක්‍රමක්ඛෙයින්දැන්) අනාගතෙන, අනාගතයනා; ස
මබ්බකිඅභිස්ස, සමබ්බකාභිස්සායේ; පරිදිපතා, ප්‍රකාශක
රණයෙහි—

501 පරෙක්ඛාව, පරෙක්ඛාවිහත්තිකා; හවිස්ස නති,
හවිස්ස නතිවිහත්තිකා; (යන) ඉමා චෙව විහන්තියොව, මේ
විහත්තිහුදෙදෙන; පඤ්ඤා, ප්‍රාඥානාය, විධි, විධිත;
සම්පුට්ඨනඤ්ඤා, පාලනය යන මේ අභිස්සත්ත; කිත්ති
තා, කිත්තිලද්දහු—

502 පඤ්ඤා, ප්‍රාඥානානම්; හවෙය්සංව, චෙම්චායන;
ඵවමාදිකං, මේආදිවු; ආසිංසනංගොති, ඉභ්බසක්පැහිම
වේ; විධි; විධිතම්; නියොගො, නියොගකිරීමවේ; ස
නකාරසනකාරසත්තො, සත්කාරසත්තිවිධිසත්තකාරසත්ති
තවිධිසත්ති; චිඨා, දෙපරිද්දකින්වේ—

503 ඉත, මෙහි; විධිසඛගහො, විධිසඛගහවනෙමේ;
අභිච්චාති, අභිකාමොපයිකියා; විප්පං, වෙන්කොට; න
ගතිතො, නොගත්තාලද්දෙය; කිංචිව, ක්‍රමක්ම; කත
වතොනාභි, කතාහුදැයි? සමපබාරණං, අනිකක්ඛනාය
මෙපැහැදවිතැරීම; සම්පුට්ඨා, සම්පාලනයවීමේ—

504 ක්‍රියාතිපත්තිවිසයෙ, ක්‍රියාවයේ අභාවමාත්‍රවිෂය
කාලයෙන; කාලාතිපත්තිකා, කාලාතිපත්ති විහත්තිකා
මෝ; හවෙ, වෙයි; සා, ඒ ක්‍රියාතිපත්තිකාමෝ; විරුඬපථ
ව

- 505 අභාවා සම්භවා භාවෙ, චක්කමානා චිතිථනෙ,
 ක්‍රියාතිපත්තස්ස ඵලා, නාගතං භුතගොචරං—
- 506 භූතකාලා කථං සායං, භූතස්ස භාවි භානිනො
 භූතස්ස භවිභූතස්ස, කථමෙතං පකඤ්ඤානෙ—
- 507 භූතෙව ලක්ඛණෙන කාචි, ක්‍රියා සම්පූර්ණකාරණං
 කුණ්ණෙව පටිබ්බාව, න භූතා ගම්මනෙන පුනං—
- 508 භූතක්‍රියාති පත්තස්ස, නාදිසෙ විසයෙ ගථා
 අපතිස්සා විරං බමෙමා, යදි භං නාවරස්සසි—
- 509 අබමබහුලෙ ලොකෙ, බමෙමා නිසොච ඉක්කමනෙන
 කිසුචි බමිමික මාගමම, න නිසොචෙච්චි ගම්මනෙන—

යා, විරුඛප්‍රත්‍යය සම්ප්‍රාප්තියෙන්; ක්‍රියානතිනිබ්බන්ති, ක්‍රියාවගේකොටුවැදීමයි; සෙසුයන්, දතයුත්තිය—

505 චක්කමානෙභාවෙ, චිතිමානක්‍රියාවෙහි; අභාවා සම්භවා; අභාවයාගේකොළැබෙනගෙයිත්; ක්‍රියානතිපත්තස්ස ඵලා, ක්‍රියාතිපත්තස්සියාගේඵලයෙන්; අනාගතභූත ගොචරං, අනාගතඅතීතයන් විෂයකොටඇත්තී; අචිති ථනෙ, පවතී—

506 සායං, ඒ මේ ක්‍රියාතිපත්තීනොමේ; භූතකාලා, අතීතක්‍රියාඇතිව, භාවභානිනො, ක්‍රියාභානියෙන්; භූතස්ස, අතීතයට; කථං, කෙසේයෙදේද? එතා, මෙය; භූතංව, අතීතවූයේද; නවභූතංව, අනාගතවූයේද; කථං, කෙසේ; පකඤ්ඤානෙ, යෙදේද?—

507 කාචික්‍රියා, කිසික්‍රියාවක්; සම්පූර්ණකාරණං, සම්පූර්ණයෙන්වෙන්; භූතාභාව, සිබවූවාක්මෙන්; ලක්ඛණෙන, දක්නාලැබේ; කුණ්ණෙව, කිසිප්‍රකාරයකින්; පුනං, නැවත; පටිබ්බාව, ප්‍රතිබ්බභාවයෙන්; නභූතාභාව, සිබවූවාක්මෙන්; ගම්මනෙන, දන්තාලැබේ—

508 නාදිසෙ, එබඳුවූ; විසයෙ, විෂයෙහි; භූතක්‍රියාතිපත්තීඅස්ස; අතීතක්‍රියාතිපත්තියවන්නේය; ගථා, රුද්‍ර භරණකෙසේද? අපතිස්සා විරං බමෙමා යදි භං නාවරස්සසි, අපතිස්සා විරං බමෙමා යදි භං නාවරස්සසි යනු නිදර්ශනයක්; යදි, ඉදින්; භං, හෝ; අවරස්සසි (බමියෙහි) හැසිරෙන්නෙහිනම්; බමෙමා, බමියනෙම; විරං, බොහෝකාලයක් මුලුල්ලෙහි; නඅපතිස්සා, විනාසකොටන්නේය—

509 අබමබහුලෙ, අබමබහුලවූ; ලොකෙ, ලොක

- 510 චක්ඛුනොවාපි භූතස්ස, භාවස්ස පරිකායනෙ
අභාවො නෙක භූතත්ථ, විසයා සාග මුඛනෙ—
- 511 නානුරුක්ඛි වෙදෙහි; කාගමිස්සත්ථං යදි
ගමහං හරණ්ණෙත්ථ; භූතමෙව නදුපිච්ඡ—
- 512 න සිසා නං යදි කිඤ්චි; ඉඨාභාවො පුකායනෙ
භූතාග ඵවාතිපත්ති, ක්‍රියාග කායනෙ නනො—
- 513 අඤ්ඤාථා සා කථං සිසා, භූතභාවස්ස නිස්සයා
ගතිවසං පජ්ඣිත්වා, ඤොසමතං සකායනෙ—

යෙති; ධම්මො, ධම්මනෙමෙ; නභොඉච, නැසුනාක්මෙ
න්; ඉන්ධ්‍යනෙ, දක්කාලැබේ; කිඤ්චිධම්මිකං, කිසිබාර්
මිකයෙක්; අගමිම; නිසා, නනභොඵච, නොනැසුනේ
ම; ඵත්ථ, මෙප්‍රයොගයෙහි; ගම්‍යනෙ, ගැගේ—

510 චක්ඛුනොවාපි, පරමාභිවශයෙන්ද; භූතස්ස, මු;
භාවස්ස, ක්‍රියාවෙන්; අභාවො, නොවීම; පරිකායනෙ,
සෙදේ; නෙක, එහෙයින්; සාගයං; ඒ මේ අතිපත්ති
නොමෝ; භූතත්ථසයා, භූතාභිවස විෂයකොටඇත්තිස
යි; උචනෙ, කිසිකුලැබේ—

511 වෙදෙහි, සිතානොමෝ; වහං, දන්ඩකාරණය
යට; යදි, ඉදින්; නගමිස්සා, නොගියානම්; නදුපිච්ඡ
ච, එකල්හිද; නභනරිස්සති; නොගෙණගියේස; ඵත්ථ,
මෙප්‍රයොගයෙහි; ගමහං, (සිතාවගේ) පාමද; හරණං,
ගෙණසාමද; භූතංඵච, අතිපත්තියේ—

512 නං; ඒගෙණසාම; කිඤ්චි, කිසිවිශේෂිප්‍රත්‍යයක්
ඇතිකල්හි; යදි, ඉදින්; නසියා, නොවන්නේකුම; ඉති,
එහෙයින්; අභාවො, නොවීම, පකායනෙ; යෙදේ;
නනො, එහෙයින්; භූතාගක්‍රියාගඵච, අතිනක්‍රියාවගේ
ම; අතිපත්ති, අතිපත්තිනොමෝ; කායනෙ, යෙදේ—

513 අඤ්ඤාථා, අත්පරිද්දකින්; (අභිවගණ්ණලබ්‍යක
ල්ලි) සා, ඒඅතිපත්තිනොමෝ; කථං, කෙසේ; භූත
භාවස්ස; අතිනක්‍රියාව; නිස්සයා, ඇසුරුකරන්නිවත්ති
ද; ගතිවසං, යුක්තිදෙක; පජ්ඣිත්වා, හැර; ඤොසමතං,
ශබ්දමාත්‍රය; සකායනෙ; යෙදේද—

- 514 නත්තසුතස්ස භාවස්ස; විබංසාභාව මිථ්‍යතෙ
භූතක්‍රියාතිපත්තිකා, ඊදිසි කිං නගස්නතෙ—
- 515 විරෝධ සන්තිධානාවා, කම්මාභාවො කුතොපිපි
ක්‍රියාතිපත්තිකම්මතො, පාකාභාවොතු ඊදිසි—
- 516 කථං චිඛංසරූපා සා, යෙන භූතක්‍රියාසිත්තා
අසුඤ්චා ඤ්චිරුප්ඤ්ඤායා, වෙසනකරණ දස්සනං—
- 517 භූතකාලා සග්ගෙනත, භූතකම්මාති පත්තිගො
ඉති වෙ නත්ත නිවස්ස, කාලස්ස පරිකල්පතෙ—
- 518 භූතත්තාදි ක්‍රියායොගං, නාදිසං ඉති චණ්ණිතං
කම්මඤ්ඤා න තථාභූතං, කාලස්ස නා කථංභවෙ

514 භූතස්ස, උපන්තාවු; භාවස්ස, ක්‍රියාවගේ; විබංසාභාව, නස්තාප්භාවය; මිථ්‍යතෙනත්ත, කැමැතිවේ නොවේද; කිං, කුමක්හෙයිත්; ඊදිසි, මෙබඳුව; භූතක්‍රියාතිපත්තිකා, අතීතක්‍රියාතිපත්තිතොමෝ; නගස්නතෙ, නොගත්තාලැබේද—

515 කුතොපිපි විරෝධසන්තිධානාවා, කිසිවිරෝධවස්තු චක්‍රණයේ සම්ප්‍රාප්තියෙන්හෝ; (හෙතුවක්කුගේ අසම්ප්‍රාප්තවෙතිත්හෝ) කම්මාභාවො, ක්‍රියාවගේ නොවීම වේද; (එහෙයිත්) පාකාභාවොතු, පිළිමගේ නොවීමවනාහි, ඊදිසි, මෙබඳුව; ක්‍රියාතිපත්ති, ක්‍රියාතිපත්තියයි; කම්මතො, සම්මතකරණලද්දේය—

516 යෙන, යම්කාරණයකින්; භූතක්‍රියාසිත්තා, අතීත ක්‍රියාතිසුතවු; සා, ඒ ක්‍රියාතිපත්තිතොමෝ; කථං, කෙසේ; විඛංසරූපා, නස්තාලංකරණවේද; අසුඤ්චාති, අත් පරිද්දකින්වූයේනම්; වෙසනකරණදස්සනං, වෛසනකරණයන්ගේ දක්වීම; චිරුප්ඤ්ඤායා, විරුඬවත්තේය—

517 වෙ, ඉදින්; භූතකාලාසග්ගෙනත; අතීතකාලයාගේ අභූතභවයෙන්; භූතකම්මාතිපත්තිගොඉති, අතීත ක්‍රියාතිපත්තිවූවෙත්යයි සිතයිද? නිවස්ස, නිත්‍යවු; කාලස්ස, කාලයාගේ ස්වරූපය; පරිකල්පතෙනත්ත, යෙදේ නොවේද?—

518 භූතත්තාදික්‍රියායොගං, අතීතභව අනාගතත්තාදි ක්‍රියායොගය; නාදිසංඉති, එබඳුයයි; චණ්ණිතං, කියන දේද; වෙ, ඉදින්; කම්මං, ක්‍රියාව; තථාභූතං, එබඳු

- 519 ක්‍රියාරූපොච්ඡායං, තස්මිං ආත්මංගතිව්‍යං
භූතකම්මාති පත්‍යස්ස, කථම්මොදි පුබ්බං නං—
- 520 භූතක්‍රියාති පත්‍යතො, එවරූපා පුතීයතො
ගථා පතිතිසා අයං, සබ්බා සඤ්ඤාසිති—
- 521 භාවිභාවාතිපත්තිතු, කුතොපි ලිඛිතදස්සනා
ගම්‍යතො ඤ්ඤාථා පච්චන්ධා, කථමෙතං චිතිච්ඡයං—
- 522 ලිඛිතඤ්ඤා නාථවිපක්ඛං, ගංකිඤ්චිවඤ්ඤාදස්සනං
ගථා සම්භව මෙතස්ස, භාවිභාවාති පත්තිසු—
- 523 ක්‍රියාකාලස්ස වොහාරො, වත්තමකාදිකා ඉමා
ගථාසකාලං උප්පන්නා, සඤ්ඤාතර සමාගමා—

කොවත්තේනම්; කාලස්ස, කාලයාගේ; එතං, මේ අ
තිතකාදිසාරූපය; කථං, කෙසේ; හවෙ, වන්නේද?—

519 අථ, නැවත, අයං කාලො, මේ කාලයෙනම; ක්‍රි
යාරූපො, ක්‍රියාසාරූපයවේ; තස්මිං, එහි; ගතිව්‍යං, ග
තිදෙක; නිලාසං, කොකිසනලද්දේය; කථං, කෙසේ;
භූතකම්මාති පත්තිඅස්සඉති, අතිතක්‍රියාවගේ අතිපත්ති
ය වන්නේදැයි; අදි, මේ අදියරෙනම; පුබ්බකං, පුළු
ඳකාවවේ—

520 ගථා, ගමිසේ; පතිතිසා, ලොකප්‍රතිතිසාගේ; ස
බ්බා සඤ්ඤාසිති, සියලු ඤාණීයයන්ගේ පැවැත්ම; අ
යං, මේ ක්‍රියාතිපත්තිසවේද; අතො, එහෙයින්; එවරූපා
මෙඛද්‍රවු; භූතක්‍රියාතිපත්ති, අතිතක්‍රියාතිපත්තිනොමේ
පතිතතො, හැරේ—

521 භාවිභාවාතිපත්තිතු, අනාගතක්‍රියාතිපත්තිනො
මේවනාහි; කුතොපි ලිඛිතදස්සනා; කිසි ඤාපයක් හුගේ
දක්නාපෙතින්; ගම්‍යතො, දන්තාලැබේ; ඤ්ඤාථා, අත්
පරිද්දකින් වූයේ නම්; පච්චන්ධා, ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන්; එතං චිති
ච්ඡයං, චිතිච්ඡයෙනම; කථං, කෙසේවේද?—

522 ලිඛිතං, ලිඛිතයෙනමෙද, ගථාසම්භවං, සම්භව
වූ පරිද්දෙන්; නාථවිපක්ඛං, ඒ ක්‍රියාවට විරුභිවු; ගංකි
ඤ්චිවඤ්ඤාදස්සනං, ගම්කිසිවඤ්ඤාවක් හුගේ දක්වමිමේ, භා
විභාවාතිපත්තිසු, අනාගතක්‍රියාතිපත්තින්හි; එතං, මේ
ඤාපය; අස්ස, වන්නේය—

523 ක්‍රියාකාලස්ස, ක්‍රියාවගේ හා කාලයාගේ;

- 524 පච්ඡාකාලනතරං වුත්තා, පදසම්ඛාර මිසිකතා
භවතීතාම හවතො: ඉච්චාදික මිදං මතං—
- 525 පදනතර සමායොගා, ඛසත්තං රූපං, ය චිත්තවිකානෙ
න තං ඛාධක මත්ථස්ස, පදසම්ඛාර ගාමිකො—
- 526 අනන්තරඛතතා පච්ඡා, ඛාහිරඛත මපෙතඛිතං
ගථාදස්සන මෙනස්ස, පයොගෙ ස්වනුගමනො—
- 527 කම්මකතකුත්තමෙනස්මිං, අනො එව න ලක්ඛණං
තිස්සාය පදසම්ඛාරං, නප්පයොගොපපත්තිනො—

හායෙ, ව්‍යවහාරයෙහි; ඉමාවත්තමානාදිකා, මේ වතීමා
නාදිවිභක්තිහු; සද්දනතරසමාගමා, අතික්ශබ්දයක්ශාස
මකවීමෙන්; ගථාසකාලං, ගම්ඥානික වතීමානාදිකාල
යෙක්හි; උප්පන්නා, උපන්න—

524 වුත්තා, කියතලදකාලයෙන්; පච්ඡාකාලනතරං,
පසුකාලවිශේෂය; පදසම්ඛාරමිසිකතා, පදසංස්කාරයෙන්
මිශ්‍රභාවයෙන්වේ; හවතො, විම; හවත්තාමඉති, වේතම්
වේසන; ඉදංආදිකං, මේආදිහිදහිතය; මතං, දත්තාල
දදේය—

525 පදනතරසමායොගා, අතික්පදයක්ශා එක්වීමෙන්;
ඛසත්තං, ව්‍යක්තවු; ගංරූපං, ගම් (භූතකාලාදිඅභි) රූ
පයෙක්; ඉත්තවිකානෙ, දක්තාලැබේද; තං, ඒඅභි රූපය; ප
දසම්ඛාරගාමිකො; පදසංස්කාරවෙලාවෙහි පැමිණියා
වු; අත්ථස්ස, (වතීමාන) පද්ධතිය; නඛාධකං, ඛාධක
කොවේද—

526 අනන්තරඛතතා, අතුරුඅවග්‍යවසාවයෙන්; පච්ඡා, ප
සුකාලය; ඛාහිරඛතං, ඛාහරඛතය; අපෙතඛිතං, අපෙක්ෂා
කරණලද්දේය; ඒඑතං, මේගථොක්තවචනානගද, පයො
ගෙසු, ප්‍රයොගයන්හි; ගථාදස්සනං, උද්ගරණපරිද්දෙන්;
අනුගමනො, දත්තාලැබේ—

527 අනො, එහෙයින්; එතස්මිං, මේකව්‍යායන ශබ්ද
ශාස්ත්‍රයෙහි; කම්මකතකුත්තං, කම්මකතියෙහි; නලක්ඛ
ණං, ලක්ෂණකොවේ; පදසම්ඛාරං, පදසංස්කාරය; ති
ස්සාය, නිසා, නප්පයොගොපපත්තිනොඑව, ඒ ප්‍රයොග
යාගේ උත්පත්තියෙන්මවේ—

528 ගථා වොහාර මෙවායං, අනො සද්දාහි සන්තිති
සිඛ ලක්ඛනක්ඛයාරොන, වොහාරෙපස භුගමන්තෙ—

529 බාහොධිකාර විහිතා ත්තදිතනතුං විහතතිනං,
පියඥෙ පච්චයානොනති, දුඛිඛා නෙ විහාගුනො—

530 ඛජ්ජා ආගුග්ගා ව, ඤාපෙඤාපය ඤාණයා
යසමා පකතිනො ථුඛිං, ඡායරෙ පච්චයා ඉමෙ—

531 බාහො විහිතතානො, බාහුභුනාව පච්චයා
බාහු නිද්දෙසනො නෙති, සිද්ධං ත්තදි විහතතිනො—

532 ඤාණයාව උච්ඤානතා, ආනො චෙ පච්චිමාසිද්ධං
භාවෙහිභාවයන්තදි, භාපෙහි භාපයනති ව—

528 අනො, එතෙතිත්; අයංසද්දාහිසන්තිති, මේගබ්දා
භ්වත්තේ පැවැත්ම; ගථාවොහාරංචව, ව්‍යවහාරයනො
සික්කමමෙ; සිඛලක්ඛනක්ඛයාරොන, සිඛයන්තේ ප්‍රයො
ගාක්ඛයාරෙත්; වොහාරෙපස, ව්‍යවහාරයද; භුගමන්
තෙ, දත්තාලංචෙ—

529 බාහොධිකාරවිහිතා, බාහුඅධිකාරයෙහි කිත්ත
ලද්දවු; පච්චයා, ප්‍රත්‍යයෝ; ත්තදිනං විහතතිනංතු, ති
ආදිවිහතතිත්තේවතාහි; පියඥෙ, පියඥෙහි; නොනති,
වෙත්; නෙ; ඒප්‍රත්‍යයෝ; විහාගුනො, විහාගවග්ගයෙන්;
දුඛිඛා, දෙවැදැරුම්වෙත්—

530 ඛජ්ජා, බහු ජ්ජ සහ ගත ප්‍රත්‍යයෝද; ආගුග්ගාව,
ආගු ගුග්ග සහ ප්‍රත්‍යයෝද; ඤාපෙඤාපයඤාණයා, ඤා
පෙඤාපයඤාණය ප්‍රත්‍යයෝදසන; ඉමෙපච්චයා, මේප්‍ර
ත්‍යයෝ; යසමාපකතිනො, යම් ප්‍රත්‍යයක්කෙරෙත්;
ථුඛිං, පළමුකොට; ඡායරෙ, වෙද්ද—

531 නෙපච්චයා, ඒප්‍රත්‍යයෝ; බාහොවිහිතතානො, බා
හොවිහිතතානො, බාහුභුනාව ව බාහුභුනාවෙත්;
බාහුනිද්දෙසනො, බාහුනිද්දෙසනො දක්වුනෙත්; නෙති, ඒ
ප්‍රත්‍යයන්තෙරෙත්, තිආදිවිහතතිනො, තිආදිවිහතතිනු;
සිද්ධං, වෙත්—

532 ඤාණයාව, ඤාණයයන් ප්‍රත්‍යයෝදෙදෙහිද; උ
ච්ඤානතා, උච්ඤානතා බාහුභුනාවෙත්; පච්චි
මාවෙ, පච්චිමප්‍රත්‍යයෝදෙදෙහිද; ආනො, ආකාරනතා
භුනකෙරෙත්; සිද්ධං, වෙත්; භාවෙහිභාවයනතිආදි; භාවෙ
හිභාවයනති ගත ආදියද; භාපෙහිභාපයනතිව, භාපෙහි
භාපයනතිගතද නිදර්ශනී—

- 532 බ්‍යඤ්ජනතනා චතුරේව, පට්ඨාසා සම්භවනති මේ
ඉවණ්ණානතාවච්ඡතනා, භොතති ඤාපෙව ඤාපයො
533 කාරිතෙනතු සංයොගා, අකමමා චෙ සකමමකා
සකමමා චෙ චිකමමකා; චිකමමා චෙ තිකමමකා—
534 ගණේ ස්වර්තනාගධායෙව, පට්ඨාසා නෙ අනෙකධා
නානදිසු පන භොතෙනසු, පකනත පට්ඨාසා සිසුං—
535 ගණභෙදා පි විඤ්ඤායත, පරික්ඛිතෙන ගණඤ්ඤානා
ධාතුචයො අනඤ්ඤාති, සද්දසජ්ඣේ පකාසිතො—
536 භ්‍රවාදිව රුධාදිව, දිවාදි ස්වාදයො පිව
ක්කාදිව නකාදිව, ගභාදිව චුරුදයො— *

532 බ්‍යඤ්ජනතනා, බ්‍යඤ්ජනානතධාතුහුකෙරෙත්; ඉමෙවතුරෙ පට්ඨාසාවච, මේ(කාරිත)ප්‍රත්‍යයෝ සතරඳෙකම; සම්භවනති, වෙත්; ඤාපෙව, ඤාපෙප්‍රත්‍යයෙ; ඤාපයො, ඤාපය ප්‍රත්‍යයදසකමොත්‍ර, ඉවණ්ණානතාව, ඉවණ්ණානතධාතුහුකෙරෙත්ද; ච්ඡතනා, චිකාරතතධාතුහුකෙරෙත්ද; භොතති, වෙත්—

533 චෙ, ඉදින්; අකමමකා, අකමිකවෙත්කමි; කාරිතෙන, කාරිතප්‍රත්‍යයනා; සංයොගාතු, එක්වීමෙන්වනාහි; සකමමකා, සකමිකවෙත්; චෙ, ඉදින්; සකමමා, සකමිකවෙත්කමි; චිකමමකා, චිකමිකවෙත්; චෙ, ඉදින්; චිකමමා, චිකමිකවෙත්කමි; තිකමමකා, ත්‍රිකමිකවෙත්—

534 ගණේසු, ගණයන්හි; අනෙකධාවච, අතුලකවුම; නෙපට්ඨාසා, ඒ ප්‍රත්‍යයෝ; අනෙකධා, නොයෙක් පරිද්දෙන්වෙත්; පට්ඨාසා, (ඒ) ප්‍රත්‍යයෝ; නානදිසුපන, හිඤ්ඤාත්වනාහි; භොතෙනසු, වනකල්හි; පකනත, ප්‍රකාතිහුකෙරෙත්; සිසුං, වෙත්—

535 ගණඤ්ඤානා, ගණදත්තාවු; පරික්ඛිතෙන, පරික්ඛිතාචිඡිත්; ගණභෙදාපි, ගණවිශේෂයෝද; විඤ්ඤායත, දන්තත්තාවු; යො, ඒ ගණයනෙම; ධාතුචව, ධාතුමවේ; අනඤ්ඤාති, අතිකෙක්කොවේයයි; සද්දසජ්ඣේ, සබ්බසාත්තයෙන; පකාසිතො, ප්‍රකාශකරණලද්දේය—

536 භ්‍රවාදිව; භ්‍රාදිහුද; රුධාදිව, රුධාදිහුද; දිවාදි;

* චුරුදිව—පොඤ්ඤෙසු

537 බාතුහි කෙන අපේන, බාතුව බාරණ්ණිකා
සකන්තඛෙවිසෙසනිං, අසුඤ්ඤාභිසංඝාතං බාරණං—

538 ආව්‍යානසාගර මච්ඡන්ති නරභිනං
බාතුජ්ජලං විකරණං ගමකාලමිනං
ලොපානුබ්ඛරය මනි විභාගහිරං
චිත්ත නරනති කපිනො පුප්ඵලිකාචා

ආව්‍යාන කාරිකා සමන්තා

539 භාවෙව ඤාදි ආව්‍යානො, ක්‍රියාපේ කාරකෙසු ව
භාවකාරක රූපඤ්ඤා, පුබ්බමෙව නිවේදිතං—

දිවාදිනද; සමාදයොදපිව, සුභදිනද; කිසාදිව, කිඤ්ඤද
තකාදිව, තනුභදිනද; ගතාදිව, ගතාදිනද; චුර්දයො, චු
ර්දිනදවෙත්—

537 කෙන අපේන, කවර අසිත්තකිත්; බාතුහි, බා
තුහමිවේද? බාරණ්ණිකා, බාරණ්ණිකෙත්; බාතු, බා
තුහමිවේ; සකන්තං, සකන්තං; විසෙසනිං, විසෙසනි
යද; අසුඤ්ඤාභිසංඝාතං, අනන්තං; බාරණං; දරුණං—

538 අච්ඡ, ඉක්කිත්තෙන්; කපිනො, මනාමවනකිත්තා
වු; ධර්ම, පණ්ණාසකං; අජ්ඣන්තරභිනං, අජ්ඣන්තිභිනා
නිමැති රුපානි; බාතුජ්ජලං, බාතුනිමැති දිශාත්තා
වු; විකරණං ගමකාලමිනං, විකරණප්‍රත්‍යය ආගමකාල
නිමැති මත්ස්‍යයන් ඇත්තාවු; ලොපානුබ්ඛරයං,
ලොපානුබ්ඛා ප්‍රත්‍යයනිමැති මධ්‍යාත්තාවු; අභිච්ඡාගහි
රං, අභිච්ඡාගනිමැති ඉවුරු ඇත්තාවු; ආව්‍යානසාගරං,
ආව්‍යානනිමැතිසාගරය; පුප්ඵලිකාචා මත්ස්‍ය ප්‍රභූතා
නිමැති නිවෙත්; නරනති, චිත්තවෙත්—

ආව්‍යානකාරිකානොමෝ

සමාප්තයි

539 ක්‍රියාපේ, ක්‍රියාසිද්ධිකානු; භාවෙව, භාවයද;
කාරකෙසු, (මේ) කාරකයන්ද ඇතිකල්හි; ඤාදි,
ඤාප්‍රත්‍යයාදියනෙමේ; ආව්‍යානො, දුකිකලද්දේය; භාව

- 540 ක්‍රියා වෙ බාතුනා වුතනා; බ්‍යතෙතානචේවනච්ඡායං
මිඛි භාවාසයො නෙත, විතා සාව න භම්‍යතෙ
- 541 නචේවචේවිනා වුතෙතා, බාච්චේවො සොච්චාක්‍රියා
සද්දස්සාසුංඡ් තස්සචේවා; විතායො සො නගම්‍යතෙ-
- 542 රුක්ඛාදි අචේවා රුක්ඛාදි, සද්දස්සෙති ව යං මනං
තච්චාපසුපායො ඵසෙව; නොවෙ සා පි නගච්ඡිති
- 543 විඛිමතෙත න වාපෙසා, නනු තෙව පභිගතෙ
ක්‍රියස්සතිතා තස්මා, පභිති ඉති වෙ මනං—

කාරකරූපව, භාවකාරකසවරූපයභාකතීයකම් කාරක
සවරූපයද; පුබ්බංචව, පූඪී (ක්‍රියාකාලනිර්දේශ) ගෙති
ම; නිවේදිතං, නිපදවනලද්දේය—

540 වෙ ඉදින්; බාතුනා, බාතුහුවිසින්; ක්‍රියා, ක්‍රියා
නොමෝ; චුතතා, කියනලද්දිනම්; තච්චව, ඒ ක්‍රියාවෙ
තිමපැවති; භාවාසයො, ක්‍රියාව ඇසුරුකලාවු; අයංමිඛි;
මේ (භාප්‍රත්‍යයාදි) මිඛිනෙමේ; බ්‍යතෙතානනු, නිපත්තේ
නොවේද; නෙත විතාව, ඒ භාප්‍රත්‍යයමිඛිගතැර; සා, ඒ
ක්‍රියානොමෝ; නගම්‍යතෙ, නොගැනේ—

541 නනුච්චං, ඉදින්ඵසේනම්; විඛිතා, විඛිගෙත්; වු
තෙතා, කියනලද; සොබාච්චේවා, ඒ බාච්චිභිගතෙම;
කච්චං, කෙසේ; ක්‍රියා, ක්‍රියාවේද; හි, සැබව; යංවිතා, ගම්
ශබ්දයක්තැර; යො, ගම්අභිගෙත්; නගම්‍යතෙ, නො
ගැනේද; සො, ඒ; තස්සසද්දස්ස, ඒ ශබ්දයානේ; අචේවා,
අච්චි—

542 අයංරුක්ඛාදිඅචේවා, මේවෘක්ඛාදිඅභිගතෙමේ;
රුක්ඛාදිසද්දස්ස ඉතිව, රුක්ඛාදිශබ්දයානේ අභිගති; ම
නං, දත්තාලද්දේය; තච්චපි, ඒ ව්‍යවස්ථානගෙතිද; ඵ
සොච්ච උපායො, මෙම උපායවේ; සාඅපි, ඒසුත්තිතද;
නොවෙ, ඉදින්තැත්තේනම්; නච්චපඪ්ඪති, නොමැත්
තේයි—

543 ඵසා, මේක්‍රියානොමෝ; විඛිමතෙතනවපි: මිඛි
මානුගෙත්ද; නච්චපඪ්ඪතෙතනනු, නොමැත්තේනොවේ
ද? ක්‍රියස්සතිතා, ක්‍රියාභිගෙත්සුත්තවු; තස්මා, ඒ භා
දිවිඛිහුනෙරෙත්, පභිතිඉති, පුතිතිගවේයි; වෙ, ඉදින්;
මනං, දත්තාලද්දේද—

- 544 උභයජෝ, ක්‍රියා සියා, විධිකොටෙහි කිං මතං
තදභාෂො න දිශෙති, ක්‍රියජෝපොච්ඡි ව්‍යාප්තො—
- 545 විධානාටෙ යථා භාවො, බාහුයා නෙව යමානෙ
බාහුයාටෙ පි නෙවායං, විධිමතොන සංගතො—
- 546 නෙත උභිතනමජෝයං, පකාතිපාඨො නව
ක්‍රියජෝපොච්ඡි, බාහුයාපා නිවාරිතො—
- 547 යජෝපං කෙවලා බාහු, වොහාරොසු පසුපාතු
සා ලහනෙව සබ්බසි, පයොගපාඨ මයානො—
- 548 වොහාරොසු අනාදිකො, අසාඨානිතිතා නථා
නතො කිං විපරිතො, සත්තසංගතො සමස්තො

544 උභයජෝ, (බාහුප්‍රත්‍යයසම්බන්ධත) උභයාභිමත
නෙම; ක්‍රියාසියා, ක්‍රියාවලි; විධිකොටෙහි, විධිමත
මතං ක්‍රියාවලිය; කිං, කුමක්හෙයිත්; මතං, දත්තා
ලද්දේද? තදභාෂො, ඒ ආදිකිතක ප්‍රත්‍යයවිධිමතකො
විමෙස; තදිභාෂා, (ක්‍රියානොමෝ) නොදක්වනලද්දිය
සි කියා; ක්‍රියජෝපි, බාහුවෙහිද; එවං, මෙසේ; ව්‍යාප්ත
නො; කැමැතිවනුලැබේ—

545 යථා, යම්සේ; භාවො, ක්‍රියාව; විධානාටෙ, (ආ
දිකිතකප්‍රත්‍යය) විධිමතකො විමක්ෂානිකල්පි; බාහු
යාච්ච, බාහුවෙන්ම; නෙතමානො, නොහැරෙයි; බාහුයා
ටෙපි, බාහුමතකො විමක්ෂානිකල්පිම; අයං, මේක්‍රියා
විධිමතොන, විධිමතොන; නෙවසංගතො, නොමහ
රෙයි—

546 නෙත, එහෙයිත්; අයං, මේක්‍රියාව, උභිතනං පක
තිපාඨො නව, ප්‍රකාතිප්‍රත්‍යය දෙදෙනාගේ; අජෝ, අ
භිමත; අනොච්ච, එහෙයිත්ම; ක්‍රියාභිමතං, ක්‍රියාභිමත
බාහුයාපි, බාහුවෙන්ද; අනිවාරිතං, නොවලකනල
ද්දේය—

547 යදිඑවං, ඉදිත්එසේනම්; කෙවලාබාහු, තුලුබාහු
නොමෝ; වොහාරොසු, ව්‍යවහාරයක්කි; පසුපාතු, පො
දනුලැබේවා; සා, ඒක්‍රියානොමො; සබ්බසි, සියලුප්‍රකාතිප්‍ර
ත්‍යයමත ව්‍යවහාරයෙහි; ලහතිඑව, ලැබේමය; පයොග
පාඨං, ප්‍රකාතිප්‍රත්‍යය ප්‍රයොග සම්මාරණයව; අයානො
රුමිකො—

548 නථා, එසේම; අනාදිකො, අදිකක්කක්කානු;

- 549 විසෙසුඛාර සබ්බකතෙ, සෙබ්බක දෙසස්ස භාසානා
කරිතතෙ තු කෙවලං, බාලං සුදුහං පිහිව්තො—
- 550 සජ්ජෙවං කාරිකභෝපි, බාතුඅභිං පසජ්ජතෙ
නති ජිව්හමතෙනන, නස්සුප්පනති සමභි—
- 551 නත්තනංසමුදයභෝ, සබ්බො වොභාරිකො ඉති .
එකදෙසස්සයොගස්ස, සම්භවොත්ති න ඡතුරි—
- 552 පච්චයභෝතු කතනාදි; නස්ස නභි විබානතො
සබ්බකතකාලෙ එවායං, විභාගො සමච්චතතො—

අස්ස, මේඤ්ඤායාගේ; වොභාරස්ස, ව්‍යවහාරයාගේ; අ
විචිතියා, අවිසිච්ඡිතයෙන්; විපරිසයො, විපරිසයෙන්; සාම්
සුදුහො, සාමාන්‍යයෙන්; තතතං, තරන්ව; කිං, කෙ
සේ; සත්ත්වයෝගස්ස, හැකිවන්නේද?—

549 විසෙසුඛාර, විසෙසොද්ධාරණයෙන්; සබ්බකතෙ
සු, සබ්බකතයන්ති; එකදෙසස්ස, එකදෙසයක්ත්‍රයෙන්; භා
සානා, ව්‍යවස්ථානකරණයෙන්; කෙවලං, හුදෙක්, බාලං
සුදුහං, බාලයන්ව දැනගැනීමිණි; පිහිව්තො, පිහි
ඳවන්නෙමටනාති; කරිතතෙ, කරණුලැබේ—

550 සජ්ජිතං, ඉදිත්ඵලයෙන්; කාරිකභෝපි, කාර
කාත්මයතෙමිද; බාතුඅභිං, බාහුකිං; පසජ්ජතෙ,
පැමිණේ; නති, සැබව; ජිව්හමතෙනන, ප්‍රත්‍යයමානුෂෙ
න්; නස්ස, ඒකාරකාත්මයාගේ උප්පත්තිසමභි, උ
ත්පත්තිඅවයවයෙන්; න, නැත්තේය—

551 සබ්බොසමුදයභෝ, සියලුසමුදයාත්මයතෙමි;
වොභාරිකොඉති, ව්‍යවහාරයෙහි නිසුක්තයයි; උත්තං
නත්ත, කිසිකලද්දේනොවේද? එකදෙසස්සයොගස්ස, එ
කදෙසප්‍රයෝගයාගේ; සම්භවො, ලැබීමෙන්; ඡතුරි,
කිසිකලකත්, නැත්ති, නැත්තේය—

552 භවයභෝතු, (නොදි) ප්‍රත්‍යයාත්මයතෙමිවනා
ති; කතනාදි, කර්තෘදිකාරකාත්මයමි; නස්ස, ඒ(නොදි)
ප්‍රත්‍යයාගේ; නභි, ඒකර්තෘදිගෙන්; විබානතො, කල
ගෙයිත්; අගංවිභාගො, මේ (අත්ති) විශේෂයතෙමි; සම්
කතකාලෙඵව, සලකුණුකාලයෙන්මි; සමච්චතතො,
පවති—

- 553 අභෝ පකතිතා එසො, පට්ඨපභෝ ඉතිදිසො
විධාසභෝ එව කතතාදි, නසමා සබ්බකත මඤ්ජයෙ
- 554 අනාදිමගමාලොකො, සද්දෙස්ස ඥානා න පාකවො
බ්‍යඤ්ජනෙනසසසභෝන, ඤාතුංදිපොචරෙභිනො-
- 555 සිඛසද්ද භුවාදෙසං, අනො එව න සිජ්ඣනෙ
ඉතරෙතරතා සිඛි, ලක්ඛා ලක්ඛණිකා ඤචි—
- 556 න සියා නාව කතතාදි, න යාව කිත්ථි ධ්වනෙ
කිත්ථිබාන මපිභෙසනං, කතතරිති අපෙක්ඛනෙ—
- 557 එවමාදිසු ඤාතබ්බො, ඉතරිතර ආසිනො
අනෙතපි නයෙනා ඤ්ඤං, ඊදිං ආසය මුහනෙ—

553 එසො, මේ (ක්‍රියාසම්බන්ධ) අර්ථයනෙමේ; පකතිතා, පකෘතිගතේ; අභෝ, අර්ථයවේ; ඉති, මෙසේ; ඊදිසො, මෙවැනිවූ; කතතාදි, කතීආදිවූ; පට්ඨපභෝ, ප්‍රත්‍යයාථිභවනෙමේ; විධාසභෝඑව, විධාසීභව මවේ; නසමා; එසේනෙයිත්; සබ්බකතමඤ්ජයෙ, සබ්බකතමාභියෙහි ව්‍යවස්ථාකරණලැබේ—

554 අනාදි, ආදියක්නැත්තාවූ; සද්දෙස්ස, ශබ්දසම්බන්ධතාවූ; අගංආලොකො, මේආලොකයනෙම; සසා, සම්පන්නයෙක්හව; නපාකවො, පහලනොවේද; නසා, භින්නව; සභෝන, ශාස්ත්‍රයකරණකොටගෙණ; ඤාතුං, දකගත්ව; බ්‍යඤ්ජනෙ, පහලවේ (කුමක්මෙන්දගත්)රෙභිනො, නගනලද; දිපොඉව, පහණක්මෙහි—

555 අසං, මේප්‍රකෘතිප්‍රත්‍යයාදිවිභාගයනෙමේ; සිඛසද්ද භුවාදෙ, සිඛශබ්දයන්ගේ අනුවාදයවේ; අනොඑව, එනෙයිත්ම; ඤචි, කිසිනැතෙක්හි; ලක්ඛාලක්ඛණිකා, ලක්ෂ්‍යලක්ෂණයෙන්සුක්හවූ; ඉතරෙතරතාසිඛි, අනෙතතසසබ්බකිසිඛිනොමේ; නසිජ්ඣනෙ, සිඛනොවේ—

556 යාව, යම්නාක්; කිත්, කිතකප්‍රත්‍යයනෙමේ; න ධ්වනෙ, නොකරණලැබේද; නාව, ඒනාක්; කතතාදි, කතීආදි; නසියා, නොවන්නේය; එතඤ්ඤිත්ථිබානංඅපිඤ්ඤ, මේකිත්ථිබානසද; කතතරිති, කතතරිතලක්ෂණය; අපෙක්ඛනෙ, බලයි—

557 එවමාදිසු, මේආදීන්හි; ඉතරිතරආසිනො, අනෙතතසතිශ්‍රයනෙමේ; ඤාතබ්බො, දතයුත්තේය; අනෙතගෙතපි, මේනයිත්ම; ඊදිං, මෙවැනිවූ; අඤ්ඤං ආ

558 සාමඤ්ඤවට්ඨනෙව ණදිකො, ගමඥො අනු දස්සිතො
භාවො කාරකජ්ඣකඤ්ඤා, යං පගෙව පපඤ්චිතො—

559 යොතු සම්මාසත්තපුබ්බතන, සීලසමාධි ලක්ඛණො
සො නසෙසව විසෙසොයං, ගථාලක්ඛණ මික්ඛාසෙන—

560 ණදි විචාරනොනෙව, සප්පඤ්චං නිබ්බවනෙ
සාමඤ්ඤවට්ඨනෙව, විසෙසං සකා මුඛිතං—

561 පකනන්දි විභාගොපි, ණදිතං තෙන මුඛිතො
පායතනා සුගමතනාව, රූපනිප්ථතති රූපනො—

562 අනො අඤ්ඤාභිග්ගෙවිදි, පපඤ්චා සමිං නදස්සිතො
බ්බුඤ්ඤා රූපසිතිතා, අසමිං නාභිගමභිතො—

සයං, අනානිත්‍රයස්; නරාගනෙ, කල්පනානොකරයි—

558 අයං ණදිකො අඥො, මේ ණදි අභිග්ගෙනමි;
සාමඤ්ඤානථව, සාමාන්‍යසෙත්මි; අනු, මෙහි; දස්සි
තො, දක්වනලද්දේය; අයං භාවො, මේ භාවයද; කා
රකජ්ඣකං, කාරකජ්ඣකයද; පගෙව, පළමුකොටම,
පට්ඨෙවිතො, විභ්වරකරණලද්දේය—

559 යොතු, ගම්කාරකවිශේෂයෙක්වනාති, සම්මාසත්ත,
එකභි බහුභි; පුබ්බතන, පුළුභාවවිශේෂය; සීල, සී
ලය; සමාධිලක්ඛණො, සමාධියකමොච්ඡන්ද්‍රියාණකො
ට්ඨාත්තේද; සො අයං විසෙසො, ඒ මේ කාරකවිශේෂය
නෙමි; නසෙසව, ඒ කාරකජ්ඣකයාගේම; ගථාලක්ඛ
ණං, ලක්ෂණවූ පරිද්දෙන්; මික්ඛාසෙන, දක්කාලැබේ—

560 සො ණදි, ඒ ණදි කිත්තප්‍රත්‍යයාථිග්ගෙනමි;
අනිවිචාරනොනෙව, ඉතා විභ්වරකසිත්මි; පපඤ්චං, විභ්ව
රය; නිබ්බවනෙ, මේ කාරිකා ග්‍රන්ථයෙහි; නරාගනෙ, නොති
ගනුලැබේ; සාමඤ්ඤවට්ඨනෙව, සාමාන්‍යවට්ඨනයෙ
න්මි; විසෙසං, විශේෂ (විභ්වර)ය; මුඛිතං, දැනගන්ව; ස
කාං, හැක්කේය—

561 ණදිතං, ණදිප්‍රත්‍යයන්ගේ; පකනන්දි විභාගො
අපි, ප්‍රකාතිඥාදි විභාගයද; ඉහ, මේ කාරිකා ග්‍රන්ථයෙහි;
පායතනා, බොහෝ බැවින්ද; සුගමතනාව, සුගම බැවින්ද;
රූපනිප්ථතති රූපනො, (ගබ්ද) රූපයන්ගේ නිෂ්පත්තිසථි
භාවයෙන්ද; නරාගනෙ, නොතිගනුලැබේ—

562 අනො, එහෙයින්; අසමිං, මේ කාරිකා ග්‍රන්ථ
යෙහි; අඤ්ඤාභිග්ගෙව, අනික්තනදායනාදි නිර්දේශයෙ

563 ස්වරූපය ආදිය, නොකෙරෙන්නි මිත්‍ර මිත්‍ර
නබ්බිසෙසො ම මිත්‍රාණ, යථා සුතතං පතීතෙන—

නිතක කාරිකා සමන්තා

564 නබ්බිපච්ඡිතයෙ රභේ, රිමඤ්ඤපුරෙ වරෙ
මිත්‍රාචේරන මාවාසෙ, නඤ්ඤාම මිත්‍රාරකෙ—

565 වසනාමිර විතෙතන, ජීනසාසන නඤ්ඤා
බම්බසෙසාපතිනාම, චේරෙන රචිතා අයං

කාමිනාතිමිතිනා

කම; රිදි, මෙබඳු; පපඤ්ඤා, විසාරයකෙම; නඤ්ඤා
නො, නොදක්වනලද්දේ; (කුමක්ගෙයින්දයත්) බුද්ධ
නතරුපසිඤ්ඤා, වුත්තපනන රුපසිඤ්ඤා; අසමා, මෙ
කාරිකා ග්‍රන්ථයෙහි; නාබ්බිසෙසො, නොදනසුතුනෙ
යිනි—

563 ආදිය, ආදිකිතකප්‍රත්‍යයෝ; ස්වරූපය, උප
පදසතිතයෝ; නොකෙරෙන්නි; එයින්අන්‍යවුරුප
දර්ශනයෝ; මිත්‍ර, දෙපරිද්දකින්; මිත්‍ර, දන්තාල
ද්දුනු; නබ්බිසෙසො, ඒ ආදිප්‍රත්‍යයන්ගේවිශේෂයද;
මිත්‍රාණ, විසාරයද; යථාසුතතං, සුත්‍රකොයින්ම; පතී
තෙන, දන්තාලැබේ—

නිතක කාරිකානොමෝ

සමාප්තයි

564 නබ්බිපච්ඡිතයෙ, නබ්බිපනම්; රභේ, රචෙහි;
වරෙ, උතුම්; අරිමඤ්ඤපුරෙ, අරිමඤ්ඤවරෙහි; ම
මිත්‍රාචේරන, මිත්‍රාචේරයන්; ආවාසෙ, වාසස්ථානම්;
නඤ්ඤාම මිත්‍රාරකෙ, නඤ්ඤාම මිත්‍රාරකෙ—

565 වසනා, වාසයකරන්නා; ජීනසාසන නඤ්ඤා,
බුද්ධසස්තසතුටුකරණයයි; බම්බසෙසාපතිනාම චේරෙන,
බම්බසෙසාපතිනම් සම්පිණ්ඩයන්; අයං, මේකාරි
කානොමෝ; රචිතා, රචනාකරණලද්දේ—

කාරිකානිමි.

1 සම්බුධ සාසනරතො පටිපත්ති කාමො
සිත්තාසු භාරවසුතො මිතිමා පිඨිතො
දනො චුතිඤ්චනෙප්ච සද්දසංචි
චේතසො අහපි යො සද්ධාදිග්ගො

2 තස්මිං ගතිස්සරවරමිති පසංගවිත්තා
මානා පිතුප්පග්ගො මම සැතිසැනා
පබ්බාජනී මතිපොතන මුබ්බවා සා
කිතාදසීංසු පත නෙළසවසිකං මං

3 යො මං ගි චිත්ත පටිච්ඡානක ඛෙබ්බාදිං
සිත්තාසුචි පුත මාසතිකනාරමිං
නිශාදසීචි සදිසා වර්ගස්ස සංඝ
තාපිස්ස ඛො විමලසාර සමඤ්ඤකස්ස

4 පබ්බාජනීචි සහ නං අපරෙහි විත්
යො ථො නනොප්පග්ගි මං නගනං නිරංච
රනං විතෙසවපි ජනාගතමනාරමිං
බමමිත්ත වෙච පිතසමිති ව සද්දසංචි

5 එකුතවිසතිමිතෙ සරදෙ පිතස්මිං
සග්ගං ගතො මම වර වරිතො මග්ගි
මිලොකගං පකරණෙ විවිධෙපි ජාතා
ජේතතනං උපගමිං පුග් වසංගතං

6 සංඝාතිපො විමලසාර සනාමබෙසෙත
පකොනාසුචි පුත මං අහි කිඤ්චි කාලං
සිත්තාසුචි උපසම්පද මග්ගභූතං
පාපෙහි නංව පකර්චි දාසු පජ්ඣං

7 එවංගි ගව්ඡති මම ඛති නිව්ඡමානා
දුම්මඝකුතො නිඋදගං ගතයො සමනතා
ඉසාමනා ගතිපතිස්ස හි තස්ස විතාං
විත්වා ඤ්ඤමඤ්ඤචවතාති පද්ධතීංසු

8 තස්මා ගතිස්සර වරං හජිතුං අලබ්ධා
නොකාසමනම වහිං ව සකෙ විනාරෙ
පච්ඡා පිපස්සි පිදිතස්ස හි සනනනා දිං
චේරස්ස ඤ්ඤාන මුපගමම සමුග්ගහෙහිං

9 ආහමමෙථා නිජ විහාර වරමිති විජේජා
 භාගසාති සද්දා පරිවේණ මිමං ධිපෙචා
 නානාදිසාගත ගතිපි අභාරිනොව
 ගාවජ්ඣ ඛණ්ඩ විනයාදිසු සිත්තිගාමි

10 නසොදාසො දසොස කරණෙ පන සබ්බථාව
 මිත්ති ස භජකරුණා ඉති නාමධෙයෙන
 පුඤ්ඤාචාරිකෙති අපරෙති ජනෙති සතිං
 මත්තං අනොසි තිත්තවා හිපියො සභාගො

11 එකකමුත්තභුතිකොස සමාධිගතථ
 ව්‍යාධිං කරිං පඨමමෙව සභාසගාතං
 සඛණො නදා මති පසනන මනො පිභෙතො
 මත්තං අදා අවසංසං ධජාතිධාතං

12 පච්ඡා නතො පන කරිං වර සද්දතිපසු
 ව්‍යාධිං දුට්ඨතිමවසා සිතොව භාතා
 සියං නදා අමරසිභ සමඤ්ඤවතනං
 පබ්බාජසිං මම භිතං අතිධනති සාලිං

13 රමෙම මරමමවිසයෙ සුජ්ඣාතිවාසෙ
 සිත්තිවාරනො භුක්ඛනො විනයාදිවෙදී
 සඛිතාධිපො තතිගණෙති සමං හි උසානාං
 මංසාදිමාල විදිතො වරදීප මෙතං

14 සබ්බසද්දානො දසනධාතුවරදි දසා
 නායා ගතොසි මම පුඤ්ඤබලා නදෙව
 සංඝාධිපං සමුපසංකම් සුග්ගපිතා
 ගාවිං සුතිමමප්පසමද මුත්තමං නං

15 ආහමම සො සපරියො අථ වණ්ණිණිත්තං
 ගාමමිති නො තු පරිවේණ වරෙ විහාසි
 නාතො මමං අතිධනො වතුප්පවගෙති
 සමො උපථති ගණිං සහපාරිසජ්ජං

16 මංසොථි නෙළසති සියාවරෙති සතිං
 පබ්බාජසිති විසදං උපසමදත්තං
 පාපෙච සාසකරතො මලබ්බිති උසානා
 ආදිං අදාසි මහනිසා මිතිවිතතං මෙ

17 එවං ගණ්ඨිපති සො ඉධ තඬිපණ්ණී
දිපෙ ධිපාපිඤ්ඤා සකං විමලං නිකායං
දඤ්ඤා නිකාය පට්ඨෙ ගම් පුලලගණ්ඨි
නාමෙ තතිං සපිඨිතං මම නාසකානං

18 සොහං තතොප්පාදානි සාධුතමං නිකායං
වුඤ්ඤා කණ්ඨි ගණ්ඨි විවිධං විවිධං තො
ආදො නිකායධිපතෙ අභිබ්බමෙදි
මිහෙතොසි ධම්මරතනො මණිදිපකතො

19 එතීන්තරෙ සතමිතෙ කදසාසිකෙ හං
පබ්බාජ්ඣං කුලසුතෙ වුති සාසකසම්මං
සිත්තාපට්ඨං විසතමතා තපොධිකෙ ව
අභාතිරිත්තාසතමතා අභාරිතො ව

20 ගාථාති වො නවුත සබ්බාසක සම්මිතාති
ගන්ථං නිරුත්තිරනානාකර නාමධෙය්‍යං
කල්පාන වතකරණ සාරතං ගතෙතො
සොහං කදං සමනුපස්සිතො තෙකගන්ථො

21 තෙතොස මං ගණ්ඨිපතිතං මමො තු ඤාණ
කම්මාදි වෙර පවුච්ඡො වර භික්ඛුසංඝො
අමිතාන මාවර්ග නාම ටිසාදි මංඝා
ලබ්බාසාමක දිසා මං පිහෙතො

22 කල්පාන වතකරණසාග්‍ර කුලලතුලං
නාසකං පණ්ණිනානාසං ව සාධුතමං
ගඤ්ඤාදිකාසරණ පොභුත වාරුතමං
තවමානසාදිති පතිතක ගන්ථවතමං

23 ඤාණි මනොගරණ සාසනවංසදිප
වතමං විද්ධමුඛමණ්ඩන ගන්ථවතමං
සද්දදිවුත්ති ඉති පාකට්ඨ ගන්ථවතමං
වතමං අඤ්ඤාදිදා මිහිස්සුතං

24 සිඬ්ඤාදි නිලකවිතං ගන්ථවතමං
වතමං නිරුත්ති පභුතිසං ව සබ්බාසක
වච්ඡාදිවචක සමාසක ගන්ථවතමං
මොහාදි මුග්ග්‍රසාමක ගන්ථවතමං

- 25 ව්‍යව්‍යාය ඉමය්‍යව අකරිං පහ කාටි කාය
 මුද්‍රාපිතා කතිපතා නිති පෙළිකෙසු
 මුද්‍රාපහමිනතු ඉමය්‍යව සිහිපණයං
 සමපාදගි අමරසිහ සමය්‍යසිසියො
- 26 ලබ්‍යානරුපිතා නිවිසාරදෙන
 නං සමපිළිඟ්‍ය මමං පහ ඡායාසව්‍යායං
 දිහනං මිණ්දිසුරමංස පඬානසංස
 නාමිහිතං අති පසනන මනෙත මය්‍යං
- 27 ජාතො පහුනබනවා සුචි විප්‍රමංසෙ
 බසනායං සමය්‍යසිදිතො ජනකොව මය්‍යං
 එතෙසු කිච්චිසංඝො පමොදවිතො
 දඤ්ඤාපකාර මකරත්ථ සපාහනාති
- 28 විප්‍රකාශිත ජනනි ජනනි ව මය්‍යං
 සමාග්‍රණාදි සහිතා සහිතා සද්ධ මෙ
 සෙනා සහිතාතිසුතා පසුතා සුප්‍රසිද්ධ
 කමෙම අකාසු පකතිං නිපමුලදා
- 29 සමො මමං හි හගිනි පති සාධුරුපො
 ඇමි. ඒ. ඩී. සිලවත්ථාන සුතො ව විප්‍රො
 බානියං මය්‍යසහතො පහ හාතු භූතො
 විප්‍රොව මෙ තුපකතිං අකරි සදෙව
- 30 මය්‍යං වර වරිත කප්පිතකාර භූතො
 පච්ඡිත්තො අහු ප්‍රිතොස උපාසකො සො
 පී. ඒ. ඩී. සිලවිතිවිස්සුත බ්‍රහ්මබ්‍රහ්ම
 පිතාන හවිත් මම එත්ථ සද්ධ සහායො
- 31 සබ්බගරු සුරනන් සුර දෙවපෙඨා
 සුග්‍රහී සපතනසුතද්ධ විම සබ්බපාණී
 ලබං හි ගතඵකාරණාදිති පුසිසුකමම
 සමිමා නුමොදිස පවග්ගසුබං ලහනතු
- 32 එතෙන ඛො සුවරිතෙන විසාරදො
 නුප්‍රාන හං හව හවෙ මලනිකානි පසෙසු
 ලබාන පණ්ණිතජනෙති සමංව වාසං
 බුඛො හවාමි ඉහ විය්‍ය වනාගතසමි